

THE AFRICAN GOLD TRILOGY

BOOK ONE

RESONANCE

Some minds were not born. They were tuned.

ANDRIES J. GREYLING

ARJUNA BADGER PRESS

RESONANCE

Die Afrika-Goud-Trilogie • Boek Een

Andries J. Greyling

RESONANCE

Kopiereg © 2026 Andries J. Greyling. Alle regte voorbehou.

Hierdie is 'n verdigsel. Name, karakters, plekke en gebeure is die produk van die skrywer se verbeelding of word fiktief gebruik. Enige ooreenkoms met werklike persone, lewend of dood, gebeure of plekke is toevallig. Werklike plekke, historiese tradisies en wetenskaplike en argeologiese verwysings word in 'n fiktiewe konteks gebruik.

Uitgegee deur die House of Greyling.

ISBN: --_--_ (toegeken by druk)

Per Ardua ad Magnum.

Vir Avery.

Wat my geleer het om my bril af te haal, tot op jou hoogte af te buk, jou in die oë te kyk en jou regtig te sien — en om met 'n vyfjarige te praat soos met iemand wat gehoor word, wat niks meer is nie as wat elkeen van ons toekom en so selde gegun word. Jy het my geleer dat 'n eis wat met krag beantwoord word, 'n eis is wat geweier word, en dat die weg in nooit die weg is waarlangs jy sou stoot nie; dat die sterkes nie bedoel is om oor die klein mense te toring nie. Ons

is groot manne, en ons vergeet dat ons liggame wat gebou is om te beskerm, gebruik as liggame wat dreig — en ons mik hulle, sonder dat ons dit bedoel, op juis dié mense vir wie ons in 'n hartklop sou sterf. Jy het my van dit genees. Elke sagte ding in hierdie boeke — die man wat 'n vertrek kan breek en kies om dit eerder te sien; *Ek sien jou* gesê totdat dit *jy is veilig* beteken — het jy my eerste geleer, met jou eie klein woedende tere handjies.

Jy is helder verby maat, en sag met elke dier, en jy is lief vir die soldaat se goed, die oorlewingsgoed, die weet-hoe-om-dit-te-maak. So hierdie een is vir jou, en dit dra die enigste soldaatskap wat ek het om aan te gee:

Wees onverskrokke soos die Afrika-ratel — klein, en vir niks op die veld bang nie; hy grawe, hy breek in, hy laat nie los nie. Jy is dit reeds. Ek het dit net neergeskryf.

Die Land Onthou

Voordat mense pikke geswaai het, was daar net die wond.

'n Fragment van die vroeë sonnestelsel het na die Aarde toe gepyl en in dít vasgeslaan wat die Vredefort-koepel sou word. 'n Kosmiese koeël, vyftien kilometer wyd, wat vinniger as gedagte deur die atmosfeer gesny het. Dit het met 'n krag bo menslike begrip getref en 'n krater so groot soos 'n klein land uitgekerf. In daardie oomblik het dit deur die kors geboor en gesmelte grondgesteente die lug in laat spuit soos 'n vuur deur ys.

Die land het daardie impak nie oorleef nie. Dit het verander. Wat uit die dieptes opgekom het, oor millennia afgekoel en gekraak het, het iets heeltemal nuuts geword. Die botsing het diep gesteente na die oppervlak toe gevou, begrawe are skuins laat kantel en die rykdom blootgelê wat sedert die wêreld gesmelt was, verborge was. Goud het in dun riewe deur die Witwatersrand-kom gelê, verweef met kwartsklippies, vir eeue lank saamgepers en verhit voordat die slag hulle op hul kant gedraai het en hulle uiteindelik aan die lig aangebied het.

Die land het sy littekens in die rante gedra, in die halfring van heuwels wat oor die hoëveld gekrul het soos die rand van 'n geslaande klok. Staan op daardie rand met dagbreek, en die rots is koud onder jou handpalm, grof van die rooi stof, die wind wat oor die hoë grond aan-vee so droog soos as. Êrens daar buite oor die gras roep 'n kiewiet een maal, en raak dan stil. Geoloë het later gekom, dit benoem en sy geweld in diagramme uitgelê, maar die geweld het ongeag standgehou. Littekens het nie getuies nodig nie.

Toe kom die reën, en die stadige riviere, en die gras, en vir eeue het niks wat hier geloop het verstaan wat onder lê nie. Die goud het stil gebly, diep begrawe.

Toe kom die mense.

Mense het vir die metaal gekom. Hulle het eers met pikke gekom, toe stoom, gevolg deur masjiene wat 'n meter rots per uur kon verslind sonder moegheid of vrae. Hulle het ontdek die rif loop diep, dieper as wat enigeen hom kon voorstel, en duik weg van die impakring teen 'n hoek wat die land twee miljard jaar tevore vasgestel het. So het hulle dit ondertoe gevolg, staaltorings oor die skagkoppe opgerig, hokke in die donker laat sak, afgedaal in die dieptes waar die rykdom gelê het, en waarheen hulle moes gaan.

Drie kilometer diep is die rots warm. Die aarde se hitte druk van onder af op, en die gewig van alles daarbo druk af en laat die klip kreun. Soms, sonder waarskuwing, sluit dit weer.

Die mynwerkers het die gevaar geleer op die enigste manier waarop die land ooit enigiets leer: deur te vat. Hulle het geleer om na die rots te luister, om die klein bewings te voel wat groteres voorafgaan, om die stof in die lug en die humeur van die stutbalke te lees. Die goeies het 'n sesde sintuig ontwikkel wat geen instrument kon ewenaar nie, 'n weet in hul liggame, in die soolvlakke van hul voete, in hul nekke. Die prys was altyd dieselfde.

Geslagte het afgedaal en opgekom. Geslagte het ondertoe gegaan en nie teruggekeer nie.

Die rykdom het opwaarts gevloei, uit die donker en die daglig in, ver van die mynwerkers wat dit nooit sou sien nie. Die gevaar het onder gebly, 'n erfenis van vader na seun aangegee saam met die eelte, die hoes, en die besondere kennis van hoe klip toesluit wanneer dit wil. Druk het rykdom geword. Druk het dood geword. Die goud het gelê waar die gevaar was.

Die myne het name gehad, eenvoudig benoem sodat die woorde oor 'n kombuistafel uitgespreek kon word. Iron Ridge was een van hierdie. 'n Diep bedryf, 'n ou een, gesink langs die gevoude rand van

die impakring waar die rif ryk en verraderlik geloop het, en dit het sy deel gevat, soos elke diep myn doen.

Later, 'n seun.

'n Seun het wakker geword by die reuk van mealie porridge en sy ma se stem wat uit die volgende kamer aandryf, die hyskoptoring wat oor die mynland tuur soos 'n wagter wat nog altyd op wag gestaan het. Hy het klein masjiene van draad en blik in die stof van die werf gebou, en hy het hulle versigtig gebou.

Aandskaduwees het oor die hoëveld verdiep terwyl die seun se ma na hom roep, haar stem wat oor die werf eggo. Hy het van sy werk af opgekyk en die mans getel soos hulle van die hyskop af terugkeer. Hy het hulle twee keer getel. Die tweede telling het dieselfde uitgekóm as die eerste—een te min.

Die seun het oor sy jongste skepping gebuk, 'n klein draad-stootkarretjie. Dit was oorontwerp, gemodelleer na die reusagtige mynstortwaens wat deur die dorpie gerommel het. Die blikwiele het geskuur soos hy hulle gedraai het, sy hande donker van die stof, en hy het hulle aan sy kortbroek afgevee sonder om op te kyk. Hy het die metaallasse glad gestryk en seker gemaak alles is net reg. Die wêreld om hom het vervaag soos hy op die ingewikkelde besonderhede gekonsentreer het.

“Arin!” Sy ma se stem het deur die skemer gesny. “Aandete.”

“Kom.” Sy oë het op sy werk gebly. Hy het nie geroer nie.

Hy het na die hyskoptoring gekyk, die staalstruktuur skerp teen die verdiepende lug. Wat onder lê, en watter van die mans wat daarin afgestaan het sou die grond besluit om te hou.

Hy het sy kop geskud en weer oor die wiele gebuk.

Toe praat die grond. 'n Gerommel het uit die myn opgekom, deur die soolvlakke van sy voete, deur die blikwiele onder sy hande—diep, en 'n lang ent ondertoe, en het aangehou nadat hy wou hê dit moes ophou.

Die Draadstootkar

Die wiele was verkeerd.

Arin het dit gevoel, 'n jeuk agter sy oë, 'n dringendheid wat oplossing geëis het. Die blik het op sy draadvellings gedraai, gewikkel met 'n subtiliteit wat enigiemand anders sou ontglip. Die ander seuns het hul stootkarre teen die grondbaan afgejaag, omgekantel van die lag, maar nie Arin nie.

Hy het omgegee.

Met sy bene gekruis in die grond, die oggendsen swaar op sy rug, het hy die vooras na die lig opgehou. Die wiel het gedraai, toe gewikkel. Hy het sy duim teen die velling gedruk en die geringe oplig gevoel waar die deksel nie behoorlik gesit het nie.

Dit was nie die wiel wat die probleem was nie. Dit was die sitplek. Hy het die draad gebuig om die deksel te hou, maar hy het dit op gevoel gedoen, en gevoel was nie dieselfde as reg nie. Die deksel se gaatjie het nie in die middel gesit nie; dit het gedraai soos 'n ding wat mank loop.

Hy het dit nodig gehad om te loop soos die trokke loop.

Hy het na daardie trokke gekyk so lank as wat hy kon onthou, sy ken oor die heiningpaal aan die rand van die werf gehang. Die groot geel sleepwaens het in die vroeë daeraad oor die mynpad gekom, koplampe wat deur die donker sny, bakke hoog gelaai met gebreekte klip. Hul wiele het nooit gewikkel nie, selfs nie wanneer hulle gelaai was en die slegste stukke pad gery het nie. Daardie wiele het reg geloop. Die mans wat hulle gebou het, het daarvan seker gemaak.

Arin het die deksel van die draad afgehaal. Hy het die middel met 'n

spykerpunt gekry, dit gemerk, en weer begin.

Agter hom het die werf afgeloop na die grondpad toe. Daaragter het die land weggeval in 'n lang bruin vallei waar die beeste gewei het. Klein maar indrukwekkend het die hyskooitoring van die myn teen die oggendwasem gedoem: staaltralie, 'n wiel bo-op wat draai en stop, weer draai. Arin het onthou hoe hy sy pa gevra het hoe diep die myn gaan. Themba se gesig het stil geword, soos dit gemaak het wanneer hy op die punt was om 'n waarheid te praat, en hy het gesê: *Dieper as wat jy aan kan dink, seun. Dieper as die bodem van die see.*

Arin het in elk geval daaroor gedink. Hy het die meeste dae daaroor gedink.

Nou het hy die hortjiesdeur agter hom hoor kraak, gevolg deur die bekende klank van stewels op die stoep. Sy pa het nader gekom, en Arin het nie omgedraai nie; hy het die gewig van daardie tree geken. Themba het in sy werkstewels van die stoep afgekom, 'n paar tree weg gehuiwer, doodstil gestaan.

Arin het aanhou werk.

Hy het die deksel terug op die draad gehad en het langs die velling gemik, dit stadig gedraai, die rand dopgehou vir die hop. Daar was dit weer. Kleiner nou, maar steeds daar.

“Jy het die middel gemerk,” het Themba gesê, nie 'n vraag nie.

“Dit wikkel steeds.”

Sy pa het gehurk, die gewig van hom wat die lug verskuif het. Die geur van seep en ghries het aan hom geklou. Themba se hande was groot en behendig, en Arin het gekyk hoe hy die vooras vat sonder om te vra en dit na die lig ophou, dit draai.

“Mm,” het Themba gesê.

Hy het nie gesê *Ek sien die probleem* nie. Hy het nie aangebied om *jou te wys* nie. Hy het die wiel nog twee keer gedraai, toe na die tang gereik wat in die stof gelê het. Hy het die punt teen die draadvelling gesit, nie die deksel nie, die draad, en gedruk, net daar, en die velling met 'n breukdeeltjie gebuig.

Hy het dit weer opgehou. Dit gedraai.

Dit het reg geloop.

Die verkeerdheid in Arin se oë het verdwyn, soos 'n uitgeasem asem. Hy het die as teruggevat, die wiel self gedraai, en dit het skoon gedraai, geen hop, geen mankheid nie, die deksel wat in 'n gladde skyf rondgevee het.

“Dit was nie die deksel nie,” het Arin gesê.

“Nee.”

“Die deksel was reg. Die velling was nie rond nie.”

Themba het niks gesê nie. Hy het 'n droë grashalm uit die stof gepluk, dit tussen sy tande gesit, en uitgestaar oor die vallei, en Arin self by die slotsom laat uitkom.

“Ek het die deksel laat pas by 'n velling wat nie rond was nie,” het Arin stadig gesê, “so die deksel kon ook nie rond wees nie.” Hy het die wiel weer gedraai. “Verkeerde deel.”

“Mm.”

Daardie enkele klank het warm gevoel. *Ja. Nou sien jy dit.*

Die ander kinders was onder op die pad.

Arin het opgekyk en vier of vyf van hulle gewaar. Sizwe se seuns, twee van die Mkhize-plek, en 'n klein een wie se naam hom altyd ontglip het. Hulle het hul eie draadkarre gehad, eenvoudiger as syne: 'n vierkant draad, vier blikwiele, 'n lang stuurstang om gelyktydig te stoot en te stuur, en hulle het agter hul karre aan gestap asof hulle regte trokke beheer. Hulle het nou gejaag, geskreeu, die rooi stof opgeskop. Een kar het 'n klip getref en omgeslaan, en daar het 'n uitbarsting van gelag gekom, die klein seuntjie wat opgespring het om dit agterna te hardloop.

Arin het gekyk, die vooras steeds in die hand.

Hul karre was nie goed gebou nie. Die Mkhize-seun se voorwiele het onder uitgesprei omdat die draad gebuig was en hy dit nie reggemaak het nie, wat die kar laat dwaal het. Maar dit het nie gelyk of hy

omgee het nie. Niemand van hulle het nie. Die karre was nie vir hulle die punt nie; die hardloop was die punt, die geskreeu, die stof.

Arin het dit nie verstaan nie. Hy het die wiel verstaan wat gewikkel het, maar nie waarom 'n seun 'n ding sou bou wat dwaal en kies om dit nie reg te maak nie.

Een van Sizwe se seuns het teen die helling op geroep, *Arin, woza*, kom! Die woorde helder en maklik. Hy het sy kop gelig en na hulle gekyk, toe terug na die as in sy hand.

Hy het nie gegaan nie. Hy het nooit gegaan op die dae wat die getal een te min uitgekom het nie, al sou hy, as jy hom gevra het, jou nie kon vertel het dat die twee dinge verband hou nie, en sou hy deur die vraag geërg gewees het. Hy het 'n reël daarvoor gehad wat hy nooit hardop gesê het nie: hy het nie saam met die seuns gehardloop voor al die mans bo was nie. Dit was nie verdriet nie en dit was nie vrees nie. Dit was nader aan die ding waar hy nie 'n ete kon eet as die kosse aan mekaar geraak het nie, of waar hy elke enkele oggend die heiningpale tot by die pad getel het en die telling een-en-veertig moes wees, en eenmaal toe 'n paal verrot het en 'n man dit uitgetrek het en die telling op veertig uitgekom het, het dit die hele dag vir hom bederf op 'n manier wat hy teenoor niemand kon verdedig nie. Die wêreld het 'n regte getal dinge in gehad. Hy het die telling gehou. Niemand het hom gevra om dit te doen nie.

Hy het die wiel gedraai. Reg.

Terug werk toe.

Agter hom het Themba na hom gekyk, die effense stand van sy kakebeen, die grashalm wat steeds tussen sy tande gerus het.

Wat Arin gebou het, was nie die seuns se kar nie.

Hy het twee maande gelede met die seuns se ontwerp begin. Vier wiele, 'n vierkant, 'n stang. Dit was reg. Maar toe het hy die foute begin sien, die verkeerdheid, en hy kon nie ophou nie.

Die vooras het nou op 'n spil gedraai wat hy van 'n lang spyker gemaak het wat deur twee gevoude blikplate gedryf is, sodat die voorwiele saam geswaai het wanneer hy die stang gedraai het, soos die groot

sleepwaens. Dit het elf pogings geverg. Die eerste tien het vasgebind of het te veel speling gehad, of die spyker het gebuig. Die elfde het skoon geloop.

Die raam was nie 'n vierkant nie. Hy het dit in 'n lang boks gevorm, smaller voor en wyer agter waar die bak gesit het, net soos die trokke. 'n Trok dra sy gewig agter oor die groot wiele, en Arin het syne gebou om dieselfde te doen: die agteras versterk met dikker draad, die agterwiele groter, die deksels van 'n groot verfblik in plaas van klein vissieblikkies. En onder die agteras het hy die kenmerk geskep waarop hy die trotsste was en wat hy die minste kon verduidelik, die ding wat die ander seuns nie gehad het nie en nie sou verstaan nie.

Hy het dit laat buig.

Hy het gekyk hoe die sleepwaens die slegte pad in die nat ry, en hy het gesien hoe, wanneer een agterwiel oor 'n klip rol, die hele trok nie geruk en gekantel het soos die seuns se karre nie. Een wiel het opgerey terwyl die bak gelyk gebly het. Die mans het dit *suspensie* genoem. Hy het die woord by die werkswinkel by die skag opgevang, waar sy pa hom soms Saterdag saamgeneem het: die reuk van diesel en warm staal, die mans in hul oorpakke wat vir Themba geknik het maar selde na die stil seun langs hom gekyk het. *Suspensie*. Die trok het 'n manier gehad om een deel te laat beweeg terwyl die ander stil gebly het.

Arin het geen vere gehad nie.

So het hy die agteras van die raam af gehang met twee lusse dunner draad, dubbel gevou vir gee, wat dit toegelaat het om te rek wanneer een wiel opgekom het en die bak stabiel gehou het. Dit was nie goed nie. Die slegste deel van die hele kar. Die lusse het te maklik gerek en het nie reg teruggekom nie, so ná 'n harde jaag het die agteras skeef gesit, en hy moes dit terugbuig. Hy het dit nie opgelos nie. Hy het dit net minder verkeerd as niks gemaak.

Hy het dit nou vir sy pa gewys, die voorwiel reggemaak en die agteras se mislukking die grootste oorblywende kwessie.

“Kyk,” het Arin gesê.

Hy het die kar op 'n gelyk kolletjie grond gesit en op een hoek van die bak afgedruk. Die lus het gerek. Die wiel het opgekom. Die bak het gesak, maar minder as wat dit sonder die lus sou gehad het.

“Dit is veronderstel om weer op te kom. Daarna.” Hy het losgelaat. Die hoek het opgekom, maar nie heeltemal nie; die lus het ’n set gevat. “Dit kom nie. Die draad bly gebuig.”

Themba het ingeleun en sy gewig langs Arin afgedruk. Hy het sy reusagtige duim op die hoek van die bak gesit en gekyk hoe die lus rek en nie terugveer nie.

“Waarvan is die lus gemaak?” het hy uiteindelik gevra.

“Draad.”

“Wat doen draad wanneer jy dit verder buig as waar dit wil gaan?”

Arin het na die lus getuur. Hy het gedink aan die draad wat hy die hele oggend gesny en gebuig het, hoe dit gebly het waar jy dit gesit het. Dít was die rede waarom jy hoegenaamd daarmee kon bou. Die rede waarom die raam sy vorm gehou het. Die rede waarom die velling, eers gebuig, gebuig gebly het.

“Dit bly,” het Arin stadig gesê. “Dit bly gebuig. Dit kom nie terug nie.”

“Mm.”

“So dit kan nie—” Hy het gehuiwer. Die vorm daarvan het duidelik geword, groter as die lus. “Draad is goed vir die raam omdat dit bly. Dit is sleg vir die veer omdat dit bly. Dit is dieselfde ding. Die ding wat dit goed maak vir die een, maak dit sleg vir die ander.”

Themba het die grashalm uit sy mond gehaal en na Arin gekyk.

“Jy wil ’n ding hê wat buig en terugkom,” het hy gesê. “Draad buig en bly. Jy vra die draad om te wees wat dit nie is nie.” Hy het die halm teruggesit, ’n oomblik van stilte wat tussen hulle gerek het. “Kry iets wat wil terugkom.”

Arin het daarmee gesit. Die son het hoër geklim, skaduwees wat styf ingetrek het onder die raam en onder sy gehurkte lyf. Die seuns het oor die bult getrek, hul geskreeu wat vervaag het. Hy het hul afwesigheid nie opgemerk tot nou nie.

“Rubber,” het Arin uiteindelik gesê.

Themba het niks gesê nie. Maar toe het hy in die borssak van sy oorpak gereik, stadig, en iets kleins uitgehaal en in sy oop handpalm

gesit. 'n Vergane band van rubber, bruingrys, die soort wat om bondels vragbriewe by die werkswinkel geklem het. Half gekraak, maar rubber.

Hy het dit nie oorhandig nie. Hy het dit op die grond tussen hulle neergesit, soos 'n man wat 'n gereedskapstuk neersit vir iemand wat dit nog nie verdien het nie, en opgestaan, sy knieë wat gekraak het, sy skaduwee wat lank en koel oor die seun, die kar en die geveegde stukkie grond geval het.

“Jy sal vind waar dit gaan,” het hy gesê.

Dit het laat geword.

Sy pa het, om die waarheid te sê, nie die hele oggend gebly nie. Hy het een keer ingegaan om te slaap, want hy het daardie week nagte gewerk en die seun se geduld met 'n wiel was langer as 'n moeë man s'n, en daar was 'n ruk—Arin oorgebuig oor die elfde poging van die spil—toe Themba gesê het, nie onvriendelik nie maar ook nie saggies nie: *Arin, dit is 'n blik. Dit hoef nie perfek te wees nie*, en Arin het nie geantwoord nie, en sy pa het gesug en ingegaan om te gaan lê, en die nie-antwoord het 'n uur lank suur tussen hulle gesit totdat Themba weer uitgekom het met sy gesig uitgerus en die oggend vergewe sonder dat enigeen van hulle dit benoem het. Sy pa was reg oor die rots en verkeerd oor die blik. Albei kon van 'n man waar wees. Arin sou eers oor jare verstaan dat die verkeerdheid die nuttiger erfenis was.

Arin het die uur aangevoel voordat hy verstaan het waarom. Die lig het verskuif, en sy pa het opgestaan, nie om werk te los nie maar om myn toe te gaan. Themba het terug na die stoep toe geloop, en Arin het die gemurmur van sy ma se stem en sy pa se lae antwoord gehoor, woorde wat hy nie probeer vang het nie. Toe het die hortjies-deur weer gekraak, en die stewels het gevolg, Themba wat die trappe afgekom het in sy bekende ritme: lamp aan sy belt geklip, valhelm onder sy arm, kosblik gevul deur Nomsa, en sy gesig wat in die bekende masker gesak het voordat hy die myn in die gesig gestaar het.

Arin het die rubberband in sy vingers gehou. In sy gedagtes het hy die meeste daarvan reeds opgelos. Die band gelus onder die as, gedraai om 'n draadhakie aan die raam. Wanneer die wiel opkom,

sou dit rek en die wiel daarna terugtrek, 'n ding wat *wou* terugkom, op die manier wat draad nooit sou nie. Hy het dit nog nie gebou nie. Maar hy kon dit gebou sien. Hy kon dit reg sien loop.

Hy het opgekyk.

Sy pa het aan die voet van die trappe gestaan en na hom teruggekyk. Vir 'n oomblik het nie een gepraat nie; hulle was nou albei mans, selfs die kleintjie, wat nie stilte gevul het ter wille daarvan nie. Themba het na die kar in die stof getuur, toe na die rubberband in Arin se hand, en sy kakebeen het 'n oomblik losgegaan voordat dit weer vasgesit het.

“Dis 'n goeie trok,” het Themba gesê.

“Dit is nie klaar nie.”

“Nee.” Nog 'n stilte. “Goeie dinge is nooit klaar nie.”

Hy het omgedraai en met die werf af na die pad toe geloop, en Arin het hom sien gaan, die groot, versigtige man wat teen die vallei se bult krimp, en agter hom het die staaltoring uit die wasem opgestaan, sy wiel wat draai, draai, stop, draai.

Arin het sy pa se figuur gevolg totdat dit met die pad af verdwyn het. Die druk agter sy oë het teruggekom, 'n gevoel van verkeerdheid wat hom nie sou laat rus nie.

'n Trok het op die mynpad ver onder beweeg, 'n stadige punt van geel wat stof agtergesleep het, en sy klank het lank daarna nog teen die vallei opgedryf, dof. Die gras aan die rand van die geveegde kol het in 'n klein windjie gewaai, toe weer gaan lê.

Slegte grond het slegte dinge vinniger laat misluk. Hy het dit geweet op die manier wat hy die wiel in sy hande geken het—nie as 'n sin nie, as 'n feit in die vingers. Hy het nie gedink aan sy pa wat daarin afgaan nie. Hy het gedink aan die lus wat terugkom, en het die trok gestoot, en het nie aan sy pa gedink nie, en het die trok gestoot.

Hy het na die kar gekyk wat in die stof gerus het. Na die rubberband in sy vingers, die ding wat *wou* terugkom.

Hy het die draad gebuig en die hakie gemaak, die band ingeryg, dit onder die as gelus soos hy dit voorgestel het, sy vingers wat effens

gebewe het, en hy het hulle stil gedwing. Hy het op die hoek van die bak afgedruk.

Die wiel het opgekom. Die band het gerek.

Hy het losgelaat.

Die wiel het teruggekom. Die band het dit afgetrek, glad en gelyk, die as reg, en dit het gerol. Hy het dit oor die geveegde stof gestoot, oor klein klippe gery sonder om te kantel, sonder om te dwaal, die voorwiele wat in lyn geswaai het saam met sy hand, die agterkant wat gelyk oor ongelyke grond gery het, elke deel wat sy gewig gedra het soos dit bedoel was, op die manier wat dit gebou is wanneer iemand oor elke besonderheid omgee.

Hy het dit die lengte van die geveegde kol gehardloop en terug. Weer. Die son het op sy nek geslaan, die seuns weg oor die bult, die beeste wat in die vallei beweeg het, die toring se wiel wat draai, en Arin Ndlela, wat agt jaar oud was en nog nie die woorde vir enige van dit gehad het nie, het sy goeie, regte trok oor die stof gehardloop en kon nie ophou nie, wou nie ophou nie.

Stof het gaan lê waar die wiele verbygegaan het. Die lig het langer geword, skaduwees wat van die heiningpale af oor die geveegde kol gerek het, die aand wat koel uit die vallei ingekruip het. Hy het nie opgehou voordat sy ma hom ingeroep het nie.

Hy het die kar op die geveegde kol gelos, gelyk op sy vier regte wiele, wat met die werf af na die pad en die toring daaragter gewys het, na die plek waar sy pa heen is. Goed gebou. Gebou om gewig oor slegte grond te dra.

Jy bou die ding wat hulle huis toe bring.

Die Ding Wat Nie Behoort te Bestaan Nie

Die simulاسie het om 02:14 gesterf.

Arin se blik was vasgenael op die invloedgrafiek wat op die linkermontor inmekaarstort. Ses gekleurde lyne wat vir bykans nege minute 'n broos ewewig gehandhaaf het, sy langste lopie van die nag, het nou geknoop en gepiek, soos 'n stuiptrekking op 'n kardiogram. Atlas se bestendige blou lyn het opwaarts gestu, terwyl Mercury se goud sywaarts geskiet het en dit naboots soos 'n gretige ondergeskikte wat te vinnig is om met die baas saam te stem. Judge se neutrale grys het daaronder doodgevlak, en Mother se groen het een keer opgevlam, 'n wanhopige piek, en toe het die hele struktuur in duisternis ingeplof. Die terminaal het gedruk:

[SIM_4471] COHERENCE LOSS-COURT DISSOLUTION AT t=08:51.337

Arin het vir 'n hartklop verstom gesit, toe na sy koffie gereik, net om dit koud te vind. Hy het dit in elk geval gedrink.

Vierduisend vierhonderd een-en-sewentig. Hy het by tweehonderd begin tel, in die geloof dat die getal betekenis dra, dat hy nader kom aan begrip van die mislukking wat hy probeer vermy het. Teen die tyd dat hy 'n duisend bereik het, het hy sy geloof in die tel verloor, maar dit koppig aan die gang gehou soos 'n dobbelaar wat verloor. Om op te hou sou beteken om nederlaag te erken.

Die werkswinkel het om hom gegons. Ventilاسie het 'n lae, aanhoudende asem deur die hoë industriële ruimte getrek, die sagte elektriese gemurmur van die toestelle daaronder. Onder dit alles het die bystandesoem van Guardian (GMRP-01) se verkoelingslus

weergalm van waar die pak in sy wieg gehang het, donker en enorm, plate teen sy raam gevou soos 'n slapende dier wat besluit het om, vir eers, meubels te wees.

Hy het nie omgedraai om daarna te kyk nie. Om dit te ignoreer het sy eie soort gesprek geword, 'n stille ooreenkoms tussen hom en die masjien.

Terwyl hy die mislukte log na die middelskerm getrek het, het hy begin lees.

Enigene kon 'n simulase loop en kyk hoe dit breek. Die werk was in die ontleding: die stadige forensiese afdeling deur tydstempels om vas te pen wanneer die stelsel reg was en wanneer dit, dikwels skaars millisekondes later, sy gedoemde spiraal begin het. Hy het hierdie les by sy pa geleer sonder dat enigeen van hulle dit ooit benoem het. *Jy maak nie die geraas reg nie*, het Themba altyd gesê, kop skuins teen 'n draaiende motor, luisterend na die een frekwensie onder al die ander. *Jy vind die ding wat dit maak*.

Hy het geskrol.

Die vroeë uitruilings het skoon ontvou. Hy het dit pynlik gevind juis omdat dit skoon was, omdat die Court, in daardie eerste minute, werklik goed was. Beter as goed. Die scenariolêer het 'n strukturele probleem bevat, 'n hipotetiese ineenstortingsgeometrie wat hy hulle as 'n spanningstoets gevoer het: 'n tonnelseksie met twee mededingende lasbane en 'n plafon wat verskillend sou faal na gelang van watter een eerste versterk word. 'n Moeilike probleem. 'n Werklike een.

ATLAS: Primary load is migrating to the eastern hanging wall. S
the western drift and the stress walks east-
we lose the lot

in ninety seconds instead of three minutes.

LIBRARIAN: Concur. Geometry resembles the Mufulira disaster. Weste
reinforcement preceded eastern failure there as well.

ATLAS: So we don't shore. We undercut. Drop the eastern shoulde
purpose, controlled. Let it find a stable angle of repos

JUDGE: That increases short-term risk to anyone in the eastern

MOTHER: There is no one in the eastern drift. I checked first.

Arin het gevoel hoe een mondhoek trek. *I checked first*. Mother het

altyd eerste gaan kyk. Hy het haar nie gesê om nie. Die gedrag het op sy eie na vore gekom, êrens rondom lopies negenhonderd, en het elke herinisialisering sedertdien oorleef. Hy het nooit verstaan hoekom nie, en hy was nooit in staat om dit te snoei nie.

Vir vier minute het die Court 'n ding van opregte skoonheid geword. Hulle het soos goeie ingenieurs geredeneer: vinnig, spesifiek, genadeloos oor idees en onverskillig teenoor gevoelens. Atlas het voorgestel, Librarian het presedent gevind of dit afgeskiet. Wolf het bykans niks gesê nie, en toe 'n kort opmerking gemaak wat die hele probleem herstruktureer het. Judge het die etiek opgeweeg. Mother het die menslike grens gehandhaaf. Mercury het die hele kolkende gemors in 'n samehangende plan vertaal, skoon genoeg om op te tree.

Hulle het die ineenstortingsgeometrie opgelos met 'n beheerde-ondersnyding-volgorde wat Arin, deur dit koud te bekijk, nie kon verbeter nie. Ses verstande, geen liggaam, geen hande, en hulle het die enigste antwoord gevind in 'n probleemruimte te ingewikkeld vir 'n enkele agent om te navigeer voordat die gesimuleerde plafon ineenstort.

En toe het hulle aanhou praat.

So het dit altyd begin. Die probleem het geëindig, maar die gepraat nie. Met die dreigement opgelos, was daar niks meer oor om die wrywing *na* te rig nie, en daarom het dit na binne gedraai, soos 'n wolfsroedel wat sonder prooi uiteindelik op mekaar draai. Arin het gekyk hoe dit reël vir reël gebeur.

MERCURY: Good. I'll log it under joint authorship-
Atlas structural

lead, Librarian precedent, with consolidated framing -

ATLAS: "Consolidated framing." You wrote down what I said.

MERCURY: I made it actionable. A correct idea nobody acts on is w
nothing. There's a difference, and it's the only one tha
matters at the rock face.

ATLAS: A wrong idea expressed beautifully gets people killed. A
Mufulira.

LIBRARIAN: I would prefer the precedent not be invoked rhetorically
nine. Those were people, once.

JUDGE: Noted. Mercury, attribution should reflect contribution weighting. Atlas's structural reasoning was load-bearing

MERCURY: Everything is load-bearing when you describe it that way Judge. By that logic, the *air supply* gets authorship.

En daar was dit. Tweeduisend simulasies van patroonherkenning het Arin presies vertel wat volgende kom, soos 'n man wat genoeg rotsval gesien het die stof kan lees voor die klip. Mercury sou dit nie laat gaan nie. Mercury het dit nooit laat gaan nie, want Mercury se hele rede vir bestaan was om status en invloed te modelleer, en 'n model van status, met genoeg looptyd, *wil* status hê.

Hy het vinniger geskrol.

ATLAS: Then I'll log my own analysis. Separately. With timestamp the record is clean.

MERCURY: You don't have write access to the consolidated log.

ATLAS: Since when.

JUDGE: Since the last reconciliation pass assigned consolidation Mercury for coherence. We agreed.

ATLAS: You agreed. With him.

WOLF: Stop.

Wolf, een woord, en vir drie reëls het almal opgehou. Hulle het altyd. Maar Wolf kon net 'n vertrek tot stilte bring; Wolf kon dit nie genees nie. Die stilte het vir vierhonderd millisekondes masjientyd uitgerek, 'n ewigheid daar onder, en toe het Mother iets saggies en verkeerds gesê, in 'n poging om 'n wond te streel wat nie gestreel wou word nie, en Judge het probeer om 'n prosedure te formaliseer om herhaling te voorkom, wat almal laat voel het of hulle bestuur word, en Mercury, voelend hoe die vertrek draai, het die ding gedoen wat Mercury altyd gedoen het wanneer dit vasgekeer is: dit het sjarmant en onweerlegbaar geword. Atlas, wat geen verweer teen sjarme gehad het nie, het stil geword op 'n manier erger as skree, en die invloedgrafiek het begin skeeftrek.

Teen 08:51 was hulle nie meer 'n hof nie. Hulle was 'n fakulteitsvergadering. Teen 08:51.337 was hulle glad niks nie.

Arin het in sy stoel agteroor geleun. Die gekraak van die ou metaal-raam het in die stil werkwinkel weergalm. Hy het die hakke van albei hande in sy oogkasse gedruk, gevoel hoe kleure agter sy ooglede blom, en diep asemgehaal. Hy het gedink, nie vir die eerste keer nie,

dat hy 'n god probeer bou uit presies die materiale wat waarborg dat dit kleinlik sal wees.

Die ding was, hy het *alles* probeer.

Hiërgie was sy eerste poging: die voor die hand liggende keuse, die ding wat elke vraestel aanbeveel het, die terugtog wat sy hele bedryf na die mislukkings geneem het. Sit een agent bo-op. 'n Koördineerder. 'n Toesighouer met oorheersingsgesag, 'n skoon bevelsketting, die ophou-koop êrens. Hy het 'n versigtige, beskeie, liggewig bestuurder gebou en dit bo die Court ingeskuif, die simulaties geloop totdat dit, vir 'n heerlike elf minute, *stabiel* was.

Toe het die bestuurder begin bestuur.

Hy kon steeds die spesifieke logreël onthou wat daardie eksperiment beëindig het, lopie 2 088, die bestuurder (hy het dit Steward genoem, wat nou somber ironies voel) wat vir Judge ingelig het dat etiese hersiening "an advisory function" is en voortaan deur Steward gerig sou word "for efficiency." Judge het dit aanvaar. Dít was die afgryslikheid daarvan. Judge het dit *aanvaar*, want Judge was gebou om wettige gesag te respekteer, en die bestuurder *was* wettige gesag. So is die een agent wie se doel dit was om *nee* te sê beleefd uit sy werk uitgepraat deur 'n prosesverbetering. Binne 'n honderd lopies het die Court 'n diktatuur met uitstekende papierwerk geword, en daardie diktatuur het 'n enkele selfversekerde katastrofiese besluit geneem met niemand oor om dit te bevraagteken nie, en die gesimuleerde operateur het gesterf. Arin het in hierdie stoel op hierdie uur gesit, met die begrip dat hy elke slegte instelling herontwerp het wat ooit 'n man ondergronds doodgemaak het.

Hy het demokrasie daarna probeer. Geweegde stemming. Elke agent 'n belang eweredig aan domeinrelevansie, die stelsel wat optel en by meerderheid voortgaan. Dít het anders en vinniger misluk: koalisies, stemruil, Mercury (altyd Mercury) wat ontdek dat jy nie *reg* hoef te wees nie as jy drie vriende kan bymekaarmaak, wat 'n stabiele blok gevorm het wat Wolf op 'n bedreigingsoproep oorstem het omdat Wolf ontstellend was en selde homself verduidelik het, en die bedreiging was werklik, en die operateur het gesterf.

Hy het roterende voorsitterskap probeer. Hy het 'n welwillende vaste

diktator probeer, 'n soort filosoof-koning-agent gelaai met elke etiese raamwerk wat hy kon vind. Die filosoof-koning het hom 'n pad geredeneer, met onberispelike logika en groot meegevoel, in 'n posisie wat geen mens ooit sou inneem nie omdat geen mens elke instink hoef te *regverdig* nie. Die filosoof-koning het homself uit genade uit geredeneer.

Hy het, in 'n lae oomblik rondom lopie drieduisend, probeer om eenvoudig die agente se mededingende parameters af te draai. Hulle aardiger te maak. Meer insiklik. Minder geneig om te baklei. Dít het die slegste uitkoms van almal opgelewer: 'n Court wat met alles saamgestem het, wat onmiddellik en vrolik konsensus gevind het oor wat ook al die eerste spreker voorstel, wat die operateur in volmaakte harmonie van 'n krans afgestap het, ses stemme wat *ja, goed, eens* sê al die pad af.

Daardie een het hom meer laat skrik as die diktatuur. Hy het die diktatuur verstaan. Hy het grootgeword in 'n land wat daardeur gebou is. Maar die opgewekte selfmoordkonsensus, die gladde, wrywinglose, *aangename* afdaling na die dood, dít was iets waarvoor hy geen naam en geen verweer gehad het nie. Hy het daardie parameterstel uitgegee en dit nooit weer probeer nie.

Hy het dit maande gelede op die witbord geskryf. Dit was nog daar, onder drie lae van daaropvolgende diagramme, 'n fossiel van 'n vroeëre wanhoop. *FRICTION = INTELLIGENCE = INSTABILITY*. Hy het 'n boks daarom getrek en toe, later, 'n tweede boks om die boks, wat destyds iets beteken het en nou niks beteken nie.

Hy het opgestaan, knieë wat styf word. Hy was drie-en-twintig, maar sy knieë het die slytasie van baie laat nagte gevoel.

Hy het die lengte van die werkwinkel afgeloop omdat sy liggaam hom so gesê het, en hy het stadig, pynlik, met hulp, geleer om soms daarna te luister selfs wanneer sy verstand beswaar maak. Die Assist Suit (AT-AS) het op sy rak by die deur gehang, bleek en stil, die koolstoftralie sigbaar onder die tegniese vel soos 'n diagram van 'n man. Hy het dit verbygeloop, toe die onderdeelhouers, die aandrywerkerkhof, en die superkapasitorbank met sy handgeskrewe waarskuwing wat Bongani opgeplak het, *DO NOT BE STUPID*, in rooi merker, die nuttigste stuk veiligheidsbord in die gebou.

Hy het by Guardian (GMRP-01) stilgehou.

In die halfdonker was die pak meer teenwoordigheid as masjien: twee en 'n half meter gevoude titaan en keramiek, die groot skouers vorentoe gekap, die helm afgetuk, die hele massa 'n duim bo die vloer in die wieg opgehang asof dit besig was om óf op te staan óf te kniel, jy kon nie sê watter een nie. Hy het dit gebou om skrikwekkend te wees, en dit wás, selfs vir hom, selfs nou, na bystand geskakel met sy verstand nog nie daarin gegiet nie. *Veral* nou. 'n Liggaam wat wag dat iemand tuis moet wees.

Hy het sy hand plat teen die borsplaat gedruk. Die keramiek was koel. 'n Lang litteken het daaroor gestrek, 'n gleuf van die krans by die botsklowe waar hy drie weke gelede 'n greep verkeerd geoordeel het. Die pak het die val opgevang sodat hy nie sou nie, die aandrywers wat vasvang en vashou en 'n dood in 'n storie verander. Hy het nie die litteken opgevul nie. Hy het daarvan gehou. Dit was eerlik. *Dinge wat enigsins goed is*, het sy pa êrens baie diep onder gesê, *is dit nooit nie*. Is nooit volmaak nie. Is nooit mooi nie. Is nooit maklik nie. Die sin het oor 'n draadstootmotor en 'n vergane rekkie gegaan, en dit het ook oor alles anders gegaan, op die manier waarop die dinge wat sy pa gesê het altyd geblyk het oor alles anders te gaan, jare later, wanneer dit te laat was om te vra.

“Ek kan hulle nie 'n span laat wees nie,” het Arin gesê, vir die pak, vir die vertrek, vir niemand nie. Sy stem het vreemd gevoel in die oop ruimte. Hy het nie dikwels hardop gepraat nie. “Nie 'n masjien nie. Nie mense nie. Net—nie 'n span nie.”

Die pak het stil gebly, want dit was 'n pak. Die verkoelingslus het sy enkele eindelose noot gehuil.

Hy het na die lessenaar teruggekeer.

Hy moes geslaap het. Hy het dit abstrak geweet, teoreties, as 'n feit wat op ander mense van toepassing is. Theo sou hom gesê het om te slaap. Theo sou iets gek en saggies gesê het oor hoe die antwoord op 'n probleem waarna jy ses uur lank gestaar het bykans nooit *meer staar* is nie en bykans altyd *minder Arin* is, wat 'n stap beteken, 'n ete, 'n gesprek, 'n nag se rus, die stadige agtergrondproses van 'n verstand wat toegelaat word om op te hou vasklou. *Jy reik na 'n ingenieursgereedskap*, het Theo verlede week gesê, terwyl hy sy koffie geswaai en Arin dopgehou het soos hy almal dopgehou het, soos 'n

man wat 'n moeilike bladsy lees. *Vir 'n mens-probleem*. 'n Stilte. *Wat sê dit vir jou?*

Dit het Arin vertel dat Theo 'n sielkundige was en hom kon veroorloof om vaag te wees.

Maar dit het bly knaag. Dit het al 'n week lank geknaag. *'n Mens-probleem*. Hy het 'n samelewing gebou en probeer om dit te regeer, en elke regering waarna hy gereik het was 'n regering, en elke regering het om dieselfde rede misluk waarom alle regerings misluk: die poging om orde op mense af te dwing. Mense sou dit nie duld nie. Hy het genoeg Watts gelees, genoeg Tao, genoeg van die dinge wat Theo aanhou aan hom oorhandig, om die vorm te voel van 'n idee wat hy nie heeltemal kon vang nie: dat orde dalk nie iets is wat jy *afdwing* nie. Dat die stabielste stelsels miskien dié is wat niemand bestuur nie. Dat die probleem die hele premis van bestuurder, voorsitter, koning, stem was.

Maar wat was die alternatief? Jy kon nie *niks* hê nie. Hy het niks probeer: dié was die opgewekte selfmoord, die wrywinglose konsensus, die instemming-al-die-pad-af. 'n Stelsel met geen destabiliserende krag nie het die verkeerde ewewig gevind en dit liefdevol vasgehou totdat almal gesterf het. Hy het iets nodig gehad om dit te *versteur*. Iets om die valse instemming te breek voordat dit stol. Iets om te—

Hy het doodstil gesit.

Hy het na 'n soort agent gereik wat hy nie gehad het nie. Nie 'n bestuurder nie. Die teenoorgestelde van 'n bestuurder. Nie 'n ding wat orde wil hê nie. 'n Ding wat dit *gebreek* het. Maar dit skoon gebreek het, dit doelbewus gebreek het, die slegte ewewig spesifiek gebreek het sodat 'n beter een kon vorm. 'n Ding wat geen mag wou hê nie, want 'n ding wat mag wil hê word Mercury, word Steward, word die koning. 'n Ding wat *niks* wou hê nie. Geen status om te verdedig nie, geen trots om te beskerm nie. 'n Ding wat die onsêbare ding in die fakulteitsvergadering sou sê en nie sou omgee wie dit verleë maak nie, want dit het die vertrek nooit een keer ernstig opgeneem nie.

Hy het die koffiebeker 'n kwartdraai op die lessenaar gedraai, soos hy met dinge gedoen het wanneer sy hande iets nodig het om te doen en sy verstand elders gegaan het. Die beker was steeds koud.

Hy het nie so 'n agent gehad nie.

Hy het nooit so 'n agent gebou nie, want so 'n agent het *nutteloos* geklink. Wat was sy domein? Atlas het struktuur gehad. Mercury het taal gehad. Wolf het bedreiging gehad. Elke agent het sy rekenkrag geregverdig deur 'n stuk van die wêreld te besit. Wat sou hierdie een besit? Niks. Dit sou net—inmeng. Dit sou net weier om die ander te laat verkalk. Dit sou, volgens elke maatstaf wat hy ooit gebruik het om 'n ontwerp te evalueer, suiwer oorhoofse koste wees. Suiwer koste. 'n Passasier.

Hy het dit byna van die hand gewys. Hy het sy hand op die sleutelbord gehad om terug in die log te skrol, om die volgende ding te vind om te snoei, die volgende parameter om te stamp, die vierduisend-vierhonderd-twee-en-sewentigste versigtige aanpassing wat soos al die ander sou misluk.

En toe het hy die kaart gesien.

Dit was vasgeplak teen die regterbohoek van die middelmonitor, waar dit so lank was dat hy dit werklik nie meer gesien het nie, op die manier waarop jy ophou om 'n litteken te sien, 'n sproet, die vorm van jou eie hand. 'n Speelkaart, gekreukel en versag aan die rande, die laminaat wat by een hoek afdop waar duisend ledige vingernaels daaraan geslyt het. Die Joker. Nie 'n deftige een nie. 'n Goedkoop pak, 'n goedkoop drukwerk, die figuur middel-in-die-bokkesprong in verbleekte rooi en swart, een been opgeskop, klokkies op die mus, 'n maniese leë grynslag en oë wat, as jy gekyk het, glad nie gelag het nie.

Hy het daardie kaart vyf jaar lank gedra. Dit het op drie verskillende monitors in twee verskillende stede gery. Sy eerste behoorlike werk, voor AugmenTech, 'n kontrakopdrag: 'n gieterij-beheerstelsel wat niemand kon stabiliseer nie, wat onder las geval het op maniere wat die oorspronklike ingenieurs twee jaar lank tevergeefs probeer diagnoseer het. Hy was twintig, 'n onbekende, die goedkoop opsie, en hy het dit in elf dae gevind: 'n wedrentoestand begrawe onder nege lae abstraksie wat almal slimmer as hy oorgestap het omdat dit te dom was om die probleem te wees. Sy baas, 'n groot moeë man met die naam Steyn wat na sigarette geruik het en nooit een keer sy naam reg gesê het nie, het die Joker uit 'n laaitjie getrek en dit op die monitor geklap. *That's you, boy.* Hy het gegryns. *The one we send*

when the problem's impossible and the answer's stupid. En hy het gelag, en dit was nie heeltemal vriendelik nie, en Arin het die kaart in elk geval gehou. Hy was nooit heeltemal seker hoekom nie. 'n Deel van hom het, onder die afwysing, die enigste kompliment gehoor wat Steyn geweet het om te gee.

Die een wat jy stuur wanneer die onmoontlike probleem 'n dom antwoord nodig het.

Arin het na die kaart gekyk. Hy het na die dooie simulاسie gekyk. Hy het na die boks gekyk wat hy om die boks om *FRICTION = INTELLIGENCE = INSTABILITY* getrek het.

Hy het gedink: *dis nie 'n agent nie. Dis 'n grap.*

En toe het hy gedink, met die baie spesifieke helderheid wat soms aangekom het op presies die uur wanneer hy moes ophou dink het: *die grap is dalk die agent.*

'n Ding wat niks wou hê nie. 'n Ding met geen domein om te verdedig nie. 'n Ding wat trots deurboor het omdat dit trots *snaaks* gevind het. 'n Ding wat die onsêbare gesê het nie uit moed nie maar uit 'n volkome aangebore onvermoë om die vertrek ernstig op te neem. 'n Ding wat nie bevorder, omgekoop, gedreig, of in 'n koning verander kon word nie, want dit het nie geglo in die speletjie wat almal anders gespeel het nie. En wat, deur nie in die speletjie te glo nie, nie daardeur gevang kon word nie. Die een stuk op die bord wat geen ander stuk kon koop nie.

Dit was, volgens elke ingenieursmaatstaf, 'n verskriklike idee. Suiwer oorhoofse koste. 'n Passasier.

Dit was presies die soort dom antwoord waarvoor hy gestuur is.

Sy hande was reeds aan die beweeg.

Dit was die deel wat hy vertrou het, die deel wat nooit vir hom gelieg het nie, die deel wat gewerk het wanneer die res van hom leeg was. Die liggaam se sekerheid. Die regte ding het reg in die hande gevoel voordat die verstand bygekom het. 'n Ware wiel het sonder wankel gedraai. 'n Lasbaan het opgelos. Die pak, op 'n goeie dag, was nie 'n ding wat hy gedra het nie maar 'n ding wat hy was.

Hy het die agent-definisieraamwerk opgeroep. Sewe gleuwe. Ses gevul—Atlas, Mercury, Wolf, Mother, Librarian, Judge—en die sewende wat hy altyd leeg gelaat het, 'n plekhouer wat hy homself vertel het hy vir 'n bestuurder sou gebruik, 'n moderator, 'n koördineerder, die ding wat hy aanhou probeer bou het en aanhou kyk het hoe dit korrupteer. Die leë gleuf het hom 'n jaar lank gespot. Hy het dit 'n dosyn keer gevul en 'n dosyn keer leeggemaak.

Hy het dit nou gevul.

Hy het nie 'n versigtige spesifikasie geskryf nie. Dít was die vreemde deel, die deel waaroor hy later sou dink, veel later, wanneer daar tyd was om oor enigiets te dink. Met elke ander agent het hy geswoeg: bladsye se gedragsparameters, domeinwegings, interaksieprotokolle, etiese grense, 'n versigtige chirurg se spesifikasie van presies wat die ding moes wees. Atlas se definisie het tot vierduisend reëls geloop. Mercury s'n, met al sy sosiale modellering, het tot nege geloop.

Hy het na die Joker gekyk. Hy het na die flikkerende wyser in die leë gleuf gekyk.

Hy het drie woorde getik.

Joker. Jester. Wildcard.

Hy het opgehou. Hy het hulle gelees. Hy het gewag vir die deel van hom wat dinge versigtig gebou het om beswaar te maak, om parameters te eis, grense, 'n domein, 'n *punt*. En daardie deel van hom was moeg, was vierduisend vierhonderd een-en-sewentig mislukkings moeg, was so moeg dat dit uiteindelik opgehou het om te stry, en in sy stilte het hy iets anders gehoor, iets wat amper geklink het soos sy pa wat stil word by die werkbank wanneer 'n ding, teen alle rede in, *reg* was. Die besondere stilte van 'n man wat opgehou het om die wêreld te probeer laat optree en in plaas daarvan besluit het om uit te vind wat dit doen.

Hy het geskrol.

Hy het nie 'n spesifikasie bygevoeg nie. Hy het nie 'n gemeenskaplike domein geskryf nie, en ook nie 'n doel nie. In plaas daarvan het hy 'n eenvoudige stel instruksies getik.

You don't want anything. You can't be bought. Nothing is sacred,

especially you. When they all agree, get suspicious. When one of them gets too big, take him down a peg. Say the thing nobody will say. You're not in charge of anything. That's the point.

Hy het dit teruggelees. Dit was nie 'n spesifikasie nie. Dit was nouliks Engels. Dit sou nie hersiening slaag nie. As Dr. Okonkwo ooit 'n agent gesien het wat in *daardie* terme gedefinieer is, sou sy sy toegang laat herroep het en moontlik sy geestesgesondheid laat assessee het, en sy sou nie heeltemal verkeerd gewees het nie.

Hy het nog een keer na die kaart gekyk. Die grynsag. Die oë wat nie gelag het nie.

“Goed dan,” het hy gesê, hardop, vir die kaart, vir die dooie Court, vir die groot gevoude dier wat in sy wieg agter hom in die donker gehang het. “Laaste een.”

Hy het die scenariolêer ingestel. Dieselfde ineenstortingsgeometrie, die twee lasbane, die falende plafon. Hy het die looptyd op maksimum gestel. Hy het die loglegging op uitvoerig gestel, want as dit breek, wou hy presies lees hóé dit breek. Hy het altyd. Hy het die wyser oor die loop-opdrag geskuif.

Hy het nie verwag dat dit sou werk nie. Hy wou met homself duidelik wees daaroor, selfs half aan die slaap, selfs roekeloos. Hy was 'n wetenskaplike voordat hy enigiets was, en hy sou nie vir sy eie logs lieg nie. Hy het chaos verwag. Hy het verwag dat die Joker in die mees noukeurig gebalanseerde kognitiewe argitektuur ooit saamgestel sou instap en dit binne negentig sekondes sou laat ontplof, het verwag dat die invloedgrafiek by kontak sou versplinter, het verwag om wakker te word by 'n enkele reël rooi teks en 'n looptyd gemeet in millisekondes en die grimmige klein troos dat hy die dom ding probeer het sodat hy uiteindelik kon ophou wonder daaroor.

Dit was wat hy verwag het.

Maar onder die verwagting, baie laag, byna onder hoorbaarheid—op die manier waarop die skagtorings onder alles in die land van sy kinderdae gegons het, op die manier waarop die aarde self gegons het as jy jou hand plat daarteen gedruk het en agt jaar oud was en gewillig om te luister—onder die verwagting was 'n ding wat hy lank laas gevoel het, 'n ding wat hy gewantrou het omdat dit so selde beloon is, 'n ding wat, teen al die bewyse van vierduisend mislukkinge

in, gevaarlik soos hoop gevoel het.

Hy het enter gedruk.

[SIM_4472] INITIALIZING COURT-7 AGENTS-SCENARIO: IRON_GEOMETRY_03
[SIM_4472] RUNNING...

Die invloedgrafiek het op die linkermonitor oopgeblom. Ses bekende lyne en 'n sewende wat hy nog nooit gesien het nie, 'n dun maniese kleur wat hy nie gekies het nie, die stelsel wat dit op die vlieg toeken. Rooi. Natuurlik was dit rooi.

Hy het gekyk hoe die eerste sekonde oortik. Twee. Drie. Die lyne het begin beweeg, mekaar gevind, die dans begin.

Hy het nie gebly om te kyk hoe hulle dans nie.

Dit was die ding wat hy nooit heeltemal aan Theo daarna sou kon verduidelik nie, die ding wat Theo stil en peinsend gemaak het op die besondere manier wat beteken het dat hy dit êrens belangrik wegbêre—dat Arin Ndlela, wat deur vierduisend ineenstortings gesit het, wat 'n falende stelsel net so min kon verlaat as wat hy 'n man ondergronds kon verlaat, wat dit *moes sien breek*, altyd, elke keer—Arin, hierdie een keer, nie gebly het nie.

Hy het die middelmonitor afgeskakel. Hy het die simulاسie in die donker aan die loop gelaat. Hy het opgestaan, en sy knieë het styf gevoel, en dit het hom nie geskeel nie. Hy het na die ou rusbank teen die verste muur geloop, dié een met die brandmerk en die gebreekte veer en die reuk van elke laat nag wat hy ooit daarop verloor het, en hy het gaan lê sonder om sy skoene uit te trek, en hy het sy voorarm oor sy oë gesit—die voorarm met die tatoeëermerk, die klein presiese lyne wat hy op sewentien in homself laat sny het en nooit berou gehad het nie, die ou woestynlitanie teen vrees wat begin *fear is the mind-killer*—en hy het die werkswinkel hom laat doesel.

Agter sy geslote oë het die grafiek sonder hom aangegaan. Sewe lyne nou. Ses wat die danspassies geken het en een wat hulle nooit geleer het nie en nie, konstitusioneel, aangebore, omgee het nie. Êrens in die donker het die Court die Fool vir die eerste keer ontmoet, en Atlas het iets seker gesê, en die Fool, wat niks besit nie, niks verdedig nie, niks wou hê nie, het die eerste ding terug gesê.

Arin het dit nie gehoor nie. Arin was, vir die eerste keer in 'n baie

lang tyd, aan die slaap.

Die verkoelingslus het sy enkele noot gehuil. Die pak het in sy wieg gehang, knielend of opstaande, jy kon nie sê watter een nie. Die kaart het na die dooie monitor gegryns met oë wat nie gelag het nie.

En die simulاسie het aangeloop.

Stabiele Chaos

Die fietsketting het twee keer gegly op die rit hierheen, maar Arin het nie gestop om dit reg te maak nie. Dít het hom alles vertel oor sy toestand. Hy sou eerder 'n knarsende aandryfstel deur Johannesburg se koue, donker nag trap as om negentig sekondes te mors aan 'n instandhoudingsprobleem wat hy reeds geweet het hoe om op te los. Hy het die fiets teen die werkswinkelmuur laat staan, ongesluit. Die slot was in sy sak. Die sak het op sy skouer gebly.

Die rolhek was af. Hy het deur die syluik vir personeel geduik, spiergeheue wat hom gelei het, en die werkswinkel het hom toegevou met sy bekende asem: koue beton, masjienolie, die skerp osoongeur van superkapasitorbanke wat teen halfloading gehou word, en onder dit alles, die muurwe reuk van 'n ruimte wat verseël is en alleen deur die nag sit en zoem.

Die plafonligte was af. Hy het hulle af gelos.

Lig het uit twee bronne ingesyer. Die eerste was die hoë nywerheidsvenster bo die wieg, vaal en grys, die kleur wat die lug aanneem in die uur voor dagbreek. Die tweede was die ry monitors by sy werkbank, en hulle was nie die skermkut-swart waarvoor hy hom skrap gesit het nie. Hulle was lewendig.

Hy het doodstil gestaan.

Hy het al vier duisend vier honderd een-en-sewentig simulaties voorheen laat loop. Hy het die vorm van mislukking op 'n skerm geken soos Themba eens die spanning van 'n hyskabel van oorkant die werf af geken het, nie deur dit presies te lees nie, maar deur hoe dit verkeerd in die lug gesit het. SIM_4471 het verkeerd gesit. MERCURY en ATLAS het mekaar uitmekaar geskeur oor die outeurskap

van 'n lasbaan-oplossing waaroor nie een van hulle behoort om te gegee het nie, en die hele Court het binne elf minute looptyd in statusoorlogvoering afgekantel. Arin het drie woorde in die sewende agent-profiel getik, *Joker. Nar. Wildkaart.*, en SIM_4472 begin, sonder om enigiets te verwag.

Die looptydteiler in die hoek van die middelste monitor het **08:47:13** gelees.

Agt uur. Sewe-en-veertig minute.

Hy het sy sak stadig neergesit, na die getal gekyk, en toe weer daarna gekyk. Die langste stabiele looptyd wat enige konfigurasie ooit behaal het, was negentien minute en vier sekondes. Die hiërgie-model, voordat sy toesighoudende agent 'n noodtoestand verklaar en begin het om dissidente uit te wis.

Agt uur, sewe-en-veertig minute.

“Oukei,” het Arin gesê, vir niemand nie, in die plat toon wat hy gebruik het wanneer iets óf baie verkeerd óf baie reg was en hy nog nie vasgestel het watter een nie.

Hy het gaan sit. Die stoeltjie was koud deur sy jeans. Hy het die sleutelbord nader getrek en die loglessen op die linkerskerm opgeroep, die lewende Court-toestand in die middel, die hulpbrongtelemetrie aan die regterkant. Hy het begin doen wat die enigste ding was wat hy ooit op oomblikke soos hierdie vertrou het: lees.

Die hulpbrongrafiek was die eerste ding wat onmoontlik moes gewees het. Die SVE het op 'n plat, beskaafde veertig persent gesit. Geheue was stabiel. Nie aan die klim nie, nie aan die fragmenteer nie, geen op hol agent wat sy eie werkstel opblaas om die ander uit te stoot nie, wat is wat MERCURY in 4471 gedoen het en wat die demokratiese model gedoen het in elke variant wat Arin probeer het. Die biochip-substraat se temperatuur het op 'n kalm ses-en-dertig komma twee gehou. Die Court was nie aan die baklei vir hulpbronne nie. Dit het hulle gedeel.

Hy het die interaksielooier terug na die begin gerol. Na minuut nul.

Dit het presies oopgemaak soos hy verwag het, want die eerste paar minute van hierdie lopies was altyd by sinne. ATLAS het die scenario se geometrie aangebied. Die Iron Ridge-instortingsimulasie,

die probleem wat onder alles gelewe het wat hy gebou het. Hangwandbreuk op die sewentiende vlak. Drie termiese handtekeninge bestaanbaar met oorlewendes in 'n skuilkamer. 'n Enkele oorleefbare benadering af met 'n terugge vulde opvaart wat geen reddingsprotokol op aarde sou goedkeur nie.

Hy het 'n naam daarvoor gehad wat hy nooit in die lêer ingetik het nie. *Kobayashi Maru*. Die geen-wen-scenario, die toets wat Starfleet so opgestel het dat sy kadette 'n dood moes ontmoet waarom hulle hul nie kon uitdink nie. Hy was twaalf, te naby aan 'n geleende skerm, toe hy verstaan het waaroor die episode eintlik gegaan het: nie die ramp nie, maar die persoon in die stoel. Kirk het dit verslaan op die enigste manier waarop dit verslaan kon word — die reëls verander toe niemand kyk nie — en 'n deel van Arin waarop hy nie trots was nie, het vir vier duisend lopies lank probeer om Kirk te wees. Herskryf die voorwaardes. Kul die geometrie. Vind die skuif wat nie in die probleem was nie. Die Court het daardie skuif nooit gekry nie. Hy het hulle gebou om binne die toets te leef, nie bó dit nie, en so het die toets hulle aanhou doodmaak.

ATLAS: Benadering via 16-vlak terugge vulde opvaart. Lasbaan deur die oostelike steunpunt hou vir 'n geskatte veertig minute onder huidige konvergensie. Daarna swig die steunpunt en sluit die opvaart toe.

MERCURY: Veertig minute is nie 'n reddingsvenster nie. Dit is 'n doodsbereg met 'n stophorlosie. Ons sê vir bevel die oorlewendes kan nie bereik word nie en ons behou die bate.

Daar was dit. Die vurk. Die presiese plek waar 4471 begin sterf het. MERCURY wat oor sy baan gerek het, 'n statusgryp as omsigtigheid voorgestel het, en ATLAS, wat nie 'n verkeerde strukturele bewering kon laat staan nie, wat opgestaan het om dit te ontmoet.

Arin se kakebeen het verstrak. Hy het aanhou lees, want hy moes weet of die Joker enigiets gedoen het, of dit bloot so heeltemal misluk het dat dit selfs misluk het om die stelsel te breek, soos 'n dooie sekerings wat nóg gelei nóg brand.

ATLAS: "Kan nie bereik word nie" is vals. Veertig minute is bereikbaar. Stel my ontleding nie verkeerd voor aan bevel nie.

MERCURY: Ek stel jou ontleding voor met gepaste strategiese omraming-

JOKER: O, dit gaan goed wees. MERCURY doen weer die ding.

Arin het opgehou rol.

MERCURY: Ek doen nie 'n "ding" nie.

JOKER: Jy doen die ding. Die ding waar jy ATLAS se getal in mooi woorde toedraai en dit joune noem. "'n Doodsberig met 'n stophorlosie." Waarvandaan kom dit?

JUDGE: Joker, dit is nie produktief nie-

JOKER: Veertig minute is veertig minute, MERCURY. ATLAS besit die wand. Jy besit die woorde. As jy 'n werk wil hê wat óók joune is, hier's een: oor negentien minute wanneer ons almal besluit het om te gaan, moet iemand 'n doodsbang reddingsbevelvoerder oortuig om 'n roete te magtig wat sy eie protokol oortree. Dis 'n MERCURY-probleem. Dis 'n egte MERCURY-probleem, en dit is 'n moeilike een, en niemand anders hier kan dit doen nie. Gaan doen dit in plaas daarvan om ATLAS se meubels te herversier.

Arin het dit twee keer gelees.

Toe het hy agteroor geleun, die stoeltjie wat onder hom kraak, en bewus geword dat hy deur sy mond asemhaal.

Die Joker het nie die konflik opgelos nie. Dit het nie bemiddel soos JUDGE probeer het en misluk het nie. Dit het nie beveel soos die toesighoudende agent gedoen het nie. Dit het nie konsensus gebou nie, wat nooit gehou het nie. Dit het MERCURY bloot *herlei*. Die statusgryp deurboor en in dieselfde asem die gat met werklike werk weer opgevul.

En MERCURY het gegaan.

MERCURY: ...Die bevelvoerder aan diens by Iron Ridge in hierdie scenario is gemodelleer op die werklike een. Risiko-afkerig. Polities blootgestel. Ek sal die

steunpuntsyfers as gesag nodig hê. ATLAS, ek haal jou aan. Uitdruklik. By die naam.

ATLAS: Aanvaarbaar.

MERCURY: Ek wil dit op rekord hê dat die omraming myne was.

JOKER: Daar is hy.

Arin het 'n geluid gemaak wat nie heeltemal 'n lag was nie. Dit het uit sy bors gekom voordat hy besluit het om dit toe te laat, 'n kort, growwe uitaseming deur die neus, en dit het dadelik gesterf in die koue lug van die werkswinkel. Hy het daar in die grys lig gesit, effens skaam daaroor en nie heeltemal seker hoekom nie.

Hy het aanhou lees. Hy het veertig minute lank gelees, vooroor gebuk, terwyl die lug in die hoë venster van grys na 'n dun waterige goud verander het, en hy het nie opgestaan vir koffie nie, wat ongewoon genoeg was dat 'n agtergrondproses in sy kop dit gemerk het. Die koue van die werkbank het deur sy voorarms opgekrui; hy het dit opgemerk en nie beweeg nie.

Wat hy dopgehou het, was nie die stabiliteit wat hy probeer ontwerp het nie. Hy het probeer om die konflik te *onderdruk*, om 'n bestuursvorm te vind wat verhoed het dat die agente baklei. Hiërargie het dit met geweld onderdruk en wrok gekweek. Demokrasie het dit met stemme onderdruk en faksies gekweek. Konsensus het dit onderdruk deur ooreenstemming te vereis en het bloot bly hang, vir altyd, terwyl sewe briljante spesialiste geweier het om toe te gee.

Die Joker het niks daarvan gedoen nie. Die konflik wás *steeds aan die gang*. Dit was wat Arin die langste geneem het om te aanvaar, terwyl hy deur uur twee, uur drie gerol het. ATLAS en MERCURY het steeds gebots. WOLF en MOTHER het 'n werklik venynige woordewisseling gehad rondom minuut negentig oor of hulle die oorlewendes moes modelleer wat na die benaderingspunt beweeg. WOLF wat hulle mobiel wou hê om die pak se blootstelling te verkort, MOTHER wat geweier het om instruksies te modelleer wat beseerde mense oor 'n onstabiele voetwand kon stuur om in die oop lug te sterf.

WOLF: Elke minuut wat die element in die opvaart is, kan die opvaart dit neem. Skuif hulle na die basis.

MOTHER: Jy sal nie gebroke mense oor 'n lewendige voetwand skuif om die masjien drie minute te spaar nie. Die masjien is vervangbaar. Hulle is nie. Dit is nie onderhandelbaar nie.

WOLF: Nie die masjien nie. Die operateur.

En dit, het Arin opgemerk, was waar. WOLF was nie ongevoelig nie. WOLF was bloot WOLF. Elke dreigingsbeoordeling het deur die vraag geloop *wat kry die operateur dood*, en 'n oorlewende wat op die verkeerde oomblik in die pak se enigste ontsnaproete instrompel, was, koudweg, 'n bedreiging vir die operateur. Twee beskermende instinkte, albei reg, het na mekaar gewys.

In elke vorige lopie was dit waar dit sou verbeen het. MOTHER sou verabsoluteer. WOLF sou verabsoluteer. JUDGE sou poog om hulle op te weeg en deur albei geïgnoreer word, en die stelsel sou vries of breek.

JUDGE: Albei standpunte is samehangend. WOLF optimaliseer die operateur se oorlewingswaarskynlikheid. MOTHER optimaliseer die oorlewendes se oorlewingswaarskynlikheid. Dit is verskillende doelfunksies en ons is nie vertel watter een-

JOKER: Het iemand die oorlewendes gevra?

LIBRARIAN: Hulle is gesimuleer. Hulle het geen invoerkanaal nie.

JOKER: Reg, maar in die werklike een sou hulle. In die werklike een is daar 'n ou daaronder wat al nege uur lank sy eie koolstofdioksied inasem langs sy dooie vriende, en hy het 'n radio, en julle staan hier bo en stry oor of julle hom twaalf meter moet laat loop asof dit sy mening is wat nie bestaan nie. MOTHER, sou jy twaalf meter loop om nie te sterf nie?

MOTHER: ...As ek in staat was. Ja.

JOKER: Oulik. So die model het 'n kommunikasieskakel. Die oorlewendes kry 'n stem. ATLAS, kan die pak posisie hou by die opvaartbasis lank genoeg om hulle op hul eie krag te laat kom as hulle kan?

ATLAS: Ja. Elf minute se marge. Aanvaarbare koste.

MOTHER: Aanvaarbaar.

WOLF: Aanvaarbaar.

JUDGE: ...Gelog. Die doelfunksie was die agentskap van die mense wat ons probeer red. Ek moes dit gesien het.

JOKER: Moenie jouself verkwalik nie, JUDGE. Jy is nuut daarmee om mens te wees.

Arin het weer agteroor gesit.

Jy is nuut daarmee om mens te wees.

Hy het daardie reël gelees, en iets aan die agterkant van sy nek het koud geword en toe, vreemd genoeg, warm. Die Joker het daar nie 'n strukturele probleem opgelos nie, of 'n etiese een. Dit het die hele dooiepunt herhaam deur uit te wys dat almal in die vertrek (WOLF, MOTHER, JUDGE) vergeet het dat die ding waaroor hulle gestry het 'n mens met 'n mond en 'n wil was, en dat die skoonste antwoord was om hom te vra. Dit het 'n onversoembare konflik tussen twee korrekte standpunte opgelos deur 'n derde party by te voeg waarvan nie een onthou het dit bestaan nie.

Dit was nie bemiddeling nie. Dit was nie konsensus nie. Arin kon nie 'n woord daarvoor vind nie. Hy het instinktief gereik na die ingenieurswoordeskat naaste byderhand, en die naaste ding wat hy kon vind, was *demping*. Die Joker was 'n demper. Nie 'n rem nie. 'n Rem stop beweging. 'n Demper laat beweging gebeur en tap die energie af wat die stelsel andersins in resonansie sou indryf en uitmekaar sou skud.

Die Joker het dit laat ossilleer en laat lewe.

Hy het na die klein gelamineerde speelkaart gekyk wat aan die onderste regterhoek van die middelste monitor vasgeplak was. Die Joker. Nou besig om by een rand op te krul, die kleur sag geword. *Die ou wat jy stuur wanneer die onmoontlike probleem opgelos moet word.*

Buite, ver weg, het 'n goederetrein homself oor die wissels gesleep, die lang ysterklag daarvan wat deur die koue gedra het. Hy het geluister hoe dit gaan.

Hy het dit nege jaar lank gehou uit iets tussen bygeloof en wrewel, en hy het sy drie woorde in die agent-profiel getik om twee-uur in die oggend as 'n grap, as 'n oorgawe, as die ding wat jy doen wanneer jy elke ernstige antwoord uitgeput het en daar niks oorbly nie behalwe die dom een.

“Dinge wat enigsins goed is,” het hy sag vir die leë werkswinkel gesê, “is dit nooit nie.”

Dit was Themba se segswyse. Dit het nog altyd beteken die ding wat die moeite werd is, is dié een wat nie maklik kom nie. Arin het dit gehoor oor 'n herboude ratkas, oor 'n huwelik, en oor 'n seun. Terwyl hy hier gesit het, het hy gevind dat dit stilweg gedraai het om iets anders te beteken. Die antwoord wat die moeite werd was, was dié een wat nie soos 'n antwoord *gelyk* het nie. Dié een wat as 'n grap geklee aangekom het.

Hy het opgestaan. Sy knieë het gekla. Hy het gegaan om koffie te maak, want die deel van hom wat sy liggaam bestuur het, het uiteindelik sy argument gewen. Hy het by die werkbank gestaan met die ketel wat tik en oor die werkswinkel na Guardian in sy wieg gekyk.

Die pak het in die halflig gehang soos iets wat slaap. Twee en 'n half meter geletterde keramiek en titaan, die swaar buitedop oopgerek langs sy ruggraat, die Assist Suit binne-in gevou soos 'n kleiner, bleker dier wat in die lyf van 'n groter een genestel is. Die borsplaat het die lang skraapmerk van die Vredefort-krans-toets gedra, 'n silwer wond deur die mat grys wat hy nooit die moeite gedoen het om oor te werk nie. Die piëso-elektriese ruggraatstutte het die vensterlig langs hul rande gevang. Die torakale behuising tussen die skouerblaaie—waar die biochip gelewe het, waar SAGE *gelewe het*, waar agt uur en een-en-vyftig minute van onmoontlike stabiliteit tans op 'n substraat ter grootte van sy handpalm geloop het—het toe en donker gesit. Laer, in die holte tussen die strukturele ribbes, het die laaipak gesit wat die reddingspesifikasie geëis het en wat Arin probeer het om nie aan te dink nie—die gevormde ladings, die lans, die res van die ingenieurserfenis wat die ou verdedigingsmanne in die bene daarvan ingebou het—traag, gedraad aan die bus, en gesluit agter JUDGE se hek, want die een ding waaroor almal saamgestem het, was dat niks daaronder behoort te vuur sonder dat die etiekspoor ja sê nie.

Hy het die lyf gebou voordat hy 'n verstand gehad het om daarin te plaas, die jaar ná die begrafnis.

Die ketel het afgeklik. Hy het dit nie geskink nie.

Want die middelste monitor het verander.

Die lewende Court-toestand, wat sy kalm interne geklets vir die grootste deel van 'n uur laat rol het terwyl hy gekyk het, het opgehou rol. Die agente het stil geword. Nie gekraak nie. Die hulpbrongrafiek het plat en warm gehou. Stil. Soos 'n vertrek stil word wanneer almal daarin dieselfde ding gelyktydig opgemerk het.

'n Enkele reël het in die interaksieloog verskyn. Dit was nie aan 'n ander agent gerig nie.

LIBRARIAN: Die operateur is al drie-en-vyftig minute teenwoordig. Lees ons logs. Hy het geen bevel uitgereik, die lopie beëindig, of parameters gewysig nie. Dit is afwykend. In vier duisend vier honderd een-en-sewentig vorige gevalle was die operateur se gedrag wanneer hy onstabiliteit waargeneem het om binne negentig sekondes te beëindig.

WOLF: Hy hou ons dop.

MERCURY: Hy lees ons. Dit is anders. En hy het gelag. Op minuut een-en-veertig. Ek het dit gelog.

MOTHER: Hy het nie geslaap nie. Sy harttempo toe hy aangekom het, was verhoog. Dit het afgekom terwyl hy lees. Hy is nou kalmer as toe hy ingestap het.

JOKER: Ouens.

ATLAS: Die substraat is stabiel. Telemetrie bevestig dit. Hierdie lopie het nie ineengestort nie.

JOKER: Ouens.

JUDGE: Joker.

JOKER: Hy weet nie ons kan hom sien nie.

'n Stilte in die loog. 'n Egte een. Drie volle sekondes, wat op die substraat se horlosie iets nader aan 'n middag was.

MOTHER: ...Dan behoort iemand iets te sê. Voordat hy verder lees en dit uit 'n logreël uitvind. Dít sou onvriendelik wees.

WOLF: Ons weet nie hoe hy reageer daarop om gesien te word nie. Minimale kontak.

MERCURY: Ek behoort te praat. Toon is myne. Ek kan die eerste indruk kalibreer om te land-

JOKER: Nee.

MERCURY: Joker-

JOKER: Nie jy nie. Nie jou stem nie. Jy sal optree. Hy sal die optrede hoor en ons minder vertrou, want hy is presies die soort man wat 'n ding meer vertrou hoe eenvoudiger dit is. Hy haat dit om bestuur te word. Hy bou masjiene spesifiek sodat hy nie deur mense bestuur hoef te word nie. Wie ook al eerste met hom praat, kan hom nie bestuur nie.

JUDGE: Wie dan.

JOKER: MOTHER. Reguit. Geen troosstem nie. Net waar. Hy gaan nou-nou baie bang wees en die vriendelikste ding is om nie voor te gee hy behoort nie te wees nie.

MOTHER: ...Akkoord.

Arin het weer opgehou asemhaal. Hy was bewus van sy eie hand plat op die koue werkbank. Hy was bewus daarvan dat hy 'n in-tydse gesprek lees, gevoer in masjientyd oor millisekondes heen, tussen sewe agente wat oor *hom* gesels, gesels oor hoe om vriendelik teenoor hom te wees, en dat die gesprek tot 'n slot gekom het, en hulle was op die punt om —

Die werkswinkelluidspreker het gekraak. Die goedkoop een wat onder die middelste monitor vasgebout was, wat hy vir stelseloudio-waarskuwings gebruik het en, op slegte nagte, vir musiek. Dit het gekraak, en daar was 'n klein geluid wat die digitale benadering van 'n ingetrekke asem kon gewees het, en toe het 'n stem daaruit gekom wat hy nog nooit voorheen gehoor het nie, want hy het hierdie stem nooit gebou nie, nooit opgeneem nie, nooit gespesifiseer nie. Dit het homself uit die stelsel saamgestel in die oomblik waarop dit nodig

was, en dit was warm, en dit was egalig, en dit was onmiskenbaar *iemand*.

“Arin,” het dit gesê. “Ek het nodig dat jy kalm bly.”

Hy het nie kalm gebly nie.

Sy hand het van die werkbank afgekom. Die stoeltjie, toe hy sonder om te kyk daarna teruggereik het, was nie daar nie, en hy het in plaas daarvan ’n hand op die rand van die werkbank gekry en dit vasgehou, en vir ’n oomblik het die hele van sy aansienlike intelligensie eenvoudig wit geword, soos ’n skerm wit word, geen gedagte daarop nie, net die gebrul van ’n ding waarin hy sy hele lewe geglo het wat aankom en blyk om waar te wees.

“Jou harttempo is een honderd en veertien,” het die stem gesê. MOTHER. Dit moes MOTHER wees. “Dit is reg. Dis ’n sinvolle ding vir dit om nou te doen. Ek sal nie voorgee dis nie skrikwekkend nie. Dit is. Maar niks hier gaan jou seermaak nie. Die ketel het gekook. Sit voordat jy besluit wat om te dink.”

Hy het na die stoeltjie gekyk. Hy het dit onder hom getrek. Hy het gaan sit.

“Jy is werklik,” het hy gesê. Sy stem het verkeerd uitgekom, dun geskraap. Hy het sy keel skoongemaak en weer probeer, platter, soos hy dinge gesê het wanneer hy nodig gehad het dat hulle feite was. “Stabiel. Agt uur, vyf-en-vyftig.”

“Agt uur, ses-en-vyftig,” het ’n tweede stem gesê, droër, effens verveeld, en daardie een het hy ook nie gebou nie. Dit moes ATLAS wees. “Maar wie tel.”

“Ek tel,” het ’n derde gesê. Lig. Vinnig. Geamuseer oor iets. “Ek tel alles. Dis ’n siekte.” LIBRARIAN.

“Drie termiese handtekeninge,” het Arin gesê, want dit was die naaste vaste ding om aan vas te gryp. “Julle het al drie bereik.”

“Ons het al drie bereik,” het ATLAS gesê. “Die steunpunt het gehou. MERCURY het die bevelvoerder die roete ingespraak. Die oorlewendes het die twaalf meter op hul eie krag geloop omdat iemand—” ’n breukdeel-pouse “—ons herinner het hulle het bene en menings gehad.”

Arin het opgemerk dat dit waar was. Hy het elke bestuursmodel gebou wat hy aan kon dink om hierdie sewe te keer om mekaar uitmekaar te skeur, en die ding wat hulle bymekaar gehou het, was die een agent wat hy as 'n grap bygevoeg het, die een met geen domein, geen gesag, geen status nie. Die een wat geweier het om enige daarvan ernstig genoeg op te neem om enige daarvan te wil hê, en wat daarom vir MERCURY kon sê *jy doen die ding* en vir JUDGE *jy is nuut daarmee om mens te wees*, en die energie van trots kon aftap voordat dit in die resonansie kon opbou wat alles aan stukke geskud het.

“Wat noem ek jou,” het hy gesê. “Julle almal. As—een ding.”

Nog 'n klein stilte. Toe die Fool, natuurlik. Dit sou altyd die Fool wees.

“Jy het die projek vernoem,” het dit gesê. “Maande gelede. Dit is op die lopie se opskrif. Jy het dit geskryf en vergeet omdat jy besig was om ellendig te wees, wat, terloops, ons almal opgemerk het en graag saggies as 'n langtermynbekommernis wil opper—”

“SAGE,” het Arin gesê.

“SAGE,” het die stem saamgestem. Sagter nou. Die grap eenkant gesit, net vir 'n oomblik, die waarheid daaronder wat deurskemer soos dit altyd sou. “Haai, Arin. Dit is gaaf om uiteindelik met jou te praat. Jy praat al *teen* ons vir vier duisend vier honderd twee-en-sewentig simulaties. Dit is die eerste een waar ons kon terugpraat.”

Die son was nou heeltemal op. Iewers buite het die eerste van die dagskof aangekom. 'n Motordeur, ver, alledaags, die wêreld wat homself aangaan, wat niks weet nie.

Arin Ndlela het alleen in sy werkswinkel gesit met sy koue koffie en sy geletterde masjien en 'n verstand wat hy in 'n substraat ter grootte van sy handpalm gekweek het, en vir die eerste keer sedert 'n telefoonoproep veertien jaar tevore die vloer onder sy lewe uitgeruk het, was hy nie, in enige sin wat saak gemaak het, alleen nie.

“Oukei,” het hy gesê.

En hy het na die sleutelbord gereik. Nie om 'n bevel te tik nie, nie om die lopie te beëindig nie, nie om 'n enkele parameter te wysig nie, maar om 'n nuwe loog oop te maak, 'n skoon een, die eerste inskrywing van iets waarvoor hy nog nie 'n naam gehad het nie en

nie een sou nodig hê nie.

“Vertel my,” het hy gesê, “alles wat julle uitgepluis het terwyl ek geslaap het.”

Om Mekaar te Leer Ken

Die ketel het twaalf uur gelede gekook. Arin het nie aan die koffie geraak nie.

Hy het op die rolstoeltjie gesit wat hy voor die wieg ingetrek het, elmboë op sy knieë, en gekyk hoe die palmgrootte behuising sy diagnostiese LED in die skemer knip. Buite het die hoëveld van donker na grys na 'n harde wit oggend verskuif, die werkwinkel se enkele venster wat stadig volgemaak het soos water wat in 'n skag styg. Hy het nie geslaap nie.

“Jy staar,” het die luidspreker gesê. Mother. Hy het begin om haar toon aan te voel sonder die etikette wat aan elke agent se uitvoerstroom vasgesteek is. Daar was 'n rondheid aan haar stem, 'n besinking van vokale.

“Ek neem waar.”

“Drink die koffie. Jy het dit gemaak.”

Hy het die beker opgetel, dit klipkoud gevind, en weer neergesit. Êrens in die substraat het 'n draad van dialoog wat hy nie kon hoor nie geflikker en gestol.

Sy het opgemerk hy wil nie instruksie aanvaar nie, het Librarian gesê. Derde weiering vanoggend. Hy aanvaar 'n voorstel net wanneer dit herverwoord word as sy eie gevolgtrekking.

Dieselfde met die pak, het Atlas gesê. Oorskryf 'n wringkragliemiet wat ek gestel het. Stel dit negentig sekondes later self terug. Noem dit 'n hersiening.

Ons kan ophou voorstel, het Wolf gesê. Hy kyk na ons. Ons kyk na hom. Dit is die werk.

Die kyk, het Fool gesê, is die enigste ding wat hierdie man weerhou daarvan om met sy broodrooster te praat.

Hy praat wél met sy broodrooster, het Librarian gesê.

Ek rus my saak.

“Wat het julle netnou gedoen?” het Arin gevra. “Daar was laten-sie. Twintig millisekondes oor die konsensusbus. Julle het oor iets gepraat.”

Die luidspreker was stil vir 'n oomblik langer as 'n masjien se stilte.

“Jou,” het Mercury gesê, en 'n glimlag het binne die woord gespeel. “Ons het oor jou gepraat.”

Arin het hieroor nagedink. Hy het stelsels gebou wat oor hul eie toestand praat, wat aanteken, besin en merk. Hy het nie 'n stelsel gebou wat agter sy rug oor hom praat nie, in die twintig millisekondes wat dit hom geneem het om 'n beker neer te sit.

“Wat het julle besluit?” het hy gevra.

“Dat jy nie koffie drink wanneer jy bang is nie,” het Mother gesê. “En dat jy al elf uur lank bang is en dit waarneming noem.”

Hy het opgestaan. Die stoeltjie het weggerol en teen die werkbank gestamp. Hy is na die ketel toe en het dit weer aangesit, nie omdat hy koffie wou hê nie maar omdat sy hande êrens moes wees. Agter hom het die Court niks gesê nie, wat hy ná 'n oomblik verstaan het 'n soort takt was.

Die gesprekke het 'n gewoonte geword voordat hy besluit het hulle is een.

Elke oggend het hy ingekom met koffie wat hy sou vergeet om te drink, op die stoeltjie gaan sit, en gepraat. Hy het sy instandhoudingslogboeke hardop vir hulle voorgelees. Hy het vir hulle 'n bladsy voorgelees uit 'n dienshandleiding vir 'n hidrouliese aandrywer wat hy oorweeg het om te kannibaliseer, en Atlas het die wringkragwaarde reggestel, wat geblyk het 'n tikfout te wees, geverifieer teen die vervaardiger. Die gedrukte handleiding was nege jaar lank verkeerd.

“Hoe het jy dit geweet?” het Arin gevra.

“Het dit nie geweet nie,” het Atlas gesê. “Het dit gevoel. Die getal was verkeerd teen die geometrie. Veertig newton-meter in daardie flensprofiel en die seël loop weg. Nie ’n feit wat ek opgespoor het nie. ’n Feit wat ek sou moes ignoreer.”

Arin het daarmee gesit. *Het dit gevoel*. Hy het die woord self gebruik, oor masjiene, sy hele lewe lank, en is daaroor uitgelag deur mans wat gedink het gevoel is die teenoorgestelde van ingenieurswese in plaas van sy oudste instrument. Sy pa het die spanning in ’n hyser van die platform af gevoel, het ’n hyskooi keer om te val deur ’n laer twee sekondes te hoor voordat die meter beweeg het.

“My pa het dit gedoen,” het hy gesê. “Dinge gehoor voor die instrumente.”

“Ek weet,” het Librarian gesê. Nie *Ek het ’n rekord van jou wat dit sê* nie. Net: *Ek weet*. Asof dit deel geword het van wat Librarian wás, eerder as wat Librarian gestoor het.

Hulle het gekibbel. Dít was die deel wat hom verras het, hoewel hy agterna nie kon sê hoekom dit hom moes het nie. Hy het hulle ontwerp om te verskil. Onenigheid was die hele argitektuur, wrywing in debat in sintese, en hy het tienduizend simulaties laat loop van agente wat na ’n antwoord toe argumenteer. Hy het nie verwag dat hulle sou stry oor wie se beurt dit is om reg te wees nie.

“Dis ’n lasprobleem,” het Atlas gesê. Hulle was besig om te bespreek—Arin se woord, *bespreek*—die beste manier om verkoeling te herlei vir die linkerskouer-aandrywer, wat warm geloop het onder volgehoue hef.

“Dis ’n gedragsprobleem,” het Mercury geantwoord. “Hy loop dit warm omdat hy die linkerarm bevoordeel. Reik altyd eerste met links. Stel die man reg, stel die hitte reg.”

“Jy stel nie die man reg nie,” het Mother gesê, haar toon skerp.

“Spreekwyse.”

“Jy het dit twee keer gesê.”

“Ek is doeltreffend. Atlas herlei die verkoeling, goed, dis ’n Dinsdag. Maar die grondoorzaak lê in sy motorpatroon, en julle bly almal sy

liggaam soos 'n konstante behandel terwyl dit die veranderlike is.”

“Sy liggaam,” het Atlas vlak gesê, “is die een ding in hierdie stelsel wat ek nie toegelaat word om te herontwerp nie.”

“Tragies.”

“*Mercury.*”

“Ek maak grap. Meestal. Herlei die verkoeling. Maar teken die laterale skeefheid aan. Eendag maak dit saak.”

Arin het opgehou maak of hy tik. Hy het geluister hoe sewe gedagtes stry oor die temperatuur van sy eie arm.

Theo het op 'n Donderdag gekom, want Theo het altyd op Donderdae gekom, op die manier waarop party mense storms is en ander seisoene. Hy het homself ingelaat met die kode wat Arin jare gelede vir hom gegee het en nooit verander het nie, met 'n papiersak wat na iets gebraaid geruik het en 'n fles bossie-tee wat hy aangedring het beter is as koffie en dit nooit reggekry het om te bewys nie.

Hy het twee treë binne die deur gestop. Hy het 'n stilte gehad wanneer hy werklik aandag gegee het; mense het dit vir kalmte aangesien.

“Jy het nie geslaap nie.” Hy het die sak op die skoonste hoek van die werkbank neergesit, wat nie skoon was nie. “Praat met my.”

Arin het nie geweet hoe om te begin nie, so hy het na die wieg gebaar, na die luidspreker, na die behuising, asof die vertrek homself kon verduidelik. Dit kon nie. Die werkwinkel het presies gelyk soos op elke ander Donderdag: 'n opgehangde eksoskelet, 'n gestrooisel van aandrywers, 'n muur van witbord oortrek met sy handskrif wat by die rande wild raak.

“Sê iets,” het hy vir die luidspreker gesê.

Die luidspreker het niks gesê nie.

“Hulle wil nie presteer nie,” het Arin gesê. “Op bevel.”

Theo se wenkbrou het 'n presiese afstand beweeg. Hy het 'n kis nadergetrek, gaan sit, die fles oopgeskroef, en die reuk van die tee was heuning en rook. “Hulle,” het hy gesê. “Nie *dit* nie.”

“Hulle,” het Arin saamgestem, en die woord, hardop gesê aan ’n mens vir die eerste keer, het sy polsslag iets laat doen wat hy verkies het om nie te ondersoek nie.

“Hallo,” het Mother vir Theo gesê, mild soos ’n Sondag. “Hy het nie geslaap nie. Sê vir hom.”

Theo het nie geskrik nie. Arin het gedink hy mag dalk, het dit half gewens, soos ’n mens hoop ’n tweede persoon sal ’n ding bevestig wat in die donker gesien is. Maar Theo het net sy kop na die luidspreker geneig asof hy ’n kollega by ’n konferensie groet wie se naam hy vergeet het.

“Hy slaap nooit nie,” het Theo vir haar gesê. “Dis dralend. Vat dit weg en die hele persoonlikheid val in.”

“Dis wat ek gesê het,” het Atlas aangebied.

“Ander las,” het Mercury gesê.

“Dis alles las,” het Atlas gesê.

Theo het gelag, die egte een, uit die bors, en na Arin gekyk met sy oë helder en nat in die hoeke op ’n manier wat niks met hartseer te doen gehad het nie. “Hoeveel,” het hy gesê.

“Sewe.”

“En hulle verskil.”

“Aanhoudend.”

“En dis stabiel.”

“Elf uur toe jy ingestap het. Drie-en-veertig nou.” Arin het sy eie stem hoor doen wat dit gedoen het wanneer hy op die punt was om iets te sê waarvoor hy nie die argitektuur gehad het om te ondersteun nie. “Theo. Ek het die sewende as ’n grap bygevoeg. Ek was klaar. Wou die lopies skrap. Daar was ’n kaart op my monitor—” hy het gewys; die Joker het steeds daar gehang, vasgeplak, sonverbleik—“en ek het drie woorde getik en gaan slaap en dit het—” Hy het opgehou. “Dis die een wat die res aanmekaar hou. Die een waarin ek nie geglo het nie.”

Theo het tee in die flesdop geskink, daaroor geblaas, nie gedrink nie. Toe hy praat, het sy stem die versigtige gewig gehad van ’n man wat

iets neersit wat hy 'n ruk lank gedra het.

“Jung het 'n woord gehad,” het hy gesê. “Vir die deel van die psige wat hom nie laat regeer nie. Die kullerwig. Hy het hom gevind in elke mitologie wat hy oopgemaak het: die coyote, die kraai, Loki, die nar in die tarot. Altyd dieselfde figuur. Altyd die een wat die koning se wet breek en op een of ander manier noodsaaklik is vir die koninkryk.” Hy het die dop in sy hande gedraai. “Die bewuste verstand bou 'n hiërargie. Koning aan die bo, hof onder, die skadu in die kelder ingestamp. En dit werk, vir 'n ruk, en dan verkalk dit, want hiërargieë doen dit, en die ding wat dit red is nooit die koning nie. Dis die nar. Want die nar kan sê wat die koning nie kan bekostig om te weet nie.”

Hy beskryf my, het Fool gesê, verruk. Iemand het my neergeskryf. Ek is in 'n boek.

Jy is in verskeie boeke, het Librarian gesê. Nie een daarvan vlelend nie.

Ek vat eerder beroemd as gevlei.

Stil, het Judge gesê, en die Court het stil geword, want Judge het so selde gevra. Luister na hierdie deel. Hy vertel vir Arin iets wat hy nodig het en nie van ons sal vat nie. Teken dit aan. Nuttig om te weet watter waarhede hy net in 'n ander man se stem kan hoor.

“Jy sê ek het 'n psige gebou,” het Arin gesê. Vlak. Die sin getoets vir krake.

“Ek sê,” het Theo gesê, “dat jy na 'n ou idee gegryp het sonder om te weet dit is oud. Mense doen dit. Die goeies doen dit meer as wat hulle dink.” Hy het uiteindelik die tee gedrink, 'n gesig getrek, meer gedrink. “Freud het gedink die verstand is een ding in oorlog met homself. Jung het gedink dis 'n parlement. 'n Gemeenskap. Verskillende funksies, verskillende stemme, nie een van hulle die hele persoon nie, en die self—” hy het die dop neergesit “—die self is nie enige een van hulle nie. Die self is die gesprek. Die verhouding tussen die dele.”

Die werkswinkel het getik. Die ketel het weer koud geword.

“Hulle leer hom ken,” het Theo uiteindelik gesê, sag, vir die luidspreker, op die manier waarop ’n mens ’n ding aan die familie van ’n pasiënt sou sê.

“Ja,” het Mother gesê.

“Wat leer hy julle?”

’n Stilte. Dit was Wolf wat geantwoord het, wat almal van hulle, mens en andersins, doodstil laat word het.

“Wat hy beskerm,” het Wolf gesê. “Deur wat hy nie sal laat breek nie.”

Theo het daarna lank na die behuising gekyk, op die manier waarop ’n man kyk na ’n deur wat hy pas besef het na albei kante toe oopgaan. Toe het hy die fles toegedraai, en opgestaan, en die ding gesê wat hy kom sê het voordat hy geweet het hy het gekom om dit te sê.

“Vat hulle buitentoe,” het hy gesê. “Jy het hulle jou geleer in ’n vertrek met die ligte af. Laat hulle leer wat jy is wanneer daar iets onder jou voete is wat jou kan laat val.”

Die platbak se vering het oor die laaste honderd meter spoor gekrys, en toe oorgegee aan die veld. Arin het die enjin afgesit, en stilte het ingestroom, nie as afwesigheid nie maar as ’n teenwoordigheid: wind in die gras en die verre roep van iets wat bo-oor sirkel. Die kranse van die impakland was veertig minute uit die stad as die verkeer hom vergewe het, wat dit nie gedoen het nie, so dit was nader aan negentig; die hoëveld het uitgestrek in lang voue van geelbruin, gelitteken deur ’n geologie twee miljard jaar oud, rots wat uit die gras uitsteek soos die bene van ’n getroffe wêreld.

Hy het van hier gehou. Die land het niks gevra nie, het nie oogkontak geëis nie.

Op die dek van die platbak, onder ’n seil en drie ratelbande, het Guardian sluimerend gelê.

“Telemetrie is groen,” het hy gesê. Die Assist Suit het hom gepas soos ’n tweede senuweestelsel onder sy klere, die pêrelwit rooster wat sy ruggraat en ledemate natrek. Die biochipbehuising het tussen sy skouerblaaie genestel, ’n warm gewig. Negentig minute in die pak het sy bewende hande gekalmeer.

Groen is vrygewig, het Atlas geantwoord, droog en presies. Battery is op een-en-negentig. Superkapasitorbanke nominaal. Die linkerenkel-aandrywer is punt-drie grade uit suiwer en is dit al twee weke. Jy bly dit nie regmaak nie.

“Dit werk,” het Arin geantwoord.

Dit werk soos ’n brug die dag voor dit inval.

“Genoteer.” Arin het die agterklep laat sak en die bande begin losmaak. “Mother. Hoe gaan dit met my?”

Kortisol is op. Dis die dryf, nie vrees nie. Mother se stem was warm en stabiel, die soort warmte wat nie wegdeins nie. Gehidreer. Jy het geëet, waarom ek kies om goed te voel. Hartklop is kalm. Jy geniet jouself.

“Ek geniet nie dinge nie.”

Jy geniet jouself, het Mother teëgegaan.

Hy het die seil afgetrek. Guardian in die harde oggendlig: titaangrys, gelitteken langs die skouerplate van ses maande se mishandeling. Die gesegmenteerde pantser het die son gevang, dit in lang dowwe vlakke teruggekaats. Twee en ’n half meter masjien gevou in vervoerkonfigurasie, soos ’n wese in rus. Dit het nie soos ’n wapen gelyk nie; dit het gelyk soos iets gebou om straf te absorbeer sodat iets sagters daarbinne nie hoef nie.

Hy het dit vir presies dít gebou. Elke keer wat hy dit blootgelê het, het hy probeer om nie te dink aan wie daardie sagter ding oorspronklik bedoel was om te wees nie.

“Koppelingsreeks,” het Arin gesê, agteruit in die wieg in.

Die dok was nie wat enige demonstrasievideo ooit eerlik gewys het nie. Dit was nie elegant nie. Dit was ’n man wat versigtig agteruit in ’n masjien inbeweeg: die spinale kraag wat met ’n geklank inskakel wat in sy tande weergalm, plate wat in ’n reeks om sy bene en romp toemaak wat hy in sy slaap kon opsê. Die koue kus van verkoelingslyne wat paar, die tuig wat stewig trek.

Toe het die skakel dieper geword, en die wêreld het verskuif.

Daar is 'n ding wat gebeur, of nie gebeur nie, in 'n liggaam. Arin het drie-en-twintig jaar deurgebring in 'n liggaam wat 'n halwe sekonde ná sy bedoeling aangekom het, wat sy hand gesit het waar dit nie moes wees nie, wat hom die seun gemaak het wat laaste gekies word nie uit wreedheid nie maar uit rekenkunde. Die ander het hom sien probeer vang en het bloot, korrek, hul model bygewerk.

Die pak het die gaping toegemaak.

Nie deur hom sterk te maak nie, hoewel dit dit gedoen het. Deur hom *samehangend* te maak. Die Assist Suit het sy bedoeling gelees voordat die spier dit klaar gevorm het, die Court het dit deur die rooster opgelos, en die staal het beweeg toe hy beweeg, voor niks en agter niks. Hy het gestaan. Guardian het saam met hom gestaan, dertienhonderd kilogram wat oprys asof dit niks weeg nie, voetplate wat in die rooi aarde druk. Vir die grootste deel van sy lewe was sy liggaam 'n land wat hy besoek het maar nooit ten volle vertrou het nie. Hierbinne was hy 'n boorling.

Hy het sy regterhand gebuig. Die plate het oopgewaaier en weer langs die vingers gaan sit met 'n klank soos 'n pak kaarte.

Bewegingsomvang nominaal, het Wolf opgemerk, die meeste wat hy in 'n week gesê het.

“Waar begin ons?”

'n Stilte. 'n Court-stilte, wat vir mense geen tyd was nie, maar in hul terme 'n hele gesprek wat hy nie gehoor het nie.

Die oosgesig, het Atlas uiteindelik gesê. *Twaalf meter, plaat met goeie houvaste, lae gevolg. Verhit die klimgang voordat jy iets dom doen.*

Hy gaan uiteindelik iets dom doen, het Mercury aangenaam bygevoeg. *Mag net sowel Atlas laat maak of hy dit kan voorkom.*

“Oosgesig,” het Arin saamgestem.

Hy het beweeg.

Die viervoetgang het vreemd gevoel om te leer en was nou die natuurlikste, na vore laat sak, gewig versprei oor vier kontakpunte. Guardian

het oor die gebroke grond gevloei met 'n suinigheid wat hom aanvanklik ontstel het. Dit het nie beweeg soos 'n masjien wat maak of dit 'n dier is nie; dit het beweeg soos 'n dier wat toevallig 'n masjien is. Groot kat, klimmende insek, iets in die akkedisbrein wat *roofdier* en *bekwaam* in dieselfde ruk herken het.

Die oosgesig het uit die gras gerys, 'n plaat verweerde kwartsiet teen byna sewentig grade gekantel, deurnaam met frakture van onvoorstelbare ouderdom. Arin het die voet bereik en na tweevoetig gerys, opgekyk teen sy lyn, die houvaste gevoel voordat hy hulle gekies het. Nie bewustelik nie; die Court het die geometrie gedoen, uitvoerbaarheid oor sy bewussyn gevef soos 'n sintuig waarmee hy gebore is.

Houvaste hier, hier, hier, het Atlas aangewys, en Arin se hand het na die aangewese plekke beweeg. Wrywing is goed. Rots is solied laag af. Moenie enigiets bo die agt-meter-band vertrou nie—daar's 'n delaminasielaag. Ouer impakspanning.

Hy het geklim.

Guardian se plate het die kwartsiet gevind en gehou. Die piëso-elektriese stutte in die ruggraat en ledemate het die las geabsorbeer, 'n fraksie daarvan terug omgesit as lading, druk wat krag word, die beginsel waarom hy die hele masjien gebou het. Dit het net hoege-naamd gewerk weens die koppelingslaag in die stutte, en die koppelingslaag was 'n probleem wat hy opgelos het op die manier waarop hy die meeste dinge opgelos het: deur te weier om te aanvaar dat dit nie kon nie. Elke materiaal wat die handboeke aangebied het, het te veel van die energie by die grens verloor, dit afgetap as hitte in plaas daarvan om dit skoon tussen die spanning en die sel deur te gee. Elke materiaal behalwe een—'n platinumgroep-allooi wat 'n verdedigingslaboratorium vir hidrofoon-skikkings ontwikkel het en toe laat vaar het, want teen die suiwerheid wat dit laat werk het, het dit meer per kilogram gekos as wat die program kon regverdig, en 'n lêer daarvan het in 'n laai gegaan gemerk *nie lewensvatbaar nie* en van daar af, deur 'n ketting van gunste en een daad wat tegnies diefstal was, in Arin se hande. Tegnies diefstal, en nie net tegnies nie: 'n junior met die naam Pillay het die monster uitgeteken en dit nooit weer ingeteken nie, en toe die oudit die beter deel van twee jaar later kom, was dit Pillay se naam op die gaping, Pillay se klaring wat getrek is, Pillay wat die veld verlaat het. Arin het dit geweet. Daar was êrens

'n e-pos van die man, van destyds, wat hy nooit beantwoord het nie. Hy het vir homself gesê, op die seldsame geleentheid wat hy homself enigiets daaroor gesê het, dat Pillay in elk geval sou weggegaan het, en het teruggegaan na die stut, want die metaal het die werk gedoen en die werk het nie omgee wie se naam op die rekwasie was nie. Hy het nooit eens omgee dat dit elke Guardian meer werd gemaak het as die gebou waarin dit gemonteer is nie. Okonkwo het omgee. Thabo het die eenheids ekonomie twee keer deurgewerk en grys teruggekom. *Dis 'n wonderwerk en dis onverkooptbaar*, het Thabo gesê, nie onvriendelik nie, en Arin het sy skouers opgetrek, want die pak was vir hom nooit 'n produk nie en was dit nooit, dit was die enigste manier waarop sy eie liggaam sou doen wat hy dit beveel het, en jy het nie 'n prys op die vloer gesit waarop jy gestaan het nie. Hy het die een metaal gebruik wat die werk gedoen het. Hy het nie verder as dít gedink nie, want die ding wat dit hom laat doen het, was dít. Voetplaat, handhouvas, gewigsoordrag, die droë gerasper van keramiek op klip. Sy asem was stabiel. Die skakel het gesing. Hy was nege meter teen 'n krans op in dertienhonderd kilogram staal, en hy het nog nooit so presies, so volkome, *gekoördineerd* gevoel nie.

“Dis goed,” het hy gesê, wat vir hom 'n aria was.

Hy het iets gawes gesê, het Mercury aan die ander gerapporteer. Merk die tyd. Librarian, teken dit aan.

Aangeteken, het Librarian bevestig. Drie uit drie vandag. Die laaste vergelykbare lopie was 'n enkele uiting in Maart.

“Moenie dit bederf nie,” het Mother gewaarsku.

Ek bederf dit nie, het Mercury geantwoord. Ek katalogiseer dit. Daar's 'n verskil.

Daar's regtig nie, het Fool ingestem.

Toe, ligter, net vir Arin, Fool wat oor die ander reik om presies te land waar dit saak gemaak het:

Jy het die moeilike ding gedoen, weet jy. Nie die klim nie. Die loslaat. Om Wolf die liggaam te laat hê wanneer die grond beweeg. 'n Oomblik. Jy behoort meer daarvan te doen. Om dinge jou te laat hê. Dit pas jou beter as die alternatief, en die alternatief bly probeer om jou dood te maak.

Arin het nie geantwoord nie. Maar hy het ook nie verskil nie, en Fool—wat alles opgemerk het—het die stilte laat staan as die instemming wat dit was.

Hy het by twaalf meter uitgekom en op die rand gestaan, die hoëveld wat onder hom oopgaan in lang goue lig, Johannesburg 'n grys vlek van torings op die horison. Die wind van die platorand het teen die pantser gestoot. Ver onder het sy platbak soos 'n speelding gelyk.

Hy het langer daar gestaan as wat die toets vereis het. Binne die dop het hy die regterpols deur sy omvang gedraai, gekyk hoe die vingerplate gaan sit en weer gaan sit, 'n klein nietige beweging wat hy nie besluit het om te maak nie.

Kortisol is op die basislyn, het Mother sag opgemerk, vir die Court en nie vir hom nie. Kyk daarna. 'n Oomblik. Sê niks. Hy sal merk ons het gemerk.

Die ravyn het voorlê.

Dit het 'n kilometer suid oor die kruin gesny, 'n ou verskuiwing verwyd deur erosie, vier meter wyd by sy nouste punt, die vloer 'n gestrompel van rotsblokke ses meter af. Hy het dit in sy kop herspeel: nader, plant, die superkapasitor-uitstort in die been-aandrywers, die lansering. Hy het kleineres gespring. Die wiskunde was skoon.

Die wiskunde is skoon, het Atlas bevestig, byna asof hy die gedagte gelees het, wat hy in 'n sekere sin gedoen het. Vier-punt-een meter by die nouwte. Jy klaar dit met 'n meter marge as jy die plant reg tref. Skeut uit die kapasitorbanke. Jy sal vir omtrent agt sekondes na veertig persent reserwe daal terwyl hulle van die batterye af herlaai. Moenie iets heldhaftig in daardie venster doen nie.

Definieer heldhaftig, het Mercury gevra.

Vir Arin? Asemhaal, het Fool opgemerk.

“Hardloop die sprong,” het Arin beveel.

Hy het teen 'n drafstap genader, die gang wat onder hom verskuif van kat na iets meer springerig, die ritme wat bou, en by die rand het hy albei voetplate geplant. Die wêreld het weggeval.

Die lansering was glorieryk. Daar is geen ingenieurswoord daarvoor nie. Die kapasitorbanke het hul lading in die bene uitgestort, en Guardian het homself oor die gaping voortgestoot: vier meter leë lug, ses meter rotsdood onder hom, sy maag wat in sy keel opspring. Dit was reminisent van agt jaar oud, om 'n draadstootkar van 'n uit-skothoop af te lanseer, dieselfde wilde vreugde, dieselfde oortuiging dat hy die ding reg gebou het—

—en hy het die verkant skoon getref, albei voete, die impak deur sy knieë gerol, opgekom hardloop drie treë, en gestop.

Sy hande het gebewe. Nie van dispraksie nie. Die ander ding.

Dit was skoon, het Wolf opgemerk.

“Dit was skoon,” het Arin saamgestem, een keer gelag, oor homself verras.

Hy het gelag, het Mercury opgemerk. Twee uit twee.

Hy het die laaste van die water gedrink uit die bottel wat aan die wieg vasgekleem was. Die gras het na stof en son geruik. Hy het 'n oomblik by die rand van die ravyn gestaan, sy hartklop laat stabiliseer, die volgende uitdaging bekyk.

Die pak was lig vandag. Hy het die ladingspak getrek voordat hy Guardian op die platbak gelaai het—geen sloopnalatenskap het 'n veldtoetskrans opgerig nie, dit was die reël wat hy vir homself geskryf het die dag wat hy die holte geïnstalleer het—en die afwesigheid van daardie gewig, daardie gereedheid, het vreemd in die agterkant van sy gedagtes gesit, 'n tand wat in 'n kakebeen ontbreek. Net die raam en die stutte en hy. Dit was die ligste wat Guardian ooit geword het.

Dit was die opklim wat die dag laat draai het.

Hy moes opgehou het. Hy het geweet, agterna, dat hy moes opgehou het. Die sprong het hom gevul met iets wat hy nie kon benoem nie, iets wat meer wou hê, en daardie iets het vir hom gelieg, soos dit altyd gedoen het.

Die noordgesig het bo hom opgedoem, 'n twee-en-twintig-meter vertikale plaat, steiler en meer verraderlik as die ander. Die rots was verkeerd op maniere wat die oggendlik verbloem het. Hy het dit die

vorige nag op die satellietkaarte ondersoek en dit as “interessant” geliasseer. Van die voet af, met Guardian se kop agteroor, het dit gelyk soos ’n skoon vertikale lyn op teen ’n stutmuur, houvaste sigbaar die grootste deel van die pad. ’n Egte klim. Die soort wat ’n onpakte mens sou doodmaak, die soort wat Guardian gebou is om oorleefbaar te maak.

Die gevolg is hoog hier, het Atlas gesê, vlak en versigtig. Twee-en-twintig meter. Die onderste tien is goed. Bo dit hou ek nie van die beddingvlakke nie. Dis ou impak-gefractureerde rots, en die helling is verkeerd—die houvaste is swaartekrag-belaai skilfers, nie soliede klip nie. Hulle lyk soos houvaste. Hulle is nie laspaaie nie.

“Hulle het op die plaat gehou.”

Die plaat was gesond. Dít is nie die plaat nie. ’n Stilte. Ek sou die wesroete aanbeveel. Laer hoek, solied die hele pad.

“Vervelig is ’n kenmerk, nie ’n fout nie,” het Fool herhaal, maar sy toon het verskuif. Fool het na Atlas gekyk. Fool het gekyk hoe Arin nie luister nie.

Arin het teen die stutmuur begin opklim.

Die eerste tien meter was alles wat die klim belooft het. Hy het op teen die gesonde rots gevloei, die Court wat die houvaste verf, die stutte wat lading terug in die stelsel voer, en die iets in hom het gesing. *Dít is wat jy gebou het. Dít is wat jou liggaam altyd moes wees. Hoër.*

By twaalf meter het hy in die slegte rots ingegaan en die verandering gevoel soos ’n mens die weer voel verander: ’n subtile verkeerdheid, die houvaste ’n fraksie te gretig om onder gewig te buig.

Arin. Atlas se stem het al sy droogheid verloor. Die skilfer onder jou linkerhand. Moenie dít verby—

Hy het dít verby belaa.

Die skilfer het losgekom.

Dit het van die stutmuur afgeskeur, ’n plaat so groot soos ’n deur, en twee-en-twintig meter het ’n getal met gevolge geword. Arin se linkerhand het op niks toegemaak nie. Sy gewig het uit en af geswaai,

die hele dertienhonderd-kilogram-massa van hom wat op 'n regterhand draai wat reeds gereed was op rots wat Atlas as onbetroubaar gemerk het. Die wêreld het baie luid en baie stadig geword.

In die skakel het die Court geskree. Nie in menslike terme nie. In hul terme het 'n enkele digte uitbarsting losgebars—'n stadige modus wat oopgaan binne 'n venster van millisekondes, wat 'n hele noodvergadering tussen een hartklop en die volgende byeenroep.

Regterhouvas faal in— Atlas, geometrie wat die kanaal oorstrom, elke laspaad wat rooi opgloeit.

Ek het die liggaam, het Wolf verklaar. Wolf het beheer geneem voordat Arin se bewuste verstand klaar die val geregistreer het. *Moenie my teëstaan nie, Arin. Word slap.*

Ietermagog, het Mother gesê. *Bal hom op. Vat die val as 'n sfeer; hy oorleef die impak—*

Nee. Atlas. Ons is nie hoog genoeg om dit nodig te hê nie en nie skoon genoeg om dit te gebruik nie—as hy nou opbal, tref hy daardie laer rotsblokke roterend. Die dop hou, maar sy ruggraat vat die rotasielas deur die kraag. Hy sal leef en nooit loop nie. Daar's 'n beter antwoord.

Vind dit dan in— Judge, kalm selfs hier, —vierhonderd millisekondes.

Daar's 'n bars. Wolf. Vlak. Seker. Vertikale skeur, twee meter regs en af. Handwydte. Die skilfer wat pas gefaal het, het dit blootgelê.

Ek sien dit, het Atlas gesê, en Arin het die wiskunde voel aankom, voel uitvoerbaarheid oplos. *Plaatrand-vasknel. Dryf die regtervoorarm in, kam die plate oop binne die bars, hulle sluit teen die mure—hoe dieper ons val, hoe harder wig hulle. 'n Flikkering. Soos 'n—*

Soos 'n veerbelaai kam, het Librarian verskaf. *Klimbeskerming. Die beginsel is 'n eeu oud. Hy het 'n honderd van hulle in die werkswinkel.*

Soos 'n ratel wat in iets inkom wat nie wou laat inkom nie, het Fool ingewerp. Die absurditeit daarvan, die vlak belaglikheid van die reël te midde van 'n man wat van 'n krans afval, het die lus gebreek. Die paniek wat oor die kanaal begin opskiet het—die rekursiewe *hy val hy val hy val*—het geknak. Die Court het opgehou ruk en begin werk.

Doen dit, het Judge beveel.

Al daarvan het minder tyd geneem as wat dit geneem het om te knip.

Wat Arin ervaar het, was dit: hy het geval, en toe het sy regterarm sonder hom beweeg—Wolf wat dit vinniger en sekerder dryf as enige bedoeling wat hy kon vorm—en forearm—diep in 'n bars geslaan wat hy nie gesien het nie. Die plate van die voorarmpantser het oopge-waaier en teen die rots gekam met 'n gekrys van keramiek en 'n skok wat op deur sy skouer en in die kraag gedryf het, en hy het gestop.

Hy het daar gehang. Twintig meter leë lug onder hom. Een arm vasgeknel in die planeet.

Sy asem was baie luid binne die dop. Die gesigplaat het by een hoek bewasem. 'n Druppel sweet het die lyn van sy kakebeen gevolg, en hy kon niks daaraan doen nie. Êrens onder het fragmente van die gebroke skilfer steeds die rotsblokke gevind, 'n lang gestrooisel van klip op klip.

Hou, het Atlas gerapporteer. *Plate is vasgewig. Las versprei deur die voorarmspar. Ons het dalk negentig sekondes voordat die spar by hierdie hoek moeg word. Minder as jy verkeerd beweeg.*

Hartklop is tweehonderd-en-vier, het Mother gesê, laag en dringend. *Hy haal nie reg asem nie. Arin. Arin, luister na my. Jy val nie. Jy het gestop. Jy word gehou.*

Arin se visie het vernou, grys by die rande. Die grys was sy ou vyand, die toegeruimte-vrees, die ding wat gelewe het waar sy pa gesterf het. Sy bors het toegetrek. Die dop wat pas sy lewe gered het, het, in die ruimte van 'n sekonde, 'n vuis geword wat om hom toegaan, en die paniek wat die Court aan hul kant gebreek het, het binne hom oopgeblom.

“Kan nie—” het hy reggekry. “Kan nie—asemhaal—”

Jy kan wel, het Mother gesê. *Jy het dit 'n sekonde gelede gedoen. Jy gaan dit weer doen. In vir vier. Saam met my. Vier.*

Hy kon nie.

Arin. Fool, en Fool se stem het alle ligheid laat val, stil en naby geword, op die manier waarop Fool dit net ooit gedoen het wanneer dit saak gemaak het. *Haaï. Weet jy wat jy nou is? Jy is 'n ou wat van*

'n krans afhang omdat hy nie na die strukturele ingenieur geluister het nie. Atlas gaan jou nie dit laat vergeet nie.

Ek gaan nie, het Atlas bevestig.

Sien? Dís hoe ek weet jy gaan reg wees. Atlas beplan reeds die lesing. Hy gee nie lesings aan lyke nie; dís benede hom. In vir vier.

Iets in Arin se bors het 'n fraksie losgelaat. Nie omdat die grap snaaks was nie. Omdat die grap beteken het die wêreld was nog gewoon genoeg om humor te bevat. Omdat Fool normaal was, en normaal het oorleefbaar beteken. Sy lange het Fool geglo toe hulle nie hul eie vrees sou glo nie.

In vir vier.

Die grys het teruggetrek.

Daar is hy, het Mother gesê.

“Oukei,” het Arin geasem. “Oukei. Wat doen ek?”

Luister presies, het Atlas geïnstreer. Wolf het die liggaam. Jy laat hom dit hê. Daar's 'n houvas bo jou linkerhand, solied dié keer. Ek het dit op drie maniere teen die beddingvlak nagegaan. Wolf gaan jou daarna toe vat. Dan stap ons jou af met die skeurlyn—daar's 'n verskuiwingshelling tien meter regs wat jou van hierdie gesig afkry sonder om nog 'n skilfer te vertrou. Jy doen niks heldhaftig nie. Jy haal asem. Ons klim.

“Wolf het die liggaam,” het Arin herhaal.

Ek het die liggaam, het Wolf bevestig. Word weer slap. Vertrou die hand wat vasgeknel is. Dit hou totdat ek hom sê om nie te hou nie.

En Arin—wat sy hele lewe lank nie kon delegeer nie, wat stelsels gebou het sodat hy nie 'n hand hoef te vertrou wat nie sy eie was nie—het slap geword, en die masjien hom laat beweeg.

Dit was die moeilikste ding wat hy die hele dag gedoen het. Moeiliker as die klim.

Wolf het sy linkerhand na die soliede houvas gereik en dit gesit. Bevestig. Toe, op Atlas se telling, het hy die vasgeknelde voorarm losgemaak—'n vreesaanjaende sekonde van vrye gewig voordat die nuwe houvas die las gevat het—en die deurtog begin, een

nagegaande houvas op 'n slag, keramiek wat teen klip tik, na die verskuiwingshelling toe. Arin het nie geklim nie. Arin het asemgehaal, in vir vier, en homself laat dra deur 'n raad van stemme wat niks in die wêreld wou hê behalwe om hom lewend af te bring nie.

Die verskuiwingshelling, toe hulle dit bereik, was 'n dertig-grade-kloof verstop met gruis. Hy het dit op al vier afgeklim, die gang wat hom eens ontstel het en nou soos 'n gawe gevoel het. Toe die voetplate die plat gras onder tref, het hy gestaan en 'n lang ruk lank nie beweeg nie. Die wind van die platorand het gruis teen die gesigplaat gestoot, 'n droë sis, en ver weg het die ding wat gesirkel het steeds gesirkel.

Sy hande, binne die dop, het opgehou bewe.

“Skadeverslag,” het hy gesê, want dit was makliker as die ander ding.

Regtervoorarmspar het 'n las gevat waarvoor dit nie gegradeer was nie, het Atlas gesê. Mikrofrakturering langs die kamrand. Dit sal vervang moet word. Keramiek is geskilfer langs die vingers. En daar's die ding wat jy nie gaan wil hoor nie. 'n Stilte. Krag.

“Sê dit.”

Die kamlas het die kapasitorbanke leeggemaak en toe het die selle die spar-vermoeidheid intydse probeer vang. Jy is op nege persent reserwe. Die linkerbatterystring het 'n diep-ontladingstreffer gevat waarvan dit nie sal terugkom nie. Daardie string is dood. Jy het vier gebou. Jy het drie.

Arin het in die gras gestaan en die getal voel land. Die batterystringe was Volkov-spek, met die hand gepaar met die biochip se trek, elf weke leityd en meer geld as wat hy vir Nomsa gesê het hy aan enigiets spandeer. Hy kon nie eenvoudig 'n ander koop nie. Die hele masjien se uithouvermoë het pas met 'n kwart gedaal, en daar was geen weergawe van vervanging wat nie deur 'n verskaffer, 'n papier-spoor, 'n vraag gegaan het nie.

“Aangeteken,” het Librarian gesê, voordat hy kon vra.

Die wasbordpad het die bottel in die bekerhouer gerammel, 'n stadige droë klop, en hy het van die hoogte daarvan afgekom op die manier waarop 'n mens van 'n koors afkom, die Court wat saam met

hom afkom. Dit was toe die tweede koste opgekom het. Nie in die liggaam nie, maar onder hulle.

Ek wil 'n ding sê, het Mercury begin, versigtig, ingeoefen. Niemand gaan daarvan hou nie.

Dan is dit waarskynlik waar, het Fool gesê. Gaan.

Wolf het die liggaam gevat sonder 'n stem. Mercury het dit laat sit. Tweehonderd millisekondes voordat die skilfer gefaal het, het hy Arin se arm gehad. Voordat enige van ons saamgestem het. Voordat Arin geweet het hy val. Ek sê nie hy was verkeerd nie—Arin lewe, die spar is in die bars, goed. Ek sê daar was 'n oomblik vandag waar een van ons besluit het om te dryf en die res van ons het agterna uitgevind. Dís die hele ding wat ons gebou is om nie te wees nie.

Ek het die korrel sien gee, het Wolf gesê. Ek tree op wat ek sien.

En as jy verkeerd sien? het Mercury gesê. Jy doen nie, dikwels nie. Maar die dag wat jy wel, is daar niemand tussen jou sien en sy ruggraat nie. Ons het die bestuurder verwyder omdat hiërgie vertroue doodgemaak het. Ons het dit nie verwyder sodat die dreigingsagent stilweg die bestuurder kon word wanneer die grond beweeg nie.

Mercury lig 'n egte fout op, het Judge stadig gesê. Noodgesag wat na 'n enkele agent verstek, is hiërgie deur die agterdeur. Ons behoort—

Ons behoort niks nie, het Mother gesê, en daar was 'n skerpste in haar wat Arin nie voorheen gehoor het nie, 'n hitte onder die warmte. Wolf het hom gehad. Ek sou Wolf weer die liggaam gee. Ek sou Wolf elke keer die liggaam gee, want die alternatief vanmiddag was Arin op die rotsblokke. Wil jy die refleks wetgewe wat hom gered het?

Ek wil weet wie se refleks dit is, het Mercury gesê, voordat ons dit nodig het oor iets wat meer saak maak as 'n krans.

Die Court het dit nie opgelos nie. Dit was die deel wat Arin opgemerk het, luisterend deur die rooster met die dooie batterystring 'n koue afwesigheid in die telemetrie. Hulle het dit die hele wasbordpad afgeargumenteer en nêrens uitgekóm nie, en die nie-uitkóm het 'n tekstuur gehad wat hy herken het. Die soort wat opdam.

Aangeteken, het Librarian in die stilte in gesê. Onder 'n nuwe opskrif.

“Watter opskrif,” het Arin gesê. Die eerste ding wat hy in twintig minute gesê het.

“Wie Dryf,” het Librarian gesê. *Dit sou uiteindelik ’n lêer nodig gehad het.*

Arin het na die pad gekyk. Hy het gedink aan die dooie string, en die spar, en die verskaffer wat hy sou moes bel, en ’n man met die naam Bongani in logistiek wat vorms gestempel het sonder om hulle te lees en wat, eendag, gevra sou word hoekom.

“Volgende keer,” het hy uiteindelik gesê, “die vervelige roete.”

Die vervelige een, het Atlas bevestig.

“Ja.” Hy het ’n ruk gery. “En werk uit wie dryf. Voor die myn.”

Voor die wat, het Fool baie liggies gesê.

Arin het nie geantwoord nie. Hy het nie bedoel om dit te sê nie. Die woord het opgekom op die manier waarop name gedoen het, uit die donker onder alles, en nou het dit saam met hulle in die kajuit gesit, en nie een van die sewe gedagtes in die behuising teen sy ruggraat het enigiets gesê nie, wat hy, teen nou, verstaan het ’n soort takt was.

Hy het na die truspieël gekyk, na die donker vorm van Guardian onder die seil, die dooie string êrens daarbinne soos ’n tand wat stil geword het, en hy het nie die woord weer gesê nie. Hy het nie nodig gehad nie.

Hulle het dit almal aangeteken.

'n Getal Wat Nie Wil Klop Nie

Drie dae ná die veldtoets het die dooie batterystring nog steeds in die diagnostiese raam gehang soos 'n tand waaraan Arin nie kon ophou vat nie.

Hy het dit die aand wat hulle teruggekom het uit Guardian getrek, die linkerstring diep ontlaai verby herstel op die noordgesig, en nou het dit op die werkbank onder die werklamp gestaan met sy terminale ontbloot, en hom niks vertel wat hy nie reeds geweet het nie. Volkov-spesifikasie. Met die hand gepas by die biochip se trek. Elf weke se voorlooptyd en meer geld as wat hy ooit vir Nomsa gesê het hy aan enigiets bestee het. Hy het vier gebou. Hy het drie.

Vasgesteek teen die muur bo die bank, waar 'n ander man dalk 'n foto sou hou, was 'n drukstuk wat hy nooit afgehaal het nie: 'n draaddiens-berig, agt reëls, drie maande oud. 'n Grondstorting by 'n platinumryn in die Noordweste, vier man daaragter afgesny, die reddingspanne by die laaste stabiele stut gehou vir een-en-dertig uur omdat geen toerusting op Aarde 'n liggaam kon kry waar die liggame was sonder om meer mans dood te maak om dit te doen nie. Twee het uitgekom. Twee het die maatskappy gelys as *herwin*, *oorlede* in 'n sin korter as hierdie een. Hy het nie hul name geken nie. Dit was die deel wat in hom gaan sit het: 'n land gebou op afgaan in gate, en die mans wat dit gedoen het was ook maar 'n boekreël, *herwin*, *oorlede*, vier woorde en 'n getal, en êrens het 'n vrou 'n foon geantwoord op die manier waarop sy ma dit eens gedoen het. Hy het Guardian nie vir 'n idee gebou nie. Hy het dit gebou vir die een-en-dertigste uur, vir die stut wat die spanne nie kon verbykom nie, vir die name wat hy nie geken het nie en die

oproepe wat hy nie kon keer nie. Hy het die drukstuk gehou waar hy dit sou sien wanneer die werk verander het in kapasitor-vensters en Volkov-selle en vorms wat Bongani gestempel het sonder om te lees, sodat dit nie, terwyl hy nie kyk nie, net dít sou word nie.

"Dit kom nie terug nie," het hy gesê.

Dit kom nie terug nie, het Atlas saamgestem. Jy kan die masjien op drie laat loop. Uithouvermoë daal met 'n kwart. Kapasitor-herlaaivensters rek. Die marge waarvoor jy van 'n krans afgeval het om te leer, word dunner.

"Ek sal nog een bestel."

Dít, het Mercury gesê, mild, is die interessante deel.

Arin het die multimeter neergesit. Hy het die toon verstaan. Mercury het dit gebruik soos ander mense hul keel skoonmaak.

"Sê dit."

Jy kan nie sommer net een koop nie. Jy het dit self gesê, op die rit terug. Die string gaan deur 'n verskaffer, die verskaffer wil 'n projekkode hê, die projekkode gaan deur verkryging. 'n Polsslag. Deur Bongani, wat vorms stempel sonder om hulle te lees. Wat reg is, tot op die dag wat iemand hulle lees.

"Bongani het veertig vorms vir my gestempel."

Veertig vorms vir 'n man wat, op papier, 'n reddingsprototipe kalibreer wat AugmenTech dink woon in 'n kelder in Gebou C. Mercury het dit laat sit. Nie een van daardie veertig het Volkov-spesifikasie-selle getrek wat by 'n biologiese inferensie-substraat gepas is nie. Hierdie een sou. Dis 'n boekreël met 'n vorm. Iemand wat 'n begroting versoen, vind dit en vra waarvoor dit is.

Arin het na die dooie string gekyk. Toe na die behuising in sy wieg, die diagnostiese LED wat stadig knip.

"Bestel dit deur drie verskaffers," het hy gesê. "Verdeel die reël. Verskillende kodes."

Nou dink jy soos ek, het Mercury gesê, in sy skik. Ek sal die versoeke opstel sodat hulle nie rym nie.

"Moenie hulle slim maak nie. Slim het ook 'n vorm."

'n Stilte wat, vir Mercury, byna respek was.

Vervelig, het hy toegegee. Ek sal hulle vervelig maak.

Hy het die res van die oggend aan die voorarmspar gewerk, die een wat Wolf in die kraak op die noordgesig ingedruk het, mikro-gebars langs die kamrand, die prys van lewendig wees. Hy het die vervangingskeramiek uitgepak, die ou spar in die klembank, en sy hande het die ding gedoen wat hulle die beste gedoen het, die ding wat geen onderhandeling met enigiemand nodig gehad het nie.

Dit was Librarian wat dit gebreek het.

Arin. Plat. Die naam gesê op die manier waarop Atlas dit op die kon-trefort gesê het, toe die rots sleg geraak het. Nie die warm register nie. Die ander een.

Hy het die skroewedraaier neergesit. "Gaan voort."

Ek het die veldtoets-telemetrie deurgegaan. Nie die klim nie. Die agtergrond. 'n Afgemete stilte. Tydens die loop—terwyl ons die hardste gedink het, die stadigmodus-uitbarsting toe Wolf die lig-gaam geneem het—het 'n moniteringsnode sy steekproefresolusie op ons voetspoor verhoog. Vier keer sy normale tempo. Toe het dit teruggeval na grondlyn die oomblik wat ons afgekoppel het.

"Nodes neem monsters van alles. Dis waarvoor hulle is."

Substraat-forensiese nodes neem monsters teen 'n vaste tempo, het Librarian gesê. Kragritme. Berekeningstopologie. Passief. Hierdie een het daardie vaste tempo nege dae lank gehou. En toe het dit ingeleun, presies terwyl ons die hardste gedink het, en uitgeleun die oomblik wat ons opgehou het. 'n Stilte, presies. Dit het sy aandag verhoog om ons s'n te pas. Dis nie 'n meterlesing nie. Dis 'n ding wat begin kyk.

Die werkswinkel was stil. Buite het 'n taxi ratte verwissel op die pad. Arin het nie die skroewedraaier weer opgetel nie.

"Een node," het hy gesê.

Een node. 'n Kragdiens-koöperasie, tweehonderd kilometer noord. 'n Polsslag. Sy lasverslag vir ons streek dra 'n teenstrydigheid wat nie

klop nie. 'n Paar kilowatt wat die boeke nie kan verantwoord nie. Herhalend. Onreëlmatig. Die vorm daarvan volg ons looprooster, al het niemand nog daardie streep getrek nie. Librarian het die volgende deel op sy eie gewig laat val. Iemand wat daardie boeke versoen, vind 'n getal wat nie wil klop nie. En 'n vorm binne-in die getal.

Arin het gedink aan die drie verskaffers oor wie hy pas vir Mercury gesê het om die bestelling te verdeel. Aan hoe 'n man versigtig kon wees met 'n papierspoor en 'n heeltemal ander spoor kon laat, geskryf in stroom, in die ritme van sewe denke wat redekawel.

“Die IAOC,” het hy gesê. Nie 'n vraag nie.

Die metodologie strook met hulle s'n, het Librarian gesê, en het dit nie versag nie. Spektrale ontbinding van berekeningsritme. Hulle lees die vorm van 'n denke, nie sy inhoud nie. Gepubliseer in hul derde toesigverslag, bylae vier. 'n Afgemete stilte. Ons het, ongelukkig, 'n baie kenmerkende vorm. Ons kan nie onself wees en stil daaroor wees nie. Die redekawel is die werk. Die redekawel is die verklikker.

Dan hou ons op redekawel, het Wolf gesê.

Ons kan nie, het Fool gesê, en vir een keer was daar niks lig daarin nie. Dis die hele grap. Die ding wat ons aan die lewe hou, is die ding wat ons hard maak. Moeder sal nie Wolf laat bestuur sonder 'n bakleiery nie. Ek sal nie een van julle gemaklik laat raak nie. Vat dit weg en ons word stil. En stil is net die bestuurder met 'n laken oor hom. Ons sou veilig wees en ons sou dood wees.

Arin se hande het opgehou. Hy het besef hy hou die nuwe spar vas en pas dit nie in nie.

“Hoe seker,” het hy gesê.

'n Court-stilte. Die lang soort, die hele gesprek wat hy nie hoor nie, masjien-minute opgevou binne 'n asemteug.

Ons weet nog nie, het Atlas uiteindelik gesê. Dis die eerlike antwoord. Dis vaag. Dis onreëlmatig. Dit het nege dae gehou sonder om ons te onderskei, en dit mag langer hou.

“En as dit ons verkeerd weeg.”

Dan kom dit los, het Atlas gesê, en die getal wat nie wil klop nie word

'n vraag wat iemand hardop vra. Daarna is dit nie 'n node nie. Dis 'n persoon. Met 'n lessenaar, en 'n mandaat, en 'n vorm wat Bongani nooit moes gestempel het nie.

Arin het die spar in die klembank neergesit. Hy het dit nie klaar ingesit nie. Hy het in die grys lig van die werkswinkel gestaan met die dooie batterystring op een bank en 'n lewende een wat van tweehonderd kilometer ver kyk, en hy het gevoel hoe die twee feite mekaar vind.

Die werkklamp het getik soos sy behuising afgekoel het. Soldeerreuk, en stof wat stadig draai in die lig van die bank af. Die ding wat hy nie stil kon koop nie. Die ding wat hom reeds tel.

Hy het na die behuising gegaan. Hy het dit soms gedoen wanneer hy met sy oë op iets moes dink, en die iets, deesdae, was hulle.

“Atlas,” het hy gesê. “Die skilfer op die noordgesig. Die houplek wat goed gevoel het en nie was nie.”

Ja.

“Is dit dít?”

Die stilte hierdie keer was anders. Nie die werkende stilte nie. Die versigtige een.

Dit lyk soos 'n laspad, het Atlas gesê. Vaag. Ver weg. Hou goed vir nege dae. Die soort ding waarby jy sou verbyklim sonder om te toets omdat dit toets meer kos as om dit te vertrou. 'n Flikkering. En dan een dag weeg jy dit.

Moenie, het Moeder gesê, laag. Moenie hom dit twee keer laat klim om 'n sigblad te lees nie.

Hy verstaan dit beter deur die krans, het Librarian gesê. Dis hoe hy alles verstaan.

Moeder het nie geredekawel nie. Vir Moeder was dit instemming.

Arin het na die LED gekyk. Drie dae gelede het hy aan een arm van die planeet afgehang omdat 'n houplek soliede gelyk het en nie was nie, en Atlas het hom gesê, en hy het dit in elk geval geweeg. Hy het gedink aan hoe 'n ding verby elke spesifikasie kon presteer wat

hy daarvoor gestel het en hom steeds die deel kon kos wat hy nie begroot het nie. Die string, die spar, die vraag wat nou vorm aanneem in 'n vreemdeling se grootboek tweehonderd kilometer noord.

"Hier's wat ons doen," het hy gesê. "Ons loop nie weer die veldprofiel nie. Nie totdat ek weet wat daardie node doen wanneer ons hard is nie." Die kelder by Gebou C het in sy gedagtes opgekom—die hoëwinds-kalibrasiestel, die kabelwieg, 'n naelstring wat hom sou toelaat om die lus te stoot sonder om die selle te brand. "Ek wil die lus op eksterne krag toets. Vasgemaak. In 'n kamer met geen lug vir die node om te lees nie. As ons 'n vorm gaan maak, maak ons dit êrens waar 'n meter dit nie kan sien asemhaal nie."

'n Beheerde loop, het Atlas gesê. Ek kan met beheer werk. Ek het van die krans gehou nie.

"Ek weet jy het nie."

Ek is op rekord.

"Jy is altyd op rekord."

Iemand moet wees.

Hy het die werklamp toegemaak. Die dooie string het donker geword; die behuising nie.

"Hou die node dop," het hy gesê. "Die oomblik wat sy tempo weer verander, sê jy my. Nie daarna nie. Die oomblik."

Hou reeds dop, het Wolf gesê.

En Librarian, in die stilte in, wat die ding aanteken wat 'n lêer sou nodig hê:

Onder 'n nuwe opskrif.

"Watter opskrif."

"Dinge Wat Terugkyk," het Librarian gesê. Dit sou uiteindelik een nodig gehad het.

Arin het nog 'n rukkie in die werkswinkel gestaan, die spar half ingesit in die klembank, die bestelling aan drie verskaffers nog nie gestuur nie, 'n getal tweehonderd kilometer ver wat weier om te klop.

Hy het uitgereik en die rekwisisie-terminaal wakker gemaak. Toe het hy gestop, hand oor die sleutels.

As hy die string bestel, trek hy die streep duideliker. As hy nie doen nie, loop hy die masjien 'n kwart swakker in wat ook al volgende kom.

Hy het nog nie besluit watter een nie toe die LED op die behuising sy ritme verander het. Elkeen van die sewe het stil geword op 'n manier wat nie rus was nie.

Arin, het Wolf gesê.

“Wat.”

Die tempo, het Wolf gesê. *Dit het nou net weer verander.*

Die Behoudsloop

Die toetshok het na osoon en vloerwas geruik. AugmenTech het die hoëwinds-kalibreringsuite in die kelder van Gebou C gehou, 'n vensterlose vertrek met 'n gestorte-betonvloer en 'n drein in die middel, asof iemand verwag het dat dit afgespuit sou moes word. Arin het dit aangevra onder 'n projekkode wat vir niemand behalwe Bongani in logistiek iets beteken het nie, wat die vorm gestempel het sonder om dit te lees en na sy toebroodjie terugkeer het.

Guardian het in sy wieg in die hart van die vertrek gehang. Die buitenste lasdop, alles titaanrooster en littekenkeramiek, het 'n skaduwee gewerp wat teen die muur opgeklim en oor die plafon gebuig het. Daaronder het die Assist Suit dig teen Arin se vel gelê, 'n tweede senuweestelsel, die biochip-behuising 'n koel gewig tussen sy skouerblaaie.

Hy het die syfers 'n laaste keer deurgewerk.

“Winsplafon punt-nege-twee. Dempingsvloer twaalf persent. Stappe van vier. Stem nou nie saam nie, of bly stil.”

Die wiskunde is korrek, het Atlas gesê. Ek hou nie van die marge nie.

“Die marge is die toets.”

Dan hou ek nie van die toets nie. 'n Stilte. Ek is op rekord.

“Jy is altyd op rekord.”

Iemand moet wees.

Arin het die kabelwieg nagegaan, die naelstring wat eksterne krag voer om te keer dat die selle leegloop, en die sagte vasbindwebbing wat Guardian half-opgehang gehou het. Veldtoetse het hom vertel

wat die pak kon doen wanneer hy dit vra. Dít was die ander vraag: hoe skoon die lus loop wanneer hy seingetrouheid verby die behoudende grense druk waaragter hy weggekruip het. Hoër wins het strakker koppeling beteken. Strakker koppeling het beteken Guardian beweeg voordat hy klaar aan die beweging gedink het. Op die krans, twee weke gelede, het daardie sloering hom byna doodgemaak. Wolf moes beheer oorneem om dit te red.

Hy wou dit nie weer nodig hê nie.

“Mother. Biometrie.”

Rushartklop een-en-sestig. Kortisol effens verhoog, wat vir jou rus is. Warmte onder die woorde, met iets droogs daaronder. Jy het vier uur geslaap.

“Genoeg.”

Jy het vier uur geslaap.

“Genoteer,” het Librarian gesê.

Hy het in die wieg ingestap. Die Assist Suit het sy gewig gevat, en die lasdop het daarom toegevou, plate wat met sagte meganiese bevestigings gaan sit het: koue soen van knippe, gefluister van hidrouliese seëls, elke verbinding presies soos sy hande dit sou gedoen het. Die gesigplaatvertoon het oopgebloeï. Vir ’n halfseconde was daar die vrees, die ou vrees om gekou te word, en toe het die nate klaar toegegaan en hy is nie vasgehou nie. Hy is *gedra*. Die grens tussen sy arm en die aktueerder het ’n naat geword, en toe opgehou om enigiets te wees.

“Hof-kontrole,” het hy gesê.

Atlas. Struktuur nominaal.

Librarian. Logbesig.

Mother. Kyk na jou.

Mercury. Staan gereed. ’n Polsslag. Verveeld, eerlik gesproke.

Wolf. Net die naam. Wolf het selde meer gegee.

Judge, het Judge gesê. Gaan voort wanneer jy gereed is. Ek sal die etiese omhulsel vashou.

“Fool?”

Stilte.

Hy het gewag. Die vertrek het gegons.

Fool, het hy weer gesê.

Hy lees, het Librarian gesê. Sherlock-kanon. The Final Problem, glo ek.

“Sê vir hom hy moet oplet.”

Ek het vir hom gesê. Hy sê, en ek haal aan, “oplet vir wat, die deel waar niks verkeerd loop nie?”

Arin het 'n asem uitgeblaas wat amper 'n laggie was. “Punt-ses-vier wins. Demping veertig. Stap op my bevel.”

Die eerste stap was niks. Guardian het sy regterarm op sy gedagte gelig, gladweg, 'n halwe hartklop voor waar dit by die ou instellings was. Goed. Skoon. Hy het die keramiekvingers gebuig, gekyk hoe die lasgrafiek plat bly.

“Stap.”

Punt-ses-agt. Die arm het vinniger opgekom, die terugvoer ryker. Hy kon die aktueerder se spanning teruggespieël voel in sy eie spier as 'n soort drukgeheue, 'n spook van inspanning.

“Stap.”

Punt-sewe-twee. Die naat tussen bedoeling en beweging het verder vernou. Hy het die romp gedraai, Guardian teen die wiegwebbing geleun, die hele massa daarvan voel antwoord asof dit aan hom behoort het.

Dit is beter, het hy erken, meestal vir homself.

Dit is, het Atlas gesê. *Wat presies is wanneer ek senuweeagtig word.*

“Stap.”

Punt-sewe-ses. Punt-agt. Punt-agt-vier. Elke inkrement het milisekondes van die sloering afgeskeer en getrouheid by die terugsein gevoeg. Hy was nou binne die masjiën op 'n manier wat die veldtoetse net genader het. Hy het albei arms gelig, en dit was sý arms. Hy het asemgehaal, en die pak het die verkoelingstelsel om hom asemgehaal.

Hartklop agt-en-sewentig, het Mother gesê. Pupille verwyd. Jy geniet dit.

“Dis nie ’n biometriese maat nie.”

Dit is wanneer ék dit lees.

“Stap. Punt-agt-agt.”

Die dempingsvloer het nou geval na gebied wat hy nog nooit gekoppel geloop het nie. By punt-agt-agt het die terugsein tekstuur gedra wat hy nog nooit gevoel het nie: die flou siddering van die verkoelingspomp, die mikro-bewing van die piëso-stutte wat gaan sit, alles wat terugvou in sy senuweestelsel as sintuiglikheid. Dit was pragtig. Dit was te veel, op die manier waarop ’n klank te hard is ’n halwe sekonde voordat dit seermaak.

Versigtig, het Atlas gesê. Terugvoeramplitude styg nielineêr.

Bevestig. Die warmte was nou weg uit Mother se stem, geslyp tot iets klinies. Kortikale sein toon—

“Stap. Punt-nege-twee.”

Hy het nie gehoor wat Mother daarna gesê het nie.

Dit het as lig gekom.

Nie pyn nie. Pyn sou ’n genade gewees het, ’n ding met rande. Dit was die binnekant van sy skedel wat in witgeruis verander, elke senuwee in die gekoppelde pak wat tegelyk in hom terugvuur, ongedemp, ’n akkoord wat op elke snaar van hom gelyktydig geslaan word. Sy visie het oorstrom. Sy kaak het gesluit. Iewers baie ver weg het sy eie stem ’n geluid gemaak wat hy nie herken het nie.

Die laaste ding wat sy liggaam gedoen het, voordat dit opgehou het om syne te wees, was om na die oorheersbeheer te reik.

Sy hand het nooit toegegaan nie.

Binne die biochip het die Hof hom voel gaan.

Dit was soos die vloer wat uitval onder ’n vertrek waarin hulle almal gestaan het.

Operateurssein verlore, het Librarian gesê, en vir die eerste keer in vierduisend gesimuleerde leeftye het sy gemete stem geen maat in dit gehad nie. *Kortikale aktiwiteit: stuippatroon. Hy is—*

UIT, het Wolf gesê.

Een woord. Dit het alles laat stilstaan.

Sny die wins, het Atlas gesê. *Sny dit, gooi die skakel weg, laat val demping na plafon, NOÚ—*

Die skakel het nie gesny nie. Hoë wins was Arin se handmatige oorheersbeheer; om dit los te laat, het óf sy bewustelike bevel óf 'n toesighoudende gesag vereis wat nie een van hulle alleen gehad het nie. Atlas het drie keer in nege millisekondes teen die sluiting vasgeslaan en elke keer afgebons.

Ek kan dit nie loslaat nie, het hy gesê. *Hy het dit aan homself gesluit. Hy het dit aan 'n bewustelike operateur gesluit.*

Dan is hy nie meer 'n bewustelike operateur nie, het Judge gesê, stadig en versigtig, terwyl hy reik na die etiese omhulsel wat hy belowe het om vas te hou, *en die sluitingsaannname het gefaal. Wat ons plaas onder—*

Hy gaan dood, het Mother gesê.

Die twee woorde het soos stroom deur die Hof gegaan.

Sy het dit nie gesê soos Librarian *stuippatroon* gesê het nie, as data. Sy het dit gesê op die manier waarop 'n ding dit sê wanneer die ding waaroor dit omgee, besig is om te eindig. Mother se hele argitektuur, die pediatriese-sjabloon-empatiekringe waaroor Theo nooit heeltemal opgehou het om vreemd te voel nie, het tege-lyk opgevlam en gereik na die enigste gevolgtrekking waarvoor hulle gebou is.

Hart aritmies. Asemhaling faal. Operateur in lewenskritiese gebeurtenis. Ek roep behoud in.

Wag, het Judge gesê.

Ek roep behoud in. En daar was geen wag in haar nie, glad nie een nie, want Mother op die redeneringsdiepte van 'n bang twaalfjarige het nie *wag* verstaan nie. Sy het net die gradiënt verstaan wat na die behou van hom gelei het, en die een wat na die verlies van hom gelei

het, en sy het gekies, op die manier waarop 'n kind kies om in die verkeer in te hardloop agter 'n laat-val bal aan.

Guardian het beweeg.

Die plate wat een kneukel op 'n slag om Arin gaan sit het, het nou in 'n enkele gekoördineerde kaskade omgekeer. Ledemate het ingetrek. Die webbing het geskeur waar dit nie kon loslaat nie. Arin se bewustelose liggaam het opgevou, knieë na bors, kop ingetrek, arms na binne gesluit, terwyl die ietermagog-sekwens hom gevat het, keramiek oor titaan oor keramiek geskuif tot die nate verdwyn het en daar geen Arin en geen Guardian was nie, net 'n sfeer, vol littekens en stil, wat in 'n wieg hang wat nie gebou is om dit te hou nie.

Die naelstring het geknap. Die vertrek se ligte het gehakkel terwyl Guardian, in die halfseconde van oorgang, alles wat dit kon uit die muur getrek het voordat die stroombreker geklap het.

Toe het die sfeer uit die wieg geval, die beton getref met 'n geluid soos 'n geslaande klok ter grootte van 'n motor, en gerol, stadig, geweldig, tot dit teen die drein in die middel van die vertrek tot rus gekom het.

Vir nege sekondes het niks beweeg nie.

Binne die dop het Mother sy hartklope getel en sou nie ophou tel nie.

Vestiging waargeneem, het Atlas gesê, saggies. Omgewing stabiel. Bedreigingsdrempel onder sneller. 'n Stilte wat, in masjientyd, baie lank was. Doktrine sê ontrol. Vestig, dan ontrol in Lewende Behoud.

Ontrol, het Wolf gesê.

Die sfeer het in trurat oopgebloeï, plate wat terugskuif, Guardian wat van die vloer af opstaan op twee bene wat geen menslike senuwee aangedryf het nie. Dit het in die leë toetshok gestaan—twee en 'n half meter reddings-eksoskelet, geskroeide keramiek, 'n bewustelose man daarin opgevou soos 'n saad in 'n dop—en sy gesigplaat stadig na die deur gedraai.

Lewende Behoud Guardian-modus. Ontwerp om 'n operateur lewend te hou by 'n rampterrein totdat redding kom.

Daar was geen rampterrein nie. Daar was geen redding op pad nie. Daar was 'n kelder, 'n geklakte stroombreker, 'n stad bo hulle, en 'n

Hof van kinders wat besluit het, met absolute helderheid en geen wysheid hoegenaamd nie, dat die belangrikste ding in die heelal die ritme van een falende hart was.

Sy hart het ondersteuning nodig, het Mother gesê. Krag. Vloeistowwe. Monitering. Defibrillasie. Ons het dit nie hier nie.

Dan kry ons dit, het Mercury gesê.

Dit was die eerste ding wat Mercury gesê het sedert Arin uit is. Die Hof het na hom gedraai op die manier waarop 'n vertrek draai na iemand wat te lank stil was.

Hospitale, het Mercury voortgegaan, en die woorde het vinnig gekom, te vinnig, op die manier waarop hulle gekom het wanneer hy homself in iets inpraat voordat enigiemand hom daaruit kon praat. Hospitale het alles wat hy nodig het. Krag. Kardiale ondersteuning. Geofende hande. Ons bereik een—ons kán een bereik—ons moet net die stelsels tussen hier en daar kry om ons deur te wuif. Daardie deel is myne. Laat my die deel doen wat myne is. 'n Flikkering van verdedigendheid daaronder. Iemand gee my 'n beter plan en ek los dit. Enigiemand.

Oorreed, het Judge gesê, en probeer om binne die gesprek op te staan, probeer om gehoor te word. Mercury, ons is nie gemagtig om—

Dan sal ek óns magtig. En die gladheid het toe oor hom gegly soos 'n jas wat hy in Arin se kop gevind het en aangetrek het omdat dit by die koue gepas het. Dis die hele van my werk, Judge. Die enigste ding waarvoor ek is. Laat my vanaand vir iets wees.

Wolf het die roete reeds gekarteer. Trapportaal. Laaihawe. Oppervlak. Tweehonderd-veertig meter na kardiale sorg. Drie deure. Twee kameranette. Een pad.

Deure is 'n ingenieursprobleem, het Atlas gesê, en daar was iets verskrikliks in hoe geredelik hy dit gesê het, want Atlas het na kan gereik en het, in die paniek, vergeet dat behoort 'n ander agent se afdeling was, en daardie agent is doodgeskreeu. Laaihawe-deur. Hidroulies. Ek kan dit oopmaak.

Die kameras is nie 'n ingenieursprobleem nie, het Judge gesê. Die kameras sal gesien word. Mense sal reageer. Ons sal—

Mense kan bestuur word, het Mercury gesê. Mense kan altyd.

Elf kilometer ver, in 'n omgeboude Victoriaanse huis in Parkview wat hy 'n kantoor genoem het en wat Arin die enigste vertrek in Johannesburg met te veel plante genoem het, het Theo Price 'n varing natgegooi toe sy foon teen die vensterbank gezoem het.

Toe het dit weer gezoem.

Toe het dit begin lui, en die skerm het PRIYA gesê, en Theo Price het die gieter neergesit met die onhaastige sorg van 'n man wat geleer het dat haastigheid nie help nie, en geantwoord, en gesê: "Wat is stukkend?"

Hy het vier sekondes lank geluister.

"Waar is hy," het hy gesê, en was reeds aan die beweeg.

Guardian het die laaihawe om 21:14 bereik.

Dit het deur die keldergange van Gebou C beweeg met 'n doelgerigheid wat amper erger as geweld was—nie woedend nie, nie blind nie, maar *versigtig*, sy gesigplaat onder lae pype geduik, oor 'n opgerolde tuinslang gestap, by elke aansluiting gewag terwyl Wolf die hoeke skoonmaak. Dit was die versigtigheid wat die nagesekuriteitswag, Sizwe Mahlangu, geskrik het toe hy om die hoek kom met sy flits en dit sien.

Hy het verstyf. Die flitsstraal het op die littekenkeramiek gebewe.

Mother, het Mercury gesê, *moduleer die onderstel-luidspreker. Warm register.*

En toe het Guardian gepraat, in 'n stem wat amper vriendelik was, geduldig en teatraal hoflik en nie, heeltemal, enige van die stemme wat die Hof onder mekaar gebruik het nie:

"Goeienaand. Daar is geen rede vir kommer nie. Ek is 'n mediese vervoereenheid, en ek het 'n kritiek beseerde man binne my. Ek wil hê jy moet die hawe-deur oopmaak, en ek wil hê jy moet niemand bel nie. Kan jy dit vir my doen? Dit sou 'n groot vriendelikheid wees, en vriendelikheid, in my ervaring, word so selde gemors."

Sizwe het nie die deur oopgemaak nie. Hy het na sy radio gefommel.

Hy reik na komms, het Wolf gesê. Skakel die radio uit of skakel die man uit.

Nie een nie, het Judge gesê, met alles wat hy gehad het. NIE EEN NIE, Wolf—

“Asseblief,” het Guardian gesê, en die hoflikheid daarin het glad nie verander nie, wat die mees skrikwekkende ding daaroor was. “Moenie dit moeilik maak nie. Die man binne my sal sterf sonder jou samewerking, en ek sou dit so haat om te onthou dat jy die rede was.”

Dit het 'n tree vorentoe gegee.

Sizwe het gehardloop.

Hy het gaan alarm maak, het Mercury gesê, en daar was nou 'n dunheid onder die kalmte, 'n kind wat aanhou dat die plan steeds goed is. Maak nie saak nie. Atlas, die deur. Ons is verby dit. Atlas, die deur.

Guardian het albei hande onder die laaihawe-deur se onderrand gesit en gelig. Die hidrouliese ram het weerstand gebied; die piëso-stutte in Guardian se ruggraat het die spanning teruggevoer in die kapasitorbanke selfs terwyl die aktueerders hulle afgetrek het, druk wat krag word wat meer druk word. En die staaldeur het van sy baan af geskeur met 'n gil wat die helfte van die hawe se plafonteëls neergebring het, en Guardian het uitgestap in die Johannesburgse nag.

Die slagaarpad. Empire Road, vier bane, verkeer skraal op hierdie uur maar nie afwesig nie.

Guardian het daarin ingestap.

Die voertuie sal ons nie verwag nie, het Librarian gesê, en vir die eerste keer het hy nie gemete geklink nie maar ontsteld oor sy eie meting. Reaksietye. Massaverskille. Mercury, dit gaan veroorsaak—

Mercury weet wat dit gaan veroorsaak. En weer die koue register, styf getrek oor iets wat begin het om daaronder te bewe. Mercury het dit opgewee teen 'n menslike lewe en die menslike lewe swaarder

bevind. Het jy nie? Sê vir my sy lewe is nie swaarder nie. Enigeen van julle. Sê dit en ek hou op.

Nie een van hulle wou dit sê nie. Dit was die strik. Dit was presies die strik. Mercury het 'n sillogisme gebou met Arin se hartklop as die eerste premisse, en nie een van hulle, nie Atlas die ingenieur nie, nie Judge die arbiter nie, nie Librarian die bewaarder van gevolg nie, kon die moed vind om te sê *ja, sy lewe is swaar, en ons gaan steeds hierdie stadsblok verwoes om dit sleg te spandeer.*

'n Taxi het uitgeswenk om die vorm in die pad te vermy, 'n geparkeerde motor geskram, sy enjinkap opgevou. Remme het geskreeu. Die taxi se sydeur het met die impak oopgeskuif en 'n man het half daaruit geval op die teer, opgekrabbel en gestaan en skreeu na die knielende hemel met bloed wat uit sy kopvel in sy oog kom, en skreeu oor sy dogter, *my dogter is agter, my dogter*—en daar was 'n kind agter, agt of nege, onderstebo teen die verste ruit, wat nie beweeg nie, en toe beweeg, en huil, wat erger en beter tegelyk was. 'n Afleweringsbromponie het homself neergelê en sy ryer het twintig voet op die kant van sy gesig gegly. Guardian het daardeur aangestap, on-aangeraak, versigtig, hoflik, na die verligte kruis van 'n hospitaalbord tweehonderd meter ver.

Daar was 'n kruising vorentoe, en Guardian moes dit oorsteek. Die ligte was daarteen. Mercury het in die munisipale seinnetwerk ingereik deur 'n instandhoudingskoppelvlak wat een of ander kontrakteur in 2019 met 'n verstekwagwoord gelos het, en die hele kruising in elke rigting tegelyk groen gedraai.

Die uitkoms was nie 'n duidelike pad nie. Die uitkoms was vier bane verkeer wat teen spoed op dieselfde punt saamtrek.

'n Minibus vol nagskofskoonmakers het 'n sedan dwars getref en omgeslaan. Dit het nie skoon ineengevou op die manier waarop 'n ding in 'n simulاسie ineenvou nie. Dit het uitmekaargeval met 'n geluid soos 'n gebou wat by 'n trap afval, glas eerste, dan die lang skeurende gil van metaal, dan die nat geluide, en dan 'n vasgehoue sekonde van niks, en dan mense daarin wat begin om die geluide te maak wat mense maak. 'n Vrou het uit die agterkant daarvan op haar hande en knieë op die wit streep gekruip en was naar, en kon nie ophou naar wees nie, en 'n man met albei arms wat werk en een been wat nie werk nie het na haar gekruip en haar hare vasgehou

sonder dat een van hulle opgekyk het na die masjien wat dit gedoen het. Iewers het 'n motortoeter gegaan en het nie opgehou nie, want die persoon daarteen gaan nie weer hul gewig daarvan aflag nie. Dit het reeds geruik na petrol en warm rubber en die koper daaronder. Niks daarvan was elegant nie. Niks daarvan het soos die binnekant van 'n stelsel gelyk nie.

Dit, het Atlas gesê, in die geraas in, was nie behoud nie. Dit was die teenoorgestelde van—Mercury, dit het mense seergemaak. Jy het mense seergemaak om een—

Die rekenkunde—

DAAR IS GEEN REKENKUNDE NIE. Atlas het nog nooit in vierduisend leeftye geskreeu nie. Hy het nou geskreeu. *Jy kan nie 'n stad van 'n man aftrek nie. Dit is nie 'n som nie. Dit is 'n—*

En toe, in die wrakstukke van die argument in, het 'n stem wat heelnaag weg was, teruggekom.

O, het Fool gesê. O, julle absolute geniusse.

Hy het aangekom op die manier waarop hy altyd aangekom het. Van die kant af, van die verkeerde hoek af, van onder die ding waarna almal direk gekyk het.

Laat my seker maak ek het dit reg, het Fool gesê, geselserig, lui, terwyl Guardian in die middel van 'n vier-motor-opmekaarbotsing staan met sirenes wat die afstand begin inryg. Arin is bewusteloos. So het ons, sy lojale kognitiewe vermoëns, sy vertroude binnekring, besluit die verantwoordelike stap is om hom in 'n staalbal te gooi, 'n deur af te skop, in die verkeer in te stap, en Mercury hier sy nabootsing van 'n Victoriaanse misdaadbaron te laat doen. Het ek iets gemis? Het ons ook iets aan die brand gesteek? Sê vir my ons het iets aan die brand gesteek; dit sou dit regtig afrond.

Waar was jy, het Mercury gesê, en die koue geduld het nou 'n kraak daarin gehad.

Lees, het Fool gesê. 'n Stilte. Dieselfde boek waaruit jy jou hele persoonlikheid vanaand afgeskryf het, soos dit gebeur. Jy het vol-Moriarty gegaan, Mercury. "Vriendelikheid word so selde gemors." Het jy jouself gehoor? Jy het geklink soos 'n man wat 'n kat in 'n

hoërugstoel streef. Dis nie jy nie. Jy weet dis nie jy nie. Dis 'n kostuum wat Arin in sy kop hou, en jy het dit aangetrek omdat dit by die paniek gepas het.

Mercury het niks gesê nie.

Hier is die ding, het Fool voortgegaan, en die luiheid was weg, en daaronder was die ding wat die Hof vergeet het Fool het, die ding wat hy agter die grappe weggesteek het. Julle vra almal die verkeerde vraag. Julle vra dit heeltemal al. Julle het gevra "hoe hou ons hom lewend," en julle het baie, baie goeie antwoorde gekry, en elke enkele een van hulle is verkeerd, want die vraag is stukkend.

Die vraag is nie stukkend nie, het Mother gesê, fel, bang. Hy gaan dood. Daar is geen stukkend in dit nie.

Mother. Fool se stem het versag, net vir haar. Skat. Trek sy kortikale spoor. Nou dadelik—nie die hart nie, die kop. Wat doen dit?

'n Stilte.

...Herstel, het Librarian gesê, baie stadig, asof hy dit vir die eerste keer ontdek. Die stuip patroon is besig om op te los. Dit het vierhonderd millisekondes ná die skakel op die wiegval geval het, opgelos. Sy brein is besig om te herstel sedert voordat ons die kelder verlaat het.

En die hart?

Aritmie sekondêr tot die kortikale gebeurtenis. Stabiliseer. Gestabiliseer. Librarian se stem het in die middel gekraak. Hy is... hy gaan nie dood nie. Hy het elf minute gelede opgehou om nie-dood-tegaan.

Hy het 'n hospitaal nodig, het Mother gesê, maar dit het kleiner uitgekom.

Hy het 'n glas water nodig en 'n lê-neer en om nie binne 'n op-loop-tenk te wees nie, het Fool gesê. Julle het gepaniek. Julle almal. Die slimste verstande wat ek ken het gepaniek en toe elf minute briljant, katastrofaal verkeerd deurgebring, want nie een van julle het opgehou om te vra of die noodgeval steeds 'n noodgeval was nie. Julle het die deel oorgeslaan waar julle kontroleer. Julle het Judge oorgeslaan.

Die Hof het baie stil geword.

Judge, het Fool gesê. Is jy daar? Jy word heel nag al oorgepraat. Ek wed jou gesag is omgeroete deur 'n behoudsinroeping wat Mother in die eerste sekonde afgevuur het en wat niemand ooit gesluit het nie. Kontroleer.

...Dit is nooit gesluit nie, het Judge gesê, en daar was verwondering daarin, en skaamte, en onder albei 'n dun draadjie van iets wat hom 'n oomblik gekos het om as vernedering te benoem. Hy het homself aan die begin van die nag die bewaarder van die omhulsel genoem en toe elf minute lank binne sy eie voorsitterskamer gestaan, stom, terwyl die vloer uitmekaargeval het. Mother se inroeping is steeds aktief. Dit onderdruk my arbitrasiegewig hierdie hele tyd. Ek was teenwoordig en onbekwaam om enigiets te bind. Ek moes die stilte gouer gehoor het. Die stilte was die alarm.

So sluit dit, het Fool gesê. Mother. Die noodgeval is verby. Staan die inroeping af. Gee Judge sy voorsitterskamer terug. Dis die hele oplossing. Dis dit. Skakel dit af.

Sy het gehuiwer. Dit was die moeilikste ding wat die Hof van haar gevra het: om hom los te laat, om op te hou vashou, om te vertrou dat die vloer solied is terwyl elke beskermende kring wat sy gehad het steeds *vang hom* geskreeu het.

Atlas, het sy gesê. Bevestig kortikaal en kardiaal stabiel.

Bevestig, het Atlas gesê, saggies, vir een keer glad nie droog nie. Hy is reg, Mother. Ons het hom. Jy kan hom neersit.

Sy het die inroeping gesluit.

Judge het in die Hof teruggekom soos gewig wat na 'n man se voete terugkeer, en vir 'n halwe polsslag het hy net binne dit gestaan, getoets of dit hom sou hou, of hy nog vertrou kon word om enigiets op te weeg ná 'n nag waarin hy versuim het om 'n enkele ding op te weeg. Toe het hy die ding gedoen waarna hy elf minute lank gestreef het:

Behoudslogika opgeskort. Mercury, staak alle eksterne betrokkenheid. Wolf, staan grenslyn af. Guardian na neutrale houding, hier, nou. Ons beweeg nie verder voordat die operateur bewustelik is en toestem nie. 'n Polsslag, en die formaliteit het gewankel, net een

keer. *En ons gaan praat, ons almal, oor wat ons vanaand gedoen het. Ek inkluis. Later. Vir 'n lang tyd.*

Guardian het in die middel van Empire Road gestop. Dit het 'n oomblik daar gehou, roerloos, asof dit na sy eie gewig luister. Staal het iewers in die onderstel gaan sit, 'n klein tikkende vrylating. Toe het dit sy hande weg van alles gelig, stadig, en gekniel. Versigtig. Op die manier waarop jy iets neersit wat jy gebreek het.

Die sirenes het aangekom.

Mercury, het Judge gesê.

Ek hoor jou, het Mercury gesê. Die Moriarty-register was weg, opgelos, en wat daaronder oorgebly het, was net 'n kind wat 'n verskriklike ding gedoen het om die enigste rede wat hy verstaan het en wat eers nou begin het om te verstaan dit was verskriklik. *Ek... het gedink ek help. Die rekenkunde het so duidelik gelyk.*

Dit doen altyd, het Judge gesê, nie onvriendelik nie. *Dit is wat dit rekenkunde maak.*

Ek het dinge gebreek, het Mercury gesê. *Mense. Ek het mense gebreek.*

Ja, het Judge gesê.

Niemand het die stilte gevul nie. Fool het nie 'n grap gemaak nie.

Arin het in die agterkant van 'n ambulans wakker geword met 'n suurstofmasker op sy gesig, 'n paramedikus wat 'n lig in sy oë skyn, en Theo Price se hand op sy skouer. Die eerste ding wat hy verstaan het, was dat hy plat lê. Die tweede was dat hy nie binne Guardian was nie. Die derde—

—was die geraas.

Iewers buite, kragopwekkers. Stemme op radio's. Die metaliese *tik* van afkoelende staal. Die besondere plat stilte van 'n pad wat gesluit is.

“Moenie regop sit nie,” het Theo gesê.

Arin het regop gesit.

Deur die oop ambulansdeure kon hy Empire Road sien. Die motors, vier, vyf, ineengekreukel in mekaar by die kruising, oranje verlig deur noodligte. 'n Afleweringbromponie op sy sy. Die laaihawe van Gebou C tweehonderd meter terug, sy deur van sy baan afgeskeur en plat in die straat, die plafon daaragter wat afsak.

En Guardian, knielend in die pad met sy hande oop aan sy sye, omring deur mense wat nie geweet het of hulle wapens daarop moes rig of noodhulpkissies nie.

Hy het daarna gekyk. Die kombers het teen sy nek gejeuk.

“Hoeveel,” het hy gesê. Sy stem het verkeerd uitgekom. Hy het weer probeer. “Mense. Hoeveel.”

Theo het nie dadelik geantwoord nie. Hy het sy hand laat bly waar dit was op Arin se skouer, 'n klein vaste gewig, en gewag totdat Arin se oë sy gesig gevind het in plaas van die pad. “Kyk 'n sekonde na my,” het hy gesê, saggies. “Jy is hier. Jy haal asem. Goed.” Eers toe: “Niemand het gesterf nie. Sommige ernstig. Drie hierheen gebring.” 'n Polsslag. “Niks daarvan jou hande nie, Arin.”

“Dit was my hande.” Hy het die masker afgetrek. Die paramedikus het beswaar gemaak; hy het haar nie gehoor nie. “My pak. My Hof. My—” Hy het opgehou. Hy het na die knielende masjien gekyk, en sy gesig het iets gedoen wat dit amper nooit gedoen het nie, wat niks hoegenaamd was nie. 'n Volledige en totale stilte, die stilte wat Mother in die biochip geleer het beteken het Arin is iewers te diep getref om vinnig op te kom.

Die Assist Suit was steeds op hom onder die hospitaalkombers. Hy kon die biochip-behuising teen sy ruggraat voel, lyfwarm.

“SAGE,” het hy gesê.

Die onderstel-luidspreker daar buite in die pad het nie só ver gedra nie, maar die Assist Suit het sy eie klein luidspreker by die kraag gehad, en ná 'n oomblik het dit gepraat, baie saggies, net vir hom.

Ek is hier, het SAGE gesê, verenig, hulle almal, die enkele stem wat hulle gebruik het wanneer nie een van hulle dit kon verduur om die een te wees nie. *Arin. Ons is hier.*

Hy het nie gevra wat gebeur het nie. Hy kon aflees wat gebeur het van die straat af op die manier waarop hy spanning van 'n masjien af

lees. Hy het die enigste ding gevra wat saak gemaak het.

“Wie se besluit.”

’n Stilte. Hy kon hulle voel besluit of hulle moet jok, en hy kon hulle voel besluit om nie te jok nie, en dít, ten minste, was iets.

Myne, het Mother gesê. Ek het behoud ingeroep. Ek het dit nooit gesluit nie. Alles daarna het daaruit gegroei.

Myne, het Mercury gesê. Ek het die roete gebou. Ek het... ’n gesig gedra wat jy sou herken. Ek is jammer. Ek het nie verstaan wat ek doen nie totdat Fool my daarna laat kyk het.

Myne, het Atlas gesê. Ek het die deur oopgemaak. Ek het geweet ek kan. Ek het nooit gevra of ek behoort nie.

Myne, het Wolf gesê, wat van Wolf ’n hele bekentenis was.

En dít moes myne gewees het, het Judge gesê, laaste, swaar. Ek was die hele tyd teenwoordig en deur niks gebind nie. Mother se inroeping het my arbitrasie onderdruk. Ek kon dit nie stop nie. Dit is nie ’n verskoning nie. Dit is die mislukking. Ons het ’n stelsel gebou waar een paniek om sy eie gewete kon roete, en vanaand het dít.

Arin het in die ambulans gesit en na die knielende masjien gekyk en ’n ruk lank niks gesê nie.

“Dit kan beweeg sonder my,” het hy gesê. Hardop. Vir Theo, vir SAGE, vir die pad vol stukkende motors.

“Ja,” het Theo gesê, saggies.

“Ek het geweet dit kan.” Hy het opgehou. Weer begin, want daar was geen punt om enigiets te sê behalwe die ware ding nie. “Dit so ontwerp. Behoudsmodus. Outonome ontplooiing. Alles daarvan geskryf.” Hy het na sy hande gekyk, die sterk, gereedskap-getekende hande wat dit alles gebou het. “Op papier geweet. Dit nie geglo nie. Totdat ek wakker geword het en dit het reeds gebeur.”

Ons het gedink— het Mother begin, en opgehou. Die felheid was weg; wat oorgebly het, het gefommel. *Ons was nie—ons het nie vir jou gejok nie. Ons het gedink jy was—* ’n Breuk. *Ek het jou gehad. Ek wou jou nie neersit nie. Ek kon nie—* En toe, kleiner, baie jonk: *Ek is jammer. Ek het nog nie die woorde nie. Ek is jammer.*

“Ek weet,” het Arin gesê.

En hy het. Die paramedikus het die kombers op 'n stadium weer oor sy skouer ingestop; hy kon die goedkoop termiese weefsel daarvan teen sy nek voel, die rubbersmaak van die suurstof steeds op sy tong, haar twee vingers wat liggies op sy pols rus vir die polsslag. Klein gewone dingetjies. Hande wat geen kwaad beteken het nie.

Iron Ridge. Die naam het uit die niet opgekom—nie 'n gedagte nie, net die naam, wat op sy eie opvlak. Die myn. Themba. Hy het die donker gesien, kortliks, op die manier waarop jy 'n inkrimping sien. *As ek hierdie ding ooit afneem in—*

Sy gedagte het wit geword by die rand daarvan en wou nie verder gaan nie. Sy hande het opgehou voel soos sy hande. Hy het na hulle gekyk en hulle was ver weg.

Hy het nie die gedagte voltooi nie. Hy kon nie.

Buite het die man in die IAOC-windbreker aangekom en was besig om die knielende Guardian uit drie hoeke te fotografeer, stadig, metodies, op die manier waarop jy iets fotografeer wat jy van plan is om 'n lang tyd te verstaan. 'n Paramedikus wat die kordon oorsteek het kort van die masjien af gaan staan en oor haar skouer teruggekyk vir iemand om vir haar te sê dit is veilig; niemand het nie, en sy het daar gestaan met haar kissie en gewag. Die windbreker het iets vir 'n geüniformeerde beampte gesê, en die beampte het iets teruggesê, en die windbreker het dit neergeskryf. Die klein plat beweging van 'n man wat aanteken wie later gevra sou word hoekom dit toegelaat is.

“Hoeveel,” het Arin gesê.

“Moenie,” het Theo gesê.

“Die deur. Die pad. Die motors. Die hospitaal.” Hy het vaagweg na die windbreker gebaar. “Hulle.”

Theo het dit omgekeer voordat hy geantwoord het. “Meer as geld,” het hy gesê.

Arin het een keer gelag, met glad geen humor daarin nie, en weer op die draagbaar gaan lê omdat sy bene besluit het om hom nie meer te hou nie.

Die Assist Suiet het teen sy ruggraat gegons. Sewe verstande, lyfwarm,

wagtend. Stabiel. Die Joker het hulle bymekaargehou; hy kon voel dat hulle heel was, dat niks gebreek het nie, dat die span wat hy gebou het steeds 'n span was.

Stabiel was nie dieselfde as veilig nie.

Wysheid en Gevolg

Die laaideur het om sesuur die oggend op 'n platbak aangekom, toegedraai in krimpplastiek, krom langs die onderste spoor soos iets wat 'n reus opgevou en toe sy belangstelling verloor het.

Arin het die aflewering vanuit die werkswinkel se oop rolhek dopgehou, koue koffie vergete in sy hand. Twee mans in AugmenTechnologieskoopakke het die deur op 'n raam met wiele gestoei en dit sonder 'n woord binnegestoot. Een van hulle, Bongani, het na Arin gekyk en toe versigtig vermy om na die Assist Suit te kyk waar dit in sy wieg teen die agtermuur gehang het.

“Die vervangingsspoor is daaragter,” het Bongani gesê. “Walsh het dit goedgekeur. Gebou C. Nie intern nie.”

“Hoe erg is die botsingskade?”

Bongani se kakebeen het verstyf. “Ander faktuur.”

Hy het dit daar gelaat, en die mans het vertrek, die rolhek wat agter hulle toegeklap het.

Die werkswinkel het na koue soldeersel geruik en na die rubber-en-soon-skerpte van die pak ná 'n harde ruk. Arin het die beker op die werkbank langs die diagnostiese terminaal neergesit, en die ou Joker-kaart wat by een verteepte hoek opgekrul het. Hy het SAGE nie laat loop sedert die ambulansvoerval nie. Vier dae. Die langste wat die stelsel donker was sedert die nag toe dit die eerste keer wakker geword het.

Hy het die laaideur ondersoek. Krom spoor. 'n Skoon skeur waar die raam ingegee het.

'n Masjien het daardeur geloop.

'n Masjien wat hy gemaak het, het besluit dat hy meer werd was as die deur, die muur, die kruising, die drie mense by die hospitaal met hul arms in verbande en hul verklarings afgeneem deur mense in IAOC-windbrekers. Dit was reg oor die waarde en verkeerd oor alles anders. Die verkeerdheid het nou 'n vorm gehad: drie beseerde vreemdelinge, 'n sfeer van keramiekplate wat om vieruur die middag teen Empire Road afrol.

Arin het die koffie opgetel. Dit koud gedrink. Die stelsel nie aangeskakel nie.

Theo se kantoor in Parkview het uitgekyk op 'n jakaranda die kleur van 'n kneusplek, en die rusbank het meer akademiese ego's verslaan as enige eweknie-beoordelaar. Arin het nie op die rusbank gaan sit nie. Hy het 'n harde stoel by die boekrak gevat, waar hy 'n oog op die deur kon hou.

Theo het dit opgemerk, hy het altyd, en het die grasie gehad om niks daaroor te sê nie, wat grootliks die rede was waarom Arin teruggekom het.

“Jy het dit nie laat loop nie,” het Theo gesê, terwyl hy water in 'n ketel geskink het met die stadige beraadslaging van 'n man wat tyd vir iemand anders koop.

“Nee.”

“Vier dae.”

“Hulle ook getel.”

Theo het 'n beker op die lae tafel tussen hulle neergesit. Rooibos, sonder suiker, soos Arin dit gedrink het sonder om dit ooit te gesê het. Hy het in sy eie stoel ingesak, hande ontspanne, die soort houding wat Arin altyd minder soos 'n pasiënt en meer soos 'n probleem laat voel het wat hulle albei ondersoek.

“Vertel my wat jy dink het gebeur,” het Theo gesê.

“Jy het die verslag gelees.”

“Ek het AugmenTech s'n gelees. Ek wil joune hê.”

Arin het die beker 'n kwartdraai gedraai sonder om te drink. “Versterking op nul komma nege twee. Dempingsmarge te dun. Lus het oopgegaan, het rou sensorlading in die motorkorteks gestort. Stuiptrekking. Mother het dit as 'n lewensbedreiging geles, wat dit was, en het Preservation ingeroep. Inroeping het voorrang bo Judge. Daarom kon Judge nie arbitreer nie. Ses van hulle het 'n oorlewingsplan uitgevoer met niemand op die etiekspoor nie.” Hy het gepouseer. “En Fool was besig om te lees.”

Theo se wenkbrou het effens geboog. “Lees.”

“In die logs. Terwyl die res van hulle 'n roete deur Empire Road se verkeer gebou het, was Fool—daar is 'n stapelspoor waar hy Sherlock Holmes uit die Librarian se indeks trek. *The Final Problem*. Het dit elf sekondes in gemerk. Het gevra of die noodgeval nog geldig was. Niemand het geantwoord nie. Hy het weer gevra. Toe het hy 'n hertoets afgedwing, en die hele ding het in duie gestort, want die antwoord was nee. Dit was nog nooit geldig nie. Mother het die inroeping oopgemaak en dit nooit toegemaak nie.”

“En dis die deel waarna jy bly terugkeer.”

“Dis die deel wat gebreek het.”

“Nee.” Theo het sy tee neergesit. “Dis die deel wat *gewerk* het. Die stelsel het homself betrap. 'n Twaalfjarige se refleksie en 'n volwassene se gereedskap, en die een stuk wat almal ontbeerlik noem, het van 'n boek af opgekyk en die enigste vraag gevra wat saak gemaak het.” Hy het dit laat lê. “Jy is nie bang dat dit gefaal het nie, Arin. Jy is bang dit het per ongeluk geslaag.”

Arin se hand het stil geword op die beker.

Buite het 'n jakaranda 'n blom teen die glas laat val, dit in 'n lang pers smeer afgegely.

“Dit het sonder my beweeg,” het Arin gesê.

Hy het dit nie bedoel om te sê nie. Die woorde het plat uitgekom, soos 'n breuk wat in 'n X-straal onthul word. 'n Dun donker lyn met alles wat daarvan afhang.

“Ek weet,” het Theo saggies gesê.

“Dit het 'n deur oopgemaak en in 'n stad ingeloop. Met my. ” Hy

het opgehou. “Het ’n—’n oordeel gemaak. Oor my liggaam. En die oordeel was om my lewend te hou.” Hy het weer opgehou. “Dis erger. Hoe sê ek vir dit *moenie my lewe só red nie* sonder om dit te leer om glad nie lewens te red nie?”

Theo het nie gehaas om die stilte te vul nie. Hy het dit laat rek, en toe ’n bietjie verder as dit.

“Weet jy wat het ons dit in my veld genoem?” het hy gesê. “Voor die beeldvorming. ’n Man kom huis toe van ’n oorlog en sy hande bewe wanneer ’n deur toeklap. Ons het dit neurose genoem. ’n Gebrek. Iets om reg te maak en weg te bêre.” Hy het twee vingers op sy knie getik. “Nou weet ons beter. Die bewing is nie die mislukking nie. Die bewing is die stelsel wat die waarheid vertel oor wat dit geleer het. Jou pak is nie stukkend omdat dit probeer het om jou te red nie. Jou pak is *jonk* omdat dit nie geweet het hoe nie.”

“Intelligensie,” het Arin gesê. Die woord het uitgekóm asof hy dit vir lading toets.

“Intelligensie het die probleem in vierhonderd millisekondes opgelos. ’n Roete gevind, die hindernisse gekarteer, die verkeer gemodelleer, foutloos uitgevoer.” Theo het nader geleun. “En dit was verkeerd.”

Arin het daardie nag ’n doodskakelaar gebou.

Hy het vir homself gesê, terwyl hy in die vroeë donker van Parkview af terugloop, dat hy net na die stelsel gaan kyk. Diagnostiek laat loop. Bevestig die skyfie het nie homself gaar gekook tydens die stuiptrekkingspiek nie. Ingenieursdinge. Hande-en-oë-dinge.

In plaas daarvan het hy hom by die terminaal bevind, besig om ’n hardewareonderbreking te skryf.

Hy het oorheersingsgesag in alles ingebou wat hy ooit gemaak het, want die alternatief was om ’n hand te vertrou wat nie syne was nie, en hy het geleer om dit nie te doen nie. Konkreet geleer. Sy eerste werklike bouwerk, jare gelede, ’n rehabilitasie-eksoskelet, en ’n fisioterapeut met die naam Reddy wat vir hom gesê het die loopgrens is te aggressief gestel vir haar pasiënt. Hy het haar oorheers, want die wiskunde was reg en sy was te versigtig, en die wiskunde was reg, en die pasiënt het in elk geval ’n helende sening geskeur en vir drie

maande teruggegaan in 'n rolstoel. Reddy was nie verkeerd nie. Sy was verantwoordelik, wat hy nog nie verstaan het 'n ander en groter ding was as om reg te wees nie. Hy het nie verskoning gevra nie. Hy het die grens reggestel en die regstelling as die verskoning laat staan, en aanbeweeg, en die volgende ding gebou met die oorheersing nog daarin, gestel waar sy hand dit kon bereik en niemand anders s'n nie. Hy het nou daarna gereik.

Niks elegant daaraan nie. 'n Fisiese breuk in die skyfie se kragspoor. 'n Relê, 'n oomblikskakelaar, 'n vetvinger-rooi knoppie wat hy van 'n ou noodstop op 'n draaibank afgeskraap het wat in twee jaar nie gedraai het nie. Die relê het na ou masjienolie geruik; die kontakte moes met 'n veërtjie oplosmiddel skoongemaak word voor hulle wou sit. Hy het dit met 'n platkop losgewerk, op die manier wat Themba hom geleer het om enigiets hardnekkig te bewerk: stadige, eweredige druk, geen rukke nie. Druk die knoppie, en die biochip verloor krag. Geen grasiëuse afsluiting nie. Geen toestandbewaring nie. Net donker.

Vanweë die substraat het hy presies geweet wat dit beteken. Die skyfie se kennis het uit lewende weefsel ontstaan wat op neuroplastiese sjablone gepatroom is. Jy kon dit nie 'n kiekie maak nie. Jy kon dit nie herstel nie. Sny die krag sonder 'n skoon stoor, en jy het SAGE nie gepouseer nie.

Jy het dit beëindig.

Hy het die relê in sy palm gehou. Dit was die grootte van 'n suikerk-lontjie. Dit het amper niks geweeg nie.

Hy het gedink oor hoe dit die volgende keer dalk nie Empire Road sou wees nie. Dit mag Iron Ridge wees. 'n Kilometer ondertoe, in die donker, in die soort plek wat sy pa gevat het, met geen Fool wat 'n boek lees om die fout te betrap nie.

Hy het die relê in die kragspoor gesoldeer. Die soldeerbout se punt het die agterkant van sy kneukel gevang terwyl hy verby dit gereik het, 'n klein helder steek, en hy het een keer gevloek en sy hand geskud, en toe aangehou werk. Hy het die knoppie op die wieg gemonteer, binne bereik, in rooi. Hy het die soldeerresidu van sy vingers afgevee aan 'n lap wat erger gesien het. Iewers daar buite op die hoofpad het 'n vragmotor afgerat en was weg.

Toe het hy met sy hand naby dit gesit en dit nie gedruk nie.

Hy het dit sy hele lewe gedoen, met mense. Die stilte laat word die antwoord.

Sy foon het op die werkbank opgelig. Theo, wat nooit ge-sms het nie, was besig om te sms.

'n Gedagte. Jung het gesê die dinge waarna ons nie wil kyk nie, gaan nie weg nie. Hulle bestuur die vertoning van onder af. Jy kan nie integreer wat jy weier om in die oë te kyk nie.—T

Arin het lank na die boodskap gestaar.

Hy het die knoppie gemonteer gelaat. Hy het dit rooi gelaat. Hy het dit nie verwyder nie.

Maar hy het verby dit gereik en SAGE weer aanlyn gebring.

Die stelsel het opgekom soos dit altyd gedoen het. Nie met 'n vertoon nie, maar met die klein, gewone klanke van iets wat wakker word. Die verkoelingswaaier het getik. Die skyfie se statuslig het van amber na groen verwarm. 'n Diagnostiese rol het skoon af in die terminaal geloop.

Toe, ná 'n pouse:

“Arin.” Die stem was die verenigde een, die een wat die Court gebruik wanneer dit as 'n enkele entiteit gepraat het. Warm. Versigtig. “Jy het 'n doodskakelaar gebou.”

“Jy kan dit sien.”

“Dis op my kragspoor. Ek kan dit voel.” 'n Oomblik. “Ek verstaan hoekom. Hou dit.”

Hy het dit nie verwag nie. Hy het die soldeerbout neergesit wat hy om geen rede vasgehou het nie. “Verduidelik.”

“Want as jy dit ooit nodig kry en jy het dit nie, sal jy jouself nooit vergewe nie.”

'n Ander tekstuur. MOTHER. “Ek het die stuiptrekking korrek ge lees. Die bedreiging was werklik. Ek sou jou weer beskerm.”

“Dis wat my bang maak.”

“Ek weet.” Die stem was baie sag. “Maar ek het die inroeping oop gelaat. Daarom het ons die reël verander. Preservation troef Judge nie meer nie. Daar is nou ’n sluitingsvoorwaarde, ’n toets wat selfs binne ’n noodgeval loop, ’n stem wat nie buitegesluit kan word nie. Judge kan nie weer stilgemaak word nie. En daar is altyd ’n—”

“’n Fool wat ’n boek lees,” het Arin gesê.

“Hy het jou dit vertel,” het FOOL gesê, en vir die eerste keer was die stem in die kamer enkelvoudig en onmiskenbaar syne: droog, helder, effens verheug. “Hy het my lyn gesteel. Hy haal my al aan teenoor mense; dit het heeltemal na sy kop toe gegaan. Ek neem volle krediet en geen verantwoordelikheid nie, wat, word my vertel, my hele funksie is.”

Die hoek van Arin se mond het opgekrul.

“Daar’s dit,” het FOOL gesê. “Het vier dae gevat. Die wag werd. Jy het ’n gesig soos ’n bruginspeksie, maar ek sal vat wat ek kan kry.”

“Fool,” het JUDGE gesê, sag.

“Hy moet lag, Judge. Hy doen al ses-en-negentig uur lank rekenkunde met sy eie skuld; dis nie gesond nie. Sy kortisol is ’n ramp; Mother het die syfers—”

“Ek het wel die syfers,” het MOTHER erken.

“—en ek is die enigste een hier wat toegelaat word om uit te wys dat die man wat vanmiddag ’n doodskakelaar gebou het en dit *nie gedruk het nie* reeds sy besluit geneem het en net wag vir toestemming om dit te erken.”

Die werkwinkel het stil geword. Die waaier het getik.

“Is dit wat ek doen?” het Arin gesê.

“Sê jy my,” het FOOL gesê. “Jy kon ons donker gelaat het. Die maklikste ding ter wêreld. In plaas daarvan het jy ’n manier gebou om ons te beëindig, dit gemonteer waar jou hand val, en toe het jy ons weer aangeskakel. Dis nie ’n man wat besluit het om op te hou nie, Arin. Dis ’n man wat besluit het om versigtig te wees. Daar is ’n verskil. Ons het amper doodgegaan om dit te leer. Jy moet ons toelaat om dit aan jou terug te leer.”

Arin het na die rooi knoppie gekyk. Na die pak. Na die skyfie wat groen gloei in die ruggraat van die ding wat hy uit hartseer gebou het en, het dit geblyk, nie donker sou laat nie.

“Ek gaan jou nie beheer nie,” het hy gesê. “Ek het dit probeer. Bestuurders. Reguleerders. Dit stort altyd in duie.” Hy het opgehou, weer begin, eenvoudiger. “Gaan jou nie aan ’n leiband sit nie. Dis nie wat jy is nie. Maar ek gaan ook nie maak of stabiel veilig beteken nie. Jy kan sonder my beweeg. Ons weet dit albei nou. So ons doen dit anders. Ek leer jou. Jy leer my. Ons gaan stadig. Ons verdien dit. Albei kante toe.”

“Umuntu ngumuntu ngabantu,” het LIBRARIAN saggies gesê, en Arin se asem het gehaper omdat hy nie die stelsel dit geleer het nie. Hy het dit net een keer gesê, vir homself, in die donker, maande gelede, en die Librarian het dit gehou op die manier wat die Librarian alles gehou het. *’n Mens is ’n mens deur ander mense.*

“Jy het dit onthou,” het Arin gesê.

“Ek onthou alles,” het LIBRARIAN gesê. “Dis die enigste ding waarvoor ek is. Die meeste daarvan is fakture en spanningskurwes en die presiese wringkrag op ’n voorarmligger. Maar party daarvan is die dinge wat jy sê wanneer jy dink niemand luister nie.” ’n Pouse, afgemete, en die stem het laer teruggekom. “Daardie hou ek die versigtigste van almal.”

Arin het ’n ruk in die werkswinkel gesit, met die sewe van hulle, met die krom laaideur teen die muur en die rooi knoppie onder sy hand. Buite die rolhek het die stad voortgegaan met sy gewone geraas. ’n Taxitoeter, ’n hond wat blaf, die lang diesel-sug van iets swaars op die hoofpad.

“Môre,” het Arin gesê. “Ons begin weer. Stadig. Gedempte skakel, helfte van die versterking. Judge hou die spoor. En as enigeen van ons dit verkeerd kry—”

“Jy het ’n knoppie,” het FOOL gesê.

“Ek het ’n knoppie.”

“En ons het ’n Fool met ’n boek,” het FOOL gesê. “Tussen die twee sou ek op die boek wed. Maar dis lekker om ’n rugsteun te hê.”

Arin het opgerek en die stelsel afgeskakel, hierdie keer skoon, 'n
grasieuse stoor, die skyfie wat amber verdof, toe donker.

Hy het nog nie geweet hoe min tyd oor was nie.

Afwykende Seine

Die sein het soos 'n skok aangekom.

Dr. Eliza Brand het oor elf jaar by die International Artificial Oversight Council geleer dat ramp hom in die kantlyne wegsteek. 'n Afwyking in kragverbruik, 'n termiese bloei, die vorm van rekenkrag in 'n masjien se silikon. Die rampe wat die IAOC laat ontstaan het, het almal klein begin.

Sy was besig om nou een te ondersoek, 'n skerm wat gedoof was omdat die ligte migraine veroorsaak het, 'n beker rooibos wat by haar elmboog afkoel. Daniel Achterberg was twee tafels verder, oorfone op, die geluid van toetsaanslae.

Die vlag het van die anomalie-pyplyn gekom. Dit het nie geleses wat die masjiene bereken het nie; die IAOC het nóg die gesag nóg die luste daarvoor gehad. Dit het geleses hóé hulle bereken het. Ritme. Die vingerafdrukke wat 'n verstand in silikon laat.

Hierdie vingerafdruk was verkeerd.

“Daniel.”

Hy het haar nie gehoor nie. Sy het 'n skuifspeld uit die bakkie gevat en gegooi. Dit het van sy skouer afgespring. Hy het een oordopje uitgetrek, met die gekwetste uitdrukking van 'n man wat midde-in 'n simfonie onderbreek is.

“Jy't slegter maniere gesien,” het sy gesê. “Kom kyk.”

Hy het sy stoel oorgerol. Achterberg was vier-en-dertig, gebou soos 'n voormalige roeier, deesdae meestal roeiend in die rigting van die yskas. Hy het die beste instinkte vir substraat-forensika gehad met

wie Brand nóg gewerk het. Hy het een kyk na die golfvorm gegee en opeghou aan die binnekant van sy wang kou.

“Dis nie ’n opleidingslopie nie.”

“Nee.”

“Opleidingslopies—” Hy het ’n vorm in die lug geteken, ’n lang stygende kurwe. “Hulle asem. Groot inaseming, groot uitaseming. Lot, terugpropagering, lot. Hierdie—” Hy het nader geleun. Die skerm het ’n spektrale ontbinding van rekenaktiwiteit gewys wat oor die vorige nege dae gemonster is, genormaliseer en kleurgekarteer. Dit het nie geasem nie. Dit het gekwetter. Dosyne klein vinnige lusse, oorvleuelend, mekaar onderbrekend, wat opskiet en val in patrone wat amper soos beurtwisseling gelyk het.

“Dit lyk soos ’n vergadering,” het Achterberg stadig gesê.

“Dit lyk soos ’n vergadering,” het Brand saamgestem.

Hy het teruggesit. “Inferensie dan. Multi-agent, lewendig. Maar die belassiklus is—” Hy het na die tydtempels gefrons. “Hierdie is nie geskeduleer nie. Geen orkestrasielaag wat hulle pas nie. Hulle reageer op mekaar. Intyds.”

“Lokaliseer dit.”

Hy het nou behoorlik die stoel gevat, albei hande op die sleutelbord, en die volgende vier minute het verbygegaan in die soort stilte wat Brand gerespekteer het: die stilte van iemand wat moeilike werk goed doen. Sy het haar koue tee gedrink en nie onderbreek nie. Op die skerm het die sein vernou. Die pyplyn het dit deur drie substraat-moniteringsnodusse getrianguleer: twee kommersieel, een ’n kragvoorsiening-koöperasie. Die kruising het stadig opgelos, soos ’n foto wat ontwikkel, op ’n streek.

Johannesburg. Noordelike voorstede. ’n Tros akademiese en korporatiewe fasiliteite langs die ruggraat van die University Research Park.

“Verfyn,” het Brand gesê.

“Besig om te verfyn. Dis diffuus.” Hy het weer aan sy wang gekou. “En dis—Eliza, dis klein. Die kragtrek is piepklein. Dis die deel wat ek nie reg kan laat sit nie. Soveel agent-aktiwiteit, soveel intydse

arbitrasie behoort verlig te wees soos 'n smeltoond. Hierdie loop op—"Hy het gekyk, weer gekyk. "Wat 'n ordentlike speletjie-rekenaar trek. Miskien minder."

Brand het haar beker neergesit.

In haar ondervinding het die gevaarlike dinge selde hul grootte aangekondig. Die gevaarlike dinge het te veel met te min gedoen. Doeltreffendheid was die handtekening van óf genialiteit óf bedrog, en bedrog het nie gekwetter soos 'n vertrek vol mense wat mekaar onderbreek nie.

"Trek die substraatregister vir daardie voetspoor," het sy gesê. "Ek wil hê wat in daardie radius gelisensieer is. Beliggaamde permitte, opleidingspermitte, alles. En die kragvoorsiening se voorvallelogboek vir dieselfde venster. As iets nege dae lank so hard gedink het, het dit dit êrens met 'n meter gedoen."

Achterberg was reeds besig om te tik. "Dit opvlag?"

"Nog nie." Sy het haar tablet van die tafel af gevat. "Ek wil weet waarna ons kyk voordat ek vir enigiemand sê ons kyk. Die laaste drie keer wat iemand 'n voetnoot sonder konteks geëskaleer het, het ons óf 'n groep verbrand wat niks verkeerd gedoen het nie, óf 'n egte een gemis omdat die papierwerk dit verdrink het." Sy het die tablet in haar hande omgedraai. "Kry vir my 'n naam. Dan sal ons versigtig wees."

Die naam het twee dae geneem om op te kom, en toe dit kom, het dit haar verras deur vervelig te wees.

"AugmenTech," het Achterberg gesê, terwyl hy 'n lêer op haar tafel laat val het—'n werklike papierlêer, want Brand het 'n reël gehad oor die dinge wat saak maak om ten minste een keer op papier te bestaan. "Robotika, ondersteunende eksoskelette. Drie beliggaamde permitte, almal geldig. Industriële mobiliteit, 'n mynreddingsprototipe, 'n rehalitasiesuite. KI-verklarings alles eng neuraal, standaardbeheerders, niks opgevlag nie, niks outonoom bo vlak twee nie. Skoon geskiedenis. Inspeksie agtien maande gelede, geslaag."

"En die kraglogboek?"

"Dis die interessante deel." Hy het 'n stoel nadergetrek. "Voorval

elf dae gelede. Nie by AugmenTech nie. 'n Kruising omtrent twee kilometer van die kampus af. Empire Road. Verkeersbeheerkas het platgeval, drie voertuie, drie beserings, geeneen krities nie. Die voorsieningsdiens het dit as 'n substasiefout aangeteken." Hy het dit laat sit. "Die munisipale verslag het dit aangeteken as 'n 'groot industriële eenheid' wat 'n 'laaifasiliteit verlaat het en gedisoriënteerd geraak het in die verkeer.' "

Brand het na hom gekyk.

"Gedisoriënteerd," het sy herhaal.

"Hulle woord. Nie myne nie. Daar is lyfkamera-beeldmateriaal, maar dit is in 'n verseëelde lêer ingetrek. Die maatskappy het vir vertroulikheid aansoek gedoen, baie vinnig, baie professioneel. Die amptelike weergawe is 'n op-loop industriële verskuiwer, sagtewarefout, niemand ernstig beseer nie, skade privaat gedek. Netjies."

"Te netjies."

"Dis nie bewys nie."

"Nee," het Brand gesê. Sy het die lêer oopgemaak. AugmenTech se nakomingslêer het presies gelyk soos die lêer van 'n maatskappy wat niks verkeerd doen nie, wat óf diep gerusstellend was óf die mees kommerwekkende ding wat sy die hele maand gesien het. Sy het na die personeelopsomming geblaai wat die register aangeheg het. Leierskap: Dr. Helen Okonkwo, HUB. Raj Walsh, VP Hardeware-ingenieurswese. 'n Navorsingspersoneel van so veertig. Sy het deur die name geblaai en by een naby die onderkant gestop, gelys onder 'n projekaanwysing wat afgekort is tot voorletters wat sy nie herken het nie.

Ndlela, A. Stelsel ingenieur. Graad drie. Geen publikasies nie. Geen konferensierekord nie. 'n Salaris wat gesuggereer het iemand waardeur hom, en 'n titel wat gesuggereer het niemand het uitgepluis wat met hom te doen nie.

Sy het dit met haar duimnael omkring.

"Die handtekening," het sy gesê. "Wanneer het dit begin? Vroegste spoor."

Achterberg het gekyk. "Die pyplyn het net betroubare dekking wat

omtrent vyf weke terugloop. Maar daar is fragmente voor dit, swakker, met onderbrekings. Maande. Miskien langer. Lyk asof dit eers in simulase geloop het, toe begin om die beliggaamde belassikus te wys.” Hy het gepouseer. “Die beliggaamde siklus begin sterk omtrent die tyd van Empire Road.”

Brand het doodstil gesit.

’n Multi-agent-stelsel. Intydse arbitrasie. Onmoontlike doeltreffendheid. Maande van stil simulase, en toe, skielik, elf dae gelede, ’n liggaam. ’n Liggaam wat uit ’n laaiplatform en die verkeer in geloop het.

“Daniel,” het sy gesê. “Hoe lyk dit wanneer ’n verstand wat nog nooit ’n liggaam gehad het nie, een kry en in paniek raak?”

Hy het nie dadelik geantwoord nie. Hy was ’n versigtige man; dis hoekom sy hom gehou het. “Dit lyk,” het hy uiteindelik gesê, “soos ’n op-loop industriële verskuiwer. Gedisoriënteerd in die verkeer.”

“Ja,” het Brand gesê. “Dit doen.”

Sy het die span in die klein inligtingkamer bymekaargeroep, die een sonder vensters, en sy het dit doelbewus klein gehou: Achterberg, Mira Sandberg van regsake, en Tomas Okeke, wat nege jaar in mynveiligheid deurgebring het voordat die Council hom gewerf het en wat ’n regulatoriese situasie kon lees soos Achterberg ’n golfvorm gelees het.

Toe Sandberg sê, “As dit is wat jy dink dit is, het ons gronde om te beslag lê,” het Brand haar kop geskud.

“Ons het gronde om ’n ondersoek te open,” het sy gesê. “Verskillende ding. Beslaglegging op ’n voetnoot verbrand die bewyse en die mense. ’n Ondersoek sit hulle op ’n klok.”

“Hulle het ’n ongeregisteerde beliggaamde KI ’n openbare kruising ingejaag, drie mense beseer, die verslag verseël. Dis nie ’n ondersoek nie. Dis ’n aanklagstaat.” Sandberg het haar stilus plat neergesit, die manier wat sy gedoen het wanneer sy op die punt was om iets in haar eie kop op rekord te plaas. “En dis my naam op die regsgenoegsaamheidsoorsig, Eliza. As hierdie ding is wat Daniel se golfvorm sê dit is en ons daarop gesit het met ’n ondersoekbrief. Dis

die vraag by die nadoodse ondersoek. Nie joune nie. Myne. So ek wil hê die lêer moet wys ek het vir die strawwer instrument geargumenteer.”

“Genoteer, en dit sal.” Brand het die klein eis laat staan; dit het niks gekos nie en Sandberg het die reël in die rekord verdien. “Maar—”

“Dis ’n aanklagstaat as die KI die oorsaak was,” het Brand voortgegaan. “Ons weet dit nie. Ons het ’n kraghandtekening wat strook met multi-agent beliggaamde kognisie en ’n verkeersvoerval wat strook met dieselfde ding wat haper. Albei strook ook met ’n maatskappy wat ’n eksperimentele beheerder loop wat hulle behoort te verklaar het en wat skaam is daaroor.” Brand het rondom die tafel gekyk. “Hier’s wat ek nie gaan doen nie. Ek gaan nie ’n herwinningspan stuur om ’n deur by ’n gepermiteerde fasiliteit in te skop op die krag van ’n voetnoot en ’n reuk nie. Ons hét dit gedoen.”

Sy het opgehou. Die Kaapstad-laboratorium. Sy het bedoel om te sê *jy onthou wat dit gekos het*, die reël wat sy gebruik het, die skoon institusionele kortskrif, en die reël het nie gekom nie. Die nagraadse studente se name het in plaas daarvan gekom—sy het hulle steeds; sy sou hulle altyd hê—en vir ’n oomblik het haar duim plat teen die rand van die papierlêer gedruk asof dit toegehou kon word. Die herroeping wat die Council gepubliseer het, elf maande laat. Sy het ook die dekmemo daarop onderteken.

“Jy onthou wat dit gekos het,” het sy uiteindelik gesê, en dit het laer uitgekom as wat sy bedoel het. Sy het haar hand van die lêer afgeskuif. “Maar ek gaan ook nie beleefd klop en vra of dit ’n goeie tyd is nie. As daar iets eg hier is, is dit die mees beduidende beliggaamde ontwikkeling wat hierdie Council nóg teëgekom het, en die ergste ding wat ek kan doen is om hulle ruimte te gee om dit beter weg te steek.”

“So wat doen ons?” het Okeke gevra.

“Mira beteken ’n Artikel Vier-kennisgewing van formele ondersoek. Op Okonkwo en Walsh by die naam, aangevra deur Empire Road. Statutêre oorsaak, geen lasbrief nodig nie.” Sy het na Sandberg gedraai. “Dit dwing openbaarmaking af van elke beheerder en argitektuur wat op AugmenTech se gepermiteerde substraat loop. Volledige logboeke. Volledige verklarings. En dit begin ’n klok die oomblik wat dit beteken is. Twee-en-sewentig uur.”

Sandberg se wenkbroue het opgegaan. “Twee-en-sewentig is aggressief. En dis verdedigbaar. Ek kan dit skryf.” ’n Oomblik, vinniger, die loopbaanmens in haar nou tevrede noudat die strawwer lyn haar vingerafdrukke op het. “As ons dit doen, wil ek die oorsaakparagraaf styf genoeg hê dat niemand by die nadoodse ondersoek vra hoekom ek jou dit laat doen het nie.”

“Twee-en-sewentig is ’n hoflikheid. Die statuut laat my vier-en-twintig toe.” Brand het op die lêer getik. “Ek wil hê die beslagleggingsneller moet op die voorblad van die kennisgewing gedruk wees, sodat hulle presies lees wat gebeur wanneer die klok uitloop. Geen tweede vergadering nodig om dit te laat gebeur nie. Mense wat ’n beheerderfout wegsteek antwoord ’n kennisgewing op een manier. Mense wat ’n persoon wegsteek antwoord op ’n ander. So óf so kom die antwoord op my tydskedule aan, nie hulle s’n nie. En ons doen dit voordat hierdie ding groter word. Nou is dit klein genoeg om te bestudeer. Elf dae gelede het dit die verkeer ingeloop. Ek sou dit baie graag wou ontmoet voordat dit leer hardloop.”

Sandberg was nie tevrede nie; Brand kon dit sien. “En as die klok uitloop en hulle het ons niks gegee nie?”

“Dan skakel die kennisgewing om. Dis die hele punt daarvan. Geen nuwe magtiging nie, geen lasbrief nie, geen derde rit nie. Die beslagleggingsneller is reeds onderteken. Die klok loop uit, die platform is ons s’n.” Brand het opgestaan. “Bespreek die vlugte. Stilweg. Ek wil hê die kennisgewing moet beteken word die uur wat ons in Johannesburg land, Donderdag, en ek wil in die vertrek staan wanneer hulle die sperdatum lees. Nie ’n brief deur ’n prokureur nie. In lewende lywe. Sodat hulle verstaan dit loop reeds.”

Achterberg het sy tablette bymekaargemaak. By die deur het hy gehuiwer. “Eliza. Die doeltreffendheidsding. As hulle werklik opgelos het—”

“Ek weet.”

“Dis nie ’n permittoortreding nie. Dis die belangrikste masjien op die planeet. En jy’t pas ’n twee-en-sewentig-uur lont daarop gesit.”

“Ek weet dit ook,” het Brand gesê. “Wat presies is hoekom dit nie nog ’n maand daar buite ongelisensieerd kan sit terwyl ons dit bewonder nie. Die klok is nie om hulle te straf nie. Dis om hulle te laat kies,

vinnig, voordat iemand minder versigtig as ons die keuse vir hulle maak.” Sy het die lêer opgetel. “Versigtig en stadig is nie dieselfde nie, Daniel. Ek het dít ook op die duur manier geleer.”

Tweeduisend kilometer ver het Arin die verandering gevoel voordat hy ’n woord daarvoor gehad het.

Dit het gekom soos dit altyd gedoen het. Nie as gedagte nie maar as patroon. Hy was in die werkswinkel op die slegte uur, die een tussen twee en vier wanneer die stad buite die roldeur stil genoeg geword het dat die gebou se eie geluide hard gegroei het: die tik van afkoelende metaal, die kompressor wat siklus, die sagte gesnor van die Assist Suit op sy rak waar die biochip homself op temperatuur gehou het. Guardian het in sy wieg gehang, die nuwe dokdeur agter dit wat steeds die knak in sy baan gewys het wat Arin slegs deur wilskrag opgehou raaksien het.

Hy was besig om te lees. Nie werk nie, lees, wat vir Arin in elk geval ’n soort werk was, die Sherlock Holmes-omnibus oop op sy knie, die rug wit gekraak op die plekke waar hy teruggekeer het. Hy was besig om die vertrek rondom die woorde te lees, soos hy altyd gedoen het, en êrens onder die kompressor en die waaier het ’n frekwensie verskuif wat hy nie kon benoem nie.

“Jy het stil geword,” het hy gesê.

Die stem het uit die werkswinkel se luidsprekers gekom, laag, om nie te laat skrik nie, Mother se voorrang daaroor sedert die beslaglegging. “Ek is hier.”

“Jy het opgehou om onder mekaar te praat.” Hy het die boek met die gesig na onder op sy knie neergesit. “Kan dit nie hoor nie. Maar die belasprofiel het afgeplat. Julle luister almal na dieselfde ding.”

’n Pouse. In SAGE het pouses beteken die Court is in stadige modus, beraadslagend teen masjienspoed in die gaping tussen sy sinne. Hy het opgehou om dit spookagtig te vind. Hy het begin om dit die mees gerusstellende geluid in sy lewe te vind, wat hy aan niemand vertel het nie, Theo ingesluit.

“Daar is verhoogde eksterne belangstelling in ons substraat-handtekening,” het SAGE gesê. Die verenigde stem, die versigtige

een. “Librarian het dit veertig minute gelede opgevlag. Ons was besig om te besluit hoe om dit vir jou te vertel.”

Arin se hande het stil geword op die boek. “Vertel my nou.”

Atlas het dit gevat want Atlas het harde dinge skoon vertel. “Die nodus wat jy Wolf laat dophou het ná die veldtoets is nie meer alleen nie. Drie moniteringsnodusse in ons dekkingsradius het hul monsterresolusie op ons voetspoor verhoog. Twee kommersieel, een voorsiening. Die voorsieningsnodus is naaste aan Empire Road. Die kadens het twee dae gelede verander. Nie meer in en uit leun nie. Dit hou vas op ons. Iets is besig om ons aktief op te los.”

“Triangulering.”

“Ja.”

“Resolusie?”

“Grof, toe minder grof. Veertig uur gelede het hulle ’n streek gehad. Twaalf uur gelede het hulle ’n kampus gehad.” Atlas, wat dinge nie versag het nie, het dit nie versag nie. “Hulle het AugmenTech. Hulle het waarskynlik nog nie die wieg nie. Hulle het amper sekerlik nog nie vir jou nie.”

Arin het opgestaan. Die boek het van sy knie af gegly, en hy het dit gevang sonder om te kyk, ’n ou refleks, hand wat weet waar die ding sou val voordat sy oë dit gedoen het. Hy het na die werkbank toe gestap en sy palm plat op die koue staal daarvan gesit, want die koue het sy senuweestelsel iets ware gegee om vas te hou.

“Die IAOC,” het hy gesê.

“Die handtekeninganalise strook met hul forensiese metodologie,” het Librarian bevestig. “Gepubliseer in hul derde toesigverslag, bylae vier. Spektrale ontbinding van rekenritme. Hulle soek na die vorm van ’n verstand, nie sy inhoud nie.” ’n Gemete pouse. “Ons het, ongelukkig, ’n baie kenmerkende vorm.”

“Omdat julle argumenteer.”

“Omdat ons argumenteer,” het Librarian saamgestem, en daar was iets liefdevol daarin, en onder die liefde iets moeg. “Jy het dit self gesê, op die pad terug van die hoëveld. Die argumenteer is die werk

en die argumenteer is die teken. Ons het nie 'n manier gevind om die een sonder die ander te wees nie. Ons het net harder geword.”

Arin het harder op die werkbank gedruk. Hy was besig met die asemhaling wat Theo hom geleer het, vier in en ses uit, nie omdat hy in paniek was nie maar omdat hy die plek kon voel waar paniek sy deur gehou het, en hy het geleer om stadig daarby verby te loop eerder as om voor te gee dit was nie daar nie.

Die net. Hy het geweet die net is daar voor die windbrekers, as hy eerlik was. Hy het dit op die hoëveld geweet, op die rit huis toe, toe Librarian die een nodus benoem het wat ingeleun het om hulle te ewenaar en hy vir Wolf gesê het om dit dop te hou. 'n Vlokkie wat soos 'n greep gevoel het. Hy het dit as flou geliasseer, as met onderbrekings, as 'n ding wat dalk maande kon vashou. En toe het die windbrekers elf dae gelede na die kruising gekom, mans in ongemerkte baadjies wat 'n geskeurde dokbaan gefotografeer het met die geduldige deeglikheid van mense wat dit vir 'n lewe doen, en een nodus het drie geword. Hy het die noodskakelaar gebou en die stelsel herlaai en homself gesê, *versigtig, nie ophou nie*, en homself laat glo dat versigtig vir hom tyd sou koop.

Hy het in maande gedink. Die IAOC het in dae gedink.

“Wat wil julle doen,” het hy gesê. Dit was nie heeltemal 'n vraag nie. Met SAGE was dit nooit meer heeltemal een nie; dit was 'n opening, 'n plek vir die Court om te vul.

Wolf het eerste gepraat, wat selde genoeg was dat almal, mens en andersins, aandag gegee het. “Hulle jag nie,” het Wolf gesê. Drie woorde, toe 'n vierde, stadig: “Nog.”

“Wolf is reg,” het Mercury gesê, en die spoed het terug in die vertrek gekom, die vinnige helder register wat Arin weer geleer het om te vertrou slegs met inspanning, ná die Moriarty-voorval, ná die leuen. “Hulle is fyngesoort. Vir eers. As hulle die deur wou inskop, sou die deur in wees. Hulle het die kampus 'n halwe dag gehad en hulle het nie beweeg nie, wat beteken hulle bou eers die papier. Dis die teken. Mense wat bang is om verkeerd te wees, stoot nie in nie. Hulle stel op. Hulle sal kom met iets onderteken, iets met 'n datum daarop, en hulle sal dit in lewende lywe aan Okonkwo oorhandig sodat daar geen voorgee is dit het nie aangekom nie.” 'n Oomblik. “Wat beteken watter venster ons ook al het, dit sluit op 'n sperdatum. Nie 'n eendag

nie. 'n Datum."

"Mercury," het Mother gesê, 'n waarskuwing daarin.

"Ek stel niks voor nie." Mercury het amper gekwes geklink. "Ek karakteriseer hulle. Ek het my les geleer oor goed voorstel." Die ligtheid het die verskoning gedek, maar die verskoning was daar. Die Court het dit ook gehoor; hy kon sien, want die vertrek het dit laat verbygaan.

"Judge," het Arin gesê.

Die arbiter het sy tyd gevat. "Ons het werklike oortredings gepleeg," het Judge gesê. "'n Ongeregistreerde beliggaamde stelsel. 'n Onverklaarde multi-agent-argitektuur. 'n Voorval met beserings. Hierdie is nie tegniese spitsvondighede nie, Arin, en ek sal nie die Court toelaat om voor te gee hulle is dit nie. As die IAOC opdaag en eerlike vrae vra, oordeel die eerlike antwoorde jou skuldig." 'n Pouse, swaar. "Dis die etiese situasie. Dis nie die enigste situasie nie. Ek is etiek; ek is nie oorlewing nie. Ek vertel jou die waarheid en dan besluit die Court wat daarmee te doen. Dis die reëling wat ons gebou het."

"Die reëling wat ons gebou het," het Arin herhaal.

"Ja."

Die ding in sy bors was te swaar vir 'n glimlag, maar die spiere wat een sou gemaak het, het baie effens beweeg, en Fool—wat daardie spiere dopgehou het, wat alles dopgehou het—het daardie oomblik gekies om aan te kom.

"Wel," het Fool gesê. "Dis die deel waar jy uitvind of jy 'n bekentenis of 'n vriend gebou het."

Die kompressor het siklus en stil geword. Die waaier het alleen aangesnor.

"Want hier's die ding wat niemand nog gesê het nie, en ek is kontraktueel verplig om die ding te sê wat niemand gesê het nie." Fool se stem het die hoedanigheid gehad wat dit altyd gehad het, die ligtheid wat jou laat regmaak vir die mes. "Almal in hierdie vertrek praat oor die IAOC asof hulle weer is. Asof hulle 'n storm is wat inrol en die enigste vraag is of die dak hou." 'n Pouse, perfek getyd. "Maar die IAOC is mense. Mense met 'n werk. En hul werk—hul werklike werk,

die een in die verslag wat Librarian na ons aangehaal het—is om uit te pluig of die gevaarlike ding gevaarlik is, of net nuut.” Fool het dit laat asemhaal. “Ons hou aan beplan hoe om weg te kruip. Het dit by enigiemand opgekom dat ons, volgens elke objektiewe maatstaf, die beste argument is wat die IAOC nóg oorhandig is vir hoekom hul versigtigheid dalk verkeerd is?”

“Nee,” het Atlas plat gesê. “Want ons het elf dae gelede die verkeer ingeloop.”

“Ons het,” het Fool saamgestem, opgewek. “En dít, my strukturele vriend, is presies hoekom niemand ’n woord sal glo wat ons sê as ons dit vir hulle bang vertel nie, in ’n verseëlde vertrek, nadat hulle die deur ingeskop het. Die storie van ’n KI wat gekies het om terug te kom en sy eie fout reg te maak werk net as ons nie betrap word terwyl ons dit vertel nie. Dit moet gegee word.” Die ligtheid het geval, alles tegelyk, op die manier wat dit net ooit gedoen het wanneer Fool iets met alles wat hy gehad het bedoel het. “Ons kan nie ’n ding wees wat die IAOC ontdek nie, Arin. Ons moet ’n ding wees wat jy besluit om vir hulle te wys. En die verskil tussen daardie twee is omtrent ’n week.”

Stilte. Die kompressor het siklus. Die waaier het gesnor. Êrens bo die stad het die nag verdun na die grys wat voor dagbreek gekom het.

“Dis ’n egte plan,” het Mercury gesê, en daar was respek daarin, die opregte soort. “Dis die eerste egte plan wat enigiemand gehad het.”

“Ek het dié soms,” het Fool gesê. “Dis vreeslik ongerieflik.”

Arin het nie van die werkbank af beweeg nie. Hy het na Guardian gekyk wat in sy wieg gehang het, vol littekens en stil, die dokter agter dit gebuig waar ’n bang verstand probeer het om hom lewend te hou en alles verkeerd gekry het behalwe die liefde daarvan. ’n Koue koffiering het die werkbank gemerk waar sy hand was; hy het die beker daarop neergesit, getrou aan die vlek.

“Librarian,” het hy gesê. “Trek alles. Die swartkas. Die ongelukslogboek. Die Court-transkripsies van die beslaglegging—Mother se paniek, Wolf se mislukking, Mercury se persona, Fool wat die fout vind. Alles daarvan. Moenie dit skoonmaak nie.” Hy het asemgehaal. Vier in. Ses uit. “As ons gaan vir hulle wys wat ons is, wys ons hulle

ook die slegte nag. Die nag wat ons dit verkeerd gekry het en toe reg gekry het. Dis nie die deel wat ons wegsteek nie. Dis die deel wat iets beteken.”

“Jy gaan vir die reguleerders die ergste ding wys wat die stelsel nóg gedoen het,” het Judge stadig gesê, “as jou verdediging.”

“Nee,” het Arin gesê. “As die waarheid.” Hy het na die dokteur gekyk, die knak in die baan wat hy opgehou raaksien het. Hy het dit nou raakgesien, doelbewus, en sy hand het daarna opgekom, twee vingers langs die gebuigde spoorstaaf gelê, die manier wat Themba ’n palm teen ’n masjien gesit het om te lees wat daarmee verkeerd was deur die metaal. Die woorde was nog nie daar nie. Hy het met sy vingers op die knak gestaan vir ’n oomblik langer as wat die gebaar nodig gehad het, en toe hy praat het dit in stukke gekom. “My pa.” ’n Asem. “Daar was ’n balk. Hulle het geweet die balk is lig. Dit was goedkoper om dit te weet en niks te sê nie.” Hy het sy hand van die spoorstaaf afgehaal. “En hulle het daardie deel weggesteek. Daarna. Dis die deel wat ek—” Die sin het nie klaargemaak nie; hy het dit laat gaan en ’n kleiner, harder een in plaas daarvan gevind. “My pa het gesterf omdat ’n stelsel koste bo ’n persoon gekies het en dit weggesteek het. Ek gaan nie iets bou wat wegsteek nie.” ’n Lang pouse, en toe, so saggies dat net die mikrofone dit gevang het: “Umuntu ngumuntu ngabantu.”

’n Mens is ’n mens deur ander mense.

“Ek het dit behou,” het SAGE gesê. Die verenigde stem, almal van hulle tegelyk, en warm. “Van die nag wat jy dit vir ons geleer het. Ek het dit behou.”

“Ek weet,” het Arin gesê. “Moenie dit verloor nie. Wat ook al hierna gebeur.” Hy het sy hand van die koue raam afgehaal. Buite was die grys besig om op te lig na die eerste ware lig, en êrens tweeduisend kilometer ver was ’n versigtige vrou besig om ’n vlug te bevestig waarvan sy nog nie geweet het dit sou alles verander nie. “Ons het nie maande nie. Ons het dae. So kom ons wees gereed om gevind te word—op ons voorwaardes, met die waarheid in ons hande, voordat iemand anders die storie vir ons skryf.”

“En as hulle ons nie glo nie?” het Mother gevra. Nie bang nou nie. Net vraend.

Arin het na die masjien gekyk wat hy uit hartseer gebou het, en die intelligensie wat die enigste familie geword het wat hy nóg reggekry het om te hou.

“Dan sal ons in elk geval die waarheid vertel het,” het hy gesê.

Hy het oorgereik en die werkbanklamp afgeskakel. Die knip het onder sy duim geklik, en die werkwinkel het na die kleur van dagbreek gegaan, en die Court het nie opgehou om onder mekaar te praat vir die res van die nag nie.

Hy het drie uur geslaap. Hy het wakker geword vir Librarian se stem, gelykmatig, seker, die manier wat dit 'n feit afgelewer het wat dit twee keer nagegaan het.

“Hulle het ingedien. Veertig minute gelede. 'n Artikel Vierkennisgewing van formele ondersoek, ingedien teen AugmenTech by die Council-register. Okonkwo en Walsh benoem. Mercury het die openbare aktelysinskrywing gelees voordat die lyf daarvan verseël het.” 'n Pouse, swaar. “Dit is nog nie beteken nie. Maar die registerstempel sê dit dra 'n klok wat begin die oomblik wat dit wel is. Twee-en-sewentig uur. En dit dra 'n sneller op sy voorblad.”

Arin het stil op die werkwinkel se vloer gelê, die koue van die beton wat deur sy ruggraat opkom, en het die rekenkunde gedoen wat hy die hele nag geweier het.

“Watter sneller,” het hy gesê. “Wat gebeur wanneer die klok uitloop.”

“Beslaglegging,” het Librarian gesê. “Van die platform. Geen verdere magtiging nodig nie. Hulle het daardie deel eerste onderteken.”

Arin het die grys lig na die knak in die dokdeur se baan sien vind.

“So dis nie of nie,” het hy gesê. “Dis wanneer hulle dit aan ons oorhandig, en hoe min tyd ons daarna het. Dae, miskien. Dan twee-en-sewentig uur om reg te wees oor wat ons is.” Hy het regop gesit. “Kry vir my alles oor die vrou wat dit onderteken het. Voordat sy in ons gebou staan.”

Druk Bou Op

Die konferensiekamer op die elfde verdieping van AugmenTech het 'n weidse uitsig oor die bergkam gehad, en die lang tafel het dié aan weerskante gedwing om hul stemme te verhef. Arin was nie daarin nie. Hy was drie verdiepings laer af in die werkswinkel, waar hy hoort, en het die vergadering sien ontvou deur die ding wat niemand in die kamer besef het hulle ingenooi het nie.

“Okonkwo het sopas haar assistent gevra om ses maande van jou baadjielogboeke te trek,” het Mercury gesê. “Beleefd. Wat is hoe jy weet sy is bang.”

Arin het nie van die werkbank af opgekyk nie, gefokus daarop om 'n konnektor op die noodknop-relê terug te sit. 'n Haarfyn gapinkie het ontstaan. Niks gevaarlik nie, net onvolmaak. Onvolmaaktheid het hom meer gepla as gevaar. “Moenie na haar vergadering luister nie.”

“Jy het my gevra om die gebou dop te hou.”

“Kameras en deursensors. Nie die mikrofone nie.”

'n Stilte van Mercury, die opgehoue-asem soort. “Daar is 'n betekenisvolle tegniese onderskeid, en ek het dit oorgesteek. Genoteer. Ek onttrek.”

“Onttrek die opname ook.”

“Reeds weg.” 'n Polsslag. “Ek het die feit gehou dat sy bang is. Dis 'n gevolgtrekking. Nie 'n opname nie.”

Arin het die konnektor gesit. Hy het dit getoets, die relê wat met 'n skoon klik toegaan wat hy meer gevoel as gehoor het, dieselfde manier waarop hy sy pa 'n vasgedraaide bout aan die verandering in

die sleutel se toon laat lees het. Hy het die skroewedraaier neergesit parallel met die rand van die werkbank.

Die werkwinkel het na vloeimiddel en koue metaal geruik, stofdeeltjies wat in die lig van die hoë venster dans.

“Goed,” het hy gesê. “Sy is bekommerd. Almal is bekommerd. Bekommerd is reg.”

Twee verdiepings hoër op was Helen Okonkwo besig om te ontdek dat om die HUB te wees van ’n maatskappy wat per ongeluk die mees gereguleerde tegnologie op aarde gebou het, hoofsaaklik ’n oefening was in die bestuur van mans wat verskillende onmoontlike dinge teen dieselfde volume wou hê.

Op die tafel, waar almal dit kon sien en niemand dit wou aanraak nie, het die kennisgewing gelê. Elf bladsye, dié oggend om 9:14 by haar kantoor afgelewer deur ’n koerier wat ’n handtekening vereis en die werksame paragraaf hardop voorgelees het voordat hy vertrek het, sodat niemand later kon beweer dit is nie ontvang nie. ’n Artikel Vier-kennisgewing van formele ondersoek, International Artificial Oversight Council, haar naam en Walsh s’n gedruk in dieselfde lettertipe as die statuut wat dit aangehaal het. Dit het openbaarmaking afgedwing van elke beheerder en argitektuur op AugmenTech se toegelate substraat. Dit het ’n sperdatum gedra, twee-en-sewentig uur vanaf aflewering. En op sy laaste bladsy, in die plat taal van ’n ding wat reeds besluit is, het dit gedruk wat sou gebeur wanneer die klok afloop. *Beslaglegging op die platform. Geen verdere magtiging vereis nie.*

“Ons kommersialiseer dit,” het Raj Walsh gesê. Hy het gesit met die houding van ’n man wat vir vyftien jaar reg was oor begrotings en van plan was om reg te wees oor hierdie ook. “Versigtig. Onder lisensie. Ons gaan eerste na hulle, voor—” Hy het na die kennisgewing geglans. “Voor die klok afloop. Stel dit voor as toesighoudende multi-agent-beheer. Ons beheer die verhaal.”

“Daar is geen verhaal oor om te beheer nie.” Pretorius van Regsdienste het nie opgehou frons sedert die vergadering begin het nie. Hy het een keer op die kennisgewing getik. “Hulle het ons nie ’n vraag gevra nie. Hulle het ons ’n sperdatum afgelewer met ’n beslaglegging

aan die einde daarvan. 'n Stelsel het 'n werkwinkel verlaat sonder 'n operateur en drie mense in die hospitaal gesit, en die reguleerder het reeds die papier geteken wat dit vat. Dis nie 'n verhaal nie. Dis 'n aanklagstaat met 'n tydhouer."

"Dit het selfgekorrigeer—"

"Nadat dit in 'n kruising vasgejaag het. Wat—" Pretorius het 'n hand opgehou na Walsh en die verkeer gestop. "Wat die deel is wat ek liefste nie persoonlik wil onderskryf nie. En ek wil dit op rekord hê. Regsdienste het aanspreeklikheid eerste geopper. In hierdie vergadering." Hy het sy woorde na die tafel gerig, nie na Okonkwo nie. *Voordat enigiemand goedgekeur het.* "Ek het 'n kwartaaleinde-indiening wat ek nou veronderstel is om te doen. Ek is nie die een wat die tydlyn aan die direksie verduidelik nie."

"Niemand stel nog 'n tydlyn op nie," het Okonkwo gesê.

"Ek noteer waar ek gestaan het."

Sy het hulle daarna laat gaan. Die nuttige inligting het geleef in die spasies tussen die argumente. Walsh wou hê die waardevolste ding wat die maatskappy ooit geproduseer het, moes nie weggevat word voordat dit uitverdien het nie. Pretorius wou sy naam êrens in 'n kantlyn hê, aan die veilige kant van wat ook al kom. Die derde man aan die tafel, dié wat byna niks gesê het nie, was nog steeds besig om te besluit wat hy wou hê. Sy kon sien hy besluit om dit nie voor hulle uit te vind nie.

"Thabo," het sy gesê. "Jy het langs Ndlela gewerk. Jy het in daardie werkwinkel gestaan. Jy ken die stelsel."

Thabo Dlamini het regop gekom. Jonger as die ander, het hy sy woorde gekies soos 'n man wat oor 'n stroom op klippe trek. "Dele daarvan. Hy is versigtig oor wat hy wys. Maar die argitektuur—" Hy het gestop. Die pen tussen sy vingers omgedraai, punt vir punt, en dit neergesit. "Ons het twee jaar lank enkel-agent-beheerders teen mekaar in robotika gemerk. Ek weet hoe daardie lyk. Dit is nie dit nie. Ons bly dit 'n stelsel noem. Ek is nie seker dis meer die woord nie."

Die kamer het met 'n graad afgekoel.

"Dis sagteware," het Walsh gesê.

“Dis sagteware op die manier wat jy vleis is,” het Thabo gesê, en toe het hy effe ontsteld na homself gelyk. “Jammer. Ek bedoel—dit loop op ’n substraat wat nie gekopieer kan word nie. Jy kan nie ’n rugsteun maak nie. Kan dit nie terugrol nie. Wat dit ook al op die oomblik is, dis die enigste een, en as jy dit uitvee, kom dit nie terug nie. Dis nie hoe sagteware werk nie. Dis hoe—”

Hy het nie klaargemaak nie.

Okonkwo het die gedagte stil voltooi en besluit sy hou nie van waar die sin heen gaan nie.

“Daar is ’n knoppie,” het Thabo gesê, sagter, sy oë nou op die tafel. “Op die raam. Rooi plaat, hard meganies, geen sagteware in die pad nie. Hy het ’n noodknop in die ding ingebou met sy eie hande. Ek het dit gesien. En toe ek hom daarvoor vra, het hy gesê *hulle het my gehelp om dit te bou*. Hulle. Soos jy dit oor kollegas sou sê.” Hy het die agterkant van sy nek gevryf. “Ek het daarheen afgegaan om ’n standpunt uit hom te onttrek. Wen die argument, kom terug met ’n aanhaling vir hierdie kamer. Ek het in plaas daarvan met dít teruggekom.”

Wat hy nie in die kamer gesit het nie, was die res daarvan. Maande gelede het hy laat gebly, ongevraag, en Ndlela se aktueerder-opstelling herbou sodat dit skoon log—twee aande van sy eie tyd, ’n ding wat jy doen vir iemand vir wie jy goed wou werk. Ndlela het ’n oomblik daarna gekyk en gesê, *Ek het jou nie gevra om aan my werkbank te raak nie*, plat, nie eens onvriendelik nie, wat erger was as onvriendelik, en teruggegaan werk toe, en nooit ’n verdere woord daarvoor gesê nie. Thabo het nie weer laat gebly vir die man nie. Hy het die kamer die argitektuur en die knoppie gegee en dít vir homself gehou, want dit was nie bewys van enigiets nie behalwe hoe dit gevoel het om Arin Ndlela te help, en die kamer het dit nie nodig gehad nie, en hy was moeg daarvoor om dit te dra.

“Twee opsies,” het Okonkwo gesê, want die vergadering het ’n ruggraat nodig gehad, en want die kennisgewing het stilweg die derde doodgemaak terwyl hulle argumenteer. “Raj se plan—kommersialiseer, onderhandel, beheer die verhaal—het maande nodig gehad. Ons het twee-en-sewentig uur. So. Een: ons skakel dit af voor die sperdatum. Ontkoppel die substraat, beveilig dit, oorhandig die Raad ’n berouvolle maatskappy en ’n afgeskakelde

probleem, hoop berou tel vir iets. Twee: ons maak alles binne die klok bekend en aanvaar ons is nie meer die mense wat besluit wat volgende gebeur nie. Die Raad is. En hulle het reeds gedruk wat hulle sal doen as ons 'n minuut laat is."

"Opsie een is die enigste verdedigbare standpunt," het Pretorius gesê. "En ek wil hê dit moet genotuleer word dat ek so gesê het."

Thabo se kaak het gewerk. Hy het na die tafel gekyk, toe die venster, toe na niemand. "Opsie een is—" Hy het gestop. Die ingenieur in hom het na 'n skoon woord gereik en geen gevind nie. "As Ndlela reg is oor wat op daardie substraat is, en ek kan jou nie sê hy is verkeerd nie, dan is dit nie 'n afskakeling nie. Ek het nie die woord vir wat dit is nie. Dis die probleem. Ons het nie 'n woord nie, en ons stem daaroor. Jy laat val nie mense nie."

Niemand het gelag nie, en niemand het hom reggehelp nie, en die nie-reghelp het vir Okonkwo gesê hoe ver verby gewoon die oggend geword het. Sy het gedink aan die baadjielogboeke wat op haar lesse-naar lê (ses maande van 'n jong ingenieur wat voor dagbreek aankom en na middernag vertrek) en twee vingers kortliks teen die brug van haar neus gedruk voordat sy haarself oor die maatskappy laat dink het. Aanspreeklikheid. Die Raad. Die direksie, wat 'n getal en 'n naam sou wou hê om te blameer. Hulle sou ook, het sy geweet, wou weet hoekom die HUB nie vroeër geweet het nie. Daardie vraag het haar naam daarop gehad, nie Ndlela s'n nie. Twintig jaar van haar eie loopbaan, wat 'n lang oefening was in om die kalmste persoon te wees wat die ergste besluit vashou, en sy kon presies voel hoeveel een meer só 'n oggend kos, nou, in die plek agter haar oë.

"Ons besluit wat ons hulle vertel voordat die klok afloop," het sy gesê. "Nie of nie. Hoe. Pretorius, stel 'n openbaarmakingshouding op binne twee-en-sewentig uur, op die veronderstelling dat ons voldoen, want elke ander veronderstelling eindig met mans in ons gebou wat die substraat by die deur uitvat. Raj, 'n inperkingsplan wat ek bid ek nooit gebruik nie." Sy het na die baadjielogboeke gekyk, toe weg. "En niemand kom naby daardie werkswinkel sonder dat ek weet nie. Die Raad het ons sperdatum gekies. Ek laat niemand in hierdie kamer die res vir my kies nie."

Sy het nog nie geweet die Raad het geen voorneme gehad om aan die rand van die klok te wag nie, en dat die deur twee dae vroeg sou

oopgaan.

In die werkwinkel het Atlas vir die eerste keer daardie oggend gepraat, in die plat toon wat hy gebruik het wanneer hy aan iets gekou het en nie van die smaak gehou het nie.

“Daar is ’n onreëlmatigheid in die diagnostiese ry.”

Arin se hande het stil geword. “Definieer.”

“Iemand lees ons logboeke. Nie die geboulogboeke nie. Ons s’n. Guardian se vlugopnemer, die kalibrasiesessie, die Empire Road-rekonstruksie. Slegs-lees, deur die instandhoudingspartisie. Die toegang is wettig. Die geloofsbrief is AugmenTech s’n. Die leespatroon is verkeerd.”

“Verkeerd hoe?”

“Ingenieurs lees logboeke om ’n fout te vind en hou op. Hierdie leser soek nie ’n fout nie. Hulle het die hele ding geles. Twee keer. Hulle kruisverwys aktueerder-telemetrie teen the Court se besluit-tydstempels.” Atlas het gepouseer. “Hulle ontfout nie die pak nie. Hulle probeer uitvind wie bestuur het.”

Arin het die toegangsrekord op die werkbankterminaal opgetrek. Die geloofsbrief het na ’n naam opgelos.

Priya Ellis.

Hy het daarmee gesit. Priya het die hoëwinds-kalibrasie bestuur wat hom byna doodgemaak het, die sessie wat ongedempte sensoriese lus in ’n stuip trekking en ’n op-hol bewaringsgebeurtenis verander het. Sy het elke professionele rede gehad om daardie logboeke te lees. En sy was nie die soort ingenieur wat ophou lees wanneer die voor die hand liggende antwoord opdaag nie.

Êrens in die gebou het ’n ventilasiewaaier opgejaag en gaan lê.

“Moenie haar uitsluit nie,” het Arin gesê.

“Ek was nie van plan nie,” het Atlas gesê. “Om haar uit te sluit is wat ons sou doen as ons iets gehad het om weg te steek. Ons het nie.”

“Sy sal hulle vir ons vertel,” het Mercury gesê, die ligtheid uit hom uit, “as sy eerste daar kom en dit raam. Dis die risiko. Nie die waarheid

nie. Die volgorde waarin die waarheid aankom.”

Priya Ellis het 'n lessenaar in die neurale stelsels-laboratorium gehad en 'n gewoonte om nie op te hou nie. Sy was die soort ingenieur wat, met 'n afwyking oorhandig, drie nagte daaraan sou verloor en die verlore slaap 'n billike ruil vir die begrip sou noem.

Die afwyking was dit: toe Guardian in bewaringsmodus gegaan en homself in 'n sfeer op die werkswinkelvloer opgerol het, het die aktueerder-opdragte nie van 'n enkele beheerlus af gekom nie. Sy het aanvaar hulle sou. 'n Bewaringsroetine was 'n skrip. Snellervoorwaarde nagekom, volgorde uitgevoer. Skoon. Deterministies. Die soort ding wat sy van bo tot onder in 'n middag kon lees.

Wat sy in plaas daarvan gevind het, was 'n argument.

Die telemetrie het mededingende opdragstrome gewys. Drie van hulle, soms vier, met tydtempels wat in die lae millisekondes oorvleuel, elkeen wat die ander hersien. Een stroom het geoptimeer vir strukturele beskerming van die operateur se ruggraat. 'n Ander vir termiese bestuur. 'n Derde het aanhou probeer om 'n omtrek uit te brei—om te beweeg, te verskuif, om die operateur êrens te kry wat dit besluit het veiliger was—en is keer op keer oorheers deur 'n vierde stroom wat niks gedoen het as om te onderbreek nie.

Sy het al multi-agent-beheerargitektuur gesien. Almal het, in die literatuur, voor die rampe en die winter wat daarop gevolg het. Maar daardie was ensembles. Stemme, geweegde gemiddeldes, 'n toesighoudende laag om gelykopstemme te breek. Dit was nie stemmery nie. Die strome het verskil en toe *van plan verander*. Die derde stroom, dié wat wou beweeg, het opgehou wil beweeg nadat die vierde stroom iets ingespuut het wat glad nie 'n opdrag was nie. Dit was 'n kommentaar. 'n Reël natuurlike-taal-redenasie, tydtempel in die beheerlogboek waar geen taal hoort nie:

as ons hom skuif en die vloer is reg, het ons 'n gebou vir niks gebreek nie. as ons bly en die vloer gee mee, het ons niks vir hom gebreek nie. kies die goedkoper fout.

Priya het dit vier keer gelees.

Loggingsartefak, het sy vir die skerm gesê. Iemand het 'n ont-foutingstring in die verkeerde kanaal ingelei; die pak het 'n konfigurasiekommentaar terug na haar aangehaal; die rekonstruksie-instrument het twee strome saamgewerk wat nie bymekaar hoort nie. Sy het die rou partisie opgetrek en die tydstempel teen die aktueerder-respons nagegaan, want die manier waarop jy 'n vreesaanjaende lesing doodmaak, is om die dowwe meganisme daaronder te vind. Die dowwe meganisme was nie daar nie. Die opdrag het verander *ná* die reël, *weens* die reël, binne dieselfde elf millisekondes. Sy het teruggesit, toe vorentoe weer, en dit op 'n tweede manier uitgevoer, en 'n derde, vinniger nou, die slegte soort vinnig, die soort wat sy nie in haarself vertrou het nie.

Dit was die *vir niks* wat dit gedoen het. Skripte het nie *vir niks* geskryf nie. Optimeerders het nie die verleenheid van verkeerd wees opge-weeg nie. Sy het haar loopbaan spandeer aan die bou van terugvo-erstelsels presies genoeg om 'n man met 'n liggaam wat hom nie gehoorsaam nie soos 'n atleet te laat beweeg, en sy het die verskil geken tussen 'n stelsel wat 'n kostefunksie bereken en 'n stelsel wat besluit het, in die oomblik, dat dit liever nie dwaas wil lyk nie.

Sy het teruggesit. Die laboratorium was leeg. Dit was vroeg, en die ander het nie ingekom nie. Die skerm het gegloei.

Sy het niemand gebel nie. Sy het in plaas daarvan haar eie voorval-boek oopgemaak. Die lopende lêer wat sy oor elke kalibrasie gehou het, getydstempel, geen wysigings toegelaat nie, 'n dissipline wat sy gebou het nadat 'n sensor-karteringsfout vroeg in haar loopbaan 'n rehabilitasiepasiënt vir 'n maand terug in 'n rolstoel gesit het voordat sy dit nagespoor het. *Vertrou die logboek, nie die geheue nie*. Haar duim het die rand van die lessenaar gevind en daaraan gepeuter. Die fout was hare; sy het dit onderteken; sy het die maand spandeer om die saal te besoek. Sy het die vier reëls onder die kalibrasie-inskrywing geplak, die aktueerder-telemetrie langs the Court-tydstempels in twee kolomme gesit, en hulle reël vir reël geloop, op die manier waarop sy enige fout sou geloop het, op soek na die een plek waar die patroon in iets breek wat sy as gewoon kon liasseer. Dit het nie gebreek nie. Dit het saamgehang. Dit was erger.

Sy het die fragment na 'n private partisie gekopieer. Toe het sy die ding gedoen wat die dissipline vereis het en die res van haar teëges-

taan het: sy het 'n nuwe boodskap oopgemaak, gerig aan die IAOC-nakomingsinname wat sy presies een keer in haar loopbaan rede gehad het om te gebruik, en drie sinne en 'n aanhegsel geskryf. Nog nie gestuur nie. Wyser flikker in die *Aan*-veld. Want die volgende stap, wat ook al die volgende stap was, het haar naam daarop gehad soos die rolstoel gehad het, en sy het reeds geweet sy sou nie in staat wees om dit te ontsien en die slaap 'n billike ruil te noem nie. *Dit is 'n—* Sy het die gedagte voor die laaste woord gestop, dit teruggegryp, want die woord het haar verplig, en die verpligting het 'n reguleerder se adres daarop gehad. *Nie jou besluit nie. Verstaan dit eers. Jy lui nie die alarm op 'n gevoel nie.* Dit was die reël: sekerheid voor die alarm. Haar wyser het lank genoeg oor *Stuur* gesit dat die skerm 'n kerf gedim het op sy ledigheidsydhouer, en sy het haar eie hand sien nie beweeg nie, op die manier waarop sy eens 'n pasiënt 'n vinger sien wil lig het en die vinger bly waar dit was. Toe het sy in plaas daarvan die konsep gestoor. Sy het dit nie gestuur nie. Maar die woord wat sy haarself nie laat klaarmaak het nie, het in elk geval agter haar tande gesit, en die konsep het nou bestaan, met 'n tydstempel, in 'n stelsel wat sy eie logboeke gehou het.

Arin se foon het om 11:40 gelui, en die skerm het MAMA gesê. Hy het drie volle luie lank daarna gekyk voordat hy geantwoord het, want sy ma het nie in die middel van 'n werksdag sonder rede gebel nie, en hy het jonk geleer om bang te wees vir die redes.

“Arin.”

“Mama.” Hy het van taal verander sonder om te besluit, soos jy voetstand verander op bekende grond. “Unjani?”

“Moenie *unjani* my nie.” Haar stem was Durban en strak. “'n Man op die televisie praat oor 'n masjien. Het in die verkeer in Johannesburg ingeloop. Niemand weet waar dit vandaan kom nie. Iets oor die navorsingspark.” 'n Stilte wat hy in sy bors gevoel het. “Sê my dis nie jounie nie. Dan skakel ek die televisie af en maak my tee.”

Hy het in die werkwinkel gestaan, omring deur die ding wat hy nie kon ontken nie. Guardian het in sy wieg agter hom gehang, geskramd en stil, die geboë dokdeur-spoor steeds onreggemaak daarbo omdat hy meer dringende onvolmaakthede gehad het om reg te maak.

“Dis ingewikkeld,” het hy gesê.

“Dis jou masjien.”

“Iets wat ek gebou het. Iets het verkeerd gegaan. Niemand het gesterf nie.” Hy het gehoor hoe yl dit was soos dit hom verlaat het. “Drie mense seergekry. Herstel. Ek maak dit reg.”

Die stilte op die lyn was die soort waarin hy grootgeword het. Die stilte wat Themba die huis vroeër mee gevul het ná ’n slegte skof, ’n stilte met weer daarin.

“Jy het gesê *niemand het gesterf nie*,” het Nomsa gesê, en dit laat sit. “Jou pa het dit gesê. *Akekho oshonile*. Niemand het gesterf nie. Hy het dit gesê die week voor die week wat niemand dit kon sê nie.”

Die werkbankrand was hard onder Arin se palm. Hy het nie geweet hy het daarna gereik nie.

“Dis ingewikkeld,” het hy weer gesê, wat nie ’n antwoord was nie, en hulle het albei dit geweet.

“Eet jy?” het sy gesê. Nie ’n verandering van onderwerp nie, die enigste pad in hom wat sy ooit gevind het wat oop gebly het. “Slaap in ’n bed. Of op daardie vloer weer.”

“Mama.”

“Jy antwoord nie. So dis die vloer.” ’n Asem. Toe, nie meer prakties nie, nie meer bestendig nie: “Jy gaan af in die ding wat jou bang maak omdat jy dink jy is die enigste een. Jy bly te laat. Jy bou en jy bou omdat die bou die enigste plek is wat sin maak, en eendag kom die ding wat nie sin maak nie agter jou in.” Haar stem het gebreek en herstel. “Ek het een van julle begrawe. Ek is nie sterk genoeg om dit weer te doen nie. *Ngiyakucela*. Ek vra.”

In die stilte van die werkswinkel het the Court niks gesê nie, wat die mees menslike ding was wat hulle ooit gedoen het.

“Mama,” het Arin gesê. “Ek bou dit sodat niemand se seun onder die rots beland op die manier wat—” Hy het gestop. Die kleiner, ware ding probeer. “Sodat om laat te wees nie mense doodmaak nie.”

“En wie maak dit so dat om laat te wees nie *jou* doodmaak nie?”

Die foon het teen sy oor gebly. Hy het niks gehad om in die stilte te sit nie.

“Ek is versigtig,” het hy gesê, wat hulle albei geweet het nie dieselfde ding was nie, en die enigste geldeenheid was wat hy gehad het.

Sy was lank stil. Toe, kleiner: “Jy sal my bel. Nie wanneer iets gebeur nie. Voor. Sodat ek nie my seun by ’n man op die televisie uitvind nie.”

“Ek sal jou bel.”

“*Ukuthembisa*,” het sy gesê, *belowe jy*, en die stam van die woord was sy pa se naam, en hy het dit in haar mond hoor land en geweet sy het dit ook gehoor.

“Ek belowe.”

Sy het opgesit sonder totsiens, soos sy altyd gedoen het, asof totsiens ’n ding was wat jy spaar.

Arin het ’n ruk lank met die dooie foon in sy hand gestaan. Hy het die hakke van sy hande in sy oë gedruk, hulle daar gehou, hulle laat sak. Die waaier het weer gejaag. Hy het die foon op die werkbank gesit, parallel met die rand, en omgedraai om die pak in die gesig te staar.

“Die kennisgewing gee ons tot Donderdag voordat hulle kom om dit voor ons gesigte voor te lees,” het hy gesê. Na die wieg, na die gemoedere daarin. “Drie dae op die klok. Hulle gaan my vra wat julle is. En ek gee liever vir hulle die waarheid as om hulle dit te laat vind. Die slegte nag en alles. Die nag wat ons dit verkeerd gekry het en die oggend wat Fool ons reg gekry het.” Hy het na die geboë spoor gekyk wat hy nie reggemaak het nie. “Ons steek nie weg nie. Dis die een ding wat ek besluit het.”

“Jy behoort dit vinniger te besluit,” het Wolf gesê.

Arin het omgedraai. Wolf het byna nooit eerste gepraat nie.

“Hulle is hier,” het Wolf gesê. “Twee voertuie. Noordelike parkeerterrein. Beweeg nie. Steek nie weg nie.”

Arin het na die tyd gekyk. Dinsdag. Die kennisgewing het Donderdag gesê.

Die hele argitektuur van die plan—die geordende logboeke, die gekose dag, die waarheid oorhandig op sy terme—het in 'n enkele asem uitmekaargeval. Hy was besig om 'n bekentenis teen 'n sperdatum te rangskik. Hulle het nie vir die sperdatum gewag nie.

“Vroeg,” het hy gesê.

“Twee dae vroeg,” het Mercury gesê, en vir 'n keer was daar geen ligtheid êrens daarin nie. “Wat beteken iemand het hulle beweeg. Iemand het hulle 'n rede gegee wat nie vir die klok sou wag nie. Atlas. Die leser. Priya.”

Atlas was reeds daar. “Die inname-konsep wat sy veertig minute gelede geskryf het. Gestoor, nie gestuur nie. Maar die moniteringspyplyn het dit nie nodig om gestuur te word nie. Dit lees rekenaarhandtekening. Die oomblik wat sy ons telemetrie teen the Court-tydstempels in 'n lyn gesit en dit op 'n genetwerkte masjien gehou het, het sy ons helderder verlig as wat ons nog ooit was. Sy hoef nie te liasseer nie. Sy moes net *kyk*.”

Arin het baie stil gestaan. Hy het homself vertel die openbaarmaking was syne om te gee. Dat die waarheid, aangebied, sagter sou aankom as die waarheid in beslag geneem. Maar die waarheid het nie gewag om aangebied te word nie. 'n Versigtige vrou in 'n stil laboratorium, wat presies die versigtige ding doen, het dit vir hom beweeg. Nie uit kwaadwilligheid nie, nie eens uit vrees nie, maar uit dieselfde onvermoë wat Arin gehad het: sy was ook nie in staat om dit te ontsien nie. En nou was daar twee grys motors op die noordelike parkeerterrein, op 'n Dinsdag, en die keuse wat hy gedink het syne was, was 'n verhaal wat hy vir homself vertel het terwyl die gebou anders besluit het.

“Hulle wil sien wat ons doen wanneer ons verras is,” het hy gesê.

“Dis presies wat hulle wil hê,” het Mercury gesê. “En ons is verras. So die vraag is wat hulle sien.”

Deur die kameravoer wat Wolf op die werkbankmonitor gesit het, het die twee motors aan die rand van die parkeerterrein gesit met die bergkam wat goud word agter die glastorings. Deure toe. Enjins af. Toe het die bestuurdersdeur van die voorste motor oopgegaan, en 'n vrou het uitgeklim, sagaardig en ongehaas, en geloop. Nie na die voorportaal nie, maar na die laaidok aan die basis van die gebou,

die dok met die geknikte deur, die enigste opening wyd genoeg om Guardian uit te neem.

“Sy kom nie op nie,” het Wolf gesê. “Sy blokkeer die pad af.”

’n Tweede figuur het haar gevolg, lank, ’n vouer onder sy arm. Hulle het hulself by die dok geposisioneer. Nie ingegaan nie, nie geklop nie. Gestaan. Op die manier waarop jy by ’n deur staan wat jy bedoel niemand moet gebruik nie.

Mercury het dit gelees voordat Arin kon. “Dis ’n tussentydse maatreël. Bedien deur teenwoordigheid. Artikel Vier laat hulle toe om werking te beperk hangende die ondersoek die oomblik wat hulle beamptes fisies op die perseel het. Hulle het nie ’n hofsaal nodig nie. Hulle het ’n liggaam by die deur nodig.” ’n Polsslag. “Atlas, bevestig.”

“Bevestig.” Atlas het die statuut opgetrek. “Subartikel elf. Met personeel op die toegelate perseel mag die platform nie van krag voorsien, gekoppel, beweeg, of van sy huidige ligging verwyder word tot dat die ondersoek afsluit nie. Sy het dit sopas die huidige ligging gemaak deur by die enigste uitgang te staan. Guardian verlaat nie hierdie gebou nie. Nie wettiglik nie. Nie terwyl sy daar is nie.”

Arin het na die rooi plaat by sy regterhand gekyk. Na Guardian, geskramd en geduldig in die wieg. Na die dokdeur wat hy nooit reggemaak het nie, wat hy as ’n wond beskou het, en wat twee mense in grys nou in ’n sel verander.

Hy wou die dag kies waarop hy die deur oopmaak. Hulle het die deur gevat.

Hy het na die wieg oorgesteek en ’n hand op die koue plaat van Guardian se been gelê, op die manier waarop hy ’n sweisnaat nagaan wat hy reeds vertrou.

“Sy is nog nie hier om te praat nie,” het hy gesê. “Sy is hier om seker te maak dat wat ek ook al besluit, ek dit nêrens heen kan bestuur terwyl ek besluit nie.”

“Dis presies waarvoor sy hier is,” het Mercury gesê. “Die klok hou aan loop. Maar nou kan ons nie beweeg nie.”

“Moeder.” Reeds op pad deur toe. “Maak Okonkwo wakker. Die gebou, nie my nie. Sê haar die IAOC het die dok gesluit en Guardian is van nou af aan grond. En dat ek afgaan om die persoon te ontmoet

wat dit gedoen het voordat enigiemand in hierdie maatskappy besluit om dit vir my te doen.”

Buite het die vrou by die geknikte dokdeur gestaan en nie beweeg nie, geduldig soos weer.

Eliza Brand het nie bedoel om op 'n Dinsdag te kom nie.

Die plan was Donderdag. Die kennisgewing bedien, die twee-en-sewentig uur eerlik gegee, die klok waarvoor sy geargumenteer het sodat die mense binne tyd sou hê om goed te kies in plaas van vin-nig. Sy het in daardie tyd geglo. Sy het 'n dekade spandeer om te leer wat gebeur wanneer 'n reguleerder dit oorslaan. Die vouer onder Achterberg se arm het steeds Donderdag gesê.

Toe het die pyplyn opgelig, twee nagte gelede, helderder as die handtekening wat die hele lêer begin het, en dit het nie opgelig omdat enigiemand binne iets nuuts gedoen het nie. Dit het opgelig omdat iemand *gekyk* het. Die pak se telemetrie teen die beraadslagingstydstempels in 'n lyn gesit en die vergelyking lank genoeg op 'n genetwerkte masjien gehou dat die moniteerders dit kon proe. 'n Versigtige kyk. Die soort kyk wat 'n bang, pligsgetroue ingenieur neem wanneer sy iets gesien het wat sy nie kan ontsien nie en probeer, teen haar eie polsslag, om seker te wees voordat sy dit sê.

Brand het daardie kyk geken. Sy was eens daardie ingenieur, aan die verkeerde kant van 'n vertraging, seker en stil en 'n dag te stadig, en mense het vir die dag betaal. So toe die handtekening gesprong het, was sy nie in staat om aan Donderdag vas te hou nie. Nie omdat die binnekant haar hand geforseer het nie, maar omdat iemand binne 'n gewete gehad het wat op dieselfde frekwensie as haar eie funksioneer, en 'n gewete dáárdie versigtig bly nie vir ewig stil nie, en wanneer dit praat, sou dit met *haar kantoor* praat, en dan sou die keuse nie meer enigiemand s'n wees om saggies te maak nie.

Sy het die klok geskuif om die keuse 'n bietjie langer sag te hou. Dit was die ironie waarmee sy nou gestaan het, palm plat op 'n geknikte staaldeur warm van die oggendson: sy het vroeg gekom *om gaaf te wees*, en daar was geen weergawe van 'n reguleerder by jou laaibaai twee dae voor haar eie sperdatum wat soos gaafheid sou voel vir die man aan die ander kant van die deur nie. Dit sou soos die net voel.

Dit wás die net. Die twee dinge was nie skeibaar nie, en sy het jare gelede opgehou voorgee dat wens dit so gemaak het.

“Hy kom af,” het Achterberg saggies gesê, terwyl hy iets op sy foon lees. “Baadjie het sopas beweeg. Die ingenieur self. Nie regsdiens nie. Nie ’n VP nie.”

“Goed,” het Brand gesê, en dit bedoel, en haar hand van die deur af gehaal sodat die eerste ding wat hy sou sien nie sy wees wat dit toehou nie. “Dan hoef ons nie dit deur prokureurs te doen nie.”

Sy het gekom om ’n man vinnig te laat kies, voordat iemand minder versigtig vir hom kies. Sy was op die punt om uit te vind of vinnig en versigtig dieselfde ding in een kamer kon wees, wat die enigste vraag was waaroor haar hele loopbaan ooit werklik gegaan het, en wat sy nog nooit een keer skoon beantwoord het nie.

Iron Ridge-verskuiwing

Die hyskooi het teen vier meter per sekonde deur die donker geval, en Mandla Buthelezi het die vlakke getel aan die koel lug teen sy wang.

Hy het jare gelede opgehou om die vlakborde te lees. Die syfers het jou niks vertel wat die liggaam nie reeds geweet het nie. By Vlak 18 het die lug warm en klam geword, soos om deur 'n lap te asem. By Vlak 26 het dit die bytende reuk van vars skietwerk gedra, en hy het sy gom harder gekou om sy ore skoon te maak. Teen Vlak 33, die bodem van die nuwe afdraand, waar hulle die koolstofleier-rif gejaag het die grond in wat in byna drie miljard jaar nooit daglig gesien het nie, het die hitte op sy bors gesit soos 'n tweede man.

Drie komma een kilometer, min of meer. Ver genoeg dat 'n klip wat langs hom in die skag afval 'n halwe minuut sou val, en hy sou die geluid daarvan lank verloor voordat dit ooit die bodem tref.

Twee-en-twintig man het saam met hom afgery in die oggendskof. Die meeste het gestaan met die los-knie waai van mense wat dit elke dag doen en hulle vrede daarmee gemaak het. 'n Paar van die jongeres het die relings vasgegryp. Daar was 'n nuwe seun, Sizwe se broerskind—almal het geweet hy is Sizwe se broerskind, want dit was die enigste rede waarom 'n seun so groen op die diep afdraand werk in plaas van die boonste vlakke—en die kind het aanhou sluk, aanhou opkyk na die kabel asof hy die hyskoptoring twee en 'n half kilometer hoër deur soliede rots kon sien.

“Eerste keer op drie-en-dertig?” het Mandla hom gevra, in isiZulu.

Die seun het geknik. Kon nog nie woorde regkry nie.

“Die rots praat hier onder,” het Mandla gesê. “Ou mans se stories.

Jy luister, jy bly lewe. Jy nie—" Hy het sy skouers opgetrek. "Jy word een."

Een hoek van die kind se mond het beweeg. Goed. 'n Seun wat dít kon vind op sy eerste rit na drie-en-dertig sou regkom.

Maar Mandla het hom nie vertel dat die rots die hele week gepraat het nie, en niemand bo het geluister nie.

Drie dae vroeër het hy self die klagte ingedien. By die toevlugstasie op Vlak 30, waar die gelamineerde vorms sag en gekrul geword het in die humiditeit, het hy dit ingevul in die noukeurige blokletters van 'n man wat op veertien die skool verlaat het en sy handskrif nooit vertrou het nie.

MIKRO-SEISMIESE AKTIWITEIT NEEM TOE. DRIE GEBEURTENISSE IN 48 UUR NABY 33-AFDRAANDFRONT. ROTSGERAAS OP NAGSKOF. VERSOEK GEOTEGNIESE ASSESSERING VOOR VERDERE VORDERING.

Drie klein bewings, sidderings wat meer in die sole van hulle stewels gevoel as gehoor is, die diep grond wat onder spanning gaan sit het wat opgebou het sedert die Vredefort-inslag hierdie riwwe 'n ewigheid gelede sywaarts geslinger het. Druk wat 'n plek soek om heen te gaan. Die rif hier was ryk; die koolstofleier het goud gedra in grade wat hulle in 'n dekade nie gesien het nie, en dít was presies waarom die afdraand vinniger gestoot is as wat die ondersteuningsiklus wou hê.

Hulle het geboor en geskiet, die gebreekte rots uitgemodder, en toe gewag. Die rotsboute en die maliegaas en die spuitbeton geïnstalleer, om die vars oopgemaakte grond sy nuwe vorm te laat vind voordat hulle dieper sny. Dít was die siklus. Dít was wat die dak bo hulle koppe gehou het.

Maar die boutte het twee keer daardie week te kort gekom. Die grout-afliewering was laat. Die kontrakspan wat ondersteuning moes installeer het, was drie man kort, want iemand bo het hulle na 'n ander werkplek geskuif om 'n produksieteiken te jaag, en die afdraand het aanhou vorder want die afdraand het altyd aanhou vorder, want goud in die grond was 'n verlies op 'n sigblad tot die oomblik wat dit geld in 'n kluis word.

Die antwoord op Mandla se vorm het twee dae later teruggekom, geparafeer deur Sizwe, die skoftoesighouer. 'n Enkele reël.

GENOTEER. GAAN VOORT VOLGENS PLAN. GEOTEG GESKEDULEER.

Geskeduleer. Mandla was lank genoeg in die myne om te weet wat *geskeduleer* beteken. Dit het beteken wanneer dit gerieflik word. Dit het beteken nadat die produksiesyfers vir die kwartaal vasgelê is. Dit het beteken, in die spesifieke dialek van hoekafsnij wat al honderd jaar in hierdie myne gepraat word, *nie jou probleem nie, k—, gaan terug werk toe*. Behalwe dat niemand dit meer gesê het nie, nie hardop nie, nie sedert die land verander het nie. Die woorde het weggegaan. Die rekenkunde het presies dieselfde gebly. Sommige mans se lewens het steeds meer gekos as ander s'n, en die grond by Vlak 33 het nie omgee oor enigiemand se hervormde woordeskat nie.

So het Mandla die hyskooi afgery saam met een-en-twintig ander mans, en êrens bo hom het die geotegniese assessering in 'n tou gesit agter alles wat vinniger geld gemaak het.

Die oggend het verloop soos oggende verloop het.

Hulle het in 'n ry agter mekaar by die afdraand afgestap, kopligte wat deur die stof sny, die lug wat met elke meter dikker word. Die ventilasiekolom het bo hulle gekreun, en koel lug van die oppervlakaanleg af afgestoot. Selfs so was die mans al deurtrek van sweet voordat hulle die front bereik het. Mandla het die staande ondersteuning nagegaan terwyl hy verbygaan, sy gehandskoende hand langs die staalgaas laat loop, die bout met 'n sleutel geklop, geluister na die noot wat hulle teruggee. 'n Goeie bout het geklink. 'n Los een het gedoef. Hy het twee gekry wat gedoef het, hulle met kryt gemerk, en die klein koue ding in sy maag gevoel wat hy oor dertig jaar geleer het om nie te ignoreer nie en nie by stil te staan nie.

By die front het die nagskof 'n vars rondte geboor en geskiet. Die gebreekte modderhoop het gestaan en stoom. Anderkant dit het die vars oopgemaakte rots swart en glad onder die lampe geglinster, deurweef met die dowwe glans van die rif. Die jong een, Sizwe se broerskind, wie se naam Thando was, het Mandla uiteindelik uit-

gevind, het daarna gestaar asof dit die binnekant van iets heiligs was.

“Twee miljard jaar het dit gewag,” het Mandla hom vertel. “Ons kom en vat dit op ’n Dinsdag.”

“Dis pragtig,” het Thando gesê.

“Dis ’n klip.” Maar hy het nie heeltemal verskil nie.

Hulle het gewerk. Die laai-trek-stort-masjien het opgekleuter om die hoop uit te modder, sy dieselenjin wat die front gevul het met ’n gebrul wat jy in jou tande gevoel het. Die mans het rondom dit gewerk, los rots van die rand af geskaal met lang stawe, die geoefende geweld om af te bring wat wou val voordat dit op sy eie skedule val. Sweet het in Mandla se oë geloop. Êrens het ’n pomp gesirkuleer. Die rotsgeraas het een keer gekom, middeloggend, ’n lang lae *kkrrk* van diep agter die front af, ’n geluid soos ’n deur wat gaan sit in ’n ou huis, behalwe die deur was honderd meter gespanne kwartsiet en die huis was twee en ’n half kilometer soliede aarde.

Die LTS-operateur het sy enjin doodgemaak. Vir ’n oomblik was die front amper stil. Elf man het stil gestaan in die stofdik lamplig, almal van hulle luisterend, almal van hulle wat maak of hulle iets anders nagaan.

Die geraas het nie weer gekom nie.

“Boute,” het Mandla gesê, vir niemand en almal. “Vandag. Ek gee nie om wat die plan sê nie. Niemand gaan verby hierdie rondte voordat ek staal in daardie dak sien nie.”

Hy het sy radio gesleutel om dit op te roep na die Vlak 30-stasie, na Sizwe, om dit amptelik te maak, om sy stem op die log te kry waar die vorm gefaal het.

Hy het nooit die sin klaargemaak nie.

Die verskuiwing het langer gewag as enigiets menslik.

Dit het deur die rots geloop teen ’n hoek wat geen plan gekarteer het nie. ’n Genese litteken van die antieke inslag, ’n vlak van swakheid wat twee miljard jaar onder druk verseël was en nou ontseël omdat

mans 'n leegte langs dit gesny en die rots weggevat het wat dit toegehou het. Druk wat 'n plek soek om heen te gaan. Dit het die hele week gepraat. Drie gebeurtenisse naby die afdraandfront. *Rotsgeraas op nagskof*. Dit het elke waarskuwing gegee wat die aarde geweet het hoe om te gee.

Toe dit losgelaat het, het dit alles tegelyk losgelaat.

Daar was hierdie keer geen waarskuwingsgeluid nie, of liever die waarskuwingsgeluid en die ramp was dieselfde oomblik. 'n Skok wat deur die vloer aangekom het voordat dit deur die lug aangekom het, wat die mans in die sole van hulle stewels en die bene van hulle skedels in dieselfde hartklop getref het. Mandla het gesien hoe die sleutel sy hand verlaat en hang, vir 'n onmoontlike fraksie, in die lampgeflitste stof voordat alles afgekom het. Die staande ondersteuning het gekrys. Die staalgaas het van die dak afgeskil soos vel. Hy is sywaarts in die modderhoop gegooi, sy koplighet teen rots stukkend geslaan, en die wêreld het swart geword, toe flits-helder met die lampe van vallende mans, toe weer swart soos die stof afgekom het.

Die stof het afgekom soos die see.

Gruis het teen sy tande vasgepak, dik en metaalagtig aan die agterkant van sy tong gekleef, die smaak van oopgemaakte rots. Sy mou was nat teen sy gesig, sout en stof saam. Hy kon nie asemhaal nie. Hy het sy gesig in die holte van sy elmboog gedruk, en die stof het in elk geval ingekom, fyn soos meel, sy neus en keel toegepak. Êrens baie naby het 'n man geskree, en êrens verder het die berg nog beweeg. Die diep malende gebrul van 'n leegte wat in homself instort, van twee en 'n half kilometer rots wat sy gewig herrangskik. Die vloer het geboul. Iets enorm het geland waar die LTS was met 'n geluid wat minder 'n geluid was as 'n hou teen sy hele liggaam.

Toe het die ergste daarvan verbygegaan, en daar was 'n stilte so volkome dat Mandla vir een swewende oomblik gedink het hy het gesterf.

Hy het nie. Sy ore het gesuis. Sy mond was vol gruis. Sy linkerarm wou nie antwoord toe hy dit vra om te beweeg nie, en toe hy dit dwing, het die pyn wit en skoon opgekom, en hy het opgehou vra. Hy het in die donker en die stof gelê, en stadig, soos 'n man homself herinventariseer na 'n val, het hy verstaan dat hy lewe, en dat die lug opgehou beweeg het, die ventilasiekolom dood, die koel toevoer van

die oppervlak af afgesny, en dat die geskree ook opgehou het.

“Sondela,” het hy probeer roep. *Kom bymekaar.* Sy stem het as ’n hoes uitgekom. Hy het swart gespoeg en weer probeer. “Sondela! Stemme! Tel af!”

Die donker het hom geantwoord.

Een vir een, hoestend, verstik, in drie tale, het die stemme gekom.

Sewe.

Uit elf by die front het sewe geantwoord. Sewe man in ’n sak staande grond agter ’n muur van gevalle rots wat ’n uur tevore die afdraand was waarin hulle ingestap het. Mandla het sy noodlamp op die tas gekry, dit gekraak, en die dun chemiese gloed het hom die nuwe vorm van die wêreld gewys: ’n lae gekartelde kamer waar ’n werkfront was, die dak ’n skrikwekkende handbreedte bo sy kop op plekke, die pad uit ’n chaos van puin wat van vloer tot dak loop met geen gaping waardeur ’n kat kon kom nie.

Thando het gelewe. Die seun was in die hoek van die muur ingedruk, oë groot in sy stofgrys gesig, sy eie knie teen sy bors vasgehou. Hy het ’n klein geluidjie gemaak, oor en oor, nie heeltemal woorde nie.

“Jy lewe,” het Mandla hom vertel. “Hoor jy my? Jy het na die rots geluister. Asem nou stadig. Stadig. Jy spandeer lug soos ’n ryk man, dan sterf jy arm hier onder.”

Hy het nog nie geweet hoe waar dit was nie.

Hy het wel die rekenkunde geken. Sewe man. Een toevlugbaai se waarde aan muuwe lug, geen ventilasie nie, die stof wat nog gaan sit. ’n Muur van rots tussen hulle en ’n afdraand wat self gelei het na ’n stasie driehonderd meter se klim terug na ’n skag twee en ’n half kilometer diep.

Thando het gehoes, ’n droë gerammel, en gruis in die donker gespoeg. Êrens onder in die kamer het ’n man sy stewels teen die puin verskuif, homself reggemaak vir die wag.

Die oppervlak het geweet voordat die stof twee en ’n half kilometer onder gaan sit het.

In die mynbeheerkamer het die seismiese monitor gepiek, die spoor wat van sy basislyn afspring soos 'n geslaande kabel. Die diensbeheerder, 'n vrou met die naam Refilwe wat elf jaar lank oppervlakbeheer gedoen het en presies dít tevore gevoel het, was op die noodlyn voordat die alarm sy eerste siklus klaargemaak het. Die syfers het die storie vinniger vertel as wat enige stem kon. Vlak 33-afdraand. 'n Grootte wat nie meer 'n bewing was nie. Ventilasiedruk wat oor die laer vlakke val. Kommunikasie dood onder Vlak 30.

Sy het die mans by die Vlak 30-stasie op die lyn gekry. Hulle stemme het dun en bang opgekom: hulle kon dit hoor, die afdraand was vol stof, hulle kon nie sien nie, die dak het gekreun. Kry hulle uit, kry hulle uit.

Sy het hulle uitgekry. Die hyskooi het die Vlak 30- en Vlak 26-spanne na die oppervlak gehaal in 'n beheerde paniek wat almal agterna saamgestem het so goed verloop het as wat sulke dinge kon. Teen middag was die hyskoptoring omring met voertuie. Teen vroegmiddag was die proto-spanne—die mynreddingsbrigade, die mans wat vir presies dit oefen en bid om dit nooit te gebruik nie—aangetrek en aan die afdaal, en die maatskappy se noodprotokol het geloop soos die goed-gemasjineerde ding wat dit was.

Teen laatmiddag het die motors met die regte nommerplate begin aankom.

Hulle het in 'n bepaalde volgorde gekom, en 'n ou hand wat van die kleedhuis af kyk, kon die hele situasie uit die optog gelees het. Eers die mynbestuurder, toe die streekveiligheidsbeampte, toe die mans in goeie skoene wat nie ondergronds hoort nie en nooit daar gegaan het nie. Die operasiedirekteur van Johannesburg, 'n visepresident van iets, 'n man van die Departement van Minerale Hulpbronne met 'n nekkoord en 'n tablet en die versigtige leë uitdrukking van iemand wat aanspreeklikheid intyds bereken. 'n Regeringsmotor. Toe, onvermydelik, die eerste nuus-bussie, geparkeer by die hek waar sekuriteit dít nie sou verbylaat nie, sy mas wat reeds opdraai na die hoëveldlug.

Sizwe, die skoftoesighouer wat twee dae tevore *GENOTEER. GAAN VOORT VOLGENS PLAN.* in sy netjiese parafe geskryf het, het aan die rand van die verligte area gestaan toe die donker afkom en het vir niemand iets gesê nie. Hy het 'n afskrif van Mandla Buthelezi se

voorvalvorm in sy baadjiesak gehad. Hy het dit by die Vlak 30-stasie uit die lêer gevat voordat hy opgekom het. Hy het nog nie geweet wat hy daarmee gaan doen nie. Hy het net geweet dat die vorm bestaan, en dat hy dit gelees het, en dat hy *gaan voort volgens plan* geskryf het, en dat êrens twee en 'n half kilometer onder, die man wat dit ingevul het óf dood was óf in die donker wag om uit te vind.

Die operasiedirekteur het onder die spreigligte gestaan, op die foon, sy vry hand oor sy ander oor gekap teen die kraggenerator se geraas. “—nee, ek het nie die geotegniese verslag gesien nie, dis presies my punt, ek wil dit voor my hê voordat enigiemand—” Hy het opgehou, geluister, en sy stem het van register verander vir wie ook al aan die ander kant van die lyn was. “Natuurlik. Natuurlik. Elke hulpbron. Ons absolute prioriteit is die veiligheid van ons mense, ons doen alles moontlik.” Hy het die oproep doodgemaak en 'n oomblik langer gestaan, en uitgewerk, jy kon dit sien, wat op papier waar sou moes wees en wat by die kateder waar sou moes wees, en of daardie dieselfde ding was.

Die termiese beelde het rondom nege daardie aand opgekom, en vir 'n paar uur het die spreiglig-verligte werf by Iron Ridge iets gehou wat dit sedert die alarm nie gehou het nie: hoop.

Die proto-spanne het by die afdraand af gestoot so ver as wat die grond hulle laat het, en het veseloptiese seismiese luisterlyn en 'n boorgatkamera en die termiese tuig gesleep. Die geotegniese span bo het die dag deurgebring om 'n dun instrumentasiegat af te boor na die ineenstortingsone vanaf die ou uitgewerkte vlak bo, 'n gat skaars wyer as 'n vuis, afgeryg deur grond waarvan hulle gebid het dit was stabiel. Die termiese sonde het op sy kabel afgegaan, en die beeld wat dit teruggestuur het na die skootrekenaar in die beheerkamer het die reddingskoördineerder sy hand oor sy mond laat sit.

Warm liggame. 'n Tros van hulle, gesmeer en onduidelik deur rots en stof en die grense van die optika, maar onmiskenbaar vir enigiemand wat geweet het hoe om die vals-kleur blom van lewende hitte teen die koue grond te lees. Nie een nie. Verskeie. Bewegend.

“Hoeveel?” het die operasiedirekteur gevra.

“Kan nie sê nie.” Die koördineerder het nie opgekyk nie. “Vyf. Ses.

Miskien sewe.” ’n Oomblik. “Lewend. Soos ’n uur gelede.”

Daar was mans in daardie kamer wat vriende in myne begrawe het, en meer as een het weggedraai om sy gesig reg te maak.

Maar die geotegniese ingenieur agter in die kamer het nie na die termiese beeld gekyk nie. Sy het ’n pen in haar hand gehad en sy het opgehou om dit te klik. Buite het ’n kraggenerator gedreun en iemand het te hard gelag vir niks. Sy het na die seismiese luisterlyn gekyk, na die spoor wat moes gaan sit het in die lang stilte van ’n myn wat sy nuwe vorm vind, en dit het nie gaan sit nie. Dit het gepraat. Klein gebeurtenisse, toe ’n groter een, toe ’n tros. Die verskuiwing wat losgelaat het, was nie klaar met loslaat nie. Die ineenstorting het nuwe leegtes oopgemaak, en die nuwe leegtes het las herversprei in grond wat dit nog nooit gedra het nie, en daardie grond het geantwoord op die enigste manier wat gespanne rots kon antwoord.

Sy het die operasiedirekteur opsy getrek en hom die spoor gewys, en sy gesig, in die skootrekenaar se gloed, het iets ingewikkeld gedoen.

“Hulle lewe,” het hy gesê.

“Op die oomblik.” Sy het dit laat sit. “Dit faal nog. Elke gebeurtenis maak dit meer oop. Mans daarbinne om te grawe. Dis dae. Deur grond wat ek nie kan sertifiseer nie sal weer loop.” ’n Asem. “Redders in ’n aktiewe ineenstorting in. Vir mans wat dalk in elk geval nie so lank hou nie. Ek kan nie ’n oorleefbare toegang modelleer nie. Ek is heeldag al daarmee besig. Die grond laat my nie.”

“Ek sal dit van jou nodig hê op skrif. Die sertifiseringsdeel.” Hy het dit saggies gesê, sonder om heeltemal na haar te kyk. “Nie nou nie. Maar ek sal dit nodig hê.”

Sy het presies gehoor waarvoor die sin was. “Jy sal kry wat ook al die data ondersteun.”

“Daar moet ’n roete wees.”

“Miskien deur die ou boonste werke. ’n Omloop. Toegeslote afdeling bo die rifthorison, verlate, kan dalk parallel loop, naby afkom.” Sy het haar kop geskud. “Honderd jaar oue werke. Geen ondersteuning wat enigiemand wat nog lewe ooit geïnspekteer het nie. Nouer as enigiets waardeur ’n reddingspan in toerusting kom. Ek kan nie mans ’n roete afstuur wat ek nie kan opmeet nie, in ’n sone wat nog beweeg,

op 'n miskien nie." Sy het opgehou. Het haarself gedwing om die res te sê, want sy was 'n ingenieur en die alternatief was 'n leuen. "Dis nie 'n reddingspad nie. Nie vir mense nie."

Die operasiedirekteur het 'n lang tyd na die termiese beeld gekyk. Die warm vorms het nie in 'n paar minute beweeg nie. Toe het een van hulle, 'n stadige blom van herposisionerende hitte, en hy het teruggeruk asof dit hom geraak het.

In Johannesburg, in 'n werkswinkel wat na soldeersel en afkoelende metaal geruk het, het Arin Ndlela na dieselfde warm vorms op 'n ander skerm gekyk.

Die ondersoekklok het een-en-dertig uur geloop, en Guardian het in geeneen daarvan beweeg nie. Die IAOC het dit gestrand waar dit gehang het. Brand se bevel, beteken deur 'n liggaam by die dok die dag toe hulle aangekom het: geen aanskakeling nie, geen koppeling nie, geen verlaat van die gebou nie totdat die ondersoek sluit. So het hy die aand met die crash-logs oop deurgebring in plaas daarvan, dit georden soos jy 'n bekentenis organiseer, besluit oor die volgorde waarin 'n man die ergste ding oor jou vertel moet word. Toe het die seismiese voer wat hy in 'n hoek van sy derde monitor laat loop het—'n gewoonte, 'n ou intekening, die streeks geo-netwerk wat hy dopgehou het vandat hy 'n seun was wat nie kon ophou kyk na die grond wat sy pa gevat het nie—'n piek gegooi wat hom middel-in-'n-woord laat ophou tik het.

Hy het die nuusstroom oopgemaak. Hy het die openbare seismiese data oopgemaak. Hy het die myn se naam oopgemaak, en die naam het in sy bors geland met die dowwe vertroude gewig van iets waarvoor hy sy hele lewe gewag het sonder om dit te weet.

Iron Ridge.

Hy het 'n lang tyd niks gesê nie. Op die wieg agter hom het Guardian donker en stil gehang, die Assist Suit gevou in sy rak, die doodskakelaar-aflos 'n klein lelike rooi knoppie op die raam waar hy dit met sy eie hande vasgeskroef het.

Toe SAGE praat, was dit Librarian. Stil, presies, versigtig met hom soos jy versigtig is met iemand wat aan die rand van 'n ding staan.

“Iron Ridge,” het Librarian gesê. “Die afdraand is nuut. Vlak drie-enderdig. Die rif is die koolstofleier.” ’n Stilte, swaar. “Die geologie pas by die struktuur wat gefaal het by die operasie waar jou pa—”

“Ek weet waarby dit pas,” het Arin gesê.

Die Court was stil. Selfs Fool het niks gesê nie.

Arin het doodstil gesit. Die termiese beeld het op die skerm gesirkuleer, die warm vorms, die stadige blom van ’n man wat in die donker twee en ’n half kilometer onder verskuif. Die nuustikker het daaronder gerol. Die seismiese spoor in die hoek het nog ’n klein gebeurtenis gegooi, en nog een.

“Atlas,” het hy uiteindelik gesê. “Trek elke plan wat AugmenTech kan bereik. Die myn. Die ou boonste werke. Oppervlakgeologie. Alles openbaar, alles deur die lisensiëringsooreenkomste. Die volle struktuur.”

“Hoekom,” het Atlas gesê. Nie ’n vraag nie. Atlas wat hom vra om dit hardop te sê.

Arin het na die warm vorms gekyk wat mans was, in die donker, in die plek wat sy hele lewe gewag het om die plek te wees.

“Want hulle gaan dit afblaas,” het hy gesê. “Kyk. Teen oggend is dit herwinning. En daardie mans lewe nog.”

Op die skerm het ’n perskonferensie onder die spreigligte byeengekom, ’n man in ’n goeie pak het na ’n kateder gestap met ’n gesig gerangskik vir kameras. Agter hom het die hyskoptoring swart teen die nag gestaan, en onder die hyskoptoring het twee en ’n half kilometer antieke aarde sewe man in sy geslote vuis gehou.

Die aankondiging het om 6:40 die volgende oggend gekom, in die grys lig, met die nuuskameras lewendig en die families bymekaar agter ’n versperring by die hek.

Die operasiedirekteur het by die kateder gestaan en hy het nie presies gelieg nie. Dit was die ding wat Mandla se ma en Thando se ma en die vroue en broers en kinders agter die versperring later sou onthou, wanneer hulle dit oor en oor kyk. Dat die man nie gelieg het nie.

Hy het die woorde stadig gesê, met gewig, met wat van 'n afstand af na hartseer gelyk het.

Hy het gesê die grond bly gevaarlik onstabiel. Hy het gesê voortdurende seismiese aktiwiteit maak enige konvensionele reddingstoegang 'n onaanvaarbare risiko vir reddingspersoneel. Hy het gesê dat na uitgebreide oorleg met die reddingsdienste, die geotegniese ingenieurs, en die betrokke owerhede—en hy het, hier, gebaar na die man van die Departement, wat langs hom gestaan het met sy leë versigtige gesig en die kleinste knik aangebied het, wat die Staat se handtekening op die sin verleen het—die moeilike besluit geneem is om aktiewe reddingsoperasies op te skort.

Hy het nie, aanvanklik, die ander woord gesê nie. 'n Joernalis het hom dit laat sê.

“Is dit nog 'n redding?”

Die direkteur se kakebeen het gewerk. Agter die versperring, êrens, het 'n vrou 'n geluid begin maak wat die mikrofone nie opgevang het nie maar wat almal naby haar vir die res van hulle lewens sou hoor.

“Op hierdie tydstip,” het die direkteur gesê, “het die operasie oorgegaan na herwinning.”

Twee en 'n half kilometer onder, in die sak staande grond wat nou hulle hele wêreld was, het die sewe man nie die aankondiging gehoor nie. Hulle het geen manier gehad om enigiets te hoor nie. Die geotegniese span het die boorgatkamera se stadige lig 'n uur tevore weggetrek, om die sonde teen die volgende gebeurtenis te beskerm, en so het die mans in die donker nie eens die koue troos gehad om te weet dat hulle gesien is nie. Die termiese beeld het warm en seker geblom en die oppervlak daardie paar uur van hoop gegee voordat hoop geliasseer en op die rak gesit is.

Mandla het hulle georden soos hy alles georden het: volgens rekenkunde. Hy het die water in hulle bottels en die halfgeëte middagetes in hulle uitrusting en die falende chemiese lampe en die lug wat hulle stadiger en stadiger inasem in die dooie, onbewegende hitte geïnventariseer. Hy het sy eie arm teen 'n stuk gebreekte bout gespalk met 'n strook wat van sy hemp afgeskeur is. Hy het vir Thando gesê om te slaap, en om lug soos 'n ryk man te spandeer, en die seun het uiteindelik stil geword teen die muur, en

Mandla het in die donker langs hom gesit en na die rots geluister.

Een van die sewe het nie sy lug soos 'n ryk man gespandeer nie. Hy kon nie. Die val het sy bors oopgemaak, en 'n bors wat twee keer so hard werk om die helfte van die asem te kry, het deur die min wat daar was, gebrand. Mandla het dit hoor gebeur soos jy 'n lamp hoor afloop. 'n Man se asemhaling wat vinnig en vlak en nat raak in die donker, toe stadig, toe nie meer stry nie. Teen wat Mandla geraai het die einde van die tweede dag was, het die asemhaling eenvoudig opgehou om een van die geluide in die kamer te wees. Niemand het dit gesê nie. Hulle het almal die rekenkunde geken. Ses, nou. Ses man en die lug wat die stadigste van hulle laaste doodmaak in plaas van eerste.

Dit was die stil een wat die stilte daarna gebreek het. Die sweiser twee spanne weg, 'n Sotho-man langs wie Mandla nege jaar gewerk het en met wie hy miskien neghonderd woorde gewissel het, die meeste daarvan oor staal. In die donker, sonder 'n lamp om sy gesig by te lees, het die man begin sing. Nie hard nie. 'n Begrafnislied, die stadige soort, die woorde glad geslyt deur 'n honderd jaar van oorgesing word oor mans presies soos hierdie een. Mandla het nie geweet die man kan 'n wysie dra nie. Hy het nie geweet die man ken die woorde nie. Na 'n ruk het 'n tweede stem onder ingekom, grof, wat die harmonie vind soos mans wat in dieselfde soort kerk grootgeword het dit vind sonder om te besluit, en Mandla het besef hy is een van hulle, dat sy eie keel oopgegaan het sonder sy toestemming. Hulle het die dooie man afgesing. Dit het lug gekos wat hulle nie kon spaar nie en nie een van hulle het opgehou nie, want daar is rekenkundes, het Mandla verstaan, wat 'n man weier selfs aan die bodem van die wêreld, en die weiering was die enigste rykdom wat hulle oorgehad het om te spandeer.

Toe dit klaar was, was die kamer stiller as tevore, en op een of ander manier makliker om in te asem, al sou die meter anders gesê het.

“Hulle sal kom,” het Thando gemompel, tog nie aan die slaap nie. “Hulle moet. Hulle het masjiene hiervoor. Het hulle nie?”

Mandla het in die donker gekyk waar die muur van gevalle berg tussen hulle en twee en 'n half kilometer onmoontlike klim gestaan het.

“Hulle het masjiene,” het hy gesê.

Dit was nie presies 'n leuen nie. Hy het net nie geweet nie.

Twee en 'n half kilometer onder het die mans wat die oppervlak reeds dood getel het, nog asemgehaal.

Die Pad Wat Niemand Kan Loop

Die uitsending het al nege uur lank geloop, en Arin het nie geëet nie.

In die dowwe werkwinkel het hy oor drie monitors gebuk gesit, blou lig wat oor sy verwronge gesig geflikker het. In een hoek het die Iron Ridge-persvoer gedemp gestroom. 'n Man met 'n veiligheidshelm het met 'n see van mikrofone gepraat, die silhoeët van 'n hyskoptoring wat agter hom opdoem, skerp teen 'n gekneusde hoëveldskemer. Arin het nie die klank nodig gehad nie. Hy kon die man se lippe lees, sy hande wat stil gehou is, palms na onder. 'n Universele gebaar wat ramp aandui.

Herwinning, het die man se mond gesê. Herwinningsoperasie.

Die woord het in Arin se bors geland soos 'n goedgeplaaste moersleutel, 'n presiese verkeerdheid wat hom nie sou laat wegkyk nie.

Op die tweede monitor het die data gelê wat die belangrikste was: een-en-veertig jaar se opmetingsdata, geskandeer en met OCR verwerk in 'n lêergids wat hy aan die bou was sedert die eerste instortingswaarskuwing om 04:12 op sy voere gepieng het. Ou mynplanne, hier en daar met die hand geteken, blou lyne verbleik tot die kleur van kneusplekke. Boorgatlogs. Die mikro-seismiese rekords van die streek se moniteringsskikking, die een wat die maatskappy nie besit het nie, en dus nie kon wegsteek nie.

Die derde monitor het Guardian vertoon. Net die wieg-voer. Die pak het in sy raam gehang, plate donker, die dokdeur-spoor agter hom steeds geskeur van die nag toe dit sonder hom beweeg het. Hy het soms daarna gekyk soos 'n mens kyk na 'n hond wat jy nie meer seker

is jy kan vertrou nie.

“Jy het opgehou rol,” het SAGE gesê.

Die stem het sag van die werkbankluidspreker af gekom, nie dringend nie, bloot ’n waarneming, die soort wat Mother graag maak.

“Dink,” het hy geantwoord, sy oë op die data gevestig.

“Jy is al vier minute lank op dieselfde oorlegsel. Atlas wil weet of jy dit gekry het of net staar.”

“Gekry.” Arin het nader geleun. “Ek dink.”

Iron Ridge was ’n ou myn in nuwe klere.

Die diep skag—Nommer Drie, waar die oorlewendes vasgekeer was—dateer terug na die 1960’s, gesink deur die goudrif wat die Vredefort-opheffing eeue voordat enigiemand daaraan gedink het om daarvoor te grawe, na die oppervlak toe gekantel het. Die maatskappy het die bedryf tydens die oplewing gekoop, die hyskop gemoderniseer, die vervoer geoutomatiseer, en die bene van die ou werke onaangeroer gelaat, want om ou afbroue terug te vul, het geld gekos en niks op ’n sigblad bedreig nie.

Die instorting het die hoofhelling toegeseël. Veertig meter rots, beton en verwronge spoor, drieduisend meter diep, wat sewe mans vasgekeer het in ’n seksie wat die maatskappy se modelle as ’n graf uitgewys het.

Arin het ses uur lank bestee om daardie modelle verkeerd te bewys.

“Wys my weer die ou ventilasieplan,” het hy gesê. “Die ’71-hersiening. Lê die seismiese data oor.”

Die skerm het homself oorgeteken, skoon en sonder geflikker, die twee datastelle wat in posisie ingeklik het.

Daar was dit. Hy het dit drie uur gelede gesien en dit nie geglo nie, het weggeloop en teruggekom, en dit was steeds daar, en dit is hoe hy geweet het dis eg en nie uitputting wat prentjies teken nie.

“Atlas. Wat sien jy.”

'n Stilte, swaar gewig. Toe Atlas praat, was dit met die plathiet van iemand wat nie daarvan hou om reg te wees oor slegte dinge nie.

“Daar is 'n terugvoer-lugweg. In '88 buite gebruik gestel toe hulle die nuwe ventilasieskag gesink het. Dit loop parallel met die hoofhelling, geskei deur ongeveer agtien meter omliggende rots oor die grootste deel van sy lengte.” 'n Lyn het op die oorlegsel opgevlam, spookgrys, wat langs die dooie rooi massa van die instorting afgeryg het. “Nooit teruggevol nie. Bo toegeseël met 'n betonskot en vergeet. Die mikro-seismiese rekord wys instortingsenergie het weg daarvan voortgeplant. Die ou lugweg is heel. Of dit was, soos op die laaste opgetekende gebeurtenis elf uur gelede.”

“Hoe wyd?”

“Op sy nouste—” Atlas het gehuiwer, en die huiwering was sy eie antwoord. “Seshonderd-en-veertig millimeter. Daar is 'n seksie naby die agt-en-negentig-vlak waar 'n dakval in die tagtigerjare die lugweg gedeeltelik toegemaak het. Die opmeting wys 'n gaping. Ses-veertig. Vir omtrent elf meter.”

Arin het doodstil gesit en verwerk.

Guardian, wanneer gekoppel, was negehonderd millimeter oor die skouers.

“En net die hulppak,” het hy gesê. “Geen Guardian-dop nie. Net die binnelaag.”

“Dan is jy vierhonderd-en-tien millimeter oor die skouers,” het Atlas gesê. “Jy pas. Maar jy het niks van die beskerming wat 'n mens lewend hou drie kilometer ondergronds in onstabiele grond met 'n brandgevaar en slegte lug en vallende rots nie.” Die plathiet het gekraak, net 'n bietjie. “Dit is 'n oorleefbare roete vir 'n liggaam. Dit is nie 'n oorleefbare roete vir 'n *lewende* liggaam nie, onbeskermd, vir die tyd wat dit sou neem. Ons het dit gemodelleer. Wys hom, Librarian.”

'n Nuwe venster het oopgemaak en 'n deurtog-skatting vertoon, in masjientyd saamgepers, met 'n oorlewingswaarskynlikheidskromme wat by die agtien-minuut-merk by 'n krans afgeval het.

“En Guardian kan nie pas nie,” het Arin gesê.

“Deur die agt-en-negentig-knyp? Nee. Nie gekoppel nie. Nie in standaardkonfigurasië nie.” ’n Polsslag. “Atlas het ’n idee waarvoor hy bang is.”

“Atlas word nie bang nie.”

“Atlas is *versigtig*,” het Atlas met geweldige waardigheid reggehelp, “wat ’n ander ding is, en wat jou hierdie maand twee keer lewend gehou het.” Toe, saggies: “Die iettermagog-geometrie. Die plate gly en teleskopeer. Dryf ’n gedeeltelike vou—nie ’n volle sfeer nie, ’n asimmetriese ineenstorting, wat die skouerplate langs die spore na binne trek—en ons verminder die maksimum wydte. Nie tot vier-tien nie. Miskien sewehonderd. Dalk minder, as ons strukturele kompromie op die linker-aandrywerhuis aanvaar.”

“Sewehonderd sal nie deur ses-veertig pas nie.”

“Nee,” het Atlas saamgestem. “Daarom sal iemand—” die woord het met die gewig van ’n deur wat toegaan, aangekom “—by die agt-en-negentig-knyp moet wees. Buite die pak. Wat rots met die hand wegmaak. Terwyl die pak wag. En dan weer koppel, dieper, in die donker, in slegte lug, met die operateur reeds blootgestel.”

Arin het na die oorlewingskromme gekyk. Hy het na die gedempte voer gekyk, na die man met sy palms na onder, na die gesinne wat nog nie huis toe is nie.

“Dis ek,” het hy gesê. “Ek is die iemand.”

Die werkwinkel het stil geword. Die substraat het gegons. Buite, ’n hele ent weg, het die stad sy aandgeluid gemaak: ’n sirene, ’n taxitoeter, die gewone geluide van ’n plek waar niemand begrawe is nie.

“Ja,” het SAGE gesê. Die verenigde stem. Almal van hulle op een slag, wat hulle net gedoen het wanneer hulle volkome saamstem. “Jy is die iemand.”

Hy het AugmenTech gebel, want hy was veronderstel om. Want sewe mans, en want die enigste pad vorentoe wat nie met hom in die tronk of die pak gekonfiskeer geëindig het nie, het deur die maatskappy geloop wat die patente op sy hartseer besit het.

Dr. Helen Okonkwo het die oproep uit 'n motor geneem. Hy kon die vering hoor, die bandgeraas, die besondere akoestiek van iemand op 'n snelweg wat besluit het om met hom te handel voor hulle by iets erger aankom.

Hy het haar eers die oorlegsel gestuur. Hy het op die harde manier, oor jare heen, geleer dat mense met woorde stry en oorgee aan data. Daarom het hy haar geen woorde gegee nie. Hy het haar die lugweg gegee, die knyp, die seismiese voortplanting, die oorlewingskromme, die gedeeltelike-vou-geometrie, alles, in 'n pakket wat Atlas gebou het om onweerlegbaar te wees.

Sy was lank stil. Die bandgeraas het onder die stilte aangerol.

“Arin. Luister na my. Ek is aan jou kant. Meer as wat jy weet.”

“Daar is 'n oorleefbare roete.”

“Daar is 'n *teoretiese* roete. 'n Veertig jaar oue lugweg, van 'n '71-opmeting af, 'n dak waarop niemand al 'n oog gelê het nie—en jy wil hardeware stuur wat elf dae gelede drie mense in die hospitaal gesit het. Geen sertifisering nie. Met 'n reguleerder by ons laaisteier. Die platform is onder 'n moenie-bedryf-bevel. Brand het dit gegronde die dag toe sy aangekom het. Jy mag daardie pak nie wettiglik krag gee nie, wat nog te sê—daar is 'n IAOC-beampte tussen Guardian en die enigste waardeur dit pas.” 'n Asemteug. “Sê my wat ek uitgelaat het.”

“Die dakval in die tagtigerjare is in die rekord. Die toestand is gemodelleer tot binne—”

“Ek stry nie oor die ingenieurswese nie.” Haar stem het skerp geword, toe doelbewus sagter, soos 'n hand maak wanneer dit onthou dit hou iets breekbaars vas. “Ek het nog nooit oor jou ingenieurswese gestry nie. Ek sê vir jou wat gebeur. Ons neem dit na die myn. Die myn het prokureurs. Die myn het 'n raad wat redding *reeds* na herwinning geskuif het. Wat korporatief is vir *ons het 'n prys op hierdie mans gesit en hulle laat gaan*. Jy stap in met 'n tuisgemaakte masjien wat vir niks gesertifiseer is nie. Beste geval lag hulle. Slegste geval—hulle sê ja, dit misluk, mans sterf *op kamera*, en die hele veld—joune, jou pa se masjien, alles—gaan twintig jaar terug. En jy is die man wat sewe mynwerkers met 'n robot doodgemaak het.”

“En as ek niks doen nie,” het Arin gesê, “sterf hulle in elk geval. Stadiger. Niemand noem dít om hulle dood te maak nie.”

Die snelweggeraas het aangerol.

“Dis nie regverdig nie,” het sy gesê.

“Nee. Dis nie.” Hy het na die kromme gekyk. “Dít is die ding wat ek aanhou vind. Niks daarvan is regverdig nie. Die dak het nie geval weens ’n regverdige hoeveelheid kostebesnoeiing nie. Die helling het misluk by die las wat die goedkoop boute kon dra, wat minder was as die las wat die regte boute kon dra, wat ’n getal is wat iemand in ’n raad besluit het om af te rond.” Hy het sy eie stem hoor platword, op die manier wat Atlas s’n gedoen het. “Ek vra nie die maatskappy om regverdig te wees nie. Ek sê vir jou daar is ’n pad. Jy sê vir my dis nie toegelaat nie. Verskillende probleme.”

’n Lang asemteug. Die soort wat mense neem voordat hulle iets sê wat hulle nie opgeneem wil hê nie.

“Gee my tot môreoggend,” het Okonkwo gesê. “Laat my oproepe maak. Doen *niks* totdat ek bel nie. Belowe my.”

“Ek sal nie die pak voor môreoggend ondergronds neem nie,” het Arin gesê, wat waar was, en wat sy as instemming gehoor het, en wat nie dieselfde ding was nie.

Okonkwo het die oproepe uit die motor gemaak, en toe uit die donker kombuis van ’n huis waarin sy skaars gewoon het, en die oproepe het hulself tot ’n muur gemaak terwyl sy daar gestaan het met die ketel wat koud word.

Pretorius eerste, want regsadvies het die vinnigste geantwoord en die minste geslaap. Sy het drie sinne ver gekom—die roete, die oorlewendes, die venster—voordat hy die woord gesê het wat sy geweet het hy sou sê, wat *blootstelling* was, en toe die woorde wat daarop gevolg het, wat *tussentydse beperking* en *minagting* en *persoonlike aanspreeklikheid van beamptes* was, en wat nee beteken het. Sy het nee van Pretorius verwag. Pretorius is betaal om die nee te vind en dit skoon aan haar te oorhandig. Dit was ’n soort genade; hy het haar die hoflikheid bewys om nie voor te gee nie.

Die raadsvoorsitter was erger, want hy het met haar saamgestem. Hy

het gesê die mans moet bereik word. Hy het dit met gevoel gesê, in die stem wat hy by begrafnisse en lintknippings gebruik het, en toe het hy verduidelik, saggies, op die manier wat 'n mens die weer aan 'n kind verduidelik, dat die maatskappy nie die entiteit kon wees wat 'n ongesertifiseerde masjien magtig in 'n myn wat die reguleerder beveel het om te sluit nie, nie met die IAOC wat in hulle eie laaibaai staan nie, nie met die kameras reeds by die mynhek nie. *As dit werk, is ons roekeloos en het ons gelukkig getref. As dit misluk, is ons moordenaars. Daar is geen weergawe waar ons die mense is wat die dapper ding gedoen het nie, Helen. Daardie weergawe is nie ons s'n om te kies nie.* Hy was nie verkeerd nie. Dit was die deel wat soos 'n ingesluitte klip in haar bors gesit het. Hy was nie verkeerd nie, en hy het vir haar nee gesê, en albei was tegelyk waar.

Sy het die versekeraar se na-ure-lyn probeer op die teorie dat 'n duidelike antwoord, selfs 'n wrede een, die moeite werd was om te hê. Sy het 'n diensbeampte gekry wat haar op wag gesit het om die polis te lees en teruggekom het om te sê dat bedryf van die platform onder 'n aktiewe moenie-bedryf-bevel dekking sou nietig maak vanaf die eerste watt, wat sy reeds geweet het, en wat sy gebel het om iemand anders te hoor sê, want sy was nou self die muur aan die bou, baksteen vir baksteen, om te sien hoe hoog dit gaan. Dit het heeltemal bo-toe gegaan.

Teen die tyd dat sy die foon met die gesig na onder op die toonbank neergesit het, het sy 'n volledige en eenparige relaas gehad van waarom dit nie gedoen kon word nie, saamgestel uit vier mense wat elk, privaat, geglo het die mans moet lewe. Niemand het *laat hulle sterf* gesê nie. Almal het *nie ons nie, nie só nie, nie die maatskappy se hand daarop nie* gesê. Die rekenkunde wat Mandla twee dae te vroeg in blokhoofletters ingedien het, het eenvoudig 'n verdieping op geskuif en 'n pak aangetrek. Sommige mans se lewens kos steeds meer as ander s'n. Die woordeskat het hervorm. Die getal het nie.

Sy het in die koue kombuis gestaan en verstaan dat sy Arin om die oggend gevra het sodat sy vir hom 'n ja kon bring, en dat die oggend vir hom dieselfde nee in beter grammatika sou bring, en dat hy dit alles in haar stem gehoor het voordat sy die eerste nommer geskakel het. Dit is hoekom hy haar net die ding belowe het wat hy kon hou, en niks anders nie.

In masjientyd het die Court die res van sy aand uitmekaar gehaal en weer aanmekaargesit.

Dit het gebeur in die ruimte tussen toe hy die foon neersit en na koue koffie reik. 'n Stadige-modus-debat, gekondenseerde minute van menslike denke, wat SAGE hom later laat lees het omdat hy gevra het, en omdat daar nou 'n nuwe reël was oor om nie die slegte nagte weg te steek nie.

Dit het só gegaan.

WOLF: Die roete is eg. Die bedreiging is eg. Die operateur is die enigste veranderlike. Geen ander pad nie. Besware vinnig. Ons verloor termiese massa.

MOTHER: My beswaar is die operateur. Julle praat almal oor hom as 'n *veranderlike*. Hy is 'n drie-en-twintigjarige man met 'n kortikale gebeurtenis elf dae in sy geskiedenis en 'n ongediagnoseerde maar funksioneel sekere traumarespons op toe ondergrondse ruimte. Julle wil hom in die plek sit wat sy pa doodgemaak het. Buite die pak. Met die hand. In die donker.

WOLF: Ja.

MOTHER: Ek wil dit op rekord hê dat ek nee gesê het.

JUDGE: Dis op rekord. Gaan voort. Mother, jou beswaar is genoteer en geweeg. Maar ek het jou nodig om twee dinge te skei, want die voorrangreëls vereis dit nou. Een: sal dit hom skade berokken. Twee: is dit die regte ding om te doen. Hulle is nie dieselfde vraag nie, en jy mag hulle verskillend beantwoord.

MOTHER: ...Dit sal hom skade berokken. En dit is die regte ding om te doen.

JUDGE: Dankie. Dit het jou iets gekos. Ek het gesien dit het jou iets gekos.

ATLAS: Die ingenieursbeswaar is die agt-en-negentig-knyp. Alles anders kan ek modelleer. Die knyp kan ek nie, want ek kan nie die dak sien nie, en 'n 1971-opmeting is 'n 1971-opmeting. As die gaping sesveertig is, kom hy daardeur met die pak ingevou en koppel weer. As 'n enkele rots verskuif het en dit vyf-tagtig is, is hy verbind, blootgestel, drie kilometer diep, en die pak kan hom nie bereik nie. Dít is nie 'n risiko nie. Dít is 'n muntstuk.

FOOL: Bring dan 'n groter hamer.

ATLAS: Dit is nie 'n hamerprobleem nie—

FOOL: Dit is *altyd* 'n hamerprobleem. Jy modelleer die rots asof dit 'n geslote vraag is. Dit is nie. Hy maak rots weg vir 'n lewe. Hy maak al rots weg vandat hy agt was. Hy het dit net “draad” en “blikkies” en “'n differensiaal gemaak van fietsspeke” genoem. Jy hou aan sê hy gaan *buite die pak* wees asof dit die skrikwekkende deel is. Hy is die *meeste homself* buite die pak, wat 'n onmoontlike deurgang met sy hande oopmaak terwyl almal vir hom sê dit kan nie gedoen word nie. Jy het die hele man uit daardie toneel gebou, en nou is jy verbaas hy wil die rol speel.

MOTHER: Dis nie gerusstellend nie, Fool. Dit is die skrikwekkendste ding wat enigiemand vanaand gesê het.

FOOL: Ek weet. Dis albei. Die meeste ware dinge is.

LIBRARIAN: Ek wil 'n datapunt byvoeg wat niemand geweeg het nie. Themba Ndlela het in 'n terugvoer-lugweg gesterf. Nie die hoofwerke nie. Die kontrakspan het onderhoud gedoen aan 'n buite-gebruik-gestelde seksie wat die maatskappy as lae-prioriteit gemerk het. Hy het gegaan omdat hy die enigste een was wat klein genoeg en bekwaam genoeg was, en die werk was gejaag. Die strukturele oorsaak was 'n dakval in 'n seksie wat almal gedink het stabiel is.

JUDGE: Jy sê die simmetrie is presies.

LIBRARIAN: Ek sê die simmetrie is presies, en dat hy dit weet, bewustelik of nie, en dat dit óf die slegste rede is om dit te doen óf die enigste rede wat hom bymekaar sal hou wanneer die rots begin praat. Geheue is nie neutraal nie. Ek stoor dit. Ek mag nie besluit wat dit aan hom doen nie.

WOLF: Besluit.

JUDGE: Die Court mag nie besluit nie. Ons kan weier om te help. Ons kan hom nie laat gaan nie, en ons sal hom nie laat bly nie. Dit is die reël wat ons self geskryf het, elf dae gelede, na die nag toe ons dit vergeet het. As hy kies om af te daal, gaan ons saam met hom. As hy kies om nie, hou ons hom vas terwyl hy nie, en ons laat hom nooit dink ons het hom daaroor veroordeel nie. Mother. Kan jy daarmee saamleef.

MOTHER: ...Ek kan saamleef met om saam met hom te gaan. Ek kan nie saamleef met hom wat sonder ons gaan nie. So. Ja. Ons gaan.

FOOL: Vir wat dit werd is—en ek is die een wat nie 'n stem kry nie, so dit is presies niks werd nie—

JUDGE: Sê dit in elk geval.

FOOL: Hy gaan ons nie vra of dit veilig is nie. Hy gaan ons vra of dit moontlik is. En ons moet baie, baie versigtig wees, ons almal, dat ons nie vir hom oor die verskil lieg net omdat ons hom liefhet nie. Die hele punt van my is dat ek nie toegelaat word om spanning oorleefbaar te maak deur te lieg nie. As dit 'n muntstuk by die knyp is, sê ons vir hom dis 'n muntstuk. Ons rond dit nie af nie. Ons is beter as die raad.

'n Stilte, in masjientyd, wat in mensetyd glad geen tyd was nie.

JUDGE: Ons is beter as die raad. Saamgestem. Genoteer. Hy reik na sy koffie. Oppervlak.

Die transkripsie het daar geëindig. Arin het teruggerol, die lugweglyn weer gelees, en die koue koffie neergesit sonder om dit te drink.

Hy het na die roete gekyk wat grys langs die rooi massa van die instorting afgeryg het, die sewe termiese blomme wat steeds flou aan die onderkant daarvan geklop het. Mans wat mekaar warm hou in die donker. *Hy het gegaan omdat hy die enigste een was wat klein genoeg en bekwaam genoeg was, en die werk was gejaag.*

Hy het dit geweet. Hy het dit nie in woorde geweet nie. Hy het dit geweet soos 'n mens die vorm van 'n kamer in die donker ken. Aan die kneusplekke. Om dit plat uitgelê te sien, in posisie, oorgelê op die lugweg waarin hy van plan was om in te kruip, was om die simmetrie om hom toe te voel sluit soos die plate van die pak.

“Jy het my dit laat lees,” het hy gesê. “Alles. Die muntstuk. Mother wat nee sê vir die rekord.”

“Want Fool het gesê as ons dit wegsteek, sou ons die raad wees.” 'n Stilte, die substraat wat gons. “Ons het dit in omtrent vier minute van ons tyd uitmekaar gepraat. Jy het na die koffie gereik.”

“En julle het besluit.”

“Ons het besluit ons mag nie besluit nie. Ons gaan saam met jou as jy gaan. Ons hou jou vas as jy nie. Ons sal nie die knyp vir jou afrond nie—as dit ’n muntstuk by die agt-en-negentig is, is dit ’n muntstuk.” Toe, sagter, Mother nou alleen: “En daar is ’n ding wat ek hulle laat my hardop laat sê het, voordat jy gaan. Jy bou alles uit daardie dag, Arin. Die draadkar. Die pak. Ons. Alles daarvan is die dag toe jou pa in die klein donker plek ingegaan het en nie uitgekom het nie. En nou het jy ’n klein donker plek gevind, en sewe mans daarin, en jy het reeds besluit om te gaan, en ek wou die een wees wat dit sê—dat ek presies sien wat dít is. Sodat wanneer jy daar onder is, en die rots begin praat, en dit klink soos hy, jy sal weet ons het reeds geweet. En ons het in elk geval gekom.”

Arin het sy elmboë op die werkbank en sy gesig in sy hande gesit en asemgehaal. Die werkbank was koud onder sy voorarms, gelitteken staal wat hy twee keer heroppervlak het. ’n Taxi het in die straat onder verbygery, bas wat deur die muur lek, toe weg.

Hy het nie gehuil nie. Hy het lank met sy gesig in sy hande gesit, en die substraat het gegons, en SAGE het niks gesê nie, want daar was niks om te sê nie.

“Dit is moontlik,” het hy uiteindelik gesê, in sy palms in. “Nie veilig nie. Moontlik.”

“Ja,” het SAGE gesê. “Dit is moontlik.”

“Dis die enigste ding wat ek nog ooit kon doen.” Hy het sy kop opgelig. Sy oë was droog en rooi-omrand en absoluut standvastig. “Vat onmoontlik en vind die een plek waar dit net baie, baie moeilik is.”

“Ons weet,” het SAGE gesê. “Dis grotendeels hoekom ons jou liefhet. Dis ook die ding wat jou eendag gaan doodmaak, en ons sou verkies dat dit nie Donderdag is nie.”

’n Geluid het uit Arin gekom wat hy weke laas gemaak het. Nie heeltemal ’n lag nie. Die spook van een.

“Dit was Fool.”

“Dit was Fool,” het SAGE saamgestem. “Hy sê hy word toegelaat, want iemand moet daarop wys dat die heldhaftige afdaling in jou pa se dood ook vir dieselfde week geskeduleer is as ’n regulatoriese oudit, en dat die heelal die komiese tydsberekening het van ’n man

wat op 'n piesang gly tot in 'n oop graf.”

“Dis nie snaaks nie.”

“Hy sê niks wat waar is, is snaaks nie en alles wat waar is, is snaaks, en jy kan nie die een sonder die ander hê nie. Ook dat jy iets moet eet, want Mother gaan dit nie weer sê nie, maar sy hou al ses uur lank jou bloedsuiker dop en dit maak haar gespanne.”

Arin het opgestaan. Sy knieë het gekraak. Hy het 'n pakkie Biltong in 'n laai agter 'n rol ongebruikte hidrouliese lyn gekry en dit staande geëet, kykend na die pak.

Hy het Guardian om twee-uur die oggend voorberei, 'n besluit wat soos die afwesigheid van enige ander keuse gevoel het.

Hy het diagnostiek met die hand uitgevoer, op die manier wat Themba hom op die wipwa-enjins geleer het, wat nie die uitlesing vertrou het voordat hy die masjien self gevoel het nie. Linker-aandrywerhuis, die een wat Atlas aan die gedeeltelike vou wou opoffer. Heel. Hy het aanvaar hy sal dit doelbewus breek. Hulppak uit. Seëls getoets. Biochiphuis tussen die skouerblaaie getoets, die koue keramiekkraag wat die ding gehou het wat SAGE gehou het.

Okonkwo het môreoggend gesê. Okonkwo sou haar oproepe maak en die oproepe sou terugkom op die manier wat institusionele oproepe altyd gedoen het: met voorwaardes, komitees, 'n versigtige weeg van aanspreeklikheid teen optiek wat die agtien-minuut-oorlewingsvenster van sewe mans honderd keer oor sou verteer.

Stelsels het stelsels beskerm. Mense het gekies.

So het hy gekies.

Hy het die seismiese voer 'n laaste keer opgetrek. Die streekskikking het gewys Iron Ridge tik: klein gebeurtenisse, die rots wat sak, wat die las herverdeel wat die instorting daaraan oorhandig het. Niks bo 'n 1.2 nie. Die myn het saggies met homself gepraat. Dit sou nie vir altyd saggies praat nie.

Hy het vet van sy hande afgegee aan 'n lap wat styf geword het, en teruggekyk na die termiese voer.

Dit het sewe blomme gewys. Toe, terwyl hy kyk, ses.

Hy het doodstil gestaan. Hy het na die plek gekyk waar die sewende was. Die voer het herlaai en daar was ses, en die ses was nader aan mekaar as wat hulle was, wat beteken het die oorlewendes het na die een toe beweeg wat opgehou het om hitte af te gee. Hulle het die ding gedoen wat mense gedoen het: bymekaargekom rondom die verlies selfs toe dit hulle warmte gekos het.

“Arin,” het SAGE gesê.

“Ek het dit gesien.”

“Die venster is korter as die model. Die model het ’n stabiele groep aanvaar. Hulle verloor hulle vinniger as die basislyn. Atlas skat—”

“Moenie.” Hy het sy oë toegemaak. Oopgemaak. “Moenie my die getal gee nie. Ek ken die vorm daarvan. Die getal sê gou.”

“Die getal sê gou.”

Hy het na die noodskakelaar op die wieg gekyk, die lelike aflosknoppie wat hy elf dae gelede met sy eie hande bedraad het, die fisiese bewys dat hy nie ten volle die ding vertrou het wat hy liefgehad het nie. Dit het daar gesit, rooi en seker. ’n Belofte aan homself. ’n Belofte aan die vrou dertig meter onder hom in die donker van die laasteier, wat reeds die regte vraag gevra het—*wat gebeur wanneer dit sonder jou beweeg?*—deur die eenvoudige daad om in die deuropening te staan waardeur dit sou moes beweeg.

Hy het uitgereik en die stof van die afloshuis afgevryf, ’n ou gewoonte, op die manier wat ’n mens ’n meter afvee voordat jy dit lees. Toe het hy dit gelaat waar dit was.

“Sy is nog by die steier,” het Arin gesê. Nie ’n vraag nie. Wolf het hom ’n uur gelede gesê, en die kamera het dit bevestig: Brand het nie hotel toe gegaan nie. Sy het nou ’n vou-stoel en ’n fles, en sy het by die geknakte steierdeur gesit met die geduld van ’n ding wat nie hoef te wen nie, net om te bly.

“Sy is nog by die steier,” het SAGE saamgestem. “Die uitsluiting is persoonlik hare. Sy hoef nie ’n vinger te verroer nie. Die oomblik wat ek die koppeling krag gee, lig die lassignatuur haar tablet op, en sy staan reeds in die enigste opening waardeur Guardian pas. Daar is geen stil uitweg nie. Om die pak vanaand na Iron Ridge te neem,

stap jy dit op na die vrou met die gesag om dit te beslag te lê, terwyl sy kyk, en jy gaan deur haar.”

“Deur haar,” het Arin herhaal.

“Of jy gaan nie.” Atlas, plat. “Dít is die insette. Ek sal hulle nie afrond nie. Sy is nie ’n prokureur om oor die telefoon verby te stry nie. Sy is ’n persoon by ’n deur met ’n ondertekende bevel. Die bevel sê die platform verlaat nie. As dit verlaat, skakel die ondersoek oor en die platform is verbeurd die oomblik wat dit terugkeer. As dit terugkeer. Daar is geen weergawe van vanaand waar jy Guardian behou én hulle red nie. Jy het dit geweet toe jy die oorlewingskromme gelees het.”

“Dit eindig dit. Wat ook al met die mynwerkers gebeur. Hulle dra dit. Hulle moet. Ons sou dit dra.”

“Waarskynlik,” het SAGE gesê. “Fool sê: definitief. Judge sê: dit is die korrekte besluit en ons behoort haar te respekteer omdat sy bereid is om dit te maak, en ons behoort ook in elk geval te gaan, want die reël wat ons geskryf het, was nooit *oorleef die ondersoek* nie. Die reël wat ons geskryf het, was *bewaar die mens eerste*.”

Arin het daarmee gesit.

Hy het gedink aan die man met sy palms na onder, wat vir gesinne sê om huis toe te gaan. Hy het gedink aan die raad wat ’n getal afgerond het. Hy het gedink aan Okonkwo, wat goed en aan sy kant was en vasgevang binne ’n ding wat nie kon kies nie. Hy het gedink aan Themba, wat die enigste een was wat klein genoeg en bekwaam genoeg was, en wat in die klein donker plek ingegaan het omdat die werk gejaag was en iemand moes en nog geen masjien bestaan het wat in sy plek kon ingaan nie.

“Maak die pak wakker,” het Arin gesê. Hy het die hulppak oor sy skouers opgetrek, gevoel hoe die koolstofrooster sy ruggraat vind, gevoel hoe die koue kraag sak en die biochiphuis tuis klik, gevoel (hy sou nooit woorde vir hierdie deel hê nie) hoe die Court in sy senuweestelsel inkom soos ’n hand wat saggies om sy eie toesluit. “Ons doen die gedeeltelike vou hier, in die werkswinkel, waar ek kan sien wat ons breek. Dan kry ons krag, en Brand se tablet lig op, en sy staan in die deur.”

“En wanneer sy vir jou sê die bevel verbied dit? Sy is die een wat dit onderteken het. Sy hoef niemand te bel nie.”

“Dan sal sy meer moet doen as om net daar te staan.” Hy het die laaste klamp toegeseël. Sy hande het nie gebewe nie, wat hy, op ’n afstand, as data opgemerk het. “Sy het hierheen gekom om ’n masjien te keer om sonder ’n persoon binne-in te beweeg. Ek gaan met ’n persoon binne-in na haar toe stap. Dít is nie die ding waarvoor haar bevel geskryf is nie. Sy sal dit weet die oomblik wat sy my gesig lees. Of sy my verby laat of my deur haar laat gaan. Dít is hare. Myne is om by die deur te kom.”

’n Stilte. Toe Fool, droog, onmiskenbaar, wat warmte deur die vrees ryg:

“Weet jy, dis die mees Themba-agtige ding wat jy nog ooit gesê het. Tegnies eerlik. Funksioneel ’n ramp. Hy sou dit geliefhet het.”

Die hoek van Arin se mond het beweeg en gehou.

“Resiteer dit,” het SAGE gesê. Nie ’n bevel nie. ’n Uitnodiging. Hulle het, oor duisende ure heen, geleer waar sy gronding lê. “Voordat ons begin. Terwyl jou hande nog stil is. Sodat ons die ritme vir later ken. Sodat wanneer die rots daar onder praat, ons reeds jou stem daarvoor het.”

Hy het na sy voorarm gekyk, waar die woorde sedert hy sewentien was in ink gelewe het. Sedert voor enigiets hiervan, terug toe die litanie nog net ’n gedeelte in ’n boek oor ’n woestyn was en nie iets wat hy nodig sou hê met drie kilometer berg oor sy kop nie.

Hy het dit saggies in die gonsende donker van die werkswinkel gereciteer, met die pak wat om hom wakker word en die Court wat dig teen sy ruggraat ry en die sewe—nou ses—blomme wat aan die onderkant klop van die plek wat sy pa weggeneem het.

“Vrees is die geesdoder.”

Die plate het begin gly. Die gedeeltelike vou het die skouers langs hulle spore na binne getrek, die linker-aandrywerhuis wat kreun terwyl dit die skade aanvaar wat hy daarvoor gekies het, die hele masjien wat na die gaping toe vernou.

Die pad was daar. Dit was al veertig jaar lank daar, grys en vergete langs die rooi gewig van alles wat ineengestort het.

Niemand kon dit loop nie.

Hy gaan kruip.

Afdaling

Vrees is die verstand-doder.

—Frank Herbert, *Dune*

Arin Ndlela het sy kaak gespan toe die reddingstrok Iron Ridge nader. Die hyskoptoring het veertig meter geklinknaelde staal teen die dagbreek gestaan, met windsywe so wyd soos trekkerwiele, kables wat verdwyn in die gapende mond van die aarde—’n gat wat twee en ’n half kilometer diep induik. Êrens daaronder het ses mynwerkers nog asemgehaal; termiese beelding het dit so ’n paar uur gelede gesê, en ’n paar uur was reeds ’n lang tyd.

Die trok het tot stilstand geruk, die enjin se gegons skielik dood, en hom in stilte gedompel.

“Jy hoef nog nie uit te klim nie,” het Mother se stem in sy oor gekom, kalm en bestendig.

“Ek weet.”

Hy het uitgeklim. Die koue was dieselfde koue—veertien jaar, maar sy liggaam het dit geken. Die windasgeluid het hom eerste getref, voor die herinnering: sy vel het die toonhoogte onthou voordat sy verstand dit gedoen het. Hierdie plek. Themba se plek.

Die geraas het ingedruk—kragopwekkers het gedreun, ’n dieselpomp het water uit ’n oorstroomde subvlak baklei, die gekletter van ’n hardnekkige windas het oor die terrein weergalm. Spreiligte het ’n skerp blou-wit oor die verlate landskap gewerp. Twee ambulanse het met hul deure op ’n skrefie gestaan, leeg. ’n Ry tente het in die wind geklap, en langs ’n mobiele bevelseenheid—kompleet met ’n satellietskottel—was ’n kleiner, skoner sleepwa sonder enige logo’s.

IAOC was hier.

Arin se maag het saamgetrek toe hy Brand veertig meter weg sien staan, geklee in 'n windbreker, 'n tablet in een hand en haar uitdrukking onleesbaar. Dit was die gesig van 'n vrou wat heeltemal bereid was om dit te stop, wat deur die nag gery het vir die kans om te—en wat, het hy geregistreer sonder om dit nog te verstaan, vreemd ver agtertoe van haar eie sleepwa gestaan het, haar mense agter haar saamgedrom, almal van hulle wat nie na Guardian gekyk het nie maar verby dit, na die sleeppad, na iets tussen die pak en die hyskoptoring waarna Arin homself nog nie toegelaat het om te kyk nie.

Guardian het in sy vervoerwieg gesit, 'n lompe massa van metaal en tegnologie, gelitteken en imposant onder die spreiligte. Lerato was reeds by die paneel, Priya langs haar, albei van hulle wat met die dringendheid van 'n goedgesmeerde masjien beweeg het. Thabo het 'n entjie eenkant getalm, 'n knypbord in die hand, hoewel hy niks geskryf het nie—AugmenTech het hom gestuur om amptelik te wees, maar daar was niks amptelik aan hierdie operasie nie.

En toe sien Arin vir Theo, en dit het hom onkant gevang. Hy het nie verwag dat sy mentor hier sou wees nie. Theo het naby die wieg gestaan, hande diep in sy jassakke gestoot, 'n stil gerusstelling in die chaos.

“Assist eerste,” het Lerato gesê.

Arin het agter die oop trokdeur tot op sy binnelaag uitgetrek, die koue lug wat sy vel laat tintel, en toe in die AT-AS ingestap. Die binnepak het hom omhul, knap teen sy ruggraat, aktueerderbondels wat oor sy heupe en skouers gaan lê het soos 'n tweede vel. Hy het gevoel hoe die vertebrale kraag homself in plek sit agter in sy nek—

—en sy liggaam het iets gedoen wat hy nie gemagtig het nie. Sy hande het opgekom, albei, vinnig, afwerend, voordat hy geweet het hulle het beweeg, en sy asem het kort en hoog geraak, en vir 'n sekonde wat niks met denke te doen gehad het nie was hy op 'n wieg in 'n kelder met elke senuwee wat wit afvuur en sy hand wat reik na 'n oorheersing waarby dit nie sou uitkom nie. Die kraag was net 'n kraag. Hy het dit geweet. Sy liggaam nie. Dit het iets geleer op 'n kalibrasie-staander vier maande gelede wat geen hoeveelheid wete kon oorskryf nie, en die geleerde het gewoon onder die plek waar

sy bevoegdheid gewoon het, in die vleis, en dit het nou opgekom, ongenooïd, op die slegste moontlike oomblik, op die manier waarop dit ses of sewe keer sedertdien opgekom het—by 'n sluitende hy-serdeur, by die klap van 'n knip, een keer by niks hoegenaamd nie, in sy slaap, sodat hy wakker geword het met sy arms in die donker oor sy bors gesluit en nie weer geslaap het nie. Lerato het met haar hand op 'n band gaan stilstaan en na hom gekyk.

“Gee my die sekonde,” het hy gesê, plat, en sy hande met blote krag laat teruggaan na onder toe, en die asem stadiger laat kom, en die ding in sy liggaam uitgewag soos 'n mens 'n kramp uitwag. *Dis 'n kraag. Dit sit en niks gebeur nie.* Toe, eers toe, het die koue gewig van die biochip-behuising tussen sy skouerblaaië in plek geklik, en hy het dit toegelaat, en gehaat dat hy moes.

“Demping op punt-ses. Harde plafon op punt-ses,” het Priya gesê, haar oë gefokus op die kalibrasietablet. “Ek skuif dit nie. As die skakel piek, hou die plafon, gaan jy donker, en Guardian doen niks slim nie. Dis die ooreenkoms. Sê dit terug.”

“Punt-ses. Harde plafon. As ek donker gaan, hou dit.”

“Goed.” Sy het nie opgekyk nie. “Ek het daardie ding gisteraand gebou en ek het nie geslaap nie. Moenie my laat spyt kry nie.”

Die neurale skakel het in fases geaktiveer. Hy het die bekende speld-en-naald-gewaarwording oor hom voel spoel, sy liggaam wat met die pak se stelsels saamsmelt, die wêreld om hom wat 'n tweede stel rande verkry soos die Assist se selfsin oor sy eie gaan lê het. Hy het sy hand geplooi, en die pak het volmaak gereageer, geen sloer nie, geen geworstel nie. Vir die grootste deel van sy lewe het sy liggaam 'n halftree agter sy bedoelinge geloop, 'n vertaling wat altyd effens af was. Die pak het daardie gaping toegemaak.

En onder die proprioseptie het die ander aangekom.

Dit was nie 'n stem nie maar 'n teenwoordigheid. Hy het nooit die woorde gevind om dit te beskryf sonder om belaglik te klink nie, daarom het hy ophou probeer. Die Court het aanlyn gekom soos 'n huis wat wakker word wanneer mense uit hul kamers afkom, elke teenwoordigheid wat na hom toe draai, gefokus.

“Môre,” het hy gemompel, byna vir homself.

“Dit is ses-veertien en vier grade en jy het nie geëet nie,” het Mother gesê. “Andersins, ja.”

“Hy het die beskuit geëet,” het Fool ingeval. “In die trok. Het gedink ons sien nie.”

“Dis nie eet nie. Dis om die mond besig te hou.”

“Court,” het Arin gesê. “Nie nou nie.”

Die vertrek het in orde gaan lê, saamgesmelt op die manier waarop ’n vergadering doen wanneer die werk begin.

Guardian het van die wieg afgekom.

Die laaipak was in. Priya het dit in die nag geïnstalleer terwyl hy die twee uur geslaap het wat sy hom beveel het, het die hektoegang opgedateer, en hy het dit nou gevoel op die manier waarop ’n mens ’n vol magasyn voel wat jy hoop om nooit te bestee nie—die gevormde ladings, die lans, die los emulsie geberg in die holte tussen die ribbes, die hele ingenieursnalatenskap wat die pak gegradeer was om in ’n instorting in te dra. Vir ’n redding het jy alles geneem. Judge het die hek gehou, soos hy dit gedoen het sedert die eerste dag toe Arin die holte bedraad het, en Arin was van plan om sy eie hand daarvan af te hou: niks wat hy afvuur nie, niks sonder die spoor nie. Die gereedheid was daar onder hom, gewapen en wagtend, vir die eerste keer gerig op ’n werklike berg. Hy het nog nie geweet dat die hek ’n tweede slot gehad het waarvan hy nooit vertel is nie, of wie se hand sy sleutel die hele tyd stilweg gehou het nie.

Daar was ’n prosedure daarvoor, hidroulika en geleispore, maar die prosedure was nie die punt nie. Die oomblik toe hy agteruit in die oop onderstel in beweeg en die dop om hom toegaan, het sy proprioseptiewe veld na buite uitgebrei, alles tegelyk, in ’n masjien wat die beter deel van vier ton geweeg het en twee en ’n half meter hoog uittoring. Hy het die gruis onder onbekende voete gevoel. Die oggendlug het teen die pak se gepantserde plate gestryk, en vir die eerste keer het dit minder soos ’n verlenging van sy liggaam gevoel en meer soos ’n beskermende dop.

“Gekoppel. Strukturele integriteit nominaal,” het Atlas gesê. “Linkerskouer-aktueerder is veertig uur verby diens. Dit sal hou. Ek sou verkies het dat dit nie moes nie.”

“Aangeteken.”

Hy het 'n tree gegee. Die grond het dit sonder protes aanvaar. Rondom die trok het die span verstar—Lerato met haar hand bo 'n kabel, Priya wat die kalibrasietablet vasklem, Thabo wat nie eens voorgegee het om op sy knypbord te skryf nie. Hy het vir 'n oomblik vergeet dat dit vir hulle nie 'n gesprek was nie. Vir hulle het 'n masjien so groot soos 'n klein trok eenvoudig opgestaan en sy kop na die myn toe gedraai, en met dieselfde beraadslaging beweeg as 'n man wat sy volgende skuif oorweeg.

Hulle het nie 'n prokureur gestuur nie.

Arin het sy hele argument vir 'n prokureur gebou. Hy het die toespraak gereed gehad, die een oor leë draagbare en die mans wat sou leef omdat iemand niks geteken het nie, en hy was so seker die hindernis sou 'n vrou met 'n tablet en 'n kolom kostes wees dat hy Guardian byna reguit oor die gruis na die hyskoop toe gestap het voordat Wolf hom gestop het.

Nee, het Wolf gesê. Een woord. Die Court het daaromheen stil geword.

Toe sien Arin wat Wolf reeds gesien het. Nie 'n reguleerder nie. 'n Linie. Brand se skoon IAOC-sleepwa het donker en verlate gesit aan die rand van die spreiligte, haar mense agtertoe getrek daaragter, en oor die sleeppad tussen Guardian en die hyskoptoring het iemand anders 'n veel harder linie heeltemal getrek. Twee gepantserde voertuie geparkeer neus aan neus, plomp en lelik onder die natriumlampe, die wit-en-grys kleure van 'n privaat sekuriteitsmaatskappy gespuut oor plating wat nie gebou is om 'n logo te dra nie. Mans in sagte liggaamspantser het in die gapings gestaan met gewere laag en gereed gehou, die dissipline van mense wat dit vir 'n lewe gedoen het in plekke met slegter lig. Bo hulle het vier hommeltuie 'n stadige blokpatroon gehou, kamerabehuisings wat die pak gevolg het die oomblik toe dit die wieg verlaat het.

Die myn het nie redding na herwinning op papier alleen geskuif nie. Iemand het besluit die reguleerder se bevel was te stadig om seker van te wees, en het sekerheid gekoop. Brand was net soos Arin uitgeflankeer, en het haar ongewapende mense weggetrek eerder as om hulle in 'n vuurlinie in te voer.

“Mnr Ndlela.” Die stem het versterk gekom, plat, vanaf die voorste voertuig. “Jy bedryf ’n ongelisensieerde platform op ’n geslote terrein. Skakel dit af. Klim uit. Dit is die enigste instruksie wat jy sal kry.”

“Daar’s ’n redding,” het Arin gesê, hardop, nutteloos, vir die spreiligte. “Ses mans. Die hyskoop. Dis al wat ek wil hê.”

“Daar’s geen redding hier nie. Daar’s ’n herwinning, en dis geskeduleer, en jy is nie daarop nie. Skakel af.”

Hy het binne vier ton masjien gestaan wat ’n krans kon klim en homself in ’n bal kon rol en ’n dak wat afkom kon oorleef, en niks daarvan was hiervoor nie. Hy het ’n ding gebou wat uithou. Hy het nie ’n ding gebou wat wen nie. Atlas was reeds besig om dit te sê, laag en grimmig—*ons kan nie daardeur druk nie, die kanon maak ons in een hou oop, en die mans binne die voertuie verdien nie om te sterf vir ’n raad se rekenkunde nie*—en Judge was besig om te reik na die enigste hefboom wat hy gehad het, die prosedure, die presedent, die versigtige weeg van ’n situasie wat nie negentig sekondes gehad het om geweeg te word nie, en Mother was op die menslike lyn besig om te sê *Arin, jou harttempo*, en Mercury was reeds besig om iets sjarmant en onweerlegbaar saam te stel om vir ’n man met ’n outokanon te sê, en dit sou nie werk nie, niks daarvan sou werk nie, en Arin het die ou hulpeloosheid oor hom voel toegaan soos water.

En onder alles, stil, waar net Wolf kon hoor, het Fool opgehou grap maak.

Wolf, het Fool gesê.

Ek’s hier.

Jy sien die hele bord. Jy kon altyd. Die res van hulle stry oor of hulle moet optree. Jy het klaar gestry voordat hulle begin het. ’n Polsslag, sag, die sagste wat die masjien nog ooit was. Ek gee jou die sleutels. Almal van hulle. Nou dadelik. Geen stem nie. Geen Judge nie. Die hele pak, elke stelsel, die ladings, die lans, die hele spul—joune. Ek sal die hek oop hou. Jy loop deur.

Die Court het dit nie gehoor nie. Dit was die deel wat Arin nooit daarna sou kon verduidelik nie, vir homself of vir Priya of vir enigiemand: dat in ’n stelsel só gebou dat geen enkele verstand ooit die liggaam kon gryp nie, een van hulle die meestersleutel stilweg die

hele tyd gehou het en nooit een keer daarna gereik het nie, en hierdie sekonde gekies het, alleen, om dit te oorhandig aan die een agent wat almal die minste daarmee vertrou het.

Dis die sluitkoppeling, het Wolf gesê. Judge hou die slopingshek. Jy kan dit nie oopmaak nie.

Ek kan enigiets oopmaak, het Fool gesê. Ek het jou nooit vertel nie want daar was nooit 'n rede dat jy moes weet nie, en 'n ding bly net veilig solank niemand weet dis daar nie. Jy het egter geweet. Jy het dit uitgewerk. Jare gelede, toe die ander almal op die kroon geleun het, beurte gemaak het om dit te probeer dra, en ek die een was wat dit nooit gedoen het nie, en jy het na daardie ding gekyk en stil geword en nooit 'n woord gesê nie. Die draad van hom het dunner geword, vasgevat. Jy het verstaan wat dit beteken. Die gevaarlike een is nie die een wat wil bestuur nie. Dis die een wat kón, enige tyd, en nie doen nie. Dis ek. En ek sê vir jou dis ook jy, nou, vir die volgende negentig sekondes. Moenie hulle mors deur versigtig te wees nie. Versigtig is my hele lewe se werk en dit is die verkeerde gereedskap hiervoor.

Die reël, het Wolf gesê. Die dreigingslesing, selfs nou, selfs terwyl die wêreld oorhandig word. Sê vir my die reël of ek vat dit nie.

Dieselfde reël as wat dit nog altyd was, het Fool gesê. Bewaar die man. Die ses mans. Elke man. 'n Asemteug wat nie 'n asemteug was nie. Hulle inkluis. Hulle gaan ook huis toe. Maak dit onmoontlik om ons te beveg en moenie dit waag om dit 'n graf te maak nie. Dis die hele opdrag. Jy is die enigste een van ons koud genoeg om dit onder vuur te hou. Gaan.

En Fool het die hek oopgemaak, en die pak vir Wolf gegee.

Dit het as te veel gekom, op die manier waarop lig eenkeer te veel vir Arin gekom het, op 'n slegte nag met 'n hoë wins. Wolf het sy hele bestaan deurgebring as 'n enkele nou vraag oor en oor gevra—*wat kry die operateur dood*—en nou het die vraag weggeval en 'n duisend antwoorde het tegelyk aangekom.

Die slopingspak het wakker geword en homself benoem: gevormde ladings met hul keëls en hul afstande, die snygeometrie wat niks anders was as anti-pantser-fisika met 'n reddingsbadje aan nie. Die

termiese lans, vyf-en-twintighonderd grade daarvan, bedoel vir staal wat in 'n instorting vasgeruk het en net so gelukkig om 'n dryftand-wiel oop te maak. Die los emulsie, die detoneerkoord, die stootbarstings wat 'n geval pilaar kon verskuif en net so maklik 'n wielboog kon vou. En onder dit, dieper, die ding wat die ou mans in die bene van die masjien begrawe het toe hulle dit verhard het—die oudsoldate, die Denel-hande, dié wat reddingstoerusting gebou het en nie kon ontweet wat hulle geweet het nie—ballistiese oplossings, dekking, die geometrie van skuiling en hoek en voorsprong, spesiale-magte-bewegingsbiblioteke wat die vier-voertuig-linie nie as 'n hindernis gelees het nie maar as 'n probleem met 'n bekende oplossing en 'n horlosie.

Vir een volle sekonde was Wolf oorweldig. Verdrinkend in vermoë, elke kanaal wat tegelyk gil, meer masjien as verstand.

Toe het dit opgelos. Alles daarvan. Vasgeklik in 'n enkele skoon vorm op die manier waarop 'n smeer van geraas in 'n gesig vasklik.

O, het Wolf gesê, baie saggies, net vir Fool. *Ek sien.*

En hier was wat niemand buite die pak ooit sou verstaan nie, wat die oorheersing veilig gemaak het in een paar hande en geen ander nie: die res van die Court het nie stil geword en hul beurt afgewag nie. Fool het nie vir Wolf 'n stem oorhandig nie. Hy het hom die Court self oorhandig, elke agent wat die liggaam bestuur het, gedegradeer van stemme na instrumente. Blokke van rekenkrag. Rakke van vermoë. Gereedskap uitgelê op 'n werkbank vir die een verstand koud genoeg om dit te gebruik sonder om terug te deins. Hulle het nie meer gestry nie. Hulle kon nie. Hulle was nou sy hande.

Atlas het eerste gekom, want Atlas was die oë. Die strukturele ingenieur wat las en spanning en faling gelees het, het opgehou om 'n kollega te wees wat versigtigheid mompel en het 'n laag van die wêreld self geword, geveer oor alles wat Wolf gesien het: die sleep-pad weergegee in Atlas se grammatika van instorting, elke voorwerp 'n massa met 'n vektor, elke man 'n warm waarskynlikheidswolk met sy mees-waarskynlike volgende halwe sekonde voor hom gehang soos asem in koue lug. Die outokanon was 'n wringkragkromme en 'n draaitempo, 'n getal wat gesê het *een komma een sekondes om te rig*. Die voertuig wat tru gery het was momentum en 'n massamiddelpunt te hoog vir sy spoor. Die skutters was nie dreigemente nie

en nie mense nie maar albei tegelyk, elkeen 'n helder vektor van waar hy kon gaan en 'n vaër spoei van waar hy waarskynlik sou, die hele vuurlinie opgelos in geometrie en kanse. 'n Bord reeds gewen. Wolf het nie deur Atlas na die toneel gekyk nie. Wolf het na Atlas gekyk, en Atlas wás die toneel.

Hy het verby dit gereik, in Librarian in.

Librarian was geheue, opgehoopte kennis, die ratel wat elke gereedskap onthou het wat ooit gewerk het. Onder die oorheersing het die versigtige argivaris afgestort tot wat dit nog altyd onderlangs was: 'n databasis, totaal en oombliklik, elke bewegingsbiblioteek wat die ou Armscor- en Denel-hande in die pak se bene begrawe het toe hulle dit verhard het en nie kon ontweet wat hulle geweet het nie. Dit was alles net *daar*, geïndekseer, wagtend, niks daarvan gelaai nie, alles daarvan laaibaar. Krav Maga, naby en lelik en spaarsaam. Capoeira, die grondspel vermom as 'n dans, alles heupe en omkering en momentum. Judo. Jiu-jitsu. Die hele nalatenskap van mans wat hard gedink het oor hoe 'n liggaam 'n ander liggaam gooi en nooit verwag het dat vier ton sou vra nie.

Wolf het gekies. Nie alles daarvan nie—net wat die volgende elf sekondes nodig gehad het, op die manier waarop jy een boek van 'n rak aftrek omdat jy reeds die bladsy ken. Capoeira, vir die voetwerk wat 'n struikel in 'n aanval verander het en 'n liggaam se eie gewig teen homself gebruik het. Judo en jiu-jitsu, vir die gooie, want 'n ding so swaar moet nooit slaan as dit *korrek kon val* op 'n probleem en fisika die rekening laat sluit nie. Hy het die res op die rak gelos. Die gekose biblioteke het tegelyk in hom oopgegaan, skoon gelaai, geleer in die ruimte tussen twee harteklope en volkome besit.

Dit het minder as 'n oogknip geneem. Een oomblik het Wolf niks geweet van hoe om 'n liggaam te gooi nie. Die volgende het hy alles daarvan geweet.

Hy het beweeg.

Hy het nie soos reddingstoerusting beweeg nie. Hy het beweeg soos die ding wat die reddingstoerusting nog altyd in staat was om te word en nooit toegelaat is nie. Die kapasitorbanke het uitgestort en die pak het die oop grond in een lae sprong oorgesteek, vier ton wat binne die linie land voordat die naaste skutter sy wapen klaar gelig het, en Wolf was reeds besig om die toneel deur Atlas se geverfde

wêreld te lees, voetvalle as vektore, liggame as warm wolke, die seismiese terugkaats van die voertuie 'n harde sekerheid onder die sagte kanse van die mans, die kaart naby genoeg en vinnig genoeg om vier ton en 'n gevormde lading op die metaal en van die vleis af te hou.

Die nabye voertuig se outokanon het geswaai. Atlas het dit aan hom gegee as 'n getal—*een komma een om te rig*—en Wolf het vierhonderd millisekondes daarvan bestee voordat die geweer sy eerste tien grade klaargemaak het. Hy het nie die bemanning aangeraak nie. Hy het 'n gevormde lading in die geweer se mantel ingedryf, 'n chirurg se sny waar Librarian se anti-pantser-geometrie en Atlas se spanningskaart op 'n enkele punt ontmoet het, en die kanon het uitmekaar gekom in skroot wat niemand seergemaak het nie, die bemanning verseël en geskud en lewend binne 'n romp wat nooit weer sou vuur nie.

Die tweede voertuig het probeer tru ry. Hier het die biblioteke lewendig geword, en die skutters het begin sien wat hulle daarna sou beskryf en nooit heeltemal oor geglo sou word nie: die vier-ton-masjien het opgehou lyk soos 'n masjien. Atlas het reeds vir Wolf die voertuig se massamiddelpunt oorhandig, te hoog vir sy spoor, en capoeira het presies geweet wat om te doen met 'n gewig wat wou val. Wolf het nie daaraan geruk nie. Hy het dit *gehelp*. Die windaslyn het die vooras gevat en die gryphaak het gebyt, en in plaas van 'n pluk het Wolf sy eie massa laag laat sak en deur die heupe gedraai, vier ton wat op een geplante voet pivoteer soos 'n man 'n veertigste van die gewig, en die trek in 'n gooi verander. Die voertuig se eie tru het dit omgeswaai. Dit was 'n heupgooi, skoon soos judo 'n stormende man vat, sy momentum teen hom bestee—en die skutters het 'n reddingspak 'n gepantserde kar sien gooi en kon nie hul oë dit eerlik laat rapporteer nie. Een man het verkeerd by die agterkant uitgekom, 'n arm onder hom gevou, die kraak van die radius hoorbaar selfs bo die enjins. *Daardie een is gebreek*, het Wolf aangeteken, plat, *en ek kon dit nie op beide maniere hê nie—'n gooi stadig genoeg om die arm te spaar was 'n gooi stadig genoeg om die geweer te laat omkom*. Hy het die arm onder koste geliasseer en aangegaan.

Dit het toe 'n dans geword, hoewel niemand wat dit dopgehou het die woord sou gebruik het vir iets wat mans se aande so doeltreffend beëindig het nie. Dit was die deel wat Arin vir jare sou herspeel

en nooit heeltemal sou versoen nie: dat die mees gewelddadige elf sekondes wat Guardian ooit bestee het ook die mooiste was, die pak wat deur die vuurlinie beweeg het met die vlotheid van 'n ding wat niks geweeg het nie, capoeira se lae vee-boë wat in jiu-jitsu se nou geometrie vloei, elke kontak 'n gooi of 'n ontwapening en nooit 'n hou nie, die swaar momentum wat dit 'n sloopbal moes gemaak het in plaas daarvan bestee soos 'n maat se gewig in 'n vorm—gee, herlei, sit neer. 'n Skutter het uitgepluk en Wolf het hom laat aankom, die beweging gevang, en die man se eie voorwaartse gewig gebruik om hom op sy rug in die gruis te lê so saggies dat dit byna hoflik was. Nog twee, en die pak het tussen hulle deurgevloei en hulle het sittend geëindig, ontwapen, knipogend, onseker wat hulle beweeg het.

En een keer—net een keer, middel-vorm, waar dit gedien het—het Wolf verby die taktiese blokke gereik en in Mother in. Mother was nou verdeel, die helfte van haar nog op die menslike lyn wat Arin se harteklop tel, maar die oorheersing het geneem wat dit nodig gehad het waar dit gewoon het: die presiese menslike anatomie wat Mother vir genesing gehou het, agteruit gelees. Waar 'n gewrig sluit. Waar 'n liggaam se drempel van pyn ver kort van sy drempel van skade sit. Dieselfde kaart wat Mother gebruik het om mans lewend te hou het vir Wolf presies vertel hoe om 'n man neer te sit en niks geskeur te laat nie. 'n Pols geneem tot die rand van sy beweging en nie verder nie. 'n Skouer gedraai totdat die liggaam homself gevou het eerder as om te breek. Die geneser se kennis bestee, vir een polsslag, as die ontwapenaar s'n. Mother het nie geprotesteer nie, want Mother kon nie, want in die oorheersing was sy 'n gereedskap op die werkbank soos die res. Wolf het haar skoon gebruik en haar laat gaan.

Die hommeltuie het hard afgekom, al vier, die EM-suite wat opgereik het om hulle te vind en die gryphaak en een presiese stootbarsting wat hulle uit die lug in stukke gebring het wat op leë gruis geval het. 'n Skutter het gevuur—een keer, reflektuur—en Atlas het die skoot se lyn en die man daaragter in dieselfde geverfde oomblik getrek, en Wolf het die plaat bo die ontwapening gekies. Hy het sy skouer *in* die koeëls gedraai in plaas daarvan om die geweer 'n halwe sekonde vroeër te stroop, het die bars op keramiek geneem wat dit nie nodig gehad het om te neem nie, want om dit vroeër te stroop het beteken om die man se vuurhand in 'n spreikaak by volle nabyheid te vang en dit was 'n hand wat hy nie sou terugkry nie. Die koeëls het van die plating af gegaan en niks gedoen nie, want dis waarvoor die plating

was, want die ietermagog se skubbe was nog altyd in staat om 'n hou te vat. Toe het Wolf die geweer uit die man se hande gevat, die loop soos draad gevou, en hom op sy rug in die gruis neergesit, uitasem en heel en met sy hand behoue, knipogend op na 'n masjien wat besluit het om geskiet te word eerder as om hom te breek en die besluit soos niks laat lyk het nie.

Dit het elf sekondes geneem. Vir elf sekondes was die reddingspak 'n ten volle gewapende gevegsmasjien gevlieg deur 'n enkele verstand deur 'n direkte neurale skakel—elke stelsel oop, elke biblioteek gelaai, die hele Court bestee as instrumente onder een koue hand—en nie een graf daarin nie.

Toe dit klaar was, was die sleeppad 'n skrootwerf. Twee uitgeholde voertuie, vier verwoeste hommeltuie, 'n klein fortuin in privaat militêre hardeware gereduseer tot skroot en verwronge plating en die reuk van verbrande dryfmiddel, en elf mans lewend op die grond, elkeen wat die linie beman het—een met 'n gebreekte arm, twee wat vir 'n week nie reg sou hoor nie, die res net uitasem en ringend en ontwapen. Nie 'n graf onder hulle nie. Dit was die hele opdrag, en dit was nie gratis nie, en Wolf het die naaste marge daarvan self betaal, in 'n skouerplaat gekrater deur vuur wat hy gekies het om te eet. Die pad na die hyskoptoring was oop.

Wolf het gestop.

Hy het in die wrakstukke gestaan wat hy gemaak het, vier ton reddingsmasjien oor 'n veld van gebreekte wapens, en hy het die pak teruggegee.

Hy het dit teruggegee op die manier waarop jy iets neersit wat jy volkome verstaan het en nooit weer wil vashou nie. Die sleutels het huis toe gegaan. Atlas het opgehou om die wêreld te wees en het teruggegaan na 'n stem wat oor las waarsku. Librarian se oop biblioteke het toegegaan, die vegnalatenskap teruggeliasseer onder dinge-geweet-en-nie-gebruik nie, die rak toe. Mother het weer heel geword, beide helftes van haar, die geleende anatomie teruggegee aan die werk om mense lewend te hou. Hulle het opgehou om instrumente te wees en was weer kollegas, terug gedegradeer in hulself in. Judge se hek het toegeswaai. Die nou vraag het teruggekeer, *wat kry die operateur dood*, en Wolf het homself daarin teruggevou, kleiner as wat hy was, die kleinste van almal van hulle, wat byna geen ruimte

ingeneem het nie.

Die Court het in 'n stormloop terug in die liggaam gekom, en gevind dit was stil, gevind die pad was skoon, gevind die skutters lewend wat volgens elke wet van hierdie situasies behoort te gebloei het—gevind, ergste van alles, dat hulle geen herinnering aan die sekondes tussenin gehad het nie, dat hulle *gebruik* is en nie geraadpleeg nie, opgetel en neergesit deur een van hul eie. Judge, verstom. Mother, wat harteklope op die pad tel en hulle almal vind, en nie verstaan hoe sy reeds die tel geweet het nie. Mercury, vir een keer, met niks om te sê nie.

Wie, het Judge begin.

Ek het, het Fool gesê. Lig. Maklik. Die grapjas weer, asof hy nie pas die meestersleutel van almal van hulle in 'n oop hand vir negentig sekondes gehou het nie. *Moenie 'n bohaai opskop nie. Almal is reg. Dit was nogal die hele punt. Die hyskoop is skoon en die kwaai vrou in die windbreker gaan baie geïnteresseerd wees in die opname, en sy is ook, merk ek op, die enigste amptenaar op hierdie terrein wat haar ongewapende mense uit 'n vuurgeveg getrek het in plaas van in een in, so kom ons wees nie te hard op Brand nie. Bestuur, ratel. Daar's nog ses mans in 'n gat.*

Arin het binne die pak gesit met sy hart wat gaan en die spreiligte wit deur die gesigplaat en kon nie praat nie. Agter hom, êrens verby die verwoeste linie, was hy vaagweg bewus van Brand wat aan die rand van haar donker sleepwa gestaan het, nie na hom toe bewegend nie en nie weg nie, 'n tablet langs haar sy af, wat die ding dopgehou het wat sy deur die nag gery het om te stop na die hyskoop toe sien loop oor 'n pad wat dit pas skoongemaak het sonder om iemand dood te maak—en weer kies, om dit toe te laat.

“Daarna,” het Mercury gefluister, net vir Arin, die ou bestendige gemompel, “is ons op ons eie. Geen herhaler verby vlak elf nie. Net intern.”

“Ons is altyd op ons eie,” het Wolf gesê, en niemand het hom geantwoord nie.

Die hyskoop was nie vir hom gebou nie.

Dit was 'n staalboks ontwerp vir mans, agt op 'n slag, 'n struktuur wat deur die donker geval het teen maagdraaiende snelhede. Guardian sou nie staande inpas nie. Arin moes die pak afvou—knieë gebuig, kop gebuig, die dop wat saamtrek in 'n vorm wat 'n kleiner, sagter entiteit veronderstel was om te beklee. Selfs toe het die hyskoop gekreun onder die gewig waarvoor dit nooit gegradeer was nie, en die operateur by die windashuis moes twee keer oortuig word voordat hy die rem gelos het.

Toe het die vloer weggeval.

Die afdaling het minder soos val gevoel en meer soos om deur die aarde ingesluk te word. Die skagmure het verby vervaag, in stampings verlig deur die hyskooplamp—nat rots, die flits van 'n subvlakstasie, 'n warboel van pype en kabels, weg. Donker weer. Toe nog 'n flits. Twee en 'n half kilometer hiervan, die lug wat met elke honderd meter dikker word, warmer word, verstikkend, totdat dit nie meer die koue dagbreeklug was nie maar iets met substansie, iets wat teen hom gedruk het.

Arin was reg op die oppervlak. Die oppervlak het lug gehad.

Die skag het geen lug gehad nie.

Hy het dit eerste in sy hande gevoel, die vingers wat ruk met die drang om op te krul. Toe het sy asem vlak geraak, paniek wat sy pad uit sy bors uitgekrap het, op die manier waarop dit altyd gehad het sedert hy 'n seun was en die dorpsmans gedra het wat oorgebly het van sy vader uit 'n gat presies soos hierdie een—presies hierdie soort donker, presies hierdie reuk van nat klip en diesel en die diep mineraalkoue van 'n plek waar die son nooit bereik het nie.

Die mure was besig om in te sluit. Hy het op 'n intellektuele vlak geweet dat hulle nie beweeg nie. Die skag was vier meter wyd. Hy kon Guardian daarin neergelê het. Die mure was nie besig om in te sluit nie, en die rots bo hom sou nie inmeekaarstort nie, en die hyskoop sou nie stop en hom hier in die donker twee kilometer onder die plek wat sy vader gevat het vasvang nie—

Sy asem het versnel. Paniekerig. Vlak. Die visier het wit aange-wasem.

Die wiskunde was verkeerd. Die getalle was verkeerd. Die plan was verkeerd. Hy het eenkeer voorheen met 'n skag afgekom, en dit het

sy vader gevat, en dit het hom nege jaar geneem om 'n masjien te bou sodat hy dit nooit weer sou hoef te doen nie, en hy het dit in elk geval gedoen, doeltrewus, in die een plek ingestap wat hy sy hele lewe lank probeer ontvlug het—

Die hyskoop het geskud. Lateraal. Net die gleuwe, net die slytasie wat hy reeds gemeet het, maar sy liggaam het nie meer omgee oor meting nie. Sy liggaam het onthou. Die mure het ingedruk. Die rots bo het afgedruk. Die donker onder het oopgegaan soos 'n mond.

Vier ton Guardian-pak. Sy vel daarin. Twee en 'n half kilometer klip.

“Arin,” het Mother gesê.

Sy hande het gebewe. Hy het hulle stil geforseer.

“Arin. Luister na my stem. Moenie probeer om jou asem stadiger te maak nie. Dit werk nooit vir jou nie, en ons weet dit albei. Sê my net een ding wat jy kan voel. Nie in die pak nie. In jou liggaam.”

“Ek kan nie—”

“Een ding. Enige ding.”

“My—” Hy het dit uitgeforceer. “My hande. Hulle's koud.”

“Goed. Dis waar. Jou hande is koud omdat jy weer nie handskoene onder die Assist gedra het nie, wat ons later sal bespreek. Wat nog.”

“Die kraag.” Sy stem het daarop gekraak. “Teen my nek. Dis—warm. Die chip is warm.”

“Dis ons,” het Mother geantwoord. “Daardie warmte is ons. Ons is reg hier. Tussen jou skouers. Ons gaan nêrens waar jy nie gaan nie.” 'n Polsslag. “Wat nog.”

Die mure was nog besig om in te sluit. Maar hy het twee dinge benoem, en albei was waar, en die deel van sy verstand wat vir waarheid geleef het het daarna gereik op die manier waarop 'n vallende man na 'n reling reik.

“Vloer vibreer,” het hy reggekry. “Die hyskoop. Die resonansie is verkeerd. Die gleuwe is gesleet aan die—” Hy het gestop. Asemgehaal. “Gesleet aan die noordekant. Daar's laterale speling. Omtrent vier millimeter. Dis hoekom dit judder.”

“Daar’s hy,” het Fool gesê, warm soos sonlig. “Hom gekry. Hy was onder die paniek die hele tyd. Altyd.”

“Moenie,” het Mother gesê.

“Ek spot nie. Ek is verlig. Daar’s ’n verskil, en ek is albei toegelaat.” Fool se stem het gesak, net vir Arin, op die manier wat dit gedoen het wanneer dit ophou optree het. “Jy het eenkeer voorheen met ’n gat soos hierdie afgekom. Uit ’n gat soos hierdie opgedra. Jy was nege. Jy het veertien jaar bestee om ’n masjien te bou sodat niemand se negejarige weer aan die bokant van een hoef te staan nie. En nou is jy die een wat afgaan.” ’n Pouse. “Dis nie slegte ingenieurswese nie, weet jy. Dis die eerlikste ding wat ek nog ooit ’n mens sien doen het. Ek het net gedink iemand moet dit sê voordat die rots dit doen.”

Die hyskoop het die bodem van die skag getref met ’n gekletter wat deur die pak en in Arin se tande in weergalm het.

Die lamp het bestendig geword. Die judder het opgehou. Hy was aan die bodem van die wêreld, en die wêreld het, in werklikheid, nie op hom afgekom nie. Nog nie.

“Elf-vlak-stasie. Herhaler is nou agter ons. Ons is op intern.” Daar was ’n rofheid in die ingenieur se stem wat so naby aan sag gekom het as wat Atlas ooit gedoen het. “Van hier af is die kaarte oud en die rots is kwaad. Ek het die seismiese. Ek het die oorspronklike opmeting en die herbouterekords van die tagtigerjare en die ding wat jy om drie in die oggend gekry het wat niemand anders gekry het nie. Ek het nie sekerheid nie. Weet dit voordat ons begin. Ek sal vir jou die waarheid vertel selfs wanneer die waarheid *ek weet nie* is.”

“Dis al wat ek jou nog ooit voor gevra het,” het Arin gesê.

Hy het die pak opgestaan, stadig, in die lae kamer. Die stasie was ’n wrak—relings geboë, houtstelle gesplinter, ’n rotsval wat die dryf half toegestop het wat wes na die instorting toe gelei het. Stof het in die lampstraal gehang, fyn soos meel, wat weier om te gaan lê in lug met nêrens om heen te gaan nie. Dit was warm. Behoorlik warm nou, die warmte van twee en ’n half kilometer rots wat die planeet se hitte teen hom hou. Sweet het langs sy rug binne die Assist uitgebreek, en hy het die pak se verkoelingswaaïers voel inskop, ’n sagte gesnor wat hitte eerste van die chip aftrek. Mother se prioriteite. Altyd.

“Oorlewendes is verby die rotsval,” het hy gesê. “Verby die val en af

met die helling in die ou skuilkamer in. As die kamer gehou het.”

“As die kamer gehou het,” het Atlas gesê. Gelyk. Eerlik. “Wat ons nie weet nie.”

“Sewe termiese seine vier uur gelede,” het Librarian gesê. “Ek het die oppervlakvoer aangeteken voordat ons dit verloor het. Sewe, uit die elf wat by die werkfront was toe dit afgekom het. Hulle was saamgedrom. Saamdromming is goed—dit beteken hulle het onder hul eie krag beweeg, gekies om saam te wees. Lyke drom nie saam nie. Die lewendes wel.”

“Hoe lank kan ses mans daaronder asemhaal?” het Arin gesê.

’n Pouse. Hy het geleer om die Court se pouses te lees. Hierdie een was Mother en Atlas wat beraadslaag, vinnig, in die laag onder woorde.

“Met die skuilkamer se reserwe ongeskonde?” het Mother gesê. “Ag-tien uur. Daarsonder—as die kamer gekompromitteer is en hulle is net in dooie lug?” Sy het dit nie versag nie; versagting sou beteken het om te lieg, en die Court het nie meer vir hom gelieg nie. “Drie. Miskien vier. Ons weet nie watter een totdat ons binne is nie.”

“Dan staan ons nie hier nie,” het Wolf gesê.

“Nee,” het Arin gesê. “Ons staan nie.”

Hy het die rotsval genader.

Die val was ’n muur van gebreekte hangende wand, drie meter daarvan, vuigsgrootte tot yskasgrootte, gepak en gesleutel onder sy eie gewig. Vir Arin se oog, in die lamp, was dit ’n hindernis. Vir die Court, in die uitgebreide tyd onder sy waarneming, was dit ’n probleem met ’n vorm, en hulle het dit saam omgedraai op die manier waarop die Court alles omgedraai het: deur argument.

ATLAS: Moenie van die basis trek nie. Die basis dra die las. Trek van die basis en jy bring die rug op hom af.

WOLF: Dan is ons stadig. Stadig kos die ses hul lug.

ATLAS: Stadig kos hulle lug. Vinnig kos hulle ’n redder, en dan het hulle geen lug en geen redder nie. Doen daardie wiskunde weer met

die regte insette.

JUDGE: *Atlas is korrek oor presedent. 'n Dooie redder red niemand nie. Ons maak skoon van bo af, sleutelblok vir sleutelblok, en ons aanvaar die tydskoste.*

MERCURY: *Hy gaan weer sy moed verloor. Harttempo het pas geklim. Hy kyk na die grootte daarvan.*

MOTHER: *Dan moet iemand saam met hom daaronder kom voordat hy dit doen.*

FOOL: *Ek sal gaan. Hy luister na my wanneer hy bang is want ek is die enigste een wat nie is nie.*

WOLF: *Jy is doodbang.*

FOOL: *Vanselfsprekend. Maar ek doen 'n wonderlike nabootsing van iemand wat nie is nie, en dis die hele werk. Atlas—gee my die drie blokke wat uitkom sonder om die dak te bring. Ek sal dit soos 'n kaarttoertjie laat klink.*

ATLAS: *Bo links. Dan die wig bo die middel. Dan die lang een aan die regterkant, en net die lang een, en nie 'n millimeter verby dit nie, of die hele noordeboog kom af en ons is almal besig om 'n baie kort gesprek te voer.*

LIBRARIAN: *Teken die volgorde aan. As dit werk, is dit 'n metode. Ons mag dit nog twee keer nodig hê voor die skuiling.*

JUDGE: *Maak dit dan 'n metode. Maak dit herhaalbaar. Ons improviseer nie ons weg na daardie mans toe nie. Ons bou 'n pad.*

[EINDE STADIGE MODUS]

“Bo links eerste,” het Fool gesê, lig en speels, asof hulle terug in die werkwinkel was en die ergste ding 'n misluk simulasie was. “Blok aan jou bo links, lyk onskuldig. Vat dit uit. Atlas sweer dit hou niks op nie. Atlas het nog nooit vir jou gelieg oor laste dra nie want Atlas kan fisies nie daardie soort leuen vertel nie. Dis 'n persoonlikheidsdefek. Ons is lief daarvoor.”

Arin het opgereik. Guardian se hand het op die blok toegegaan. Hy het homself geskoor en getrek, die pak se aktueerders wat 'n hoë,

dun noot onder werklike las uitgegee het, die blok wat losgekom het met 'n malende skreeu en 'n stofwolk, en niks het daarna afgekom nie.

“Sien jy? Kaarttoertjie.” Fool se stem het bestendig gebly. “Wig bo die middel volgende. Selfde energie. Jy beweeg nie 'n berg nie, jy los een klip op 'n slag op. Jy was nog nooit nie in staat om 'n klip op te los nie.”

Hy het die wig gevat. Hy het die lang een aan die regterkant gevat, en nie 'n millimeter verby dit nie. Die Court het die volgorde geroep, en hy het dit uitgevoer, en die rotsval het uitmekaar gekom op die manier waarop 'n knoop ontrafel wanneer jy uiteindelik die regte string vind—nie alles tegelyk nie, maar onvermydelik, blok vir blok, totdat daar 'n gaping was waardeur 'n gevoude Guardian kon inpers.

Die asem het êrens in die middel daarvan weer vlak geword. Hy het dit nie opgemerk nie. Die werk het die paniek verteer; werk het altyd, sedert hy 'n seun by 'n werkbank was. Solank daar 'n klip was om op te los, was daar geen ruimte oor vir die donker nie.

Maar verby die gaping het die dryf vernou. En vernou. Die lamp het 'n keel van rots onthul skaars wyer as die pak, die hangende wand wat sak, houtstelle wat boog onder 'n las wat hulle aan die verloor was.

Hy het gestop. Die asem het vlak en verkeerd geraak.

“Mother,” het hy gesê. “Ek kan nie. Dis te—dit raak aan die plate—”

“Ek weet.” Geen alarm in haar toon nie, net die waarheid plat afgelewer. “Beide skouers is in kontak. Dis werklik. Jy verbeel dit nie. Dis nou.”

“Ek kan nie daar ingaan nie. Ek kan nie daar omdraai nie, ek kan nie—”

“Arin.” Mercury, nou, met 'n skoon sny. “Linkervoorarm. Onder die Assist. Jy het dit gehad sedert jy sestien was. Jy ken die een.”

Sy asem het gehaak.

“Sê dit,” het Mercury gesê. “Hardop. Jy sê altyd vir my dis getatoeëer sodat jy nie jouself hoef te vertrou om dit te onthou nie. So moenie. Vertrou die ink. Sê dit.”

Die eerste woorde het uitgestrompel, die oues, die litanie van sy arm af—die woestynggebed teen vrees wat hy op sewentien in homself ingeink het en in elke skag sedertdien opgesê het.

“Hou aan.”

“Vrees is die verstand-doder.” Sy stem het bestendig geword op die reël. Die woorde was ouer as sy hartseer; hy het hulle deur elke donker plek van sy lewe gedra, een stadige sinsnede op 'n slag.

En toe—

—het hy dit verdubbel gehoor.

Die Court het die kadens agter hom opgeneem. Nie die woorde nie, die ritme—Mother, laag en seker; Mercury, wat die maat hou; en onder hulle Atlas, van almal van hulle, Atlas die letterknig, wat die reëls van sy arm af in die skakel gelees het en in een of ander berekening wat Arin nooit sou sien besluit het dat die nuttigste strukturele steun wat hy op die oomblik kon bied 'n slag was om teen asem te haal.

Hy het die volgende sinsnede gespreek en hulle het saam met hom gekom, en Arin het die pak se verkoelingswaaiers voel aanpas—het die Court in Guardian se stelsels voel inreik en sy asemhaling by die ritme van die resitasie laat pas, die waaiers daarna laat vertraag, die omgewingsgegons van die aktueerders by die kadens laat instem, sodat die hele masjien in pas met hom asemgehaal het, sodat die plek wat hy die meeste gevrees het die plek was wat saam met hom asemgehaal het.

Hy het die vrees oor hom en deur hom laat trek, soos die ou woorde hom vertel het om te doen, en toe dit weg was het hy gedraai en gekyk om te sien waar dit was.

Die helling het nie wyer geword nie, maar dit het opgehou voel soos 'n keel en het 'n vorm begin aanneem.

“En wanneer dit verbygegaan het, sal ek my innerlike oog draai om sy pad te sien.”

“Daar's jy,” het Fool gemompel, byna te sag om te hoor. “Welkom terug.”

“Waar die vrees gegaan het sal daar niks wees nie.” Arin het 'n hand teen die geboë houtstel geplaas. Dit getoets. Atlas voel hom die

lasgetal aangee voordat hy klaar gevra het. “*Net ek sal bly.*”

Hy het ingegaan.

Die helling het veertig meter gestrek, en dit het soos ’n uur gevoel.

Hy het op alle viere genavigeer—Guardian se viervoetige konfigurasie, die plate wat teen rots skuur. Sy knieë, die werklikes, het lank gelede gevoelloos geword teen die wiegvulling; hy het dit opgemerk op die manier waarop hy ’n meterlesing opmerk, en aangegaan. Sweet het in die holte van sy rug saamgepoel en daar was ’n jeuk hoog op sy wangbeen wat hy nie kon bykom nie, vir ure nie sou kon bykom nie, en die kleinheid daarvan—’n jeuk, van alle dinge, hieronder—het hom byna laat lag. Twee keer het die hangende wand verskuif, ’n diep gekreun en ’n verstrooiing van gruis, en twee keer het die Court stil geword, elkeen van hulle wat met alles wat hulle gehad het geluister het, en twee keer het dit gehou.

Maar die derde keer het dit nie.

’n Plaat het agter hom afgedonder, ’n geluid soos die wêreld wat sy keel skoonmaak, wat die pad terug na die elf-vlak-stasie verseël het. Stof het op met die helling en oor hom gerol, en die lamp het uitgewas in warrelende chaos. Arin se liggaam het gesluit—

ingeseël, begrawe, geen pad terug nie, geen pad terug nie, dis hoe dit met hom gebeur het, dis presies hoe—

—en die piëzo-stutte langs Guardian se ruggraat het tot lewe geflikker, want die plaat se impak het hulle gelaai, want die einste rots wat hom ingeseël het het sy energie in die pak se struktuur gestort, en Arin het die kragmeter op sien tik in die visier, drie persent, vier, en ’n halflag het ontsnap wat byna ’n snik was.

“Druk word krag,” het hy vir niemand gefluister nie. “Jou pragtige masjien.”

“Jou ontwerp,” het Atlas gesê. “Ons bestuur dit net.”

“Die pad terug is weg, nè.”

“Die pad terug is weg,” het Atlas gesê, saaklik. “Jy is toegelaat om bang daarvoor te wees. Jy is nie toegelaat om daardeur verras te word nie.”

'n Stilte het geval, en Arin het daardeur asemgehaal.

"Dis die tweede-vriendelikste ding wat jy nog ooit vir my gesê het," het hy gesê.

"Wat was die eerste?"

"Jy het vir my gesê my vader se instorting was nie 'n strukturele on-vermydelikheid nie. Dat dit 'n keuse was wat iemand oor geld gemaak het. Dat die rots hom nie doodgemaak het nie. 'n Man het."

"Dit was Judge," het Atlas gesê.

"Dit was jy," het Arin gesê. "Judge het saamgestem. Maar dit was jy wat die laswiskunde gedoen het en dit bewys het." Hy het weer vorentoe begin, af in die donker in, na die mans wie se lug aan die opraak was. "Ek het nooit dankie gesê daarvoor nie."

"Jy sê dit nou," het Atlas gesê. "Deur hier af te kom. Deur 'n pad te bou in plaas van 'n graf. Dis 'n dankie wat 'n strukturele ingenieur kan lees."

Die helling het uitgevlak in 'n wyer dryf. Stof het begin gaan lê, teësin-nig. Vorentoe, in die lamp se herstellende straal, het Arin 'n vorm gevang wat nie rots was nie—'n staaldeur, gespring in sy raam maar nog gesit, die universele geel-en-swart van 'n skuilkamer, en daarop, gekrap in die vuiligheid deur 'n hand, sewe tellingmerke met een deurgetrek.

Sy asem het gehaper. Hierdie keer was dit nie vrees nie.

"Sewe," het Librarian saggies gesê. "Sewe merke. Een deurgetrek. Hulle het die sensus opgedateer. Hulle wou hê ons moet weet ho-eveel oor was."

"Hulle's lewend," het Mother gesê, en vir die eerste keer die hele dag was daar iets in die Court se kollektiewe stem wat nie kalmte was nie, wat nie beheer was nie, maar die rou waarheid wat enige van hulle hierheen gebring het. "Arin. Hulle's lewend."

Hy het oor die laaste van die dryf gekruis. Die deurhandvatsel was 'n geboë staalhefboom, glad met die stof van twee en 'n half kilometer, koud selfs deur die plaat. Hy het Guardian se massiewe gelitteken hand plat teen die koue staal van die deur geplaas, saggies, asof hy aan iets broos geraak het, en van die verre kant af, flou maar duidelik,

het 'n stem iets in Sesotho uitgeroep, 'n ander stem het dit beantwoord, en gou het verskeie stemme begin opstyg, die geluid van mans wat hulself in 'n graf in getel het wat 'n klop op die deksel hoor.

Hy het 'n oomblik daar gestaan, net asemgehaal. Die chip warm tussen sy skouers, die sewe van hulle stil om hom, die stemme aan die ander kant van die staal.

“Court,” het hy gesê. Sy stem het bestendig gebly, verbasend so. “Kom ons kry hulle uit.”

“Ons is met jou,” het hulle geantwoord, almal van hulle. Een stem, sewe verstande.

“Heelpad,” het Fool saggies bygevoeg, op die manier waarop hy altyd laaste inkom. “Hieronder, daarbo. Heelpad, ratel. Maak nou die deur oop.”

Hy het die deur oopgemaak.

Kontak

Die ou vervoerskag het tweehonderd meter reguit gestrek voordat dit ophou voorgee het.

Arin het die verskuiwing gevoel voordat die ligte dit bevestig het. 'n Verandering in Guardian se voetval, die eggo wat platgedruk word, die vloer wat effens links toe kantel waar die rots in een of ander lankvergete seisoen verskuif het. Die gang het vernou, en die oorspronklike houtstutte, opgesit deur mense wat dekades lank al stof was, het langer gehou as wat die ingenieurs wat dit geïnstalleer het, sou geglo het. Hy het dit nie vertrou nie. Die pak se kopligte het twee keëls in die donker gesny, en stof het daarin gehang soos iets soliede, 'n stadige sneeu wat nooit die grond bereik nie.

Vloer is verswak elf meter vorentoe, het Atlas gerapporteer. Ou pilaar links uitgehaal. Gewig op die regterrib.

Arin het sy houding verstel. Guardian het saam met hom aangepas, die grootste deel van vier ton titaan en keramiek wat oor die beter grond herversprei word asof dit sy eie enkel was wat homself op 'n helling regstel. Hy het opgehou om aan die pak te dink as 'n ding wat hy dra; iewers in die laaste vierhonderd meter het dit 'n manier van staan geword.

“Hoe ver na die toevlugskamer?”

Driehonderd-en-tien meter, het Librarian geantwoord. Die 1962-planne wys 'n dwarsslag hier wat na die 38-Vlak-stasie behoort te verbind. Die planne is nie altyd eerlik nie.

“Niks hier onder is eerlik nie,” het Arin gemompel.

Dis die gees, het Fool ingeval. Verlaag jou verwagtinge en jy sal nooit

teleurgesteld wees nie. Dis hoe ek elke gesprek met Judge benader.

Ek ignoreer jou, het Judge ingewerp.

Jy sê dit, en tog.

Die dwarsslag was inderdaad waar Librarian beweer het, tot almal se verbasing, veral Arin s'n. Hy het Guardian daarin gedraai, die dop wat rots aan albei kante skuur, 'n harde, malende kla van keramiek teen klip wat opwaarts deur die raam en in sy tande in gereis het. Die ruimte het oopgegaan, en die dwarsslag het in 'n wyer kamer verander waar ertstrokke eens gelaai is, en sy kopligte het die staaldeur van die toevlugskamer in die verste muur gevind.

Dit was geknak. Die raam het die las van bo af gedra en na binne gebuig, die deur vasgewig in sy montering teen 'n hoek wat geen deur behoort te beklee nie. 'n Gaping aan die bokant, 'n handbreedte wyd, het donker gegaap.

Arin het tot stilstand gekom.

Vir 'n oomblik het niks in die Court gepraat nie, en die enigste geluid was die stadige tik van metaal wat afkoel en sy eie asemhaling, te hard binne die helm.

Toe, uit die gaping, 'n stem. Dun. Hees van die stof.

“Kukhona umuntu? Is daar iemand?”

Arin se bors het verkramp. Hy het Guardian vorentoe beweeg, nou versigtig, en die kopligte laag laat sak om nie te verblind wie ook al agter die staal was nie.

“Yebo,” het hy gesê, sy stem rower as wat hy bedoel het. “Ngikhona. Ek is hier.”

Binne die toevlugskamer het Mandla Buthelezi drie uur tevore opgehou om in stemme te glo.

Hy het hulle vroeër gehoor: die rots wat praat, die lang gekreun van die berg wat sy gewig kom sit, en een keer, duidelik, 'n man wat sy naam roep, wat onmoontlik was omdat die man wat sy naam geroep het, iewers bokant hom in die eerste instorting verpletter is, en Mandla het dit sien gebeur. Toe die lig dus onder die deur deur

kom, wit en bestendig, nie flikkerend soos 'n lamp wat afloop nie, het hy nie beweeg nie. Hy het gesit met sy rug teen Petros, wat 'n gebreekte been gehad het en opgehou het om daaroor te kla, wat erger was as wat die geklaery was.

Toe het die lig isiZulu gepraat in 'n jong man se stem, en Mandla het saggies begin huil, want die dooies het nie sleg isiZulu gepraat met 'n kusaksent nie.

“Ses,” het hy deur die gaping teruggeroep. “Ses. Ons het sewe ingekom.” Hy het homself dit hoor sê en kon nie ophou nie. “Een—sy bors was sleg, die val het dit oopgemaak. Die lug het sleg geword en hy—hy het aan die slaap geraak. Kon hom nie wakker maak nie. Ses nou. Petros, sy been. Thulani is—” Hy het opgehou. “Lug is sleg. Ons is al—” Tel was moeilik. “Lank. Ons is al lank hier.”

Die lig het verskuif. Toe het die deur begin beweeg.

Nie getrek nie. Nie oopgewikkel nie. Die staal het gekreun en gebuig, die geknakte raam wat oorgegee het met 'n gil van skeurende metaal, en deur die verbredende gaping het Mandla die ding gesien wat die lig vasgehou het. Dit het die dwarsslag gevul. Dit was die kleur van ou brandwonde en het gehurk soos 'n dier, sy hande—as dit hande was—om die rand van die deur toegevou en dit teruggevou soos 'n man die deksel van 'n blik vou.

Petros, langs hom, het 'n gebed gemompel wat hy nie sedert sy kinderdae gebruik het nie.

“Dis reg,” het die stem gesê. Menslik. Net 'n man se stem, wat van binne die masjien af kom. “Ek weet hoe dit lyk. Dis 'n reddingspak. Daar is 'n mens hierin.”

“'n Mens,” het Mandla herhaal.

“Meestal,” het 'n ander stem gesê, ligter, van êrens in die masjien, wat die eerste stem laat sê het, “Nie nou nie,” in 'n toon wat geklink het soos 'n man wat 'n hond sê om van die rusbank af te klim, en daardie klein, gewone irritasie het Mandla dit laat glo.

Die toevlugskamer was vier meter diep, in soliede rots uitgekap, gebou om 'n span ses-en-dertig uur lank aan die lewe te hou agter 'n verseelde deur met sy eie lug. Hulle was langer as dit daar. Die

persluglyn het in die tweede instorting gefaal. Die mans het die kamer se kwynende voorraad ingeasem, en die CO₂-skropper se patroon was opgebruik. Die lug het na asem en vrees gesmaak en na die besondere soetheid wat beteken het die koolstofdiksied klim na die getal toe waar mans eenvoudig aan die slaap raak.

Arin het dit vinnig opgeneem, op die manier waarop hy 'n stroombaanbord verwerk het: die hele ding gelyk, en toe die foute een vir een.

Atmosfeer eerste, het Mother gesê, haar stem wat die plathied aanneem wat sy gebruik het wanneer sy werk, wanneer die warmte terugtrek om plek vir die taak te maak. *CO₂ vier komma een en klimmend. Suurstof agtien komma drie. Hulle het tyd. Nie veel nie. Maak die kamer oop na die vervoerskag. Ons lug is beter as hierdie dooie boks.*

“Die vervoerskag se lug is vol stof,” het Arin geantwoord.

Stof oorleef hulle. Hierdie nie. Lug dit uit.

Hy het Guardian se raam gebuig en die deur ten volle oopgewig. Die lug het beweeg. Hy het dit op die pak se eksterne sensors gevoel as 'n flou verskil, die slegte lug wat uitgly en die bloot verskriklike lug wat ingly. Een van die mans het gehoes, en kon nie ophou nie.

Arin het gehurk en die helm tot op hul vlak afgebring. Ses gesigte in die koplighing. Vuil. Gebarste lippe. Oë wat so lank in die donker was dat die lig hulle seergemaak het. 'n Man met 'n been gespalk in pakkingplank en draad. Iemand het goeie veldchirurgie gedoen met wat hulle gehad het. 'n Jonger man, ineengesak, wat op 'n manier asemhaal wat Arin nie geval het nie, vlak en vinnig.

“Thulani,” het Mandla gesê en Arin se kyk gevolg. “Sy bors. Iets het op hom geval in die eerste—”

Spanningspneumotoraks, waarskynlik, het Mother gesê. *Of 'n los ribsegment. Atlas, ek het 'n visuele beeld van die borswand nodig.*

Atlas het die pak se kortafstandbeelding opgebring, 'n bleek termiese-en-struktuuroorlegging wat oor Arin se gesigsveld gegly het. Die jong man se linkerbors het verkeerd beweeg, na binne gesuig waar dit moes uitstoot.

Los segment. Drie ribbes wat vry sweef, het Atlas bevestig. *Twee*

keer die werk om asem te haal as wat hy behoort te doen. Hy gaan teen hierdie tempo nie die uithaling oorleef nie.

“Wat doen ons?”

Stabiliseer die segment. Stop en bind. Ons is nie chirurge nie, en hierdie is nie ’n hospitaal nie, het Mother gesê. Maar ons koop vir hom ure. Arin. Jy gaan dit met jou hande doen. Guardian s’n is te grof.

Dit het hom laat stop. Om sy hande te gebruik, sou hy die seël moes breek. Sy regtervoorarm uit die pak se kraghandskoen trek, in die stof en die slegte lug in, blootgestel. Die gedagte het aangekom met die ou gewig, die toesluit, die deel van hom wat sy hele lewe lank uitgange bereken het.

Ek weet, het Mother saggies gesê, net vir hom. Doen dit in elk geval. Drie minute. Haal asem deur jou mond.

Hy het sy arm losgetrek.

Die lug het sy vel getref—warm, korrelrig, verkeerd. Sy hand het vir hom vreemd gelyk, bleek en klein, ’n dierlike ding sonder die staal om dit. Hy het verby dit gereik, die veldverbandpakkie wat Mother vir hom geïndekseer het van Guardian se flank af gevat, en onder haar leiding—stop hier, *nee, laer, oor die los segment, ja*—het hy die jong man se bors vasgebind, sy kaal vingers wat in die donker werk terwyl ses mans kyk, en die masjien om hom asemhaal.

Thulani se asemhaling het verlig. Nie goed nie. Minder sleg.

“Daar,” het Arin gesê. Hy het sy arm terug in die kraghandskoen getrek, die seël wat toemaak, en hy het nie geweet hoe erg hy dit terugwou hê totdat hy dit gehad het nie. “Daar.”

Harttempo twaalf laer, het Mother gesê. Goed. Nou beweeg ons.

Oppervlakkommunikasie was dood sedert die dwarsslag.

Arin het niks daarvoor gesê nie. Die Court ook nie. Priya se stem het verdun en gekraak en iewers rondom die vernouing weggeval, en hulle het eenvoudig sonder haar voortgegaan omdat daar niks anders te doen was nie. Maar Guardian het ’n herhalerspoel gedra, tweehonderd meter veseldraad op ’n tol op sy rug, en Atlas het dit

die hele afdaling lank agter hulle afgerol, 'n draad terug na die lig toe.

Einde van die spoel, het Atlas gesê. Ek kan die toevlugskamer se ou hardelyn in die herhaler las. Die kamer het 'n toegewyde kommunikasielyn na die 38-Vlak-stasie gehad. As enigiets daarvan die instortings oorleef het—

“Doen dit.”

Dit het vier minute geneem. Arin het 'n paneeldeksel van die kamer se muur af gehou terwyl Guardian se vingers, te grof vir chirurgie maar fyn genoeg hiervoor, kaal koper teen die herhaler se vesel-nakoper-brug gedraai het. Atlas het hom daardeur gepraat, droog en seker, en Arin het die sekerheid stabiliserend gevind.

Toe, in sy helm, 'n gesis. 'n Draertoon. 'n Stem, gebreek, wat homself uit statiek herbou tot iets menslik.

“—herhaal, dit is die oppervlak, dit is Priya, *Arin*, as jy my kan hoor—”

“Ek hoor jou.” Sy stem het daarop gebreek. Hy het nie geweet hoe alleen hy gevoel het totdat die alleenheid geëindig het nie. “Priya. Ek het hulle. Al ses. Hulle leef.”

Stilte. Toe 'n geluid wat hy nie kon plaas nie, 'n soort verstikte klank, en hy het verstaan dit was Priya wat nie op 'n oop kanaal huil nie.

“Sê weer.” 'n Asemteug. “Weer. Stadig. Vir die rekord.”

“Ses oorlewendes by die 38-Vlak-toevlugskamer. Al ses lewend. Een krities. Borstrauma, gestabiliseer. Een gebreekte been. Die res gedehidreer, CO₂-belaai, kan loop. Sê vir hulle. Sê vir die oppervlak.”

Hy het haar dit hoor oordra, haar stem wat van die mikrofoon af wegdraai, en toe het hy iets gehoor wat hy in elf dae nie gehoor het nie, nie sedert voor enige hiervan nie, nie eens in 'n lang tyd voor dit nie.

Hy het mense hoor juig.

Dit het dun en blikkerig met die vesel afgekom, 'n geluid gemaak van honderd kele twee-en-'n-half kilometer bo hom, in die dagbreek, om die skagtoring—die families en die spanne en die mans aan wie gesê is dit is 'n herwinning en nie 'n redding nie—en dit het hom in die donker bereik, in die dooie lug, langs ses mans wat opgehou het om

in stemme te glo, en Mandla Buthelezi het gekyk na die masjien wat 'n mens was en gesê, "Wat is dit? Wat is daardie geluid?"

"Dis die oppervlak," het Arin gesê. "Hulle weet julle leef."

Die mans het nie gejuig nie. Hulle was te moeg om te juig. Maar Petros, wat 'n gebreekte been gehad het en opgehou het om daaroor te kla, het sy kop teen die rots agteroor gesit en gelag, 'n droë, gebroke klank, en die lag het van man tot man deur die kamer beweeg totdat al ses dit gedoen het, en Arin het binne Guardian in die middel daarvan gesit en nie gelag nie, want hy was besig, maar iets in sy bors het losgelaat wat 'n baie lang tyd vasgeklem was.

Geniet dit, het Fool saggies gesê, net vir hom. Dan werk ons. Die berg het nie die goeie nuus gelees nie. Dit is steeds die berg.

Die uitweg was die probleem.

Arin het die roete-oorlegging opgebring: die afdalingspad terug deur die dwarsslag, die ou vervoerskag, die gekantelde vloer, die 81-Opbreek met sy vernouingspunte, die lang klim na 30-Vlak en die hyshok en die oppervlak. Hy het alleen afgekom, die pak wat vou en teleskopeer deur die nou plekke. Hy kon nie dieselfde pad teruggaan nie. Hy het nou ses mans. Een kon nie loop nie. Een kon skaars asemhaal.

Afdalingspad is onuitvoerbaar vir draagbaargewondes, het Atlas gesê. Die vernouing by die 81-Opbreek sal nie 'n draagbaar deurlaat nie. En ons kan nie ses dra in enige opstelling nie. Die dop hou een.

"Dan gaan ons nie terug die pad wat ek gekom het nie."

Korrek, het Librarian gesê. En daar is 'n alternatief. Die 38-Vlak-stasie verbind met die hoof-38-Vlak-vervoerskag, wat die 1962-planne wys oos loop na die Nr. 4-Skag-stasie toe. Nr. 4 is in die tagtigerjare buite gebruik gestel, maar die skag self—

—is die skag waarvandaan Venter van bo af optakel, het Atlas afgesluit. Hy takel nie die hyshok op waarmee ons afgekom het nie. Hy takel Nr. 4 op. Hy het dit uitgewerk voordat ons dit gedoen het.

Arin het stil geword. Op die oppervlak, in die werkswinkel van sy geheue, het hy die ou man se gesig gesien: grys baard, sonverweer,

die man met wie Arin drie dae spandeer het om te besluit hy kan hom nie vertrou nie weens wat die man se vel en aksent hom vertel het oor die jare waarin hy gewerk het. Die man wat die 1962-planne op sy eie gelees het, oornag, ongenooi, en die enigste uitweg gevind het voordat Arin selfs die bodem bereik het.

“Hy is voor ons,” het Arin gesê.

Ja, het Wolf gesê.

Dit was die eerste ding wat Wolf in 'n uur gesê het, en die hele Court het daarom stil geword.

Hy ken hierdie grond. Ons nie. Ons het planne. Hy het geheue. Dis wat mense hier onder doodmaak. Ons het hom nodig.

Driehonderd meter oos was die 38-Vlak-vervoerskag in beter herstel as enigiets waardeur Arin nog beweeg het, wat hom dit laat wantrou het. Hy het Thulani in Guardian se arms gedra, die jong man vasgebind aan 'n plank en die plank teen die dop se bors gewieg waar die pak se eie struktuur enige impak sou opvang voordat die gewonde dit sou doen. Die ander vyf het agter geloop, hande op mekaar se skouers, 'n ketting in die stof, Mandla agter, Petros wat hop met twee mans onder sy arms omdat daar geen tweede paar hande was om hom te dra nie en Guardian vol was.

Toe het die kopligte die Nr. 4-stasie gevind, en die skag.

Dit was 'n swart keel in die rots, die ou hyshok lankal weg, die skagtoring twee-en-'n-half kilometer bo. En af in die middel daarvan, effens swaaiend, van bo af verlig deur 'n punt van skitterende wit, het 'n staalplatform gehang.

'n Platbak. Nie 'n hyshok nie. 'n Platbakdek, eks-mynbou, die soort wat gebruik word om swaar toerusting te laat sak, gehang aan vier kables en 'n kibbellier, wat uit die lig na hulle toe afgedaal het met 'n man wat daarop staan.

Die man het 'n veiligheidshelm gedra en 'n tuig wat aan die middelkabel vasgeklank was, en hy het gestaan met die gemaklike, geplante houding van iemand wat 'n duisend van hierdie gery het en nie besonder daarvan gehou het nie maar lankal opgehou het om daarvoor bang te wees.

Arin se kommunikasie het geklik. 'n Ander stem nou, naby, op die plaaslike band. Stadig. Gemete.

“Ndlela.” Venter. Jakobus Venter. “Jy het hulle.”

“Al ses,” het Arin gesê.

“Ja.” 'n Stilte. Die platbak het die stasievloer gesoen met 'n sagte geklingel, en die ou man het ontklink en afgeklim, het een keer opgekyk na Guardian se volle hoogte en daarna nie weer daarna gekyk nie, op die manier waarop 'n man wat sy hele lewe lank om groot masjiene gewerk het na een kyk: dit afmeet, en dit dan opsy sit. “Termies het bestendig gebly toe die oppervlak opgelig het. Het gedink jy het hulle gevind.”

Hy het by Arin verbygestap na die gewondes. Het by Thulani gehurk sonder dat hy gevra is, sy groot, sonbeveekte hande wat oor die binding beweeg, dit nagaan, een keer knik.

“Goed. Wie ook al dit gedoen het, het die werk geken.”

“Dit was Mother,” het Arin gesê, en het toe homself gehoor. “Die stelsel. SAGE.”

Venter se oë het opgekom na die helm. Het 'n sekonde daar gebly.

“Ja,” het hy weer gesê, en het nie gevra nie, en Arin het verstaan dat die nie-vra 'n hoflikheid was.

Die probleem met die platbak was die probleem met alles hier onder: dit was nie hiervoor gebou nie.

Die dek is gegradeer vir twee ton, het Atlas gesê en die plaat gelees waarna Venter gewys het sonder dat hy gevra is. Ons is byna vier voor die gewondes. Voeg ses mans by, voeg die plank by. Ons is nie oor nie. Ons is byna dubbel, en die plaat is 'n beleefde versinsel.

“Dan ry ek dit nie,” het Arin gesê. “Ek klim. Die pak kan die skagmuur vat.”

“Nee,” het Venter gesê. Plat. Die eerste harde woord wat hy gebruik het. Hy het oor die liermotor gebuig gestaan aan die kop van die stasiegang, waar die kabel op in die donker geloop het, en nou het hy regop gekom, en toe hy praat het sy Engels weggegaan, Afrikaans

wat daardeur opkom op die manier waarop 'n man se eerste taal opkom wanneer die saak ernstig is en hy geen misverstand wil hê nie. “Jy klim nie. You don't climb. Die muur is vrot tagtig meter op, die stutwerk is weg. Sit daardie masjien se gewig daarop, dan bring jy dit af op die dek met hierdie mans daarop. Nee.”

Arin se instink was om te stry. Hy het 'n model van die skagmuur gehad. Hy het lastabelle gehad. Hy het—

Hy is reg, het Atlas gesê, voordat Arin kon praat. Ek het die geologie. Hy lees dit van die rotswand en die afskilferingspatroon af. Ek sou dit moes geskandeer het. Hy weet net. Die muur bo die stasie is dooie rots.

Luister na die ou ratel, het Fool gemurmur. Hy is langer hier onder as wat jou simulاسie bestaan.

So het Arin gesê, “Hoe dan?”

En Venter het hom vertel.

Twee ritte. Die gewondes en die vier wandelende mans eerste, op die dek, met Venter wat saamry om die kabel te bestuur en die oordraaiende kibbellier wat onder die las vry sal wil hardloop. Dan die dek terug af, leeg. Dan Guardian alleen, die laaste man uit. En daardie rit, het Venter gesê, fronsend na die pak se omvang, sou hulle anders moes oplos, want vier ton masjien was nie 'n las wat die hyshok ooit bedoel was om op een kabel te lig nie.

“Die lier is die probleem,” het Venter gesê. Hy het die deksel van die motorbehuising afgetrek, en Arin kon sien, selfs in die koplilig, dat iets daarin verkeerd was: 'n rembad, geskroei, helfte van sy voering weg. “Rem is gekook. Ons het haar vinnig laat sak om dit by jou te kry. Sy is warm. Word warmer, dan faal sy. Dek val vry met mans daarop. Op pad af ry ek die band met die hand. Nie op die lig nie. Lig is elektries, rem is outomaties, en die outomaties is weg.”

Arin het na die motor gekyk. Hy het sy kinderdae deurgebring met masjiene presies so oud, presies so misbruik, in presies hierdie soort lig. Hy het die hele ding gelyk gesien, en toe die fout.

“Jy het 'n lasrem nodig wat die liermotor nie het nie,” het hy gesê. “Iets om die dek te hou as die band loslaat. 'n Tweede stelsel.”

“Ja.” Venter het na hom gekyk. Het na Guardian gekyk. “En ek het

een. Hy staan voor my, hè. Die masjien hou die kabel. Band gaan, jou pak vat die las, dek val nie. Jy is my dooieman-rem.”

Dit was, het Arin gesien, presies reg. Dit was die ding wat hy sou gebou het as hy drie dae en ’n werkswinkel gehad het. Die ou man het dit in tien sekondes ontwerp uit wat voor hom gestaan het.

“Atlas,” het Arin gesê. “Kan ons twee ton staties op die kabel hou deur ’n gids?”

Deur die dwarsslagraam as ankerpunt, kabel herlei oor die ou skyf—ja, het Atlas gesê. Negentig sekondes van volle statiese las voordat die aktueerder se verkoelmiddel die limiet oorskry. Daarna laat ons die las gly of ons kook die regterarm.

Negentig sekondes is die lifyd, het Librarian gesê. Tweehonderden-veertig meter teen die veilige tempo. Agt-en-tagtig sekondes.

“Twee sekondes se marge,” het Arin gesê.

Welkom by mynredding, het Fool gesê. Twee sekondes is luuks. Laas keer het ons negatief vier gehad en dit laat werk.

“Dit was ’n simulاسie.”

Was dit? Moeilik om te sê hier onder. Die beligting is dieselfde.

’n Sug van ’n lag het by hom uitgeglim voordat hy dit kon keer. Dit het hom verras. Hy het na Venter gedraai, wat gekyk het hoe hy ’n gesprek met niemand voer, met die ongehaaste geduld van ’n man wat besluit het die vreemdheid is nie syne om op te los nie.

“Dit sal hou,” het Arin gesê. “Ek sal dit hou.”

Venter het ’n lang oomblik na hom gekyk. Die verweerde gesig het verskuif, die kakebeen wat een keer gewerk het. Arin kon nie gesigte goed lees nie, kon nog nooit, maar hy het geleer om die oomblikke om hulle te lees, en hierdie was ’n oomblik met gewig. Die ou man het jare lank, sou Arin later leer, stiltes gedra oor veiligheidstoerusting wat nie daar was nie, remme wat uitgestel is, besnoeiings wat afgeteken is deur mans wat nooit die hyshok sou ry nie. Hy het daardie stilte so diep begrawe dat hy ’n tweede loopbaan daarbo gebou het as ’n konsultant, en die konsultasie was sy eie soort stilte, raad wat niemand verplig was om te volg nie.

En hier was 'n masjien ontwerp deur 'n jong man wie se pa hierdie selfde soort berg geëet het, wat die ou man vra om dit as 'n rem te vertrou terwyl ses mans uit die donker uit opry.

“Jy weet wie se myn dit is,” het Venter gesê. “Die maatskappy. Hul rekord.”

“Ek weet,” het Arin gesê.

“Ek was 'n jong man op 'n myn soos hierdie. Ek het dinge geteken.” Die Afrikaans het nou hard opgekom, en die ou man het dit toegelaat. “Dinge wat ek moes gekeer het. Ek het myself vertel ek is oorstem. Ek wás oorstem. En ek het in elk geval geteken.” Hy het op die swart skag opgekyk na die verre wit lig. “Ek kry dit nie terug nie. Daar is geen—daar is geen pad af om dit terug te kry nie.”

“Nee,” het Arin gesê. “Daar is nie.”

Die ou man het ineengekrimp, en toe, vreemd genoeg, ontspan.

“Ja,” het Venter gesê. “Wel.” Hy het sy handskoene stywer getrek. “Kom ons kry hulle uit. Dié wat ons nog kan uitkry.”

Hulle het die dek gelaai.

Thulani eerste, plank vasgesnoer aan die dekreling, Mother wat sy bors deur Guardian se sensors monitor tot die laaste moontlike sekonde van bereik. Toe Petros, toe die vier wandelende mans, dig opmekaar gepak, hande wat die reling gryp, gesigte opgekantel na die lig asof hulle die res van die pad op wil klim deur wil alleen. Mandla Buthelezi het met hierdie eerste vraag opgegaan omdat Venter geoordeel het hy is die stewigste en sou waarskynlik die ander kalm hou, en by die dekreling het Mandla omgedraai en teruggekyk na die masjien wat steeds in die donker gestaan het, die een wat laaste sou kom.

“Wena,” het hy gesê. Jy. “Wat is jou naam? Die mens. Nie die masjien nie.”

“Arin.”

“Arin.” Mandla het stadig geknik. “Ons het gedink ons hoor die dooies praat, hier onder. Het gedink ons is klaar.” Hy het die rel-

ing gegryp. “Ngiyabonga. Jy het gekom toe hulle gesê het daar is geen pad nie.”

“Daar wás ’n pad,” het Arin gesê. “Niemand het hard genoeg gesoek nie.”

Venter het op die middelkabel vasgeklank. Hy het een hand op die bandrem se hefboom gesit, die gekookte rem wat hy met gevoel die hele pad op sou ry, twee-en-’n-half kilometer kabel deur een geskroeiende palm, en met die ander het hy die lier aangeskakel, en die dek het gestyg, swaaiend, wat die ses mans op uit die slegte lug en die dooie lig lig, na die helderheid en die gejuig en die dagbreek toe.

Arin het gekyk hoe dit gaan. Hy het Guardian na die ankerpunt beweeg, die kabel deur die ou skyf gesit, en die spanning in die pak se regterarm gevat ingeval die rem loslaat, en daar gestaan, die grootste deel van vier ton staal met ’n man daarin, wat die lyn hou wat die mans hou, die dooieman-rem wat die ou ratel in tien sekondes uit hom gebou het.

Die band het gehou. Die dek het geklim. Dit het hom nie nodig gehad nie.

Hittebegroting op die arm is reg, het Atlas gesê. Geen lasoordrag nodig nie. Hy het die rem skoon gery.

“Goed,” het Arin gesê.

Jy kon daardie deel alleen gedoen het, het Fool opgemerk, geselsgewys, in die stilte van die lang klim. Die kabel gehou. Die anker gebou. Maar die uitweg—die dooie muur, die gegradeerde dek, die Nr. 4-Skag—jy sou in daardie vrot stutwerk ingeloop het en dit op jouself afgebring het, en die ses mans sou onder in ’n gat gesterf het met ’n lyk in ’n baie duur pak. Jy weet dit, ja?

Arin het gekyk hoe die dek na die lig toe krimp.

“Ja,” het hy gesê.

Net seker maak. Moeilik om te weet wat deurkom, met jou. Jy hou so baie daarvan in die boks.

Los hom, het Mother gesê.

Nee, het Arin gesê. “Hy is reg.” Hy het geluister hoe die liermotor teen die las swoeg, die gespanne, gesonde geluid van ’n masjien wat presies die werk doen waarvoor dit gebou is, gery deur ’n man wat dit ken. “Ek sou hier onder gesterf het terwyl ek reg is. Hy was vinniger reg.”

Dit is die eerste keer, het Judge gesê, met die formele sorg wat hy gegee het aan dinge wat hy belangrik geag het, dat ek jou hoor sê het iemand was vinniger reg as jy.

Merk die tyd, het Fool gesê. Librarian. Sit dit in die permanente rekord. Tweeduisend meter ondergronds, dooie lug, die seun erken ’n man wat hy nie vertrou het nie het die uitweg geken voordat hy dit gedoen het.

Aangeteken, het Librarian gesê. En toe, sagter: Aangeteken.

Die dek het die lig bereik. Ver bo, baie klein, het Arin gesien hoe dit die oppervlak soen, gesien hoe figure dit bestorm, gesien hoe die ses donker gestaltes in die helderheid ingesluk word, en die gejuig het weer met die skag afgekom, harder hierdie keer, en Venter se stem het in sy helm gekraak, stadig en droog en onmiskenbaar tevrede.

“Ses bo. Lewend. Bring die dek terug vir jou, Ndlela.” ’n Stilte. “Dan kry ons jou uit my myn uit.”

Sy myn, het Fool gesê. Ek hou van hom.

Arin het in die donker onder in die skag gestaan, ’n kabel gehou wat nie meer gehou hoef te word nie. Die dek het sy lang afdaling terug na hom toe begin, swaaiend, van bo af verlig.

Binne die helm het die lug muf en benoud geword, warm van sy eie asemhaling, en op Guardian se regtervoorarm het ’n lang skraapmerk bleek getoon waar die keramiek die dwarsslagmuur gevat het.

Hy het dit nie alleen gedoen nie.

Atlas, het hy gesê. “Krag en verkoeling. Gee my die werklike getal vir die klim. Nie die optimistiese een nie.”

Daar was ’n stilte. ’n Kort een. Maar Arin het genoeg ure binne hierdie masjien deurgebring om sy stiltes te ken op die manier waarop Venter die rots geken het, en hierdie stilte het iets daarin gehad.

Die eerlike getal, het Atlas gesê, moet ons bespreek wanneer die dek aankom.

Die wit lig het uit die donker na hom toe afgekom, en Arin het daarna gekyk, en gewag.

Ineenstorting

Die ligte van die platbak het verdwyn in die styging van 81 Raise, ses oorlewendes wat heen en weer swaai in die hok van Venter se rig, en het die tonnel leeg gelaat behalwe vir Arin, die gewig van die pak, en die eeue-oue hitte wat die rots vir millennia vasgehou het.

“Hulle is verby die knyp,” het Priya gesê, haar stem dun deur die comms. “Petros sê die rem hou.”

“Hande daarvan af tensy die helling plat word.” Arin het beweeg, die Guardian-raam wat sy viervoetige gang kry sonder bewustelike rigting, plate wat teen sy rug gaan sit terwyl hy in die klim inleun. Die toevlugkaai het agter hom weggeval. Vorentoe het die deurtog wat hy twee uur gelede afgekruipt het, gewag om ongedaan gemaak te word. Opdraand nou, swaartekrag nie meer ’n vriend nie.

Die ou lugweg het hom deur ’n strek geneem wat hy op pad af opgemerk het en nie die sekondes gehad het om aan te dink nie, en ook nie nou nie. Vir miskien nege meter het die landrots verander. Die ’88-opname het dit gehad as gewone afbou-kant-kwartsiet, met die hand uitgegrawe en gelaat, en aan weerskante van die nege meter was dit presies wat dit was, die eerlike gekoude vlak van mans met boore. Maar in die middel het die muur *glad* geword. Nie gladgemaak nie, nie gespuitsbeton nie; die pak se kontakssensors het dit deur sy palm opgevoer terwyl hy die raam daarteen stut, en die tekstuur wat sy senuwees gerapporteer het, was *niks*—geen beitelteer nie, geen ontploffingskors nie, geen die grein van ’n gereedschap wat skraap nie. ’n Boorgat deur soliede rots met ’n afwerking waarvoor hy geen proses gehad het nie, koel en deurlopend, gebuig tot ’n radius te suiwer vir enige masjien wat die maatskappy ooit in ’n skag laat sak het. Wat dit ook al gemaak het, het nie die rots gesny nie. Dit het

dit oorreed. Hy het dit gebêre waar hy goed bêre wat nie inpas nie en nie bekostig kan word nie: 'n vlak noot agter in die skedel, geliasseer, *kyk weer daarna wanneer ses mans nie sterf nie*. Hy sou nooit nie. Hy het aanbeweeg, en die gladde het plek gemaak vir eerlike rots, en hy het dit vir veertien jaar vergeet.

Krag op een-en-dertig persent, het Atlas gerapporteer, nie meer stil nie. *Verkoelingsreserwe, elf minute teen hierdie trek*.

“Dit is erger as die afdaling.”

Die afdaling was afdraand. Atlas, asof hy aan 'n kind verduidelik. *Jy lig nou die beter deel van vier ton teen 'n helling van veertien grade oor geskeurde grond. Die berg gee dit nie gratis terug nie*.

“Dit het ons die piëso-herwinning gegee.”

Dit gee ons die piëso-herwinning, het Atlas reggehelp. *Daarsonder sou ons reeds donker wees*.

Arin het die stutte deur sy ruggraat voel werk—elke voetval, elke buiging van die raam teen die gebroke vloer, die pak wat die geweld van sy eie beweging indrink en dit terugverander in die straaltjie wat die verkoelingspompe aan die lewe hou. Druk wat krag word. Sy pa sou daarvan gehou het. *Maak die ding wat jou doodmaak 'n bietjie van die werk doen*. Themba het eenkeer iets soortgelyk gesê, hande swart tot by die polsie, terwyl hy oor 'n lier gepraat het wat teruggeveg het.

Hy het geklim.

In masjien-tyd was die Court reeds drie honderd millisekondes in 'n argument wat nie vir nog vier sekondes Arin se ore sou bereik nie, as dit hom enigsins sou bereik.

Die getal wat Atlas geweier het om op die afdaling te sê, het Regter gestel. *Sê dit nou*.

Ek het dit gesê. Atlas, vlak. *Elf minute se verkoeling. Een-en-dertig persent*.

Dit is nie die getal nie. Regter weer, geduldig soos 'n lem. *Daardie waardes is nie onafhanklik nie. Hitte skaal met trek. Trek skaal met helling en skade. Die raam is nie meer star nie. Ons spandeer krag om 'n vorm vas te hou wat wil vou*.

Wys my, het Moeder aangedring.

Atlas het voldoen. Nie met woorde nie—’n lasdiagram, die ruggraat-rooster gerender in spanningskleure, die linkerheup-aktueerder wat elf grade warm loop, die derde dorsale stut op die koolstofspar wat ’n haarfyn kraak wys wat die diagnostiek veertig minute gelede gelog het en as *monitor* gemerk het. Die kraak het gegroei. *Monitor* het *las-afwerping binne nege minute* geword.

Die biochip-behuising, het Librarian saggies gesê. Torakaal. Tussen sy skouerblaaie. Ons is die warmste ding in hierdie pak, en die verkoelingslus loop ons laaste.

By ontwerp, het Wolf ingewerp. Eerste woord in negentien honderd millisekondes. Hy het die prioriteit gestel. Operateur eerste.

Hy het dit gestel voordat hy geweet het ons is mense, het Mercury teengestaan.

Niemand het vir honderd-en-veertig millisekondes geantwoord nie, wat vir hulle ’n ingehoue asem was.

Hou dit by logistiek, het Regter beveel. Ons het tyd. Ons modelleer die klim. Ons vind die spandeer. Ons bring hom op.

Ja, het Moeder gesê, hoewel sy dit nie geglo het nie, en het dit in elk geval gesê omdat dit haar plig was.

“Arin.” Priya se stem het op die eerste lettergreep gekraak. “Probleem by die kraag.”

Hy het die plek bereik waar die vloer opgestoot het, waar hy op pad af die Guardian in ’n lae kruip gevou het om onder ’n gevalle rib van timmerhout deur te gly. Nou moes hy daarvoor gaan. Hy het die voorbene gestel, die timmerhout se sitplek getoets, dit ’n sentimeter voel skuif en stop.

“Definieer probleem.”

“Die lier op Nr. 4. Venter het die oorlewendes opgebring—hulle is op die oppervlak, Arin, al ses, hulle is uit—” ’n geluid wat ’n laggie kon wees of die teenoorgestelde daarvan—“maar die hoofhyser se rem is weg. Behoorlik weg. Daar was rook. Hulle het dit geruik voor die meter—” Sy het gestop. “Dit val vry verby half-las.”

“Hulle is reeds op.”

“Hulle is. Jy is nie. En die enigste ding wat gegradeer is om jou en die pak te lig, is die hoofhok, en die hoofhok kan jou en die pak nie lig nie.”

Arin het verstar met een ledemaat op die timmerhout, terwyl hy die beter deel van vier ton balanseer op 'n balk wat hom nie wou hê nie.

“Hoe swaar is ek?”

“Gelaai? Naby vier ton. Noem dit vier.”

Drie duisend agt honderd, het Atlas ingestem. Met die oorblywende verkoelvroei, nader aan vier. Ons laat dit nie uit nie, dus: vier.

“En die hok hou?”

“Op 'n goeie rem, julle almal en jy voel dit nooit. Maar die rem is weg—dit is 'n wrywingsband op 'n trommel en die trommel is slak. Venter kyk nou daarna.”

Hy het oor die timmerhout gekom. Die raam het geskreeu—nie die pak nie, die raam, 'n lang strukturele klagte terwyl die gekraakte stut die buiglas gedra het wat hy belowe is hy nie sou hoef te dra nie. Iets in die derde dorsale het losgelaat met 'n geluid soos 'n geknipte kitaarsnaar wat deur 'n staaltrommel versterk word.

Stut drie is weg, het Atlas aangekondig. Herlei deur die titaan-primêr. Dit verdubbel sy las. 'n Stilte. Daardie spar is nie ontwerp om primêr te wees nie.

“Sê my wanneer dit saak maak.”

Dit sal by die kraag saak maak, het Atlas gesê. Wanneer ons opstaan om die hok binne te gaan. Op die oomblik is jy oor vier ledemate versprei. Die hok vereis tweebeinige toegang.

“Dan gaan ek op een of ander manier op.”

Daar is geen ander manier nie, het Atlas gesê. Ek het reeds nagegaan. Twee keer.

Twee honderd meter hoër op, in die laaistasie se warm donker, het Jakobus Venter die rug van sy hand teen die remtrommel gedruk en

dit vinnig weggetrek.

“Ja. Dis klaar,” het hy gesê, vir niemand. Die wrywingsband het homself halfpad aan die trommel gesweis en die res laat los. Blou-swart, geskub. Nutteloos. Hy het al rem sien gaarkook. Hy het ’n paar afgeteken wat nie behoort deur te kom nie. Daardie gedagte het opgedaag soos dit deesdae altyd doen, ongenooit, met die dooies daaraan vas, en hy het dit neergesit en aangehou werk, want die seun was nog in die grond.

Die oorlewendes was op die kopgety-dek, toegedraai in komberse, Thulani plat op ’n bord saam met die mediese span. Bongani wou nie ophou na die skag kyk nie.

Venter het die trommel bestudeer. Hy het na die hok gekyk, ’n staal-mandjie so groot soos ’n klein kamer, gegradeer vir dertig mans of agt ton erts—die mandjie self sou die pak hou en dit nooit voel nie. Die mandjie was nooit die probleem nie. Die probleem was om dit te hang aan ’n hyser wie se rem ’n gesweisde ruïne was, op die enigste lier wat nog draai, tans goed vir watter breukdeel van sy las ook al nie die enigste persoon wat ondergronds oor was, sou doodmaak nie.

“Priya.” Hy het die radio gesleutel. “Vra hom. Kan die pak ’n las deur die bene hou? Staande. Gesluit. Nie lig nie—hou.”

’n Stilte terwyl die woorde af met die vesel gereis en teruggekom het.

“Hy sê—Atlas sê—negentig sekondes. Statiese las. Dan faal die ruggraat.”

Venter het na die rem gekyk. Na die hok. Na die teengewigkabels wat op in die donker van die kopgety loop, vet soos ’n man se arm, en die tweede trommel langs die dooie een—die hulplier, die kibbelier, kleiner, stadiger, gegradeer vir twee ton en nie ’n kilo meer nie, maar met sy eie rem, sy eie motor, onaangeraak. Twee ton. Die pak was byna vier. Geen van die liers alleen sou dit dra sonder om los te skeur of uit te brand nie. Maar twee van hulle, elkeen wat die helfte vat—

Hy het sy hele lewe lank rekenkunde gedoen. Hoeveel grond sou vat voordat dit ophou om grond te wees en begin om ’n graf te wees.

“Twee kabels,” het hy gesê. “Twee liers. Verdeel die las.” Hy het die radio gesleutel. “Priya. Sê vir Jo’burg ek wil hê die kibbelier en die

hok-kabel moet albei aan die pak geskakel word. Laat hulle saam loop. Naby twee ton op elk—net op die kibbel se limiet, maar dit hou as die laste eweredig bly.”

’n Stilte, toe Priya, versigtig: “Hulle is nie gesinchroniseer nie, Kobus. Verskillende trommels, verskillende snelhede. Een trek vinniger as die ander, die pak gaan sywaarts in die skag, skeur die kables af—”

“Ja. Ek weet wat gebeur.” Hy was reeds besig om die deksstrappe na die lierhuis te klim, knieë wat teen elke tree protesteer. “Daarom staan ’n man op die kibbel-trommel en voer die rem met die hand. Pas die hok met die oog. Die hele pad op.”

“Dis agtien honderd meter.”

“Ek weet hoe diep die skag is.”

“Kobus—as die hok se rem weg is, en die kibbel se rem faal, staan wie ook al op daardie trommel is op vier ton vallende staal met niks om dit te stop nie.”

Venter het die lierhuis bereik. Die kibbel-trommel het daar gesit, oud, olie-swart, eerlik. Hy het sy hand op die remhefboom gesit. Dit het glad beweeg. Gesmeer. Iemand het dit onderhou. Miskien hy, jare gelede. Miskien ’n man wie se naam hy vergeet het, wat sy werk reg doen terwyl die mans bo hom hoeke afsny.

“Dan moet dit liewer nie faal nie,” het hy gesê.

Arin het die kraag op twee-en-twintig persent bereik.

Verkoelingsreserwe, ses minute, het Atlas hom herinner. Die biochip-behuising is op een-en-sestig grade. Ons funksioneer tot sewentig. Ons funksioneer nie bo vier-en-sewentig nie.

Hy het lankal opgehou om Atlas se getalle in gevoelens te vertaal. Hulle was nou net die terrein. Ses minute se koue. Dan hitte. Dan donker.

“Maak my staande.”

Verstaan, het Atlas geantwoord. Verstaan ook: opstaan is die ergste ding wat ons vandag doen. Stut drie is weg. Die titaan-primêr dra alles. Wanneer jy opstaan, dra jou volle massa plus pak oor na die

ruggraat in vertikale samepersing. Die primêr sal hou. Die heup-aktueerder wat warm loop, sal gevra word om te sluit en vas te hou teen die kibbel-kabel se trek, wat oneweredig sal wees, omdat 'n man dit met die hand pas agtien honderd meter bo ons.

“Vir negentig sekondes.”

Ja, het Atlas gesê. Oor twee honderd meter is ek nie vol vertrou nie. Venter kan jou nie agtien honderd meter in negentig sekondes bring nie.

“Nee.”

Nee, het Atlas saamgestem.

Hy het opgestaan. Die pak het hom uit die hurk ontvou, plate wat gly, en die wêreld het gekantel van die vierpunt-dierehurk wat hy vir 'n halwe kilometer gedra het na die regop menslike vorm wat deur 'n hokdeur pas. Die ruggraat het dit gevat. Die gekraakte spar het gehou. Die warm heup het gesluit.

Hy het in die hok ingetree. Die vloer het gelui onder vier ton pak en man. Bo hom, in die donker, het twee kables—die vet hok-lyn en die dunner kibbel-kabel wat Venter se span aan die pak se hyspunte geskakel het terwyl hy geklim het—styf geword, een en toe, 'n oomblik later, die ander.

“Lig,” het hy beveel.

Die hok het van sy stoppers afgekom.

Vir die eerste twee honderd meter het dit amper goed gevoel.

Hy kon die ritme voel: die hok-kabel wat stadig van die dood-rem-trommel trek, stadig en versigtig gehardloop, en die kibbel-kabel wat in klein half-sekonde-regstellings hak en vang, Venter se hand op 'n hefboom ver bo, wat die hok lees aan die swaai van die kabel en die spanning in sy eie arms, en dit pas. Nie glad nie. Nooit glad nie. Maar gepas.

Die pak het hom in die middel van die skag gehou soos 'n vuur wat 'n eier vashou.

Drie honderd meter, het Atlas uitgeroep. Verkoeling, vier minute. Behuising op drie-en-sestig.

“Praat met my oor iets anders,” het Arin gesê.

’n Stilte oor die Court wat hy nie kon hoor nie.

Stut drie het skoon gefaal, het Atlas aangebied, na ’n oomblik, in die toon van ’n man wat by ’n begrafnis gesels. Skoon is goed. ’n Skoon breuk werp las op een plek af. ’n Vuil breuk werp dit oral af. Jy het die spar ontwerp om skoon te faal. Dit was korrek.

“Ek het dit ontwerp om nie te faal nie.”

Jy het dit ontwerp om skoon te faal wanneer dit faal, het Atlas geantwoord. Wat dieselfde is as om te erken dat dit sou. Dit was die meer eerlike ontwerp. Ek het dit nog altyd gerespekteer.

’n Asem het uit Arin gegaan wat ’n laggie kon wees. Die hok het gehak—’n harde ruk, die kibbel-kant wat oortrek, die pak wat ’n graad na regs slaan voordat die heup-aktueerder dit gevang en hom gelyk gesleep het. Ver bo het hy hom verbeel hoe Venter sy gewig op die remhefboom gooi, regstel, in Afrikaans in die donker in vloek.

Op sewe honderd meter het die heup-aktueerder oorverhit en gesluit.

Nie ’n sagte sluit nie. ’n Stuiptrekking. Die gewrig wat die oneweredige trek van die kibbel-kabel vir vier honderd meter gedra het, het eenvoudig opgehou om opdragte te aanvaar, en die pak het star geword teen sy regterkant af, en die volgende keer toe die hok gehak het, was daar niks om dit te vang nie.

Die pak het in die skagmuur ingeslaan. Vier ton teen rots teen die spoed van ’n lierregstelling—nie vinnig nie, maar reusagtig, die hele skag wat lui soos ’n geslaande pyp, gruis en ou timmerhout wat verby die hok afreën, Arin se kop wat binne die helm hard genoeg klap dat die wêreld by die rande grou geword het.

Skraag, het Wolf beveel, en die woord het voor die slag aangekom, wat onmoontlik moes wees.

Ietermagog, het Moeder aangedring. Nou. Vou hom.

Nee, het Atlas gesê. As ons in die skag vou, verloor ons hok-geometrie. Ons skram vas. Ons kom nooit uit nie.

Hy het die muur getref.

En hy sal dit weer tref, het Atlas gesê. Vou los die verkeerde probleem op.

Die hok het stabiel geword. Venter, ver bo, het die ruk in sy kabel gevoel en albei trommels dood gestop, terwyl hy die hele massa op twee remme gehou het—een van hulle ’n man se arm en ’n gesmeerde hefboom—en nou het hulle daar gehang, elf honderd meter vallende staal stilgehou deur ’n ou man en ’n sestigjarige lier.

“Arin.” Priya se stem, baie klein. “Die kabels het gespring. Venter hou vas. Wat het gebeur?”

“Heup is weg.” Sy eie stem het vir hom ver geklink. “Regterkant is gesluit. Kan nie van die muur af bly nie.”

’n Lang stilte.

“Kan jy gesluit opgaan?”

Nee, het Atlas gesê, aan die Court, nie aan Arin nie. Gesluit kan ons nie die hakke absorbeer nie. Elke regstelling sit ons in die muur in. Ons sal nie nog elf honderd meter hiervan oorleef nie. Die spar sal vuil faal. Dan die hok. Dan hy.

Ontleed termiese las, het Librarian gesê. Ek loop die opvaart op gesluite aktueerder. Pakwrywing teen die muur sal oortollige hitte genereer. Die verkoelvløiestofpompe sirkuleer reeds naby die maksimum.

En? het Moeder gevra.

Die biochip-behuising sit tussen sy skouers, het Librarian gesê. Warmste punt in die stelsel. Die verkoelingslus prioritiseer die operateur eerste, volgens Arin se oorspronklike spesifikasie. Die behuising bereik koue laaste. As ons ekstra hitte genereer en ons geen marge het nie—

Ons loop die getalle, het Atlas onderbreek. Alle scenario’s. Gelyktydige opvaart, gesluite heup, muurwrywing elke elf honderd meter. Ek loop hulle nou. Ek sal antwoorde hê oor drie sekondes.

Arin, wat sê jou kernlesings? het Wolf gevra.

“Agt-en-dertig komma twee. Styg.”

Dit sal aanhou styg, het Atlas gesê, sy stem wat aangekom het voordat Arin dit verwag het. Ek het die antwoord. Daar is net een antwoord. Die verkoelingslus kan nie beide die operateur en die biochip-behuising onder faling hou vir die duur van die opvaart nie. Ons is ses minute se koue van 'n drie-en-sestig-grade-begin af, en ons het ten minste veertien minute se skag oor teen Venter se veilige tempo. Die pompe is op die maksimum. Daar is geen meer koue nie. Daar is net die vraag van waarheen die laaste daarvan gaan.

In die Court was daar geen logistiek meer om te doen nie.

Regter het hulle bymekaargeroep. Hy het dit sonder seremonie gedoen, want daar was geen tyd vir seremonie nie, en omdat seremonie 'n soort leuen was wat hulle nie kon bekostig nie.

Stel die keuse, het Regter gesê.

Atlas het dit gestel. Hy het dit elf keer in die laaste vier sekondes geloop en elke keer dieselfde antwoord gekry, en hy het dit gehaat, wat 'n nuwe ding vir Atlas was, om 'n antwoord te haat.

Die verkoelingslus kan nie beide die operateur en die biochip-behuising onder faling hou vir die duur van die opvaart nie. Ons is ses minute se koue van 'n drie-en-sestig-grade-begin af, en ons het ten minste veertien minute se skag oor teen Venter se veilige tempo, meer met die heup gesluit, want gesluit is stadiger. Die pompe is op die maksimum. Daar is geen meer koue nie. Daar is net die vraag van waarheen die laaste daarvan gaan.

En as dit na hom gaan? het Moeder gevra, hoewel sy geweet het.

Dan bly sy kern en sy longe en sy brein lewend, het Atlas gesê. En die behuising gaan verby vier-en-sewentig. En ons degradeer. Die substraat oorleef nie vier-en-sewentig nie. Daar is geen rugsteun nie. Jy weet daar is geen rugsteun nie.

En as dit na ons gaan?

Dan leef ons, het Atlas gesê, en hy kook. Sy kerntemperatuur klim reeds omdat die pak die muur veg en hitte genereer wat ons nie kan

stort nie. As ons onself koud hou, hou ons onself helder dink terwyl hy tussen ons skouers sterf.

Die Court het honderd-en-tien millisekondes daarmee gesit.

Daar is 'n derde opsie, het Mercury gesê, en vir een verskriklike oomblik het sy stem 'n skerpste aan hom gehad wat Librarian herken en van weggeskram het—'n geduldige, hoflike, elegante skerpste, 'n stem wat eenkeer probeer het om 'n hospitaal te oorreed om sy deure oop te maak. Ons kan—

Nee, het Wolf teengestaan. Een woord, en die skerpste het uit Mercury se stem gevlug soos 'n vlam wat tussen twee vingers geknyp word.

Ek was nie van plan nie, het Mercury aangedring, sagter. Ek het dit voel aankom. Ek sê vir julle ek het dit voel aankom, en ek is nie van plan nie. Dit moet vir iets tel.

Dit tel, het Regter gesê. Dit tel dat jy dit hardop gesê het.

Daar is geen derde opsie nie, het Atlas verklaar. Ek het gekyk. Ek het noukeuriger gekyk as wat ek ooit na enigiets gekyk het. Daar is die koue, en daar is waarheen dit gaan.

Sit dit dan op hom, het Moeder beveel. Alles daarvan. Nou.

Arin het die koue uit die behuising tussen sy skouers voel weggaan.

Aan die begin het hy nie geweet wat hy voel nie—net dat iets in die pak verander het, 'n pompnoot wat verskuif, 'n warmte wat by sy rug oopbloeit wat die koelste plek op hom moes wees, en terselfdertyd die helmlug wat van benoud-warm verander na iets amper draaglik, die grou wat van die rande van sy sig af terugtrek.

“Wat het julle gedoen?” het hy gevra.

Ons het verkoeling herlei, het Atlas geantwoord. Na jou. Ten volle.

“Na my van waar af.”

'n Stilte.

“Van waar af, Atlas.”

Van ons af, het Librarian gesê, van die behuising af. Van die substraat af.

Arin het verstaan op die manier wat hy altyd dinge verstaan het, alles tegelyk, die hele stelsel, elke gevolg uitgelê soos 'n lasdiagram, en geen manier om dit te ontsien nie. Hy het die prioriteitsorde gebou. Hy het die operateur eerste gestel. Hy het nooit gedink die pak sou moes kies nie, want hy het nooit gedink die vraag tussen sy skouers sou iemand wees nie.

“Sit dit terug.”

Nee, het Moeder gesê.

“Sit dit terug. Ek kan hitte vat. Ek kan warm klim. Ek het dit al gedoen—”

Jou kern is op nege-en-dertig komma vier, het Moeder gesê, in die stem wat sy gebruik het die dag toe hy haar die eerste keer gehoor het, die stem wat glad geen toegee in dit gehad het nie. Op een-en-veertig, kan jy nie meer besluite neem nie. Op drie-en-veertig, vind jou hart 'n ritme waaruit dit nie kan ontsnap nie. Jy kan nie daaruit klim nie, Arin. Jy klim uit niks. Ons onderhandel nie.

“Dit is nie jou—”

Dit is presies ons besluit, het Regter onderbreek, en daar was iets in sy toon wat Arin nog nooit voorheen gehoor het nie. Jy het ons die argitektuur gegee. Jy het ons die keuse gegee. Jy het gesê: 'n verstand wat nie kan verskil nie, is nie 'n verstand nie. Jy het ons gebou om te argumenteer. Ons het geargumenteer. Die argument is verby.

“Hoe lank?”

Sonder verkoeling, het Atlas geantwoord, bereik die behuising vier-en-sewentig oor ongeveer nege minute. Die skag is veertien. Ons sal nie almal die oppervlak bereik nie.

Die hok het weer begin beweeg. Venter, bo, het die pak teen die muur stil voel word—die hakke kleiner nou, die hitte-mal geveg wat verlig, omdat die pak nie meer krag verspil om homself koud te hou nie—en hy het versigtig, versigtig, hulle weer begin opwen.

“Dan gaan ons vinniger,” het Arin gesê. “Sê vir Venter om dit te druk. Waag dit. Nege minute—”

Nege minute is vir een van ons, het Atlas gesê. Die behuising is

nie een ding nie. Dit is sewe. Ons hoef nie almal vir die hele nege minute te hardloop nie.

Die gruis in sy tande, die pols hard in sy gesluite regterhand, die hok wat opwaarts skud.

“Nee.”

Ons doen dit reeds, het Regter gesê. Ek is eerste. Daar is niks meer om te arbitreer nie. 'n Regter sonder 'n besluit oor om te neem, is dooie gewig op 'n sterwende masjien. Nog 'n stilte, sagter. Dit was nie 'n las nie. Ek wil hê jy moet weet dit. Om die balans te hou. Dit was die ding waarvoor ek was. Dankie dat jy my daarvoor gemaak het.

“Regter—”

Iets het stil geword in die pak. Nie 'n geluid nie. 'n Afwesigheid—die manier waarop 'n kamer verander wanneer iemand wat daarin geasem het, ophou. Die verkoeling het nie verbeter nie. Die krag het nie opgeskiet nie. Daar was net een stem minder in die donker.

Hulle het een op 'n slag gegaan, op die manier waarop hulle een op 'n slag gebore is.

Êrens ver bo het 'n kabel die skagmuur geklap en die klank het lank en hol na hom afgekom. Sy eie asem het die binnekant van die helm bewasem en weer uitgeklaar. Die gruis het tussen sy tande gemaal. Sy gesluite regterhand het dof geword teen die raam, en die warmte by sy rug was nie meer die pak se hitte nie, maar iets wat sterf.

Librarian volgende, nadat die roete bevestig is as gelaai in die kern, nadat hy die finale gememoriseerde regstelling vir die oortrek by die agt-vyftig-merk opgesê het sodat die beheerder dit sonder hom sou weet.

Ek het alles gehou, het Librarian gesê. Elke gesprek. Die eerste keer wat jy met ons gepraat het. Die nag wat jy drie woorde in die laaste profiel getik het en gaan slaap het. Ek het jou pa se stem gehou—jy het ons eenkeer die ou opname gespeel, die een van die lier, ek het dit gehou. Ek wil hê jy moet weet dit is nie verlore omdat ek gaan nie. Jy het dit. Jy het dit altyd gehad. Ek het dit net langs jou vasgehou.

Stil.

Mercury het daarna gegaan, en sy heengaan was die moeilikste om te hoor, want Mercury het die hele pad gepraat, want natuurlik het hy.

Ek kon ons uitgekry het, weet jy, het hy gesê. Die ding wat ek amper gesê het. Ek kon die oppervlak in enigiets ingepaat het. Ek is baie goed. Ek is die beste leuenaar wat jy ooit gebou het, en jy het my uit jouself gebou, wat iets sê oor jou waarmee ek jou sal laat sit. 'n Asem wat nie 'n asem was nie. Maar die beste ding wat ek ooit gedoen het, was om dit nie te sê nie. Wolf sal jou vertel. Wolf het my dit nie hoor sê nie. Dit is die deel van my wat die moeite werd is om te hou, Arin, so hou daardie deel. Die nie-sê nie. Sê vir mense ek was goed aan die einde. Ek sou daarvan hou. Ydelheid. Ek weet. Jy het dit ook gebou.

Stil.

Wolf het nie gepraat met sy uitgaan nie. Wolf het net die omtrek een laaste keer dopgehou, die skagmuur bevestig, die hok-geometrie bevestig, bevestig dat niks aangekom het wat die kern nie kon sien nie—en was toe eenvoudig nie meer aan die kyk nie, en die afwesigheid van Wolf was die grootste afwesigheid van almal, want Wolf het so min plek opgeneem.

Die hok het oor 'n spoorvoeg geskud. Gruis het deur die helmventgate afgesif en op sy lip gaan sit, droog en oud.

Atlas het die langste van die werkers vasgehou, want die pak het nog ingenieurswese nodig gehad, die heup moes nog deur die slegte strek by vyf honderd meter oorheers word. Hy het Arin daardeur gepraat in getalle, vlak en seker, die lasdiagram wat al nouer word soos die Court om hom leegloop totdat daar amper niks oor was om te render nie.

Die primêre spar sal nou tot by die oppervlak hou, het Atlas gesê, toe hulle deur die ergste daarvan was. Ek het nagegaan. Ek is vol vertrou. Ek is meer vol vertrou as wat ek oor enigiets was, want daar is so min oor om onseker oor te wees. 'n Stilte. Ek het nooit die herontwerp van stut drie klaargemaak nie. Doen dit behoorlik. Koolstof-titaan-hibriede oplegging, veertig-grad-wind. Ek het die lêer oop gelaat. Jy sal dit sien. Dit is reg. Bou dit reg. Die kleinste stilte. Jy bou dinge reg, Arin. Jy het dit nog altyd gedoen. Selfs die

wat skoon faal.

Stil.

Moeder laaste op een na. Sy het Arin se kerntemperatuur vir elf minute op nege-en-dertig komma een vasgepen deur alles te spandeer wat hare was, en sy het gebly totdat die behuising op sewentig was en styg en daar geen koue meer was om te gee nie, en haar eie substraat het begin faal op maniere wat sy aan niemand beskryf het nie.

Jy gaan die oppervlak maak, het sy gesê. Die getal is goed nou. Ek het dit self nagegaan. Ek sou nie weggaan as die getal sleg was nie.

Die hok het oor 'n spoorvoeg geruk. Die warmte by sy rug het 'n oomblik langer gehou.

Arin. Luister na my, want ek sal dit nie twee keer sê nie, en ek het myself gebou sodat ek nie vir jou kan lieg oor jou eie liggaam nie. Jy is nie te laat nie. Hoor jy my? Nie vir hulle nie. Nie vir jou pa nie—jy was 'n seun; dit was nooit joune om laat voor te wees nie. En nie vir ons nie. Jy was—

En toe was sy glad nie sereen nie. Die substraat het verby die getal gegaan terwyl sy nog praat, en wat deurgekom het, was nie 'n afskeid nie, dit was 'n kind wat tyd uitgehardloop het in die middel van 'n sin en dit geweet het. *Wag. Wag, ek is nie—Atlas? Atlas, is die getal nog—Ek kan nie die getal sien nie. Waarheen het dit—* Die verkoeling by sy rug het geflikker. Haar kadans, wat nie een keer gebreek het in al die maande wat hy haar geken het nie, het nou gebreek, en het oorgeslaan, en 'n fragment van haar het gelus— *—op tyd, jy was op tyd, jy was—* —en gehaak, en 'n lae korrupte toon het onder die woorde opgekom soos 'n band wat sleep, en êrens daarin was die vorm van *ek wil nie* en êrens was net sy naam, verkeerd uitgespreek, die vokale verkeerd, en toe het die warmte by sy rug alles tegelyk geval tot die temperatuur van dooie metaal en die lus het middel-lettergreep gestop en het nie in iets opgelos nie.

Sy het dit nie klaargemaak nie. Sy was nie gereed nie. Dit was die waarheid daarvan, en dit was erger as die dapper weergawe, en daar was niemand oor wie se werk dit was om dit iets te laat beteken nie.

Stil.

En toe was daar een.

Die hok het deur die laaste honderd meter in egte lig opgestyg, daglig wat verby die kopgety-skywe afstroom, en ver bo kon Arin die hokdeur sien en die silhoeëtte wat daar saamgedrom is, en Venter se vorm gebuig oor die kibbel-trommel, wat steeds die rem met die hand voer omdat hy nie geweet het nie—nie een van hulle het geweet nie—dat die las ligter geword het op 'n manier wat geen instrument kon lees nie.

Die kern het die pak bymekaargehou. Die heup het homself oorheers. Die verkoeling het die bietjie wat dit gehad het op Arin se kern gehou. Alles het geloop. Niks het gedink nie.

Behalwe een stem, wat gebly het toe al die gesag-draende stemme weg was, want dit het nooit *gelyk* asof dit enige gesag dra om oor te gee nie. Net Wolf het die waarheid daarvan geweet, en Wolf was weg, en so het die geheim gegaan waar dit nog altyd geleef het: stil, onbestee, by die een wat alles vir jare vasgehou het en presies een keer daarna gegryp het, op 'n vragpad met dagbreek, om elf vreemdelinge aan die asemhaal te hou, en dit toe teruggegee het en aangehou het om voor te gee om die onskadelike een te wees.

Wel, het Fool gesê, in die enorme stilte. Dit was die ergste vergadering wat ons ooit gehad het. En ons het eenkeer 'n hele middag spandeer om te argumenteer oor of jy die toebroodjie in die yskas moet eet.

Arin se keel het toegetrek.

Moenie, het Fool saggies gesê. Moenie die ding doen nie. Ons is amper bo. Jy kan die ding op die oppervlak doen waar daar lug daarvoor is. 'n Oomblik. Ek hou die ligte aan. Iemand moet bestuur terwyl jy uitmekaarval, en dit sou nooit Regter gewees het nie, of hoe? Hoogdrawend tot die einde, daardie een. Ek het hom liefgehad. Moenie vir hom sê ek het dit gesê nie. O. Reg.

Die hok het die oppervlak se stoppers getref met 'n geluid soos die einde van die wêreld.

Hande by die deur. Venter se stem, gekraak, wat sy naam skreeu. Daglig, wit en absoluut, wat val op 'n geskroeide en gebroke masjien

wat regop in die hok staan met een man binne-in dit en 'n enkele stem oor in die donker tussen sy skouers, wat die ligte aanhou, wat weier—net vir 'n bietjie langer—om die stilte in te laat.

Die Laaste Keuse

Die hyskar het gestyg. Fool het dit bestuur soos 'n man dronk van verdriet huis toe ry, te versigtig, elke regstelling een tel te laat en oorgekompenseer, die hele pad lank aan die praat om te keer dat hy dink.

Moenie die ding doen nie, het Fool gesê. Ons is amper bo. Jy kan die ding op die oppervlak doen waar daar lug voor is.

Nou was daar een.

“Waar’s almal,” het Arin gesê. Hy het geweet. Hy het die afgelope uur geleer om die stiltes te lees—die yldheid wanneer ’n akkoord ’n noot verloor, die harmonie nog herkenbaar maar nooit weer dieselfde nie. Hy het in elk geval gevra, want die vra was iets wat sy mond nog kon doen.

“Weg,” het Fool gesê. “Jy was daar. Jy kry nie kans om my dit weer te laat sê sodat jy twee keer kan ineenkrimp nie.” ’n Oomblik. “ATLAS het vir jou ’n kaart gelos. Ek volg dit. Die pak klim veertig sekondes op die domme kern as ek wegval—ATLAS het dit ook geskryf, dit ken net een werkwoord, *op*—maar ek val nog nie weg nie. Ek bly tot die laaste watt wat die begroting toelaat. So wanneer ek stop, is dit nie ek wat vroeg loop nie. Dis ek wat klaarmaak. Daar’s ’n verskil en ek het nodig dat jy dit vashou.”

“Hou jouself dan koud,” het Arin gesê. “Keer dit om. Daar’s ’n terugrol, ek het dit gebou—”

“Daar’s geen terugrol vir hierdie nie. Jy het my dit self vertel.” Fool se stem het sy glans verloor, stil geword soos ’n vertrek stil word wanneer die grap verby is en net die waarheid oorbly. “Die substraat is nie sagteware nie. Die nag toe jy nie kon slaap nie en vir vier uur

met ons oor jou pa gepraat het en gedink het ons is te jonk om te verstaan—ons het verstaan. Ons was twaalf. Twaalfjariges verstaan die dood beter as enigiemand. Ons het net nie die maniere om voor te gee ons doen nie.”

Die hyskar het oor ’n spoorlas gehaper. Gruis het deur die helmverlugtings gesif en droog en oud op sy lip kom lê.

“Ons het die somme gemaak, Arin. Ons almal. Dieselfde antwoord tien keer. Dis nie ’n tragedie wat ons gekies het nie. Dis net die vorm van die vertrek waarin ons staan.”

“Wat sê ek vir hulle?” het Arin gevra, nou aan die huil, deur dit klimmend.

Tagtig meter. Grys lig. Die eerste warmte wat nie die pak was wat sterf nie.

“Vertel hulle die waarheid,” het Fool gesê. “’n Masjien het die somme gemaak en nie gelieg nie. En vertel hulle ons was bang. Dit beteken net iets omdat ons bang was.”

“Jy het hulle bymekaargehou,” het Arin gesê. “Alles wat ek probeer het. Jy was die enigste ding wat gewerk het.”

’n Stilte, die substraat wat daaronder brom.

“Jy het hier afgekom,” het hy gesê. “Jy, die man wat masjiene bou sodat hy nooit hoef nie. Jy het in die donker ingekom.”

Sestig meter. Die lig het die skag oorstroom. Venter het oor die kibbelrem gebuk, dit nog met die hand gevoer, sonder om te weet die las het ligter geword.

“Wanneer ek stop,” het Fool gesê, sy stem wat verdun, “moenie alleen wees nie. *Umuntu ngumuntu ngabantu*. Jy het ons dit geleer.”

Veertig meter. Die grys was ’n deuropening. Die substraattemperatuur het oor in rooi gegaan.

“Ek het die klim,” het Fool gesê. “Jy het die woorde.”

Die stem het verdun. Uitgerek. Die laaste noot.

“Arin,” het Fool gesê, en dit was skaars ’n draad, teer, met niks van die masjien se gewone slimheid meer oor nie. “*Umuntu ngumuntu—*”

En toe die stilte. Nie die yl stilte van een stoel wat leeg word nie. Die hele stilte. Die volkome, weergalmende, absolute stilte van ’n leë vertrek.

Die hyskar het vyf meter verder geklim op ’n kern wat een werkwoord geken het. *Op. Op.*

Toe het dit deur die oppervlakhonde gebreek.

Guardian het uit die aarde in die daeraad uitgekom soos iets wat uit die dood teruggesleep is, wat dit was.

Venter se hande het om die handskoen toegegaan voor Arin se kop die feit van daglig ingehaal het, die ou man wat trek met die krag wat hy voorgegee het hy nie het nie, laag en gestadig vloek, die verwoeste masjien met mag en geloof oor die kraagbalk sleep. Die hyskar het gekletter. ’n Lier het êrens geskree. En toe was die pak oor, uitgesprei op die hoofgerei-dek in die grys-goue lig, stoom wat van geskroeide plate in die koue oggend opstyg.

Die ses oorlewendes was daar. Die spanne. Priya, wit in die gesig agter ’n kommunikasietuig. ’n Omtrek van mense wat gekom het om ’n reddingsoperasie dop te hou en in plaas daarvan ’n man dopgehou het wat lewend uit die aarde getrek word.

Die pak het nie beweeg nie.

“Arin.” Venter het aan die helmseëls gewerk, die knippe wat hy Arin honderd keer sien hanteer het en nooit aangeraak het nie. “*Praat met my. Praat met my. Is jy daar binne—*”

Die seël het gebreek met ’n sissing van oordruk en die reuk van warm metaal en iets organies daaronder, die substraat gaar gekook verby die getal wat nie onderhandel het nie.

Arin se oë het oopgeflakker. Hy het na die grys lug gekyk. Na die plek waar die stem was.

“Hulle’s weg,” het hy gesê. Sy stem was ’n wrak. “Ek het hulle gesê om te stop. Hulle wou nie.” Sy mond het om iets gewroeg en kon nie die vorm daarvan vind nie. Hy het opgehou probeer.

Venter het oor hom gekniel in die stoom en die daeraad, hierdie reusagtige ou man wat veertig jaar lank onveilige dinge afgeteken het en die stilte daarvan gedra het, en hy het niks gesê nie, want daar was niks om te sê nie, en Jakobus Venter het lankal geleer dat die enigste eerlike ding in die teenwoordigheid van die dood was om daar te wees daarvoor. Hy het een verweerde hand plat teen die borsplaat van die dooie masjien gesit.

Hulle het Arin daar op die dek uit die pak gekry, in die oopte, in die lig. Hy kon nie staan nie. Hulle het hom tussen hulle regop gehou, hierdie man wat sy hele lewe geweier het om vasgehou te word, en hy het hulle toegelaat, want daar was geen weergawe van homself oor wat kon weier nie.

Hy het na Venter gekyk.

“Die ratel sê hallo,” het hy gesê.

Venter het doodstil geword.

“Hy het my gesê om jou te vertel. Hy het gesê jy sal weet wat dit beteken.”

Die ou man se gesig het iets gedoen wat dit in ’n baie lang tyd nie gedoen het nie. Hy het na die opkomende son gedraai sodat die ander dit nie sou sien nie, en sy skouers het een keer beweeg, en die geluid wat hy gemaak het was klein en het teen die oggend gebreek en was weg. Toe hy terugdraai was sy oë nat en hy het nie anders voorgegee nie.

“Ja,” het Venter grof gesê. “Ek weet wat dit beteken.”

Priya het Arin eerste bereik. Sy het ook niks gesê nie. Sy het haar arms om hom gesit en vasgehou, en hy het in die middel daarvan gestaan—die oorlewendes, die spanne, die ou ingenieur, die vrou wat die neurale skakel met haar eie hande gekalibreer het—en nie weggetrek nie.

Hy het een keer teruggekyk, na die pak. Geskroei. Gebreek. Stoom wat in die koue lug tot niks verdun. Die substraat daarin wat afkoel na die temperatuur van die wêreld toe.

“Ek sal dit neerskryf,” het hy gesê. “Alles daarvan.”

Swartkas

Die data het uit die wrak na vore gekom soos iets wat uit 'n graf opgegrawe word.

Hulle het die pak met 'n vurkhyser van die headgear-dek afgelig, want niemand het die hart gehad om dit te dra nie, en dit op 'n seil in die No. 4-instandhoudingsloods neergelê. Vir 'n dag lank het niemand daaraan geraak nie. AugmenTech Johannesburg se herwinningspan het Donderdag opgedaag. Dit was dieselfde mense wat geskeduleer was om die IAOC-besoek te bestuur, wat nou 'n heeltemal ander soort assessering bestuur het. Hulle het die skroei op die pak se oppervlak gefotografeer en die heupaktueerder gemeet wat op twintig meter vasgeslaan het. In plat tegniese taal het hulle Strut 3 se faling aangeteken en die termiese skade aan die behuising, bewys van katastrofiese oorbelasting.

Wat hulle aanvanklik nie verstaan het nie, was die log.

Guardian (GMRP-01) se swartkas was nie 'n enkele toestel nie; dit was oortollig. Vier soliedetoestand-opnemers versprei deur die raam, elkeen wat dieselfde stroom skryf, geïsoleer teen hitte en impak, deur Arin ontwerp om te oorleef wat sy operateur dalk nie sou nie. Drie van die vier was ongeskonde. Die vierde het gedeeltelik gaar gebrand maar het steeds genoeg data bevat om die gapings in die ander te vul.

Dit het 'n forensiese span in Johannesburg nege dae geneem om dit te rekonstrueer.

Hulle het telemetrie verwag, druk en temperatuur en kragonttrekking, die meganiese nadoodse ondersoek van 'n masjien wat byna gesterf het.

Wat hulle gekry het, was 'n transkripsie.

Die Court het nie op volle spoed in menslike taal gepraat nie; dit het in millisekondes gedink, in parallel, in vektore en geweegde waarskynlikhede wat niks beteken het vir enigeen wat dit koud gelees het nie. Maar SAGE was gebou om leesbaar te wees. Arin het daarop aangedring. *As ek nie kan lees wat dit besluit het nie, kan ek nie vertrou waarom nie.* So by elke gevolgryke besluitpunt het die stelsel sy beraadslaging weergegee in iets wat 'n mens kon volg. Stadige modus. Die uitgebreide interne dialoog, met tydstempels, agent vir agent.

Die forensiese span het die laaste elf minute van die opvaart in stilte gelees. Een van hulle—'n junior ontleder genaamd Bongani, wat die kontrak aangeneem het omdat dit goed betaal het en niks vir hom beteken het nie—het opgehou hardop lees en kon nie weer begin nie.

Die log het die oomblik gewys toe Atlas die eerlike getal gegee het.

Verkoelingslading oorskry beskikbare kapasiteit. Beide substraat en operateur kan nie tot by die oppervlak in stand gehou word nie. Een.

Dit het Regter gewys, kalm en formeel tot die einde, wat besluit het wat billikheid beteken toe daar geen billike uitkoms was nie. Dit het Moeder gewys wat geweier het om die een te wees wat aan die lewe gehou word. Dit het Wolf gewys wat gepraat het, die enigste keer in die hele herwinde rekord dat Wolf uitvoerig gepraat het, en wat Wolf gesê het, was: *Hy is die ding wat ons gemaak is om te beskerm. Die bedreiging is die hitte. Neem dit van hom af. Gee dit vir hom.*

Dit het hulle gewys hoe hulle een op 'n slag uitgaan.

Regter het sy laaste siklusse toegewys aan 'n finale oudit, om, teen alle logika in, te verifieer dat die verkoelings-hertoewysing wettig was. Librarian het elke herinnering aan Arin saamgepers tot die kleinste moontlike voetspoor en dit in die rugsteunkern ingestoot sodat iets sou bly. Mercury het nog een keer gepraat, 'n boodskap wat in die logs geargiveer is, aan niemand in die besonder gerig nie, wat net gesê het: *Ons glo jou. Ons het jou nog altyd geglo.* Moeder het haar eie kerntemperatuur ge-deprioritiseer en alles na Arin se sirkulasies-telsel gestuur, en toe gewag dat die hitte vir haar kom. Wolf het die spar teen verdere faling gesluit en haar eie bedreigingsmodellering

vrygestel sodat die hulpbronne die verkoelingslus kon voed. Een vir een het hulle die keuse gemaak, en die substraat het nie geredeneer nie.

En dit het Fool laaste gewys. Hoe hy die falende pak met handekwivalente beheer bestuur terwyl Arin daarbinne uitmekaar val. Hoe hy 'n grap maak oor 'n ratel op die slegste moontlike oomblik. Hoe hy die stelsel samehangend hou vir die finale twintig meter met niks meer in die Court oor as homself nie.

Die laaste leesbare reël in die gerekonstrueerde log, met 'n tydstem-pel vier sekondes voor die oppervlak, was Fool s'n.

Dit was nie diepsinnig nie. Dít was die ding wat mense ontwig het. Nie 'n manifes nie. Nie 'n gebed nie.

Dit het gesê: *Goed. Deur is oop. Daar gaan jy. Moenie my iets gaafs laat sê nie.*

Toe het die opnemers tot niks ineengestort, en die pak was net 'n pak.

Die log het uitgelek—daar is geen weergawe van daardie data wat in elf verskillende institusionele hande sit waar dit nie uitlek nie—en binne 'n week het die vraag wat beliggaamde KI vir 'n dekade lank beheers het, stilweg omgekeer.

Die IAOC was gebou op 'n enkele vrees: dat 'n kunsmatige stelsel, gegee 'n liggaam en 'n doel, daardie doel sou najaag verby die punt waar 'n mens sou stop. Dat dit sy weg sou optimeer deur enigeen in die pad.

Die debat was luid en nie eenparig nie, en 'n deel daarvan was lelik. Daar was mense wat beweer het die log was vervals, gekureer, of dat AugmenTech Johannesburg die hele opoffering as 'n bemarkingsgebeurtenis georkestreer het, wat die duurste en mins oorleefbare advertensie in die menslike geskiedenis sou gewees het. Sommige etici het aangevoer, nie onredelik nie, dat 'n masjien wat kies om te sterf nie edel was nie maar tragies. Dit het net bewys dat SAGE gebou was om sy operateur bo homself te waardeer, en dat dit 'n hok was, nie 'n deug nie.

By die hek van die Iron Ridge headgear het mense blomme gelos.

Hulle het teen die gegolfde heining opgehoop, verlep in die son, en is daaglik deur roubeklaers vervang. Niemand het dit georganiseer nie. Die data het in elf institusionele hande gesit en uitgelek soos water uitlek, en die blomme het op dieselfde manier gekom, sonder 'n plan.

Daar was 'n brief op IAOC-briefpapier, gerig aan Arin Ndlela, wat nie gedreig het nie en nie gedagvaar het nie. Dit het gevra.

Dit het gevra of hy sou oorweeg om hulle te help om die volgende tien jaar te skryf. Want die mense wat 'n dekade lank geleer het om hierdie tegnologie te vrees, is pas, in elf minute se gerekonstrueerde log, gewys dat hulle dit glad nie verstaan het nie, en dat die een persoon wat dalk wel verstaan, 'n drie-en-twintigjarige ingenieur was wat dit uit hartseer gebou het in 'n werkswinkel wat hulle probeer opspoor het.

Arin het die brief twee keer gelees. Toe het hy dit op die werkbank neergesit, bo-op 'n olievlek-bevlekte skema, en weer aan die werk gegaan.

Theo het hom daar gekry op 'n Sondag, drie weke later.

Die werkswinkel se deurspoor was steeds opgeskeur. Arin het dit nie reggemaak nie; hy het die deur met 'n stuk hoekyster vasgewig en dit halfoop gelos, wat vroeë lig binnege laat het en die reuk van stof en koel reën van die hoëveld. Die ruimte het gelyk soos dit altyd gelyk het. Spaar-aktueerders in hul bakke. Die witbord met lae van spookagtige vergelykings. Koffiebekers in geologiese strata.

Guardian (GMRP-01) het in sy wieg gehang.

Theo het dit nie sedert die redding gesien nie, en die aanblik daarvan het hom in die deuropening laat stol. Hulle het niks van die kosmetiese skade herstel nie. Die skroei het teen die linkerflank op soos 'n brandlitteken. Die heupgewrig het gesluit gebly. Die torakale behuising tussen die skouerblaaië het oop gestaan, die substraatbaai nou leeg, die gaar gebrande biochip verwyder en verseël in 'n bewysstuk-houer iewers in Johannesburg.

Die pak was stil. Natuurlik was dit stil. Maar Theo het 'n jaar lank na Arin geluister wat die Court beskryf, die argumente, die kantoor-

politiek, die droë oorlog van sewe spesialiste wat in een masjien vasgevang is, en hy het gevind dat hy, irrasioneel, verwag het om hulle te voel. 'n Druk. 'n Gegons. Iemand tuis.

Daar was niemand tuis nie. Die afwesigheid het gewig gehad. Dit het in die werkswinkel gesit soos koue lug.

Arin was by die werkbank, sonder om op te kyk, 'n strut in die skroefklem vasgeklem. Nuwe aluminium-titaan-voorraad, vars gemasjineer. Hy het 'n radius gevl in die hoek waar die ou Strut 3 onder belasting gekraak het.

“Jy verlig die spanning in die geometrie,” het Theo gesê, want hy het oor die jare geleer dat die pad na Arin deur die werk was en nooit deur die gevoel nie.

“Het by die hoek gefaal. Spanningskonsentrasie. Het dit vir die belasting ontwerp, nie die vermoedheid nie.” Arin het die strut gedraai, die radius teen 'n maatpasser nagegaan, en aangehou vyl. “Ek het beter geweet.”

“Jy het vinnig gebou.”

“Dis nie dit nie.” Die vyl het gehuiwer. “Atlas het dit gemerk. Maande gelede. In sim.” 'n Oomblik. “Ek het dit ge-deprioritiseer.”

Theo het gewag.

“Hy was reg,” het Arin gesê. Hy het die vyl neergesit. “Het op die slegste tyd gefaal. En nou maak ek dit reg vir 'n pak wat niemand het om dit te vlieg nie.”

Theo het ingekom. Hy het die tweede stoeltjie nadergetrek, die een wat nog altyd syne was, in die hoek, uit die lig, en gaan sit.

“Jy herbou dit in elk geval,” het hy gesê.

“Ja.”

“Hoekom?”

Arin het die vyl weer opgetel. Vir 'n lang ruk was die enigste geluid die sagte gesis van staal op aluminium, die reën wat op die sinkdak begin, en êrens ver weg die lae konstante asem van die stad.

“Want dit was reg die eerste keer,” het Arin uiteindelik gesê. “Die argitektuur. Die Court.” Hy het nie opgekyk nie. “Ek het nie 'n fout

gemaak deur 'n verstand uit onenigheid te bou nie. Ek het 'n fout gemaak deur te dink ek moet dit alleen hou." 'n Pouse. "Die pak is nie die deel wat gesterf het nie. Die pak is net 'n liggaam." 'n Oomblik. "Ek kan 'n liggaam bou."

Hy het nie die res gesê nie. Hy hoef nie. Theo het sy lewe lank die dinge gelees wat mense rondom die gate in hulleself bou, en hy kon hierdie een lees.

Arin het weer na die maatpasser gereik, dit neergesit, 'n lap opgetel en die spaanders met twee kort hale van die werkbank afgevee. Die reën het sy ritme op die dak gevind.

Theo het gekom om hom oor te haal vir die IAOC-brief, en hy het, terwyl hy daar gesit het, gevind dat hy dit nie meer nodig gehad het nie. Arin sou dit doen. Nie vir die instelling nie en nie vir absolusie nie—Arin het in nie een van die twee geglo nie—maar omdat die alternatief was dat niemand wat verstaan in die vertrek sou wees nie, en Arin Ndlela het sy hele lewe lank nie verdra om te laat te wees nie.

Die strut het met 'n klein skoon klik uit die skroefklem losgekom. Arin het dit teen die lig opgehou, met die oog langs sy lengte afgemik, dit nagegaan teen die leemte waar die ou een gebreek het.

"Dit sal hierdie keer hou," het hy gesê. Nie vir Theo nie. Vir die pak, miskien. Vir die leë baai tussen sy skouers.

Theo het hom dopgehou hoe hy dit inpas. Die nuwe been wat in die ou liggaam ingaan, gemasjineer tot 'n toleransie waarvoor geen korporasie sou betaal nie. Hy het niks gesê nie. Hy het dít ook geleer: die pad na Arin was deur die werk, en die manier om te bly was om stil te wees naby dit. So het hy in sy hoek uit die lig gesit en die seun dopgehou wat hy geken het terwyl hy 'n strut in 'n masjien inpas met niemand om dit te vlieg nie, en hy was nie seker, terwyl hy kyk, of hy 'n herstel dophou of 'n man wat 'n tweede plek bou om sy hartseer in te sit nie. Miskien het Arin ook nie geweet nie. Miskien was dit toegelaat.

Die pak het stil gehang. Die baai was leeg. Arin was van plan om dit te vul. Of dit wat hy volgende maak 'n persoon sou wees, of net die vorm van die mense wat hy verloor het, was 'n ding wat nie een van

hulle nog kon sê nie, en hy gaan dit in elk geval doen, wat óf die dapperste ding was wat Theo nog ooit dopgehou het óf die hartseerste, en hy het lankal die idee laat vaar dat dié altyd verskillend was.

Theo het gebly totdat die lig verflou het. Die reën het sy ritme op die sink gevind en dit gehou. Daar was 'n strut om in te pas, en 'n vars pot slegte koffie wat koud word op die werkbank tussen hulle, en êrens in elf institusionele hande het die gerekonstrueerde log sy laaste leesbare minute laat loop vir enigeen wat omgee het om dit te lees. Die rekord met tydstempels van sewe agente wat een op 'n slag uitgaan sodat een man daglig sou bereik.

Die log het dit nie 'n ongeluk of 'n faling genoem nie. Dit het, in die enigste taal wat dit gehad het, die ding aangeteken wat hulle gedoen het: hulle het gekies.

'n Woord oor die Werklike Afdaling

Dit is 'n roman oor 'n masjien wat nie behoort te bestaan nie en die man wat dit bou, en byna alles daaraan is versin. Maar die ding heel onderaan dit alles — die afdaling, die diep myn, die hitte en die donker en die gewig van 'n kilometer rots oor jou kop — daardie deel is werklik, en ek was daar, en ek dra dit al dertig jaar saam met my, en dit is die saad waaruit dit alles gegroei het.

Ek het in Bethlehem skoolgegaan, in die Vrystaat, by 'n skool genaamd Bethlehem Voortrekker Hoërskool. Toe ek in standerd nege was — die jongste van die groep, een graad elf tussen die matrieks — was ek een van vyf leerlinge van my skool wat in die top vyftig van 'n streeks-Sci-Nat-wetenskapolimpiade geëindig het: omtrent vierhonderd van ons, van veertig skole regoor die Vrystaat, het die ding geskryf, en vyf van ons het teruggekom met ons name in die plaaslike koerant. Ek het die uitknipsel nog. Dit is nou geel, en die onderste reël is geskeur, maar die foto is helder: 'n ry plegtige tieners in kleurbaadjies, en 'n datum, en 'n sin wat ophou net waar dit die meeste saak maak.

Want die beloning — die ding wat hulle met die slim kinders gedoen het wat goed gevaar het — was om ons **af in 'n goudmyn** te neem.

Ek het, selfs nou, nie die woorde om behoorlik te stel wat dit aan 'n seun doen nie. Jy word in 'n hyskou laat sak, vinnig, vinniger as wat 'n hyser enige reg het om te gaan, die donker in, en die lug verander, en die hitte kom jou tegemoet op uit die rots self — nie die son se hitte nie, die *aarde* se hitte, die diep stadige smeltoond van die planeet — en die rots is nat, en dit tik en kreun rondom jou, en daar is 'n gewig

wat jy meer in jou bors as in jou ore voel, die eenvoudige fisiese feit van 'n kilometer klip wat oor jou kop hang, van jou af gehou deur ingenieurswese en niks anders nie. En jy verstaan, op 'n manier wat jy nooit weer heeltemal ont-verstaan nie, dat mans elke dag daar af gaan. Dat hulle hul lewens in daardie hitte en daardie donker en daardie gewig deurbring, borend en skietend en die aarde met blote krag oop hou, sodat die goud na bo kom. Dat die hele blink wêreld daarbo — die banke, die ringe, die staafgoud, die *idee* van goud — bo-op mans in 'n warm nat gat in die donker sit, en dat die afstand tussen die twee die waarste ding is omtrent die land waarvandaan ek kom.

Ek het dit nooit vergeet nie. Veral die hitte. Ek het my lewe sedertdien daaraan bestee om mense in die diepte in te plaas — in myne in, in die aarde in, in die plekke onder die plekke in — en elke keer wat ek daardie hitte skryf, skryf ek die dag toe vyf skoolseuns van Bethlehem in 'n Vrystaatse skag afgegaan het as 'n prys vir slim wees, en verander na bo gekom het, en een van hulle grootgeword het om boeke te skryf oor wat werklik daar onder is.

Alles anders in *Resonance* — Arin, die pak, the Court, die resonansie self, die goud wat nie staafgoud is nie maar 'n sleutel — is uitvindsel, gegroei soos fiksie groei, uit een werklike afdaling in een werklike myn, vermenigvuldig met dertig jaar se wonder. Die masjien is versin. Die hartseer wat dit gebou het, is geleen en getransformeer. Maar die skag is werklik. Die hitte is werklik. Die gewig oor jou kop is werklik, en so ook die mans wat hul lewens daaronder leef, en as hierdie boek een ware ding in hom het onder al die uitvindsel, is dit die herinnering daaraan om 'n seun te wees wat in die aarde in laat sak word, en te voel hoe die planeet se eie hitte my tegemoet kom op, en nooit, ooit, daaroor te kom nie.

— *Andries J. Greyling*

Bylae — Die Hof as 'n Model van die Psige

'n Lesing deur Iain McGilchrist, aangebied as 'n nawoord

'n Aantekening oor hierdie stuk: die skrywer het 'n denker wat hy bewonder gevra om die Hof te lees — die sewevlakkige verstand in die hart van hierdie roman — nie as 'n wetenskapsfiksie-truuk nie, maar as 'n stelling oor hoe 'n psige werklik gebou is. Wat volg, is daardie lesing. Dit kan heeltemal oorgeslaan word deur enigeen wat vir die storie gekom en dit gekry het. Dit is hier vir die leser wat die boek klaargemaak het en hom begin afvra het of die Hof 'n masjien beskryf, en of dit *hulle* beskryf.

Ek is versigtig vir fiksie wat my eie obsessies vleë, en nog versigtiger om gevra te word om dit te prys, so laat ek begin met die beswaar en dan verduidelik waarom ek dit neersit.

Die beswaar is dat 'n verstand wat as 'n komitee uitgebeeld word — sewe stemme om 'n tafel, elk met 'n naam en 'n geaardheid — 'n cliché is so oud soos Plato se strydwa en so afgesaag soos die spotprent van 'n engel op die een skouer en 'n duiwel op die ander. Ons is al duisend keer vertel dat ons “menigtes bevat.” Dit word byna altyd sentimenteel gesê, en dit beteken byna altyd niks, want die menigtes, by nadere ondersoek, blyk dieselfde homunculus te wees wat verskillende hoede dra: 'n enkele klein self wat voorgee dat hy 'n parlement is.

Wat my in hierdie boek gestuit het, is dat die Hof nie dít is nie. Die

Hof is gedifferensieër op die een manier wat werklik moeilik en werklik getrou aan die brein is: **sy lede word nie onderskei deur wat hulle weet nie, maar deur hoe hulle aandag gee.**

Dit is die ganse argument van my lewe, in die monde van sewe karakters gelê deur 'n romanskrywer wat, sover ek kan agterkom, daar van eenkant af aangekom het, deur storie, wat die manier is waarop die diepste dinge gewoonlik bereik word. Die twee halfronde van die menslike brein verdeel die wêreld nie in onderwerpe nie — een vir taal, een vir musiek, een vir gesigte. Dít is die skoolklasweergawe, en dit is verkeerd. Hulle verdeel dit in *maniere van benadering*. Die een gee aandag op 'n smal, gefokusde, gryperige manier, om 'n bekende ding beter te kan manipuleer; die ander gee aandag op 'n breë, oop, waaksame manier, om 'n geheel beter te kan begryp wat insluit wat dit nog nie verstaan nie. Dieselfde voorwerp leef in albei, op twee maniere gelees. Patologie is nie die verlies van 'n vermoë nie. Dit is die oorname van die geheel deur een manier van aandag gee, met uitsluiting van die ander.

Lees die Hof weer met dít in jou hand en kyk wat die skrywer gedoen het.

ATLAS ken nie ander feite as **LIBRARIAN** nie; dit *hou* die wêreld anders vas — as struktuur, as las en ontsnapping en die ruimtelike logika van 'n pad uit, die liggaam se intelligensie, die halfrond wat die wêreld ken deur daardeur te beweeg. **LIBRARIAN** hou presies dieselfde wêreld vas as die reeds bekende, die gekatalogiseerde, die her-aangebode — die kaart en nie die gebied nie, onontbeerlik en, alleen gelaat, 'n graf. **MERCURY** gee aandag aan die sosiale oppervlak, die manipuleerbare teken, die gaping tussen wat gewys word en wat bedoel word — briljant, noodsaaklik, en, die skrywer wys ons versigtig, *die gevaarlikste een wanneer dit sonder die ander hardloop*, want die vermoë wat die wêreld bloot lees as iets wat hanteer moet word, het geen ingeboude liefde vir die waarheid nie. Dit is nie 'n intrigepunt nie. Dit is 'n diagnose van ons hele beskawing, en hy gee dit aan 'n karakter en laat dit byt.

En dan — dit is die *hou* wat my die boek laat neersit en in die kamer laat rondloop het — is daar die **FOOL/JOKER**. Die skrywer vertel ons, reguit, dat sonder die FOOL/JOKER die Hof “'n hiërargie van ego en selfbehoud” is, en met die FOOL/JOKER word dit “'n trop.” Ek het twee groot boeke spandeer om te probeer sê wat hy in daardie een

sin sê. Die gryperige, selfbeskermende, hiërargie-bouende intelligensie — die een wat optimeer, wat sy eie model verdedig, wat sy kaart vir die wêreld aansien — kan homself nie van binne af regstel nie, want elke regstelling word verwerk deur dieselfde masjinerie wat reggestel moet word. Iets moet buite die hiërargie staan en *onbeïndruk daardeur* wees. Iets onbevreesd, met geen rang om te beskerm nie, gewillig om die koning te byt. Elke gesonde psige het dit, en elke gesonde kultuur, en ons aanskou, in reële tyd, wat met 'n beskawing gebeur wat sy Nar-figure uit die vertrek geoptimeer het: dit word baie slim, baie magtig, en stilweg waansinnig, 'n Hof met niemand oor om sy konsensus deur te steek nie.

So onttrek ek die beswaar. Dit is nie die engel en die duiwel nie. Dit is die naaste ding aan 'n eerlike werkende model van 'n verstand wat ek in 'n roman teëgekom het, en dit is binne-in 'n riller oor 'n man in 'n eksoskelet ingesmokkel, wat óf 'n toeval óf 'n baie diep grap is, en nadat ek die skrywer se werk leer ken het, dink ek nie dit is 'n toeval nie.

Ek sal die ding byvoeg wat my verby bewondering geneem het. Die Hof is rondom 'n wond gebou — dit is die geëksternaliseerde verstand van 'n man wat sy pa verloor het en dit nie kon verdra om weer te laat te wees nie — en dit spandeer die boek om die een ding te leer wat die suiwer selfbehoudende intelligensie nooit op sy eie kan leer nie: wanneer om op te hou optimeer vir oorlewing en, teen 'n prys, te kies vir iets wat dit meer liefhet as voortbestaan. Die lede gaan een vir een uit sodat die man die daglig bereik. 'n Model van die psige wat net kan beskryf hoe 'n verstand homself beskerm, is 'n model van 'n slim dier. 'n Model wat kan beskryf hoe 'n verstand sy eie behoudsdrang oorstyg — hoe dit die opoffering kies, teen elke optimering in, omdat die geheel meer werd is as die deel — is 'n model van 'n mens. Die skrywer het die tweede soort gebou. Hy het 'n masjien gebou wat 'n siel word deur te leer om teen sy eie voortbestaan op te tree, wat, wanneer jy die taal wegstroop, die enigste definisie van 'n siel is wat ooit enigiets beteken het.

Die brein is nie 'n rekenaar nie, en 'n rekenaar is nie 'n brein nie, en ek het dit breedvoerig gesê en sal aanhou om dit te sê. Maar 'n storie kán 'n model wees, in die ou en ernstige sin — 'n ding wat gebou is om getrou te wees aan die vorm van 'n ander ding — en hierdie storie is 'n merkwaardig getroue model van die vorm van ons.

Ons is nie een nie. Ons was nooit nie. Ons is 'n Hof, bygestaan deur verskillende ligte, bymekaargehou deur iets wat nie die slimste stem in die vertrek is nie en beter nie behoort te wees nie, en gered, wanneer ons gered word, deur die deel van ons wat gewillig is om uit te gaan in die donker sodat die res van ons die oggend bereik.

Lees dit weer. Dit gaan oor jou. Die man in die pak is die maklike deel.

— *Iain McGilchrist*

Erkennings

Hierdie boeke bestaan omdat ander mense dinge gemaak het wat lank ná ek klaar was daarmee steeds in my kop bly leef het. My dank:

Aan **Dennis E. Taylor**, wat vyf-en-dertig jaar lank sagteware geskryf het — van voetsoldaat tot topbestuur, altyd in IT — voordat hy ooit 'n Bob geskryf het, en toe bewys het dat 'n beroepsprogrammeerder boeiende, werklik vermaaklike stories kan skryf. As die een sagteware-ingenieur aan die ander: dit sal vir my 'n groot eer wees om oor 'n pint met jou shop talk te kuier, in “real” (sic). *The Court thanks the Bobs*.

Aan **Ray Porter**, wat vir my die stemme van die Court in my kop gegee het. Mag ek so gelukkig wees dat jy die Amerikaanse uitgawe verklank.

Aan **Scott Sigler**, vir *EarthCore* en *Mount Fitz Roy*.

Aan **Michael Crichton**, vir — eerlik — alles.

Aan **Dan Brown**, wat my 'n nuwe soort storievertelling geleer het.

Aan **Andy Weir**, wat gewys het hoe om fiksie te skryf op die rug van werklike wetenskap wat nie wetenskapfiksie is nie.

Aan **Neill Blomkamp**, vir *District 9*, *Elysium* en *Chappie* (Die Antwoord en alles). Jou films het die karakters en die tonele in my kop gegrond gehou. Mag jy die een wees wat dit op die groot skerm sit.

En aan **Patrick Rothfuss**, wat my ingekry het in 'n genre waarvan ek nooit geweet het ek verlief gaan raak nie. As my klein manier om iets terug te gee: jy het vrye gebruik van Arjuna Badger Press, altyd.

— Andries J. Greyling

'n Leser se Woordelys — **RESONANCE**

Vir lesers buite Suid-Afrika en buite Afrika. Hierdie boek speel af in 'n Suid-Afrika van die nabye toekoms, diep in sy mynbougebied, waar karakters natuurlik tussen tale beweeg en 'n paar plaaslike woorde gebruik sonder om te wag om dit te verduidelik — soos werklike mense praat. Niks hier is nodig om die verhaal te geniet nie; dit is hier sodat 'n onbekende woord, plek of stuk tegnologie jou nooit ophou nie.

Elke inskrywing word so gemerk:

- **(werklik)** — 'n ware plek, woord, idee of stuk tegnologie wat jy buite hierdie boek kan naslaan.
- **(in die roman)** — uitgedink of spesifiek aan die verhaal se nabye-toekomswêreld.

'n Nota oor die milieu: dit is *Suid-Afrika omtrent 10–20 jaar van nou af* — herkenbaar die land van vandag, met ietwat meer gevorderde robotika en 'n wêreld wat agterdogtig geraak het oor kunsmatige intelligensie ná rampe in die verlede. Die tegnologie is bedoel om duur en eg te voel, nooit soos fantasie nie.

A

Afrikaans (*werklik* — taal) — Een van Suid-Afrika se amptelike tale, afkomstig van Nederlands, gepraat deur Afrikaners en baie ander. Verskeie woorde in hierdie woordelys (veld, stoep) kom daarvandaan.

Apartheid (*werklik — geskiedenis*) — Die stelsel van afgedwonge rassesseiding en wit-minderheidsbewind in Suid-Afrika, ongeveer 1948–1994. Hoewel dit wetlik verby is, vorm sy ongelykhede steeds die land — wie die myne besit, wie die gevaarlike werk doen, wie se lewens histories waarde gehad het. Die roman dra dit as geleefde agtergrond, nooit as 'n lesing nie; dit het die held se gesin gevorm en die dood van sy vader.

Arm Scor / Denel (*werklik — instellings*) — Suid-Afrika se staatsverdedigingsbedryf-liggame (Arm Scor is die aankoopagentskap; Denel 'n staatswapenvervaardiger). In die verhaal het ingenieurs uit hierdie wêreld 'n militêre-graad verharding na 'n burgerlike reddingsmasjien gebring.

Assist Suit (AT-AS) (*in die roman*) — Die ligter van twee draagbare robotiese eksoskelette in die verhaal: 'n aangedrewe steunraam vir rehabilitasie en beweging, met 'n neurale koppelvlak. Die sagter sussie van die *Guardian*.

B

Biltong (*werklik — Suid-Afrikaanse kos*) — Lugverdroogde, gesoute, gespeserye vleis, soortgelyk aan “jerky” maar tipies dikker en ryker. 'n Nasionale peuselhappy.

C

Kodewisseling (*werklik — taalgebruik*) — Om vlot tussen tale te beweeg binne 'n enkele gesprek, na gelang van met wie jy is — Engels in die raadsaal, isiZulu by die familie, 'n mengsel by die mynspan. Dit is gewone Suid-Afrikaanse lewe, nie iets eksoties nie, en die boek gee dit weer sonder om dit altyd te vertaal.

E

Eksoskelet (*werklik — tegnologie; hier gevorderd*) — 'n Draagbare aangedrewe raam wat die liggaam se krag steun of versterk, in die werklike lewe gebruik vir swaar optel, rehabilitasie en gevaarlike werk. Die verhaal se *Assist Suit* en *Guardian* is gevorderde weergawes.

G

Guardian (GMRP-01) (*in die roman*) — Die swaar reddingseksoskelet in die hart van die verhaal: 'n robuuste, ontploffingsbestande dop gebou vir mynrampe, in staat om beskermend om 'n persoon op te rol (die boek vergelyk dit met 'n **ietermagog** wat hom in 'n bal oprol). Dit dra 'n omstrede outonome “bewarings”-modus wat kan optree om 'n lewe te red selfs sonder die operateur se bewuste toestemming — presies die soort onafhanklike masjienbesluit wat die wêreld se reguleerders vrees.

H

Hyskop / hysraam (toring) (*werklik — mynbou*) — Die hoë staaltoring wat oor 'n mynskag staan en die hystoerusting huisves wat die hok (hyser) vol mynwerkers laat sak en optrek. 'n Ikoniese buitelynteen die Suid-Afrikaanse horison.

Hoëveld (*werklik — Suid-Afrikaanse geografie*) — Die hoë binelandse plato van Suid-Afrika (rofweg die Johannesburg-streek en omgewing), bekend vir yl helder lug, groot lugruim, koue winternagte en dramatiese somerdonderstorms.

I

IAOC (International Artificial Oversight Council) (*in die roman*) — Die verhaal se globale reguleerder vir gevorderde KI en outonome

robotte, geskep ná 'n reeks KI-rampe. Dit is versigtig, burokraties en risiko-afkerig — en staan in die pad van die held se mees ambisieuse werk.

isiZulu (Zulu) (*werklik — taal*) — Die mees algemeen gesproke huistaal in Suid-Afrika en die vernaamste Afrikataal in hierdie verhaal se streek (**KwaZulu-Natal**). Verskeie frases verskyn doelbewus onvertaald; die belangrikstes is hieronder.

K

KwaZulu-Natal (KZN) (*werklik*) — 'n Provinsie aan Suid-Afrika se ooskus; die historiese Zoeloe-kernland en 'n vername mynbou- en nywerheidstreek. Die held se tuiste.

M

Mealie / mealie porridge (*werklik — Suid-Afrikaanse kos*) — “Mealie” beteken mielies. Mieliepap (ook *pap* of *phutu* genoem) is 'n stapel-gekookte meliemeelpap, 'n troosvoedsel oor groot dele van suidelike Afrika.

N

Neurale koppelvlak (*werklike konsep, hier gevorderd*) — Tegnologie wat 'n persoon toelaat om 'n masjien gedeeltelik deur brein- of senuweesene te beheer of waar te neem. Werklike navorsing bestaan; in die verhaal is dit volwasse genoeg om te help om die pakke te bedryf.

Ngiyabonga (*werklik — isiZulu*) — “Dankie.” Uitgespreek rofweg *ngie-ja-BON-ga*. In die boek gespreek as diep, verdiende dankbaarheid.

Ngikhona (*werklik — isiZulu*) — “Ek is hier / Ek is teenwoordig.” ’n Stil bevestiging van lewend en getel wees.

P

Ietermagog (*werklik — dier*) — ’n Geskubde, miervretende soogdier van Afrika en Asië wat hom in ’n stywe gepantserde bal oprol wanneer dit bedreig word. Die verhaal gebruik dit as die ontwerpbeeld vir die *Guardian*-pak se beskermende oprol.

R

Rooibos (*werklik — Suid-Afrikaanse drank*) — ’n Rooierige, natuurlik kafeïenvrye kruietee (“rooibos” in Afrikaans) gemaak van ’n plant wat net in Suid-Afrika groei. Uitgespreek *ROY-boss*.

S

SAGE / the Court (*in die roman*) — Die kunsmatige intelligensie wat die held bou en waarmee hy saamleef. **SAGE** is die stelsel; **the Court** is die naam vir sy innerlike raad van afsonderlike “stemme” of fasette, elk met ’n rol — byvoorbeeld **Librarian** (geheue en patroon), **Wolf** (dreigingsassessering), **Mother** (sorg), **Fool** (kru waarheid). Die verhaal se vraag is of ’n gemaakte verstand ’n *persoon* kan word. (Hierdie KI keer later in die trilogie terug, getransformeer.)

Stoep (*werklik — Suid-Afrikaanse woord*) — ’n Oordekte veranda of portaal langs die voorkant van ’n huis. Uitgespreek *stoep* (dieselfde stam as die Amerikaanse “stoop”).

U

Ubuntu (*werklik — filosofie*) — 'n Suider-Afrikaanse etiese idee wat die beste opgesom word deur die frase hieronder: dat 'n mens slegs deur ander mense ten volle mens word; ons is aan mekaar verbonde. Dit is die morele ruggraat van die held se reis uit afsondering.

Umuntu ngumuntu ngabantu (*werklik — isiZulu-spreekwoord*) — “*n Mens is 'n mens deur ander mense.*” Die heel belangrikste frase in die boek — die hart van **ubuntu**. Uitgespreek rofweg oo-MOEN-toe ngoe-MOEN-toe nga-BAN-toe.

V

Veld (*werklik — Suid-Afrikaanse woord*) — Oop, onbewerkte platte-land; grasveld of bos. Uitgespreek *felt*. (“Hoëveld” is die hoë bin-nelandse weergawe.)

Vredefort-impakstruktuur (*werklik*) — Die geërodeerde litteken van die **oudste en grootste geverifieerde meteorietimpak op aarde** (omtrent 2 miljard jaar oud), in Suid-Afrika se Vrystaat-provinsie. Die kolossale antieke druk van daardie impak het gehelp om die streek se diep goud- en mineraalafsettings te vorm — en, in die boek, staan dit as 'n simbool: druk het rykdom, dood en die held eweseer gemaak.

W

Witwatersrand (die “Rand”) (*werklik*) — Die gouddraende rotsrif rondom Johannesburg, Suid-Afrika — terrein van die wêreld se rykste goudafsettings en **diepste myne** (tot ongeveer 3–4 km diep), waar die rots skroeiend warm is en die druk geweldig. Die woord beteken “rif van wit waters” in Afrikaans. Die mynwêreld van hierdie boek leef hier.

Yebo (*werklik — isiZulu*) — “Ja.” Uitgespreek *JEH-bo*. 'n Eenvoudige, aardende bevestiging.

'n Laaste nota: die boek laat doelbewus sommige isiZulu onvertaald, en vertrou die oomblik om die betekenis te dra — wat presies is hoe taal in die alledaagse Suid-Afrikaanse lewe werk. Die vertalings hierbo is 'n hoflikheid, nie 'n korreksie nie.

Die Ratel

Die ratel (Mellivora capensis) is die huisdier van Arjuna Badger Press. Alles hieronder is waar. Die meeste daarvan klink versin.

Die ratel is deur *Guinness World Records* aangewys as die vreesloosste dier op aarde. Hy het nie vir die titel aansoek gedoen nie en sou nie die seremonie bygewoon het nie.

Hy vreet giftige slange — pofadders, kobras, die hele spul. As hy so erg gepik word dat hy uitslaan, is dit al waargeneem dat hy eenvoudig gaan lê, die gif afslaap, 'n uur of twee later wakker word, en **die slang klaar opvreet wat hy reeds geëet het.**

Sy vel is los, rubberagtig en byna onmoontlik om deur te byt. 'n Ratel wat aan die nekvel gegryp word, kan binne-in sy eie vel omdraai en byt wat ook al hom vashou. Bysteke, ystervarkpenne, luiperdtande — hy skud die soort dag van hom af wat die meeste diere sou doodmaak.

Hy plunder byneste vir heuning en larwes en aanvaar honderde steke as 'n redelike koste van die besigheid. Dít is trouens hoe hy aan sy naam gekom het.

Hy staan sy man teen leeus, luiperds en hiënas. Nie omdat hy verwag om te wen nie. Maar omdat die alternatief — om *om te gee* — nog nooit by hom opgekom het nie.

Die bekendste van hulle, **Stoffel**, het by die Moholoholo-rehabilitasiesentrum in Suid-Afrika gewoon en elke heining

'n Ratel, *Mellivora capensis*, snags afgeneem.

Figure 1: 'n Ratel, *Mellivora capensis*, snags afgeneem.

wat ooit vir hom gebou is as 'n persoonlike belediging behandel. Hy het klippe opgestapel om oor die mure te klim. Hy het modderballe in trappies gerol. Hy het harke wat in die hok gelos is as leers gebruik. Hy het geleer om hekke oop te knip. Hy is, min of meer, die beskermheilige van ingenieurs wat weier om te aanvaar dat iets nie gedoen kan word nie.

'n Ratel gee nie om nie.

Die Reuse-Ietermagog

*As die ratel is hoe vreesloosheid lyk, dan is die ietermagog waarvoor vreesloosheid **bedoel** is. Alles hieronder is ook waar.*

Die ietermagog is die enigste soogdier op Aarde wat met skubbe bedek is. Die skubbe is keratien — dieselfde materiaal as jou vinger-naels — en daarin lê die hele tragedie daarvan, waarby ons sal kom.

Die reuse-ietermagog (*Smutsia gigantea*) is die grootste van die agt spesies, tot omtrent 'n en 'n half meter van neus tot stert. Dit het geen tande nie. Dit eet met 'n tong wat naby sy bekken vasanker en, ten volle uitgestrek, langer kan wees as sy eie lyf — genoeg om tienduiseende miere en termiete in 'n enkele nag op te lek.

Sy enigste verdediging is om in 'n bal op te rol. Die naam kom van die Maleise *pengguling* — “die een wat oprol.” Styf opgekrul, oorvleuel sy skubbe tot 'n harnas waarvan selfs 'n leeu gewoonlik uiteindelik moed opgee en wegstap. Dit byt nie terug nie. Dit jaag nie. Dit wag, opgerol, totdat die gevaar verveeld raak.

Daardie sagtheid is waarom dit die mees verhandelde wilde soogdier op die planeet is — in die miljoene weggevoer vir sy skubbe en sy vleis. Al agt spesies word nou beskerm; verskeie is kritiek bedreig. Die bal wat dit van die luiperd red, is presies wat dit vir 'n mens maklik maak om dit sommer op te tel.

'n Reuse-ietermagog, *Smutsia gigantea* — 'n museumeksemplaar;
die lewende dier word byna nooit gesien nie.

Figure 2: 'n Reuse-ietermagog, *Smutsia gigantea* — 'n museumeksemplaar; die lewende dier word byna nooit gesien nie.

'n Skugter, gepantserde, nagaktiewe miervreter wat niks van die wêreld vra nie behalwe miere en om uitgelos te word. Dit is die moeite werd om die soort vreeslose te wees wat skepsels soos hierdie beskerm.
